

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328080>

DE HOEFSMID.

1913.

A

Nº. 397

A 397

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

A. FREDERIKSE te Utrecht, F. LAMÉRIS te Milligen, J. LAMÉRIS te 's Hage,
J. B. H. MOUBIS en W. C. SCHIMMEL, beiden te Utrecht, en anderen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA,

REDACTEUR EN MEDEBESTUURDER EENER INRICHTING VOOR HOEFBESLAG.

VIIIe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA — 1913.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7744

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren behooren, — die met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd, de overigen zijn „korte mededeelingen”.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

***A**antal leerling-onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. III 39.

***B**eschadiging van wegen door scherp beslag. V 71; VI 85; VII 99; VIII 119.

***B**eslag of geen beslag. XII 191.

***B**eslag met of zonder kalkoenen. V 67. Boekaankondiging. X 165.

***B**reuken der voetbeenderen. VI 83.

Cursus in hoefbeslag te Appingedam. I 13;

XII 198.

” ” ” ” Arnhem. IV 53;

XII 198.

” ” ” ” Enschede. II 28.

” ” ” ” Gorinchem. III 44.

” ” ” ” 's Gravenhage. IV

54; X 164.

” ” ” ” Harlingen. I 13.

” ” ” ” Oud Beijerland.

IX 146.

” ” ” ” Schagen. IV 52.

” ” ” ” Utrecht. II 25, 28;

XI 184.

” ” ” ” Winterswijk.

III 44.

” ” ” ” Zwolle. VI 89.

” ” ” ” Limburg. VII 111.

” ” ” ” Zeeland. VI 87, 90;

*IX 145.

***D**uitsche opmerkingen over hoefsmeden en hoefbeslag. I 5.

Electro-staal. IV 60.

Examen voor onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. II 25, 28.

” ” a.s. hoefsmeden in Zeeland. VI 87; *IX 145.

*†**F**ransche- en toontrederstand. II 19; III 43; IV 56; V 73.

Hackneyshow te Londen. II 29.

***H**oef. Onderzoek van den —. III 37.

*†**H**oefbeslag bij paardenkeuringen. VIII 120.

* ” in verband met de wegen. IV 51; V 71.

* ” met nagels. VII 110.

* ” tentoonstelling te Sittard. VII 111.

* ” wedstrijden. Een Engelschman over —. I 8.

Hoefsmeden der cavalerie. VI 90.

* ” en hoefbeslag. Duitse opmerkingen over —. I 5.

Hoefsmidschool te Amersfoort. II 27; IV

60; X 164; (zie ook

XI 175 en XII inge-

zonden stukken).

* ” Tiel. III 41.

*†**H**oefijzers ter verbetering van Franschen- en toontrederstand. II 19.

*†**H**oorngroei. Metingen v. d. — bij versch. hoefbeslag. X 152.

Ingezonden stukken. I 12; Over wed-

strijden in hoefbeslag tentoonst. 's Hage;

III 43; Over het beslag Roodvoets;

IV 54; Aantal leerling onderwijzers;

Beslag Roodvoets; V 73; Beslag Rood-

voets; XII 195; Militaire hoefsmid-

school te Amersfoort.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.

II 27; III 44; IV 59; VI 89; VII 114;

IX 146; XI 184; XII 198.

***K**alkoenen. Over beslag met of zonder —. V 67.

***K**lauwverpleging VIII 123.

*†**K**östers. Prof. Dr. H. — III 35.

Landbouwtent. 's Hage 1913. VIII 125

(progr.); *IX 135; X 165.

Mededeelingen over het smidsvak val-

lende buiten het hoefbeslag. Twee

- practische gereedschappen IV 61; IJzerkwaliteiten en hunne beoordeeling V 76; Het metaalpoetsen V 92; Beschouwing over het lasschen van gietstaal en ijzer VIII 129; Harden van boren- en molenbillen X 168; Practische methode om ondicthe plaats en slakkenvorming bij autogeen gelaschte voorwerpen aan te wijzen XI 185. De electromotor en zijn drijfriemen XII 201.
- *†Memoriam. Prof. Dr. H. Kösters. III 95.
- *†Metingen v. d. hoorngroei bij verschillend hoefbeslag. X 152.
- *†Opmerkingen over hoefbeslag bij paardenkeuringen. VIII 120.
- ” over hoefsmeden en hoefbeslag. I 5.
- *Opleiding v. d. hoefsmid. II 22; X 151; XI 175 (zie ook XII, ingez. stukken).
- *Onderzoek van den hoef. III 37.

Persoverzicht. I 14†: Instituut v. hoefkunde a. d. Veeartsenijkundige Hoogeschool te Stockholm; het opbeuren v. hoeven bij het beslaan; II 29†: keuze van staal, verwijderen van afgebroken tappen, hoefbeslagonderwijs in België; III 44†: verwijderen van afgebroken tappen; V 75: Methode bevestiging v. doode hoeven, nieuwe grondslagen v. h. hoefijzer, touwijzers; VI 91: Wedstrijden tent. 's Hage, het rund als trekdiër, onderwijsinrichtingen en examens in Pruisen, het hoefsmidsvak in Nw. Zeeland, gladde straten; VIII 125: het roesten van ijzer onder verflagen, † knolhoeven, opleiding van hoefsmeden in Beieren, Prijsvraag voor een nieuw hoefijzer, te lang laten liggen der

hoefijzers; X 165: zware ijzers, vragen en antwoorden, † over den kromhoef; XI 184: hoefsmidscursussen in Z. Holland; XII 198: Oude hoefijzers, Productie en verbruik van steenkolen in Japan, Zweedsch ijzer, † kromhoef bij paarden, aantal leerlingen hoefsmid-school te Dresden.

Rijpaarden. Zolen voor — XII 193.

Tentoonstelling 1913 te 's Hage (progr.) VIII 125; *IX 135; X 165.

Toelatingsexamen voor den cursus tot opl. v. onderwijzer in practisch hoefbeslag. II 28; IX 184.

*†Toontreder- en Franschen stand. II 19; III 43; IV 56; V 73.

***U**itslag examen v. a. s. onderwijzers in practisch hoefbeslag. II 25.

Vereen. t. veredeling v. h. ambacht. V. 74.

*Verpleging der klauwen. VIII 123.

*Voordrachten over den invloed van beslag met kalkoenen. VI 85; VII 99; VIII 119.

***W**edstrijden in hoefbeslag. Een Engelsch oordeel over —. I 8.

*Wedstrijden in hoefbeslag te Gent. III 42.

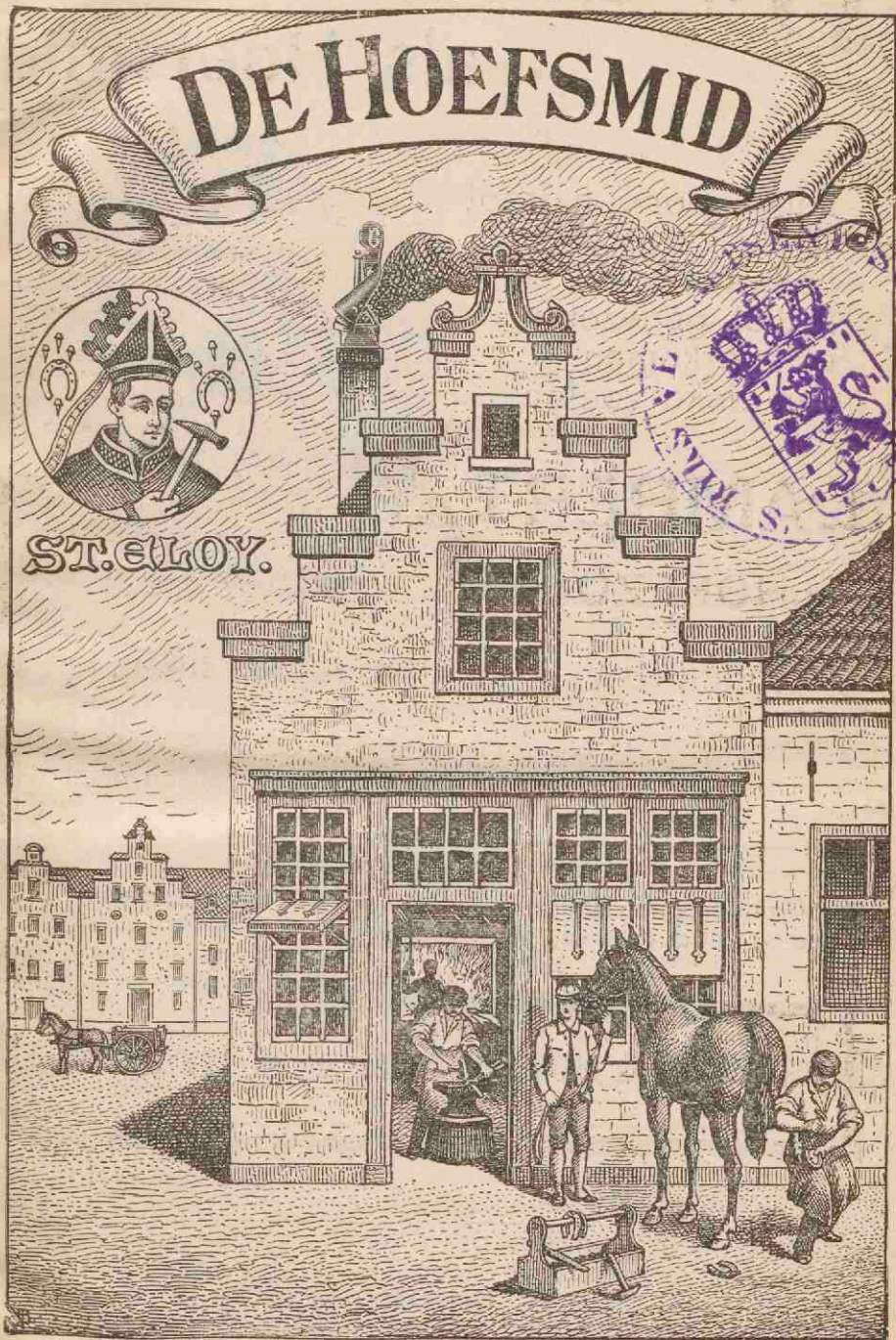
Wedstrijden in hoefbeslag op de Landbouwtent. te 's Hage. VIII 125; *IX 135; X 165.

*Wegen in verband met hoefbeslag. V 71.

*Zolen voor rijpaarden XII 193.

1397

18e Jaargang. — Aflevering 1. — 15 Januari 1913.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

1912-1913. — Duitsche opmerkingen omtrent hoefsmeden en hoefbeslag.
— Een Engelschman over hoefbeslagwedstrijden. — Ingezonden stukken. —
Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

1912—1913.

Als de smid op oudejaarsavond den hamer neerlegt, het vuur laat dooven en het alzoo met het oude jaar in de werkplaats heeft afgedaan, zal hij dan niet geneigd zijn om over de in 't afgelopen jaar verkregen resultaten even na te denken? Ongetwijfeld evengoed als ieder ander, hetzij handels- of ambachtsman, en het succes van den éénen zal natuurlijk grooter zijn dan van den anderen.

In steden treft men vele smederijen uitsluitend voor hoefbeslag aan, op het platte land daarentegen zelden en maakt het hoefsmidsvak aldaar een onderdeel uit van het smidsvak in zijn geheelen omvang. Voor de hoefsmederijen in de steden is het toenemend automobilisme en het verdwijnen van vele equipages een dreigend gevaar, doch er is, dank zij de welvaart, den bloeienden handel en den vooruitgang van zoo goed alle steden in ons land, een vermeerdering van het aantal sleeperspaarden merkbaar. Of een groot deel der sleeperspaarden eerlang ook zal worden verdrongen door de vrachtautomobielen, is een vraag die de hoefsmiden het liefst met „neen” zouden willen beantwoorden, doch onmogelijk lijkt 't ons helaas niet. Op het platte land mogen ook vrijwat koetspaarden zijn afgeschapt, een feit is dat het landbouwbedrijf op onderscheiden plaatsen gaandeweg nog meer paarden vordert. — De bovenbedoelde vermindering of vermeerdering, of gedeeltelijke wijziging of verandering in het paardenmateriaal, gaat echter geleidelijk en zullen te dien opzichte in 1912 in de meeste smederijen geen groote verschillen zijn geconstateerd bij het direct daaraan voorafgaande jaar, en zoo zal het in 1913 ook wel zijn.

Wanneer wij een blik werpen op 1912, dan herinneren wij ons niet dat een of andere merkwaardigheid op hoefbeslaggebied oorzaak kan zijn dat er aan het afgelopen jaar een bijzondere geschiedkundige waarde blijft toegekend. Van nieuwe uitvindingen van beteekenis is weinig vernomen. Veel extra verdienste voor speciaal en afwisselend winterbeslag is er niet geweest, omdat de veroorzakers van gladheid, als sneeuw en vorst, op zich hebben laten wachten. De beslagprijzen zijn, voor zoover ons bekend, vrijwel gelijk gebleven, en de beslagmethoden ook. Een verhooging van de prijzen zou echter evenwel niet onbillijk zijn en wel uit tweeërlei oogpunt. In de eerste plaats zijn de loonen in de laatste jaren gestegen en in de tweede plaats geeft een goede bezoldiging den hoefsmid allicht aanleiding meer tijd en zorg te besteden aan den hoef, die werkelijk een nauwgezette behandeling noodig heeft, en zoo komt een geringe grootere uitgave per slot van rekening nog weer terug aan den paardenhouder zelf. Men dient de kunde van den hoefsmid niet te gering te schatten en waar het er zooveel om te doen is te trachten die kennis te vermeerderen door het bezoeken van cursussen in hoefbeslag, daar dient die toewijding ook van de zijde der paardenhouders te worden gewaardeerd.

Gedurende 1912 is het aantal gediplomeerde hoefsmiden weder belangrijk vergroot. Gaan wij de uitslagen in „De Hoefsmid” na, dan vinden we dat

aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort 8 burgerhoefsmeden en 18 miliciens zijn gediplomeerd, aan de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen 16, aan die te Tiel 7. Aan deze inrichtingen bedroeg de onafgebroken leertijd 6 maanden, behalve te Groningen 5 à 6. Te Groningen is de aandrang van leerlingen nog steeds groot en kunnen hierdoor aan die inrichting, waar veel paarden worden beslagen, iets hogere eischen bij toelating, inzake leeftijd en ervaring der leerlingen, worden gesteld.

Verder leverden de volgende cursussen, meestal 2-jaarlijksche (verdeeld over twee winterhalfjaren, waarin eenige uren per week onderricht wordt genoten), het daarachter geplaatste aantal gediplomeerden: te Bergen-op-Zoom 8, Breda 6, 's Bosch 23, den Haag 12, Utrecht 8, Amersfoort (inrichting van den vee-arts W. v. Haselen) 3, Franeker 8, Sneek 10, Harlingen (Ambachtschool) 8 en Hoogeveen (idem) 6, terwijl overgangsexamens van het 1^e gedeelte tot het 2^e plaats vonden te Gorinchem, Gulpen, Zwolle, Enschede en Winterswijk. Ook in Zeeland en N.-Holland zijn cursussen gehouden. Bovendien zijn in Utrecht aan den cursus ter opleiding van onderwijzer in practisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool, 7 van de 8 deelnemers geslaagd. In 1911 slaagden eveneens 7, terwijl het examen van den derden cursus, waaraan opnieuw 8 personen deelnemen, aan het einde van deze maand wordt afgenomen, zoodat aan dezen cursus binnenkort totaal een 20-tal onderwijzers zullen zijn gevormd.

* * *

Het mag wel eens onder de oogen worden gezien of het geen aanbeveling verdient de opleiding te Utrecht eenigszins te beperken, hetzij door een paar leerlingen minder toe te laten dan wel door slechts om het andere jaar een cursus te doen houden. In het ontbreken van een voldoende aantal goed onderlegde onderwijzers dient te worden voorzien, doch een overvloed is wellicht een bijna even groot kwaad als een te gering aantal.

* * *

De hoefsmidschool te Tiel lijdt nog steeds een min of meer kwijnend bestaan, aanvankelijk door gebrek aan paardenmateriaal, later voornamelijk door een te geringen toevloed van leerlingen. Deze school ontvangt een toelage van f 1000; de militaire hoefsmidschool wordt geheel bekostigd door het Ministerie van Oorlog, doch geniet voor het onderricht aan de burgerleerlingen een toelage van f 300 vanwege het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel; de inrichting voor hoefbeslag te Groningen heeft verlof aan haar leerlingen onderricht in de theorie der leer van den hoef en het hoefbeslag te laten geven in een der lokalen der landbouwwinterschool te Groningen, doch heeft overigens nooit overheids steun gevraagd of verkregen.

Het zou nuttig zijn indien er van Staatswege meer verband werd gelegd tusschen de gewone cursussen en die aan de inrichtingen te Amersfoort, Groningen en Tiel. Mocht de laatste eventueel worden opgeheven dan zal er zeker ernstig overleg plaatsvinden alvorens die f 1000 op andere wijze wordt besteed. Er mag wel enig meerder verband in de organisatie van opleiding der burgerhoefsmeden komen dan thans het geval is.

* * *

Wij noemden zoeven dat ook de beslag-methoden vrijwel gelijk zijn gebleven. Er is intusschen wel gepleit voor slichte (effen) ijzers voor paarden die zware vrachten hadden te verplaatsen, doch anderzijds voor het behoud der ijzers met kalkoenen.

De enorme toeneming van vervoermiddelen met gummibanden heeft langzamerhand een groot verlangen naar vlakke wegen, zooals asphaltbestrating, doen ontstaan. Deze zijn dan ook meer en meer te voorschijn geroepen doch die dure wegen hebben veel te lijden van kalkoenen enz. Te dezen opzichte is door den Nederlandschen Toeristenbond een onderzoek ontworpen, waaromtrent in 1913 wellicht een rapport zal worden uitgebracht. Het streven is om de mooie wegen voor groote onkosten te vrijwaren en tevens de belangen der paardenhouders niet te schaden. Beide partijen zullen goed doen tijdig hunne met redenen omkleede opvattingen duidelijk kenbaar te maken. De hoefsmeden dienen evengoed als de paardenhouders in dat opzicht hunne medewerking te verleenen en van hun opvatting te doen blijken. Dit zelf uit den hoek komen geschiedt nog te weinig. Moge 1913 ook in deze richting verbetering brengen!

* * *

In 1912 hebben er ook een paar wedstrijden in hoefbeslag plaats gevonden, n.l. te Zutphen en te Leeuwarden. Deze droegen echter een provinciaal karakter. Anders zal het worden in September 1913. Dan zullen de beste hoefsmeden uit alle oorden des lands elkaar de zege kunnen betwisten te 's-Gravenhage. Tijdens de dan aldaar te houden groote landbouwtentoonstelling zijn 3 hoefbeslagwedstrijden uitgeschreven. Aan klasse I kunnen zij deelnemen, die daarvoor op de vóór-wedstrijden, welke op onderscheidene plaatsen in ons land zullen worden gehouden, zijn uitverkoren. Het volledig programma is opgenomen in de September-aflevering 1912, terwijl ook op andere wijze het programma onder de aandacht van zeer vele hoefsmeden is gebracht, zoodat wij het hier thans niet nader toelichten. — Welke namen zullen op de lijst der winnaars prijken?

Wij hopen, dat 1913 zich moge kenmerken als een dier jaren, die van vooruitgang getuigen, ook op het gebied van het smidsvak. Onzerzijds zal worden getracht om — inzonderheid op het gebied van het hoefbeslag — van alle meldenswaardige voorvallen mededeeling te doen, om „De Hoefsmid te doen blijven, wat zij reeds 17 jaren is geweest: het orgaan voor den hoefsmid.

DUITSCHER OPMERKINGEN OMTRENT HOEFMEDEN EN HOEFBESLAG.

Het gedenkschrift in mijn opstel der vorige maand aangehaald, bracht me op 't idee om de literatuur over hoefkunde en wat daar aan verwant is, van de latere jaren in dat land eens na te slaan. Wel hebben we in der tijd die verschillende artikelen gelezen, maar opnieuw onderhanden genomen brengen ze weer nieuwe indrukken, die men vroeger niet behoorlijk overwogen had. Zoo kreeg ik in handen „Der Hufschmied“ van 1906, d.i. 8 jaar na het verschijnen van genoemd merkwaardig geschrift, met voorstellen

tot verbetering van het hoefbeslag en van de hoefverpleging, en 23 jaar na de bij de wet voorgeschreven verplichting, dat de uitoefening van het vak afankelijk werd gesteld van een afgelegd examen.

Den lezer zal het gaan als mij, n.l. niet weinig verbaasd staan te lezen in een episteltje van een degelijk zaakkundige, den heer A. Lungwitz „een oordeel over het hoefbeslag van landbouwparden in Silezië” tijdens de groote manoeuvres aldaar opgedaan bij rond 250 tweespannen, zegge 500 paarden van landbouwers bij den legertrein: „geen enkele voorhoef had zijn behoorlijken ronden vorm; meerendeels waren deze hoeven in hooge mate spits; binnen- en buitenwand waren van af de nieten zoo afgeraspt, dat onmiddellijk onder de nieten een scherpe rand bestond; ijzers waren slecht gevormd, met onzuiver geweld stooten, slecht gevormde kalkoenen, gebrekkige plaatsing der nagelgaten, slechte richting der takeinden, gebrekkige lengte dezer en als gevolg daarvan ongelijke slijting der ijzers. De hoeven waren in verhouding tot de grootte en zwaarte der paarden eer te klein dan te groot, waaruit hij besloot, dat men met het besnijden niet zeer angstig was te werk gegaan.”

We zijn het geheel eens met den schrijver, waar hij vraagt hoe 't mogelijk is, dat in een provincie, waarvan de hoofdplaats reeds langen tijd twee leersmederijen bezit, nog zulke toestanden in het hoefbeslag bestaan bij de paarden, voor het meerendeel van de landbouwende bevolking. Ook wij vragen hoe 't mogelijk is, dat geschoolde hoefsmeden werk leveren, dat ze aan hun leerschool als onvoldoende, slecht en schadelijk hebben leeren kennen. Het zou toch wel heel toevallig zijn, wanneer al die paarden zouden zijn beslagen geworden door vakmannen van vóór de wet van 1884; en waren het hoefsmeden met een getuigschrift in de hand, dan levert zulk een toestand het bewijs, dat herhalingsonderwijs hoog noodig is, en ernstig moet worden gedacht aan eene strenge contróle op de praktische uitoefening, al zou die dan ook alleen maar bestaan in een goed onderricht aan de landbouwers en fokkers, betreffende de eischen, die men aan een behoorlijk beslag dient te stellen; hun belang brengt immers mede, dat hun paarden goede hoeven hebben, welke men niet overgeeft aan den hoefsmid ten behoeve van het beslag om ze in den grond te bederven, of zoo dat ze op een gegeven oogenblik het werk moeten staken; daarvoor is immers met het beetje beslaggeld, waarover zooveel geklaagd wordt, de zaak nog te duur betaald.

We lezen dan ook dat op grond van dien door de Vereenigingen voor landbouw en voor de paardenfokkerij verschillende maatregelen werden voorgesteld om verbetering te krijgen; zoo werd b.v. in de provincie Saksen voorgesteld om een rondgaanden hoefsmid aan te stellen, wiens functie zou zijn om landbouwers en fokkers van zaakkundigen raad te dienen, en daartoe op bepaalde tijden naar de verschillende districten te gaan en die landbouwers te bezoeken die zijn aanwezigheid wenschen. Hij bewerkt de hoeven der paarden en veulens die hem worden vertoond, en zulks, zoo noodig, in tegenwoordigheid van den smid ter plaatse. Overigens is hij geheel ter beschikking der Vereenigingen.

In de Rijnprovincie werd besloten tot behoorlijke onderrichting der landelijke bevolking betreffende de voordeelen van een goed hoefbeslag en

goede hoefverpleging, tot uitgave van beknopte leidraden over beslag en verpleging ter verspreiding in massa, en bewerking van een klein handboek over dit onderwerp; bij elke gelegenheid, dat paarden worden voorgebracht, wijzen op het nadeel van slecht beslag, b.v. bij gelegenheid van keuringen van hengsten, keuringen voor het stamboek, voorbrengeu voor militaire doeleinden, en uitsluiting van alle paarden van slecht beslag voorzien voor elke primeering. Tevens werden besprekingen ingeleid over de oprichting eener leersmederij voor hoefbeslag te Keulen voor de geheele provincie. Deze school is intusschen onder den weidschen naam van „Hauptlehrschmiede" 1 Juli 1912 geopend onder de leiding van Grötz; de duur der cursussen voor gezellen is 3 maanden; voor geëxamineerde hoefsmiden worden aanvullingscursussen gehouden van een 8-tal dagen. Voorts werd door de afdeeling voor paardenfokkerij een voorstel gedaan om o.a. aan de Landbouwwinterscholen voor de leerlingen voordrachten te houden over hoefbeslag en daarbij vooral te wijzen op de beteekenis van de hoefverpleging der veulens.

Hoewel de wet van 1 Juli 1883 een goede werking heeft gehad, zegt H. Wensel te Chemnitz, zijn toch hier en daar nog gebreken bij de uitoefening van het beslag merkbaar, en bestaan verkeerde toestanden, die een goede ontwikkeling in den weg staan, en die noodzakelijk moeten worden bestreden. Hiertoe rekent hij als een der voornaamste gebreken het beslaan bij abonnement; hiermede zijn vele misstanden nauw verbonden, die door de leiders op hoefbeslaggebied steeds worden bestreden, en waartegen op de leerscholen steeds wordt gewaarschuwd, omdat dergelijke abonnementen allicht aanleiding geven tot het achterwege blijven van werkzaamheden die voor de paarden van nut zijn te achten. Goedkoop en goed zijn begrippen, die moeilijk zijn te vereenigen.

Een andere misstand betreft het fooienstelsel, dat bloeit wanneer de eigenaar zich niet bekommert om het beslag; hier beslaat niet hij de meeste paarden die goed werkt, maar hij die de dikste fooi aan den koetsier betaalt.

Voorts wordt gewag gemaakt van de nadeelen veroorzaakt door het beslag met stooten en kalkoenen; de schrijver zegt dat alle vakmannen het eens zijn, dat deze aanhangsels der hoefijzers kunnen gemist worden, omdat alle werkzaamheden goed verlopen zonder deze, zooals ons tot voorbeeld strekken steden als Londen, Parijs, Berlijn en meer andere groote plaatsen, waar alleen op glad * beslag wordt gereden. Persoonlijk is hij van meening dat het op heuvelachtigen leemgrond bij regenachtig weer zonder stooten en kalkoenen niet gaat.

Intusschen lezen we van E. Stone daarover, dat hij in Luik sporadisch stootijzers zag, — dat daar over 't algemeen glad wordt beslagen, — dat stooten en kalkoenen te Brussel slechts bij naam bekend zijn, en de paarden voor elken dienst op gladde ijzers gaan, in soms buitengewoon steile straten,

(*) In het Noorden van ons land spreekt men hiervoor in den regel van „slicht" beslag, in het midden en het Zuiden veelal van „glad" beslag; geen van beide voldoet recht goed, daar het eerste een dialect-woord en het tweede niet juist is. Zou „effen" of anders „vlak" niet algemeen in gebruik kunnen worden genomen. Wie wil hierover eens zijn gevoelen zeggen? Red.

voorzien van steen — en houtplaveisel, asphalt enz. — en daarbij hun werk geheel secuur verrichten. O.a. zegt hij: is het paard glad beslagen en raakt de straal den bodem, dan zal het niet met den toon steun zoeken; zulks is ook niet noodig, want het kan zich met den geheelen hoof, resp. ijzer, beter houden; het beslag is solieder en de hoeven worden gespaard; over 't algemeen zijn deze in beteren toestand dan in Duitschland. Wenzel voornoemd zegt dat het beslag met stooten en kalkoenen door de eigenaars in laatstgenoemd land wordt gewenscht om voor weinig geld lang liggen van het beslag wordt gevorderd uit zuinigheid. Verder wijdt hij eenige regels aan de onverschilligheid, die in streken waar sociaal-democratische ideeën heerschende zijn, met name in Chemnitz, deze ook op hoofbeslaggebied merkbaar nadeelig zijn, omdat de leerlingen der vakscholen niet algemeen met lust en liefde aan hun beroep gaan, en in plaats van zich met volle kracht te wijden aan het onderricht, zich onverschillig uitlaten: „als het hoofbeslag niet gaat, gaan we in de fabriek”.

Ten slotte wenschen we nog even te wijzen op een artikel van K. Marschner „over het hoofbeslag in Nederland”. We lezen daarin dat hier voor een groot gedeelte zeer goed, voor een ander gedeelte zeer gebrekkig wordt beslagen; laatstgenoemd oordeel wijt hij aan de omstandigheid dat hier geen examendwang bestaat. Hij schrijft met waardeering over het beslag in Amsterdam, Utrecht, den Haag en Arnhem; 't deed hem goed te zien dat verreweg het grootste aantal paarden van gladde ijzers waren voorzien, en in verband daarmee wijst hij op de zekerheid der bewegingen op de verschillende terreinen. Betreffende het gebrekkige beslag, leest men, staat Rotterdam bovenaan; hij laakt o.a. de uitvoering van het beslag in de noodstallen aldaar, zegt dat stooten tot een hoogte van 6 c. M. toch zeker een bewijs leveren van groote onkunde. Dikwijls had hij gezien dat de kalkoenen lager waren dan de stooten; deze laatste staan in schuine richting naar voren, de kalkoenen naar achteren gericht. Stampijzers met slechte plaatsing der nagelgaten zag hij veel in gebruik.

We hebben gemeend eenige wetenswaardigheden en toestanden betreffende het hoefsmidsvak te verzamelen tot een opstel in ons Maandblad, en zijn er zeker van dat de verschillende Deutsche maatregelen tot verbetering van het hoofbeslag daarin vermeld, onze Nederlandsche vakmannen zullen interesseeren.

M.

EEN ENGELSCHMAN OVER HOEFBESLAGWEDSTRIJDEN.

De Engelsche veearts W. Huntington, F. R. C. V. S., lid van het Nationale Registratie-Comité voor hoefsmeden, zegt over hoofbeslagwedstrijden in Engeland het volgende:

De Landbouwmaatschappijen, welke op hunne jaarlijksche tentoonstelling geregeld een hoofbeslagwedstrijd houden, hebben veel goeds gedaan aan het vak. In de districten, waar reeds jaren geleden daarmee is aangevangen, wordt het hoofbeslag het best uitgeoefend. In die districten, waar geen wedstrijden gehouden worden, is de uitvoering van het beslag slecht. Wan-

neer de hoefsmid een eer in zijn werk stelt, is hij zorgvuldiger in de onderdeelen van het beslag. Er is geen beroep dat meer afhankelijk is van de zorg in bijzonderheden, om goede resultaten te verkrijgen, dan dat van den hoefsmid, daarbij van de veronderstelling uitgaande dat hij volgens gezonde grondbeginselen te werk gaat.

Wedstrijden wekken den naijver op tusschen de menschen. Openbare waardeering spoort het verantwoordelijkheidsgevoel aan en verhoogt het natuurlijke en bescheidene eergevoel van den werkmán. Door het naar voren brengen van het hoefsmidsvak door tentoonstellingsbesturen en door het tezamen loopen van een bewonderende menigte om de mannen aan het werk te zien, wordt dit sterk bevorderd. Weinig ambachten hebben meer door publieke veronachtzaming en onverschilligheid geleden dan dat van den hoefsmid. Het succes van een hoefbeslagwedstrijd hangt bijna geheel af van den tentoonstellingssecretaris, tenzij hij onder zijne medehelpers een energiek paardenman heeft, die het belang van goed beslag begrijpt en over eenig organiseerend talent beschikt. Al de voorbereidende werkzaamheden moeten, voor dat de wedstrijd begint, klaar zijn, en van de goede uitvoering hangt het geheele succes van de zaak af. Zoo het mogelijk is, moeten er twee klassen zijn, één voor zware trekpaarden en een voor lichte paarden.

Bij groote wedstrijden dient er een kampioenklasse te zijn. Er zijn hoefsmiden die van de eene naar de andere tentoonstelling reizen en gewoonlijk onder de prijswinnaars voorkomen. Dit zet de plaatselijke deelnemers achteruit en moedigt hen, die niet in de eerste rijen staan, niet aan. Het doel van den wedstrijd is om de uitoefening van het hoefsmidsvak in het district te bevorderen, en het is de vraag of men de voorwaarden zoo moet stellen, dat zij, die bijvoorbeeld twee eerste prijzen op een eenigszins grooten wedstrijd gewonnen hebben, al of niet worden uitgesloten.

Het eenige argument om een welbekenden smid, die veel prijzen gewonnen heeft, toe te laten, zou zijn om de anderen gelegenheid te geven zijn werk te zien, na te gaan en na te volgen.

Wanneer prijswinnaars naar de kampioenklasse worden verwezen, zou men zulks kunnen hebben en toch meer aanmoediging geven aan de plaatselijke vakgenooten.

Ten allen tijde is het de jongeling geweest, die het meest vatbaar was voor leering, en de wedstrijden geven geen gelegenheid om wedijver bij de jongelieden aan te kweeken. In den tegenwoordigen tijd, waarin het leerlingwezen zoo in verval is, mocht er wel eens iets worden gedaan om de leerlingen, in hoefsmiderijen werkzaam, eens wat meer naar voren te brengen. Een klasse voor jonge mannen onder de twintig jaar zou zeker goed doen. Het zou den naijver opwekken en de gelegenheid aanbieden om het beste werk in het district te zien.

(Het Yorkshire Landbouwgenootschap heeft na het schrijven dezer regelen het denkbeeld, om een leerlingklasse toe te voegen, practisch uitgevoerd en ik verneem dat dit met goed succes is bekroond). De benooidgheden voor een wedstrijd zijn: aambeelden, vuren, gereedschappen, ijzer en paarden.

Voor iedere vijf deelnemers moet er een aambeeld met bankschroef en

een vuurhaard aanwezig zijn. Het aambeeld moet zoo geplaatst zijn, dat de zon niet in 't gezicht van den werkman staat. De juiste plaatsing der aambeelden, schroeven en vuren moet worden toevertrouwd aan een practischen hoefsmid en dit moet geschieden des avonds voor den dag dat zij noodig zijn.

Smeekolen, hoefnagels en stafijzer moeten ook verschaft worden. Wanneer het aan de deelnemers is vergund hun eigen ijzer en hoefnagels mede te brengen, dan zouden sommige arme menschen in het nadeel zijn en bovendien geeft men de aan een wedstrijd gewende deelnemers een voorsprong, daar zij van ieder onderdeel op de hoogte zijn.

Ieder deelnemer mag alle kleine gereedschappen meebrengen, die hij noodig mocht hebben. Bij slecht weer moet een tentdak verschaft worden, zoowel voor de paarden als voor de deelnemers. Ten allen tijde dient er een tijdelijke houten vloer aanwezig te zijn, om de paarden daarop te plaatsen. Deze moet iets langer zijn dan de lijn der aambeelden, zoodat ieder man zijn paard tegenover zijn aambeeld heeft. Deze vloer moet minstens twaalf voet breed zijn, zoodat er voor en achter de paarden genoeg ruimte is om de menschen te kunnen laten passeeren.

Aan de het verst van de aambeelden verwijderde zijde moet een stevige richel worden bevestigd, waaraan de halsters van de paarden kunnen vastgebonden worden, en daarvóór — op minstens zes voet afstand — wederom een lijn van palen met richels om de toeschouwers op een afstand te houden.

De paarden moeten geleend of gehuurd worden en één paard is voldoende voor twee deelnemers. Er moet voor gezorgd worden, dat er geen paarden met ongewoon slechte voeten worden genomen. Het meest geschikt zijn paarden met lange hoeven, waar veel hoorn aan zit. Onder geen omstandigheden mag een kwaadaardig of onrustig paard worden gekozen.

Wanneer de tijd geen bezwaar oplevert, is de beste beproeving voor een werkman, door hem een vóór- en een achterhoefijzer te laten maken en deze aan het paard te doen aanbrengen.

Bij ééndaagsche tentoonstellingen, of op een wedstrijd met veel deelnemers is het voldoende te eischen: het maken van een vóór- en achterhoefijzer en het passen en onderleggen van het voorijzer. Een behoorlijke tijd dient te worden vastgesteld en onnoodige haast moet worden vermeden.

Er moeten tenminste twee keurmeesters zijn, die met boekjes worden voorzien, waarin ieder onderdeel van het beslag afzonderlijk moet worden opgeteekend.

Er zijn slechts drie belangrijke onderafdeelingen van het geheel: 1° voorbereiding van de hoeven, 2° het maken der hoefijzers en 3° het passen en onderleggen.

Somtijds worden deze werkzaamheden voor den vóór- en achtervoet afzonderlijk genoteerd. Ik beschouw dit als niet noodzakelijk. Er is geen voldoende onderscheid, noch in de hoofdzaken, noch in de onderdeelen, om voor iederen hoef afzonderlijk te noteeren. De keurmeester teekent natuurlijk alles in zijn gedachten op, en het is voor hem voldoende de waarde van het werk tijdens de drie verschillende handelingen te noteeren. De groote fout, die ik bij de meeste wedstrijden vond, is, dat het „geschikt maken” van den hoef voor

het hoefijzer niet nauwkeuriger is omschreven. Den deelnemers wordt toegestaan de voorbereiding en het passen ineens te laten beoordeelen. Sommigen van hen doen niets aan den voet, totdat zij met het hoefijzer beginnen te passen. Dit is verkeerd en iedere voet moet behoorlijk besneden worden, de draagvlakte gemaakt en de verhouding van de afmetingen van den hoef in aanmerking zijn genomen, voordat het passen wordt ondernomen.

Ten behoeve hiervan moet er een artikel in de voorwaarden van den wedstrijd worden geplaatst.

Aan ieder keurmeester moge misschien worden toegestaan zijn eigen puntenstelsel te gebruiken, maar een uniform stelsel is nuttiger ter vergelijking.

Wanneer het maximum door een te laag cijfer wordt aangeduid, ontstaan er dikwijls moeilijkheden in de nauwkeurige beoordeeling van hen die in de totaalcijfers gelijk komen te staan, en dikwijls heeft men in een groote klasse een aantal deelnemers wier punten bijna gelijk zijn.

De drie handelingen — het gereedmaken van den hoef, het maken van het hoefijzer, het passen en onderleggen — zijn ongeveer gelijk in waarde.

Een maximum van vijf punten in ieder onderdeel is een te klein cijfer om duidelijk onderscheid gemakkelijk te maken, maar er wordt niets gewonnen door een hooger maximum dan tien aan te nemen.

Een puntenlijst voor de keurmeesters kan bijvoorbeeld in dezen vorm worden opgemaakt:

Klasse

No. van den deelnemer.	Voorbereiding v. d. hoef.	Vervaardiging v. d. hoefijzers.	Passen en onderleggen.	Totaal.	Opmerkingen.

De regelingscommissie moet toezien dat ieder deelnemer een nummer heeft en dat hetzelfde nummer aan de zijde van het paard wordt bevestigd waaraan hij werkt. De regelingscommissie moet den tijd opnemen, waarop iedere groep van deelnemers begint te werken en toezien dat niemand deze overschrijdt.

Overmatig vijlen aan de hoefijzers moet verboden zijn en de deelnemers moeten de soort en de afmetingen van de hoefnagels zien die verschaft worden, opdat zij hun rits en hunne nagelgaten daarmee in overeenstemming kunnen maken.

Wedstrijden in hoefbeslag worden bijna uitsluitend gehouden in plattelands-districten. Het is zeer jammer dat zij niet worden beproefd in groote steden. Het eenige bezwaar is de kosten.

Voor groote paardeneigenaars zou het de moeite wel betalen door inschrijving en hulpverlening deze wijze van verbetering van de hoefbeslag-

kunst te bevorderen. Ten slotte moet ik nog zeggen, dat de beste weg, om het vak te verbeteren, is de practische instructie bij het aambeeld te geven. Eenige lessen van een bevoegd practisch onderwijzer zijn meer waard dan alle boeken en lezingen, want het werk moet gedaan worden, bij iedere handeling moet, als deze wordt ondernomen, op de fouten worden gewezen en deze verbeterd, met de redenen waarom.

Het lokaal bestuur in Berkshire heeft een rondtrekkende smederij ingericht — het denkbeeld van den veearts Albert Wheatly te Reading — vergezeld van een instructeur, die van stad tot stad en dorp tot dorp reist.

Op deze wijze wordt het onderwijs verstrekt, dat behoorde te worden verkregen door het leerlingschap bij een degelijken meester-hoefsmid. Andere graafschapsbesturen moesten die methode overnemen.

* * *

Opmerkingen van den referent. Het lijkt mij beter toe van iederen deelnemer aan den wedstrijd te eischen dat hij zijn eigen hoefnagels, ritsstamp en doorslag medebrengt. De achterstelling van minder gefortuneerde hoefsmeden heeft met het oog op de geringe kosten geen zin.

De keurmeesters zijn dan in staat te beoordeelen of de deelnemer aan den wedstrijd het belang begrijpt van overeenstemming tusschen den rits en de nagelgaten in het hoefijzer en den vorm van de door hem gebruikte hoefnagels. Worden de hoefnagels door het tentoonstellingsbestuur verschaft, dan mist men dezen maatstaf en zijn zij, die toevallig een anderen vorm van nagel gebruiken in het nadeel, daar zij dan eerst hun ritsstamp en doorslag voor de verstrekte hoefnagels passend moeten maken en daardoor in het nadeel geraken.

Verder komt het mij voor dat men in Engeland nog niet zoo ver is met het onderwijs aan hoefsmeden als in ons land. De bij ons algemeen voorkomende cursussen met verplicht examen geven een veel beteren grondslag en waarborg dan eenige lessen van een rondreizenden hoefsmid.

F. Laméris.

INGEZONDEN STUKKEN.

Amersfoort, Januari 1913.

Geachte Redactie!

Onlangs werd mij een programma voor de wedstrijden in hoefbeslag, te houden te 's-Gravenhage in 1913, toegezonden*.

Met het programma voor klasse I, wedstrijd voor burgerhoefsmeden, en „ „ II, „ „ militaire hoefsmeden, kan ik mij volkomen vereenigen, en evens met a. en c. voor klasse III, wedstrijd voor onderwijzers aan cursussen in hoefbeslag en gediplomeerde onderwijzers in practisch hoefbeslag, doch met punt b hiervan slecht. Deze eischen luiden:

*) Volledig opgenomen in de September-aflevering van „De Hoefsmid” 1912, blz. 125—128, waarheen gemakshalve wordt verwezen, terwijl belangstellenden daarvan op aanvraag een gratis exemplaar kunnen bekomen bij den heer V. R. Y. Croesen, secretaris der K. N. L., te 's-Gravenhage, Buitenhof 42a. Red.

- a. ieder deelnemer heeft zijn oordeel te geven over een tweetal, hem voorgelegde ijzers; hiervoor wordt een tijd van tien minuten beschikbaar gesteld;
- b. ieder deelnemer heeft een ijzer af te nemen, den hoof te beslaan* en hetzelfde ijzer weer onder te leggen — in het kort dus een ijzer te verleggen —; hiervoor wordt een tijd van ten hoogste drie kwartier beschikbaar gesteld;
- c. zij, die bij de beoordeeling, sub a en b genoemd, de beste proeven hebben afgelegd, zullen een kwartier te praten hebben over een of meer hoofbeslag-onderwerpen, die hun door de keurmeesters worden opgegeven, terwijl zij, zoo noodig, bovendien een kwartier over de hoofkunde zullen worden ondervraagd.

Het verleggen van een ijzer is werk voor een eerstbeginnend hoefsmid (leerjongen), wat, dunkt mij, niet op zijn plaats is voor een onderwijzer. Deze eisch (b) ware m.i. beter te vervangen door den eisch genoemd in art. 5 voor klasse I, of iets dergelijks.

Het zou mij aangenaam zijn als ook andere heeren hoefsmiden eens hun oordeel daarover te kennen gaven.

Met dank voor de verleende plaatsruimte

Ch. Mark.

Wij zijn het niet met den geachten inzender eens dat het verleggen van een ijzer bij een hoof, waar besnijden ook degelijk noodig is, leerjongenswerk mag worden genoemd, integendeel het *goed* kunnen besnijden is een der voornaamste kundigheden van den hoefsmid. Bovendien is bij klasse III niet uit het oog te verliezen dat het in de bedoeling ligt den meest geschikt geachten *onderwijzer* in practisch hoofbeslag op den voorgrond te plaatsen. Inmiddels kan discussie over dit onderwerp thans niet anders dan gunstig werken, hoe eer hoe beter.

Red.

*) Inplaats van „beslaan” dient natuurlijk te worden gelezen „besnijden”.

Red.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Tiel.** Bij aanwezigheid van den voorzitter van het Dagelijksch bestuur der Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw en van de hoofbeslagcommissie werd van de 2 leerlingen van den Cursus der Hoefsmid-school 1 Juli — 31 December 1912, op Zaterdag 4 Januari l.l. het examen afgenomen. Aan beiden, te weten: C. Zoet te Ophemert (G.) en G. de Vos te Terwispe (F.) werd het diploma van bekwaamheid als hoefsmid uitgereikt.

M.

— **Groningen.** Te *Appingedam* is, onder leiding van den veearts H. A. Kroes te Groningen, een door het Rijk gesubsidieerde cursus in hoofbeslag geopend. Met de practische lessen is belast de onderwijzer in hoofbeslag M. Ritsema te Appingedam. De theoretische zoowel als de practische lessen, waarbij 12 leerlingen zijn toegelaten, worden gegeven in de ruime Ambachtsschool aldaar.

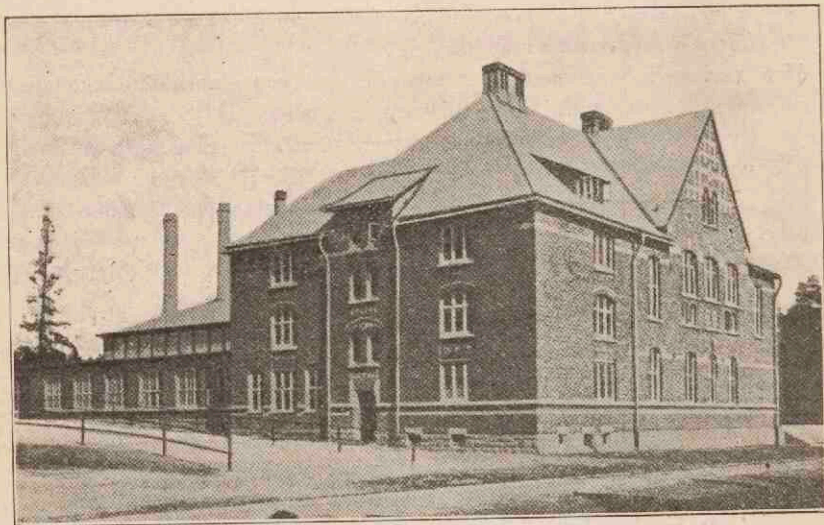
— **Friesland.** De leerlingen P. Smit van Midsland op Terschelling en J. Grasman te St. Anna Parochie, die een cursus in hoofbeslag, verbonden

PERSOVERZICHT.

aan de *Ambachtschool te Harlingen*, hebben gevolgd, hebben het diploma als hoefsmid verworven. Zaterdag 14 Dec. j.l. is hun dit door het Bestuur der school uitgereikt. Leeraren van bovengenoemden cursus zijn de heeren Dr. H. J. de Vries, Rijks-veearts en O. H. Baarda, gedipl. hoefsmid.

De Januari-afl. van „Der Hufschmied” bevat het volgende:

1°. Het instituut voor hoefkunde enz. aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Stockholm.

Uit bovenstaande afbeelding is heoorlijk op te maken, dat deze inrichting er wel mag zijn. De eigenlijke smederij met beslagplaats is natuurlijk het gedeelte dat op den achtergrond der teekening voorkomt. De 3 zichtbare hoge schoorsteenen zijn van de vuren af recht opgaande door het dak gebouwd. De smederij, zoowel als de monsterbanen, zijn gevloerd met in cement gelegde graniet-klinkers.

2°. Het opbeuren van de hoeven bij het beslaan. Hierin wordt de aandacht gevestigd op de wenschelijkheid en noodzakelijkheid aan de leerlingen methodisch te onderwijzen hoe het opnemen van voor- en achterbeenen dient te geschieden. Dit zal voor de paarden zoowel als voor de smeden van grootere beteekenis blijken dan men oppervlakkig meent.

3°. Mededeelingen omtrent onderwijs-inrichtingen, examens, benoemingen, enz.

4°. Vragen en antwoorden.

ADVERTENTIËN.

SMEDEN!
GEVRAAGD: een Smidsknecht,

grondig bekend met **Hoefbeslag** en **Boerenwerk** (liefst gedipl.)
 Br. fr. letter **L**, K. KRUGER, Advertentie-Bureau, *Aalsmeer*.

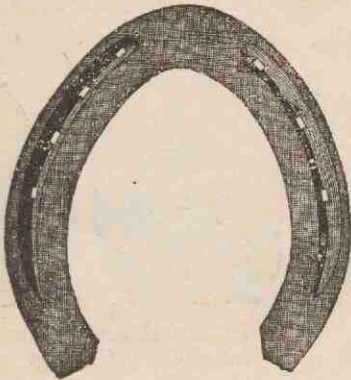
Kunsthoorn voor Hoefbeslag, verkrijgbaar in de **Chemicaliën- en Drogerijen-handel** van : : :

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker te *Dordrecht*.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *H.H. Veeartsen* uitgebreide prijscourant gaarne gratis verkrijgbaar.

De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen.

levert
Winterijzers,
met
stampgat
en
halve rits.

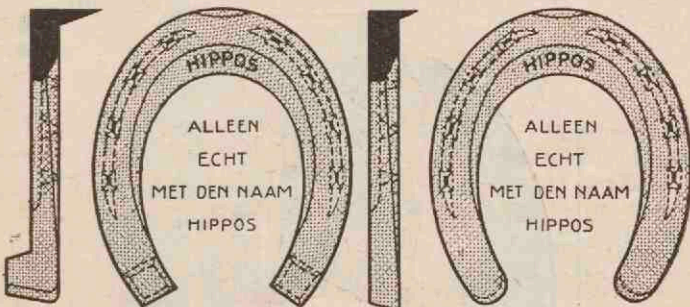
Billijke condities. - - - - - Vlugge levering

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar MET
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd.

GROSSIERS HOOG RABAT.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunale
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacife”,
met zwaar hielstuk.

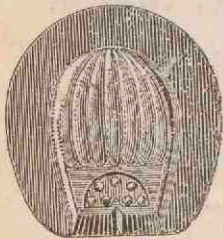
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorrudig van 4 1/8
tot 6 7/8 Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7 1/8 tot 7 9/16 Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4 1/8 tot 6 7/8 Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje.

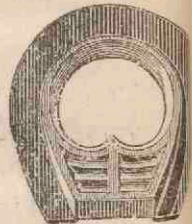
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

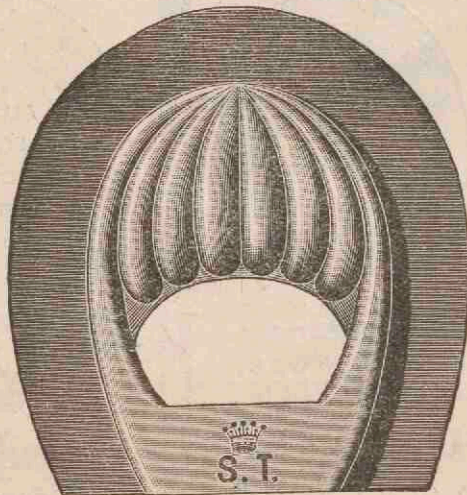

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

- Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
- Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
- Opruimers voor Schroefgaten.
- Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
- Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links)
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

A 397.

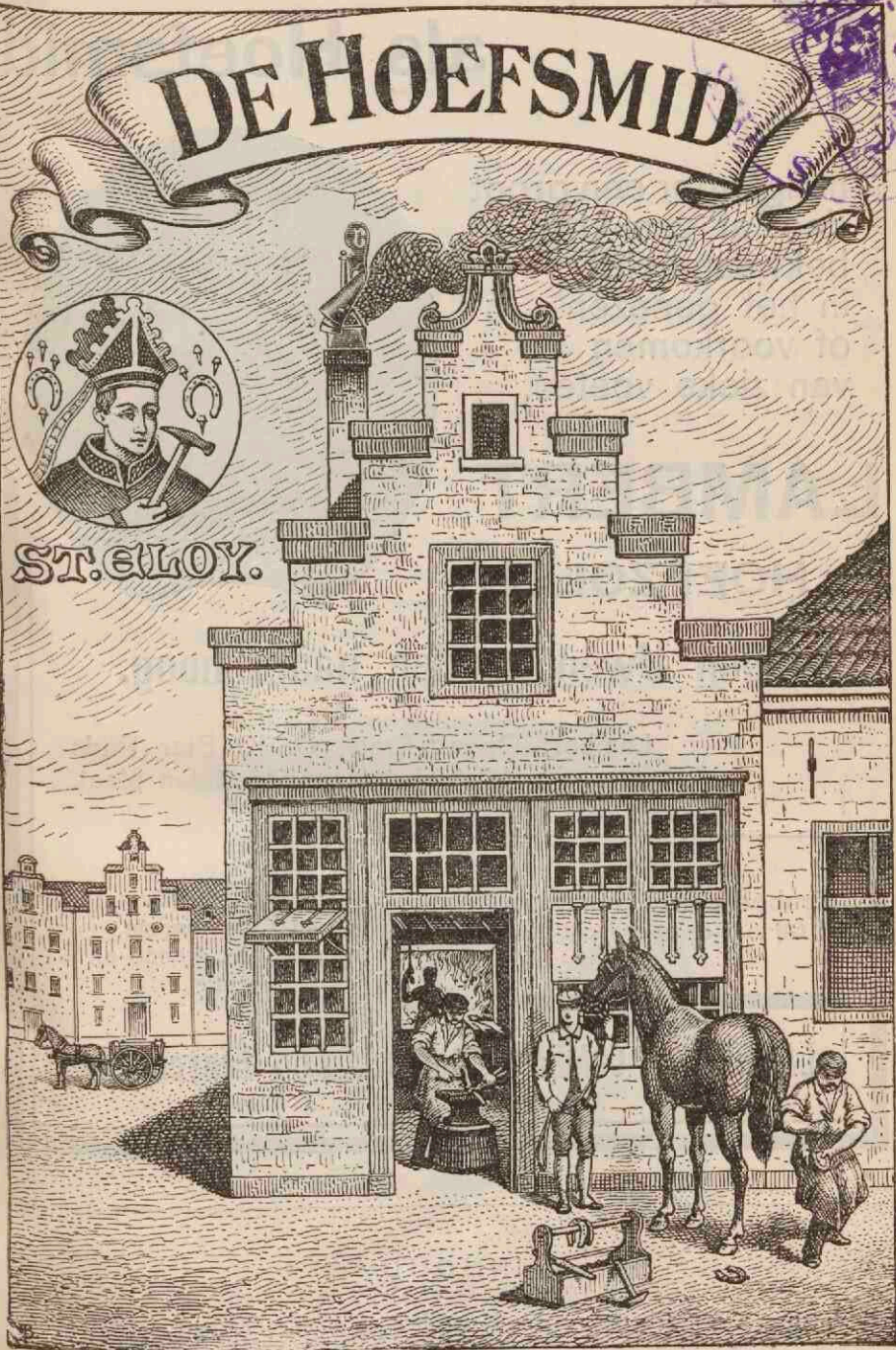
18e Jaargang. — Aflevering 2. — 15 Februari 1913.

DE HOEFSMID

ST. ELOY.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Hoefijzers ter verbetering van Franschen en toontrederstand. — Opleiding van den hoefsmid. — Uitslag van het examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

HOEFLIJZERS TER VERBETERING VAN FRANSCHEN EN TOONTREDERSTAND.

Van den heer C. Roodvoets, onderwijzer aan de Ambachtsschool te Utrecht, ontving ik een door hem uitgevonden hoefijzer, dat volgens zijne meening dienst zou kunnen doen om bij paarden met Franschen stand of toontrederstand neiging tot verbetering van dien stand te geven.

Afgezien van de verschillende meeningen, die er nog heerschen omtrent het al of niet-wenschelijke van een ingrijpen door de wijze van besnijden of het gebruik van beslagvormen, vermeen ik goed te doen het hoefijzer van den heer Roodvoets bij de lezers van De Hoefsmid bekend te maken.

Het is mijns inziens het eenvoudigste en het beste wat er tot heden op dit gebied is geleverd en verdient als zoodanig alle aanbeveling om daarmede proeven te nemen. Het hoefijzer van Roodvoets bestaat uit een gewoon balkijzer, waaraan op het midden van den balk aan de ondervlakte een stalen veer is aangebracht, welke recht naar voren naar het toongedeelte loopt en daar tweemaal rechthoekig is omgebogen. Het uiteinde van de veer kan zich bewegen in een schuin naar boven loopend gat in een daar ter plaatse aangebrachte, loodrecht staande lip.

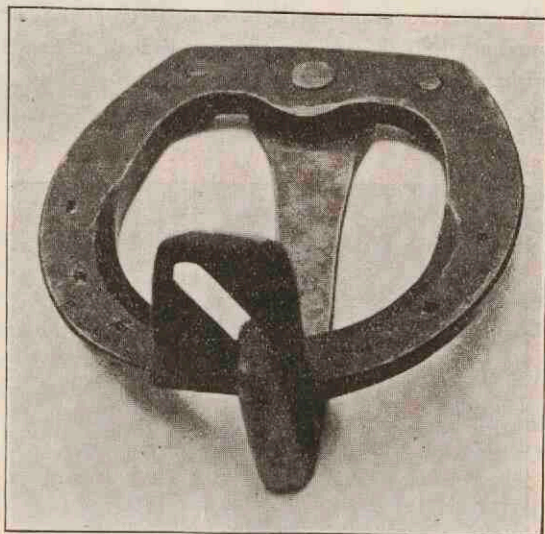

Fig. 1.

Het hoefijzer van Roodvoets.

Wanneer een paard, daarmede beslagen, den voet op den bodem plaatst en belast, wordt de hoof en ook het been om zijn as gedraaid, het toongedeelte van den hoof gaat naar binnen of naar buiten, al naarmate de schuin verloopende opening in de lip naar buiten of naar binnen wijst.

Door het meer of minder schuin plaatsen van deze opening heeft men het in de hand, veel of weinig draaiing teweeg te brengen. Door met weinig draaiing te beginnen zullen de gewrichten, banden, enz. al zeer weinig te lijden hebben.

Aan de takgedeelten van het hoefijzer heeft Roodvoets twee kleine kalcoenen aangebracht, om de veer daar vrij van den bodem te houden, waardoor de draaiing minder wordt tegengegaan en tevens een beter vlak optreden van het paard wordt verkregen. De voetas wordt weinig of niet naar achteren gebroken en de buigpezen aan de achtervlakte van den voet hebben daardoor minder te lijden.

Het hoefijzer kan zoowel op stal als in de weide worden toegepast, daar het ook in den stal bij het afwisselend belasten van de voorbeenen functioneert en zijne goede diensten kan bewijzen.

In de weide zullen aarde, gras of kleine steentjes geen noemenswaardigen invloed op de werking nitoeefenen, daar er zijdelings voldoende ruimte aanwezig is, waardoor deze er weer uit kunnen vallen. Mocht dit een enkele keer het geval zijn, dan zou dit nog geen reden zijn om van het gebruik van dit hoefijzer af te zien, de eigenaar zou door toezicht dit kunnen voorkomen.

Is de werking van de veer na korteren of langeren duur verminderd, dan kan deze worden afgenomen, — opnieuw gehard en gericht, of door een nieuwe worden vervangen.

Ten einde de ondersteuning in het toongedeelte van den hoef minder wankelbaar te maken, heb ik aan de Hoefsmidschool een model laten maken, waarbij de veer in het toongedeelte een sterke verbredening heeft gekregen, zooals dit in fig. 2 duidelijk is waar te nemen.

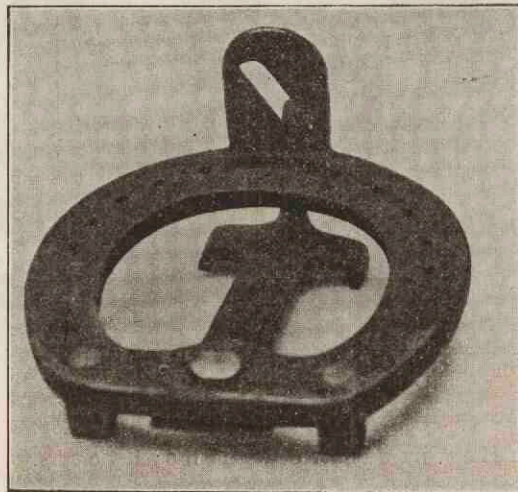

Fig. 2.

Het gewijzigde hoefijzer van Roodvoets met verbreding der veer in den toon. (fig. 2).

Het paard verkrijgt daardoor een belangrijk vasteren stand en deze kleine wijziging zal naar mijn oordeel het hoefijzer van Roodvoets nog meer geschikt maken voor het doel.

Daar het sterk naar beneden uitsteken van de veer in het toongedeelte bezwaren kan hebben en bij de sterke werking van de veer de voet as naar achteren kan worden gebroken en tevens het over den toon rollen van den hoof bij de beweging wordt bemoeilijkt, heb ik een veer in het toongedeelte van het ijzer laten aanbrengen en de draaibeweging verkregen door een dwarsbalkje met twee of drie schuin oplopende lippen daaraan te bevestigen en deze lippen te laten glijden langs even schuine vlakten aan den

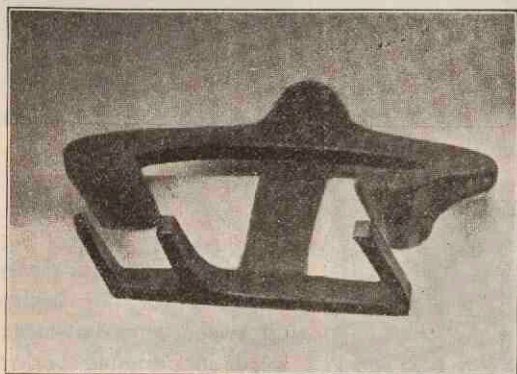

Fig. 3.

binnen- en buitenrand der ijzertakken. Figuur 3 geeft dit duidelijk in beeld weer. Hierdoor verkrijgt men dat het toongedeelte van het hoefijzer niet verhoogd wordt, de buigpezen niet worden aangespannen en de achterste hoefhelft naar binnen of naar buiten gedraaid wordt, alnaarmate de glijvlakten en uitsteeksels aan den dwarsbalk zijn geplaatst.

Het is hetzelfde principe

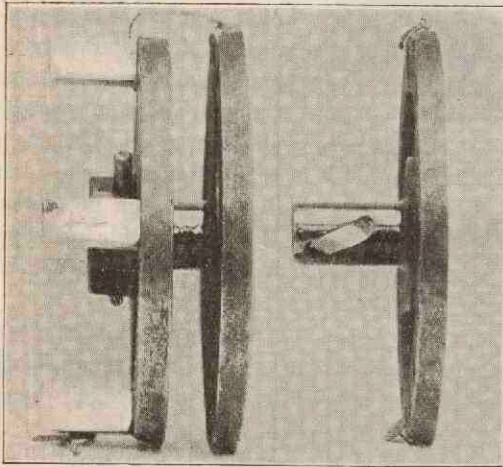
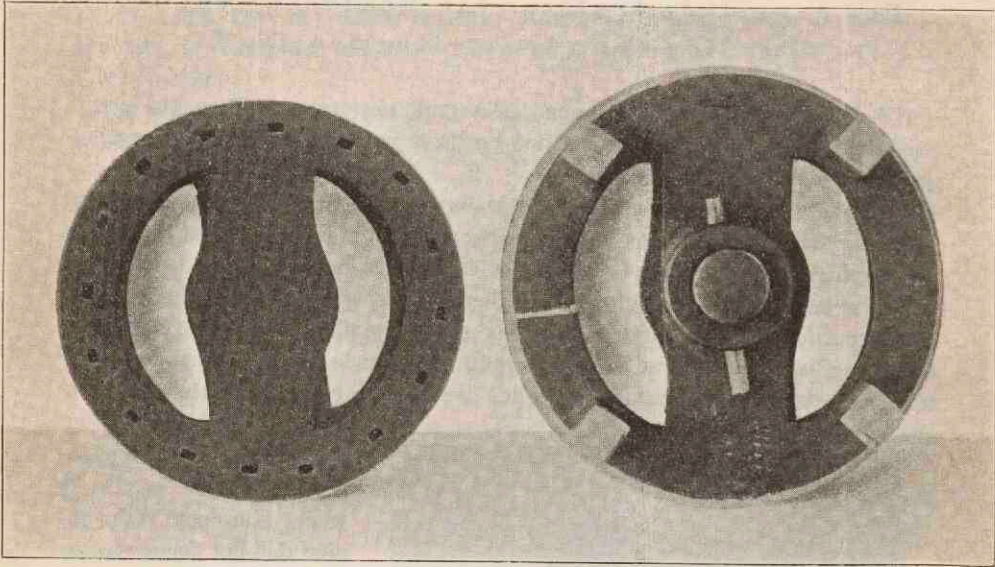
als door Roodvoets aangegeven: de neergaande beweging wordt omgezet in een horizontaal draaiende.

Mochten de veeartsen en hoefsmiden in onze fokcentra van paarden door de kennismaking met bovenstaande hoefijzers de aanleiding vinden daarmede eens proeven te nemen, dan zouden zij mij een groot genoegen doen, mij daarvan de resultaten mede te deelen.

Intusschen reeds onze hulde aan de uitvinding van den heer Roodvoets, die door zijn liefde voor het hoefsmidsvak er steeds naar streeft nieuwe wegen en middelen te vinden ter volmaking.

* * *

In Aflevering 4 van De Hoefsmid 1909 komt voor een beslagvorm van den gediplomeerden hoefsmid C. P. ten Ham te Montfoort tot verbetering of herstel van Franschen stand en toontrederstand. Ter vergelijking en ter vergemakkelijking van het overzicht, verleen wij aan de figuren, daarbij gepubliceerd, nogmaals een plaats.

Bij het spiraal-draai-hoef-
ijzer van ten Ham, bestaande
uit twee ringen boven elkaar,
wordt de draaïng verkregen
door een spiraalvormige groeve
in een centrale pin. Dit toe-
stel is veel moeilijker te
maken, vereischt een zorg-
vuldiger behandeling bij het
onderleggen en is erg zwaar.

F. Laméris.

OPLEIDING VAN DEN HOEF'SMID.

In een der laatste afleveringen van dit blad werd door ons beweerd, dat H. H. landbouwers, fokkers en andere eigenaars van paarden het lot van een goed of slecht hoefbeslag voor een belangrijk deel zelf in hun hand hebben. Deze meening was gebaseerd op de omstandigheid dat het beslag hunner paarden door hen kon worden opgedragen aan die vakmannen, die blijken geven van goed onderlegd te zijn in hun vak, en aan wie door het betere werk dat zij leveren, ook een betere betaling toekomt. Wij meenen

dat die bewering juist is, immers aan een goede verzorging van den paardenhoef kan nimmer een te groot gewicht worden gehecht, terwijl een slechte verzorging of een verwaarloozen steeds ongewenschte gevolgen heeft voor het gebruik van het dier, bestaande in het zich ontwikkelen van hoefgebreken en kreupelheid.

De minst belangstellende eigenaar heeft wel zooveel doorzicht dat laatstgenoemde toestand niet in zijn voordeel is, en hem niet bijzonder van pas komt in z'n werkzaamheden; en toch berusten de klachten van hen, die steeds ijveren voor verbeteringen in het hoefbeslag, gewoonlijk op de omstandigheid van de weinige medewerking van de zijde der paardeneigenaars, terwijl men dezerzijds dikwijls hoort afgeven op de mindere geschiktheid van den hoefsmid. Het is de strijd tusschen twee personen, die elkander niet voldoende willen steunen in hun streven naar hetzelfde doel.

In het overzicht der Redactie van dit blad over 1912, lezen we de opmerking dat een verhooging van de beslagprijzen niet onbillijk zou zijn, omdat de loonen gestegen zijn en ook omdat zulks aanleiding zou geven om meer zorg aan den hoef te besteden. Zeer waar, we vinden het intusschen ook zeer natuurlijk, dat de man die een bedrijf uitoefent, zich de kennis eigen maakt om dat vak naar behooren uit te oefenen, en, hoe ook vooruitgegaan, niemand kan tegenspreken dat de uitoefening van het hoefsmidsvak hier en daar te wenschen overlaat, althans bij sommige vakmannen; zij zijn niet vrij te pleiten werk te leveren, dat de contrôle niet kan doorstaan.

We hebben in een paar vroegere artikelen kunnen zien dat zulks niet alleen in ons land het geval is, maar ook buiten onze grenzen, met name in Duitschland, niet beter is, niettegenstaande de bestaande wettelijke bepalingen betreffende de uitoefening van het vak. We behoeven die dwangmaatregelen niet over te nemen om ten onzent een beteren toestand te scheppen; 't is waar 't lijkt wel mooi, die stormpas op de leerscholen voor hoefbeslag, die zich zeker mogen verheugen in een druk bezoek door tal van smidsleerlingen, om het diploma van bekwaamheid te halen of, liever gezegd, om het bewijs te verdienen tot uitoefening van het hoefsmidsbedrijf. Toch levert het feit, dat onze eenige burger-hoefsmidschool in 1908 in werking gesteld, volgens meergenoemd overzicht, nog steeds een min of kwijnend bestaan lijdt, zelfs van dien aard dat zich voor den cursus die 1° Januari j.l. zou aanvangen, geen enkel leerling had aangemeld, eene vreemde gewaarwording op, omdat met grond is te voorzien, dat over korteren of langeren tijd, die inrichting tot de geschiedenis zal behooren, en daarin zal opgeteekend staan, dat ook Nederland een school tot opleiding van hoefsmeden bezat in de provincie Gelderland, gesticht door de landbouwers-fokkers; zij ging ter ziele, kassian, door gebrek aan voedsel, aanvankelijk van paardenmateriaal, later door te weinig of geen leerlingen, in elk geval door te geringe belangstelling van de zijde der hoefsmeden. Zulk broos bestaan was waarlijk niet te voorzien, gezien het drukke bezoek dat de cursussen in dat gewest steeds hadden opgeleverd. Maar laten we de huid van den beer niet verkoopen vóór hij gevild is, 't zou nog kunnen verkeerren. Wij zullen ons hier te lande, althans voorloopig, nog moeten tevreden stellen met de cursussen, welke opleiding heeft bewezen de sym-

pathie te hebben van de vakmannen en ook van de Maatschappijen van landbouw en vereenigingen van fokkers; zij hebben hier een verleden waarmede men tevreden mag zijn; we behoeven gelukkig geen verre reizen te maken om een goed beslag der paarden te zien; dit is te danken aan de cursussen.

Zag men de ontwikkeling bij menig gewezen leerling gaarne op een hooger peil, men bedenke dat de aanleg voor het hoefsmidsvak hemelsbreed verschilt, waardoor de relatief weinige lessen bij den een spoedig pakken, bij anderen meer tijd vereischen. Wij meenen te mogen aannemen dat onze cursussen, die, met een beperkt aantal leerlingen, gedurende 2 winterhalfjaren worden gehouden, over 't algemeen niet minder zijn dan de voor het meerendeel 3 maanden durende cursussen aan de Duitsche leersmederijen; werden onder dezelfde omstandigheden als ginder ook hier dergelijke leerscholen gehouden, dan zouden deze even goed in bloei verkeeren, evenals zulks thans het geval is met onze cursussen. Deze zullen ten onzent moeten blijven de leerscholen voor de opleiding tot geschikte hoefsmeden, maar zij zullen daarom moeten beantwoorden aan bepaalde eischen, wil de opleiding goed genoemd worden, beter dan tot heden over 't algemeen het geval is; al zijn ze oorspronkelijk ook opgericht met het doel om aan de smeden van het platteland de noodige kunde in hun vak bij te brengen, daarmede is niet gezegd dat hun collega's in de steden zooveel hooger staan in de uitoefening van het vak, dat zij geen onderwijs noodig hebben, en is de vraag niet misplaatst: waar moeten deze de kennis in hun vak opdoen? Het waait hun toch ook niet van zelf aan, en het bestaan van voorgenoemde school blijkt hun niet bekend te zijn.

Er zijn een aantal plaatsen in ons land, waar sedert tal van jaren cursussen zijn gehouden, en deze geregeld goed bezocht werden, en steeds veel paardenmateriaal ter beschikking stond voor het practische onderricht. Die plaatsen, vermeerderd met meer andere als aangewezen centra tot opleiding, moeten dienen om de cursussen te houden, en daar moeten dan ook alle omstandigheden aanwezig zijn om het onderwijs degelijk te maken. Daar moeten ter beschikking zijn goede lokalen voor het theoretisch en practisch onderwijs, het noodzakelijk leermateriaal; de oefeningstijd mag niet te kort zijn, de leiding in goede handen. Wij zijn vast overtuigd dat enkele lessen in theorie en in practijk weinig uithalen en niet beantwoorden kunnen aan hetgeen met het houden van een behoorlijken cursus wordt beoogd.

In den eisch om de beschikking te hebben over goede practische ontwikkeling is thans behoorlijk voorzien door den cursus voor onderwijzers te Utrecht. Wij kunnen niet geheel accoord gaan met hetgeen gezegd is op blz. 4, De Hoefsmid, Januari-aflevering j.l., waar we lezen of het geen aanbeveling zou verdienen de opleiding van onderwijzers eenigszins te beperken. Onze meening dienaangaande is dat er geen kwaad in kan schuilen om met dit onderwijs op den bestaanden voet voort te gaan. *) Deze instelling is goed ingeslagen; tot bijwoning er van zijn nog steeds tal van sollicitanten; we

*) Hierop hopen wij in de volgende aflevering nader terug te komen en beide uiteenlopende opvattingen uitvoeriger te zien toegelicht. Red.

krijgen daarvan goed ontwikkelde onderwijzers voor de te houden cursussen, en die in gewone omstandigheden een kern vormen van goed geschoolde hoefsmeden, dienende als voorbeeld voor de jeugdige en toekomstige vakmannen, terwijl velen er van, staande aan het hoofd van hun bedrijf, een invloed nuttig voor het vak zullen uitoefenen.

Dat de leider van een cursus, steeds belast met het theoretisch onderwijs, iemand moet zijn met de noodige kennis op hoefbeslaggebied, en van veel ondervinding in de practijk, die weet aan te brengen wat noodig en nuttig is, en te mijden wat de vakman niet noodig heeft, spreekt van zelf; niet ieder is een goed leider.

We hebben gemeend de richting, waarop het onderwijs van het hoefbeslag zich moet bewegen, in ruwe trekken te omschrijven, omdat we overtuigd zijn dat deze voor ons land voor 't oogenblik de goede is. Ook wij hadden gaarne gezien dat een paar flinke leerscholen voor de hoefsmeden waren tot stand gekomen, doch zijn op heden de meening toegedaan, door de ondervinding gedreven, dat ook zonder deze het hoefsmidsvak op een goed peil kan worden gebracht, mits onze leerscholen, namelijk de cursussen, volgens de goede eischen zijn ingericht.

Wij veronderstellen daarbij, zooals we reeds vroeger hebben beweerd, dat de regeling dezer opleiding, en de beoordeeling van den uitslag in handen zijn van eene commissie van regeeringswege aangesteld, en deze alleen bevoegd is om de brevetten van bekwaamheid uit te reiken. Hierdoor alleen wordt de hoognoodige eenheid in het onderwijs verkregen, de opleiding zal zeker verbeteren, terwijl het vak meer waarde en aanzien zal verkrijgen.

We hebben in ons betoog met geen woord gerept over de hoefsmidsschool voor het leger; zij staat buiten onze beschouwing als een speciaal militaire inrichting waar steeds goede hoefsmeden zijn gevormd, waaronder ook de eerste leermeesters voor het practische onderwijs aan de cursussen, en sedert $\frac{1}{4}$ eeuw in beperkt getal hoefsmeden opleidt voor de burgermaatschappij, die als practici in hun werkplaats of als onderwijzers aan cursussen met goed gevolg werkzaam zijn, en de inrichting, waar ze hunne degelijke opleiding genoten, eer aandoen. Ons dunkt dat we tevreden kunnen zijn met alle voorgenoemde elementen tot verbetering van het hoefbeslag, en daarmee de toekomst met vertrouwen kunnen tegemoet gaan. M.

UITSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

Verslag van de Commissie belast met het toezicht op het examen in theoretische en practische hoefkunde van de deelnemers aan den in 1912 gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

De Commissie belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers aan den in 1912 gehouden cursus voor opleiding van

onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, benoemd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, bij besluit van 23 December 1912 N°. 12000, Directie van den Landbouw, 1^e Afdeeling, heeft de eer Uw Excellentie verslag te doen van het desbetreffend examen.

De Commissie van toezicht hield op 28 December 1912, in vereeniging met den leeraar aan dezen cursus, den heer H. M. Kroon, een vergadering, ten einde de grondslagen vast te stellen, waarop bedoeld examen zou worden afgenomen. In deze vergadering is mede een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welke rooster de goedkeuring van Uw Excellentie heeft mogen verwerven. In genoemde vergadering is als beginsel voor de beoordeeling der candidaten vastgelegd, dat ter bekoming van het eindcijfer voor iederen candidaat aan de punten, behaald in de rubrieken praktische hoefkunde, tezamen een dubbele waarde zou worden toegekend in verhouding tot die voor theoretische hoefkunde, alsmede dat een candidaat, die in praktische hoefkunde geen voldoende cijfer mocht verwerven, in geen geval in aanmerking zou komen voor het verkrijgen van een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Het examen vond plaats op 23, 24 en 25 Januari 1913.

Alle personen, die aan den cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, aangevangen op 1 Februari 1912, hadden deelgenomen, hebben zich tot het afleggen van het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd.

In overeenstemming met den door Uw Excellentie goedgekeurden rooster heeft het examen bestaan in een theoretisch en in een practisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd in den namiddag van 23 Jan. van 1—5 uur afgenomen, aan iederen candidaat telkens een $\frac{1}{2}$ uur.

Het practisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voor- en van een achterhoef hiervan en het besnijden dezer beide hoeven.
2. Het vervaardigen van een voor- en een achterijzer voor deze hoeven.
3. Het beslaan dezer hoeven.
4. Het maken van een modelijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm of voor een paard met afwijkenden gang.

De werkzaamheden voor de 3 eerste onderdeelen werden verricht in den ochtend van 24 Januari, van 9 uur tot 12.30 uur.

De vervaardiging der onder 4 genoemde ijzers geschiedde in den namiddag van 2—4 uur.

5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een hoefijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

De onder 5, 6 en 7 genoemde onderdeelen werden verricht in den voormiddag van 25 Januari van 9—12 uur.

Zowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan zeven candidaten kon het diploma worden uitgereikt; aan één moest het worden onthouden.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde:

1. J. Adriaanse te Goes;
2. J. P. H. Huitink te Ruurlo;
3. H. Kerkhaert te Stoppeldijk;
4. G. Luyten te Gorinchem;
5. J. Reitsma te Hoogeveen;
6. W. J. Stuyvenberg te Utrecht;
7. G. Verhoeven te Schayk.

De algemeene indruk der Commissie omtrent het afgelegde examen was iets minder gunstig dan in de voorgaande jaren, hetgeen wellicht moet worden toegeschreven aan de herhaalde wisseling, welke in de onderwijzers voor het practisch hoefbeslag moest plaats vinden.

De Commissie van toezicht voornoemd

(w. g.) W. C. Schimmel,
Voorzitter.

(w. g.) A. W. Heidema,
Secretaris.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Cursussen in hoefbeslag in 1912.** Men had de welwillendheid ons op te merken, dat in de betreffende opsomming in ons overzicht in de vorige aflevering, getiteld 1912—1913, het volgende ontbreekt:

Te Arnhem heeft ook een overgangsexamen van het 1^e tot het 2^e gedeelte plaats gevonden. Het betrof 14 leerlingen, die allen voor toelating tot het 2^e gedeelte slaagden en dat het 2^e gedeelte van den cursus op 9 Nov. '12 een aanvang heeft genomen.

— **Hoefsmidschool te Amersfoort.** Bij de Rij- en Hoefsmidschool zal van 1 April tot 30 September een cursus voor hoefsmeden bij de infanterie worden gehouden, waaraan door 8 van de bij de regimenten infanterie ingelijfde miliciens zal worden deelgenomen. Voor hen, die tijdens den cursus blijken van bijzondere bekwaamheid geven, kan de duur van den cursus door den directeur der inrichting worden verkort en kan aan dezen, zoo zij dit verlangen, verlof worden verleend tot op den dag waarop de cursus eindigt. Deze miliciens worden gekozen uit de administratietroepen der Januari-ploeg en moeten voor hunne indiensttreding het vak van hoefsmids-leerling hebben uitgeoefend. L.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken zijn: op 3 Januari j.l. de leerling W. Heres van Eekwerderdraai gem. Loppersum en op 1 Febr. j.l. de leerling J. Rozenboom van Woldijk. Beiden ontvingen een zoowel voor de practijk als voor theorie „goed” getuigschrift.

De plaats van Heres is 12 Januari ingenomen door den leerling E. Liefers van Roden en die van Rozenboom door U. Heres van Eekwerderdraai.

Verder houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen: J. Tiedens van Finsterwold, D. Smid van Slaperstil, P. Smid van Holwierde en P. Munting van Roodeschool.

— **Cursus in hoefbeslag te Utrecht.** De 2-jarige cursus voor de hoefsmeden der provincie, vanwege het hoofdbestuur van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde te houden in de smederij der Veld-Artillerie te Utrecht, werd geopend op Zaterdag 11 Januari jl. met de volgende deelnemers: J. J. van den Hoven, W. L. Koopmans, G. P. van den Hurk, allen te Utrecht, N. C. van Ramselaar te Schalkwijk, D. J. Niessen te Vleuten, Jac. Burgers te Everdingen en P. J. Okkerman te Koekengen.

M.

— **Toelatingsexamen van den cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag aan 's Rijksveeartsenijschool te Utrecht.**

Op Vrijdag 31 Januari werd het toelatingsexamen voor dezen cursus gehouden. In het geheel hadden zich daarvoor 21 hoefsmeden aangemeld, van wie uit Friesland 1, uit Drenthe 1, uit Overijssel 1, uit Gelderland 2, uit Utrecht 6, uit N.-Holland 3, uit Z.-Holland 3, uit Noord-Brabant 2, en en Limburg 2. Wegens ziekte was een der deelnemers verhinderd aan het examen deel te nemen.

Het examen bestond in het besnijden van een hoef, het vervaardigen van een ijzer voor- en het beslaan van den hoef. Hiervoor waren 8 paarden beschikbaar, zoodat nu niet, als vorige jaren, op doode hoeven werd gewerkt.

Tot den cursus in 1913 werden toegelaten de H.H.: O. H. Baarda te Harlingen, K. Ballast te Coevorden, F. S. Lengers te Baarn, W. Meijer te 's Gravenhage, A. P. Saris te Tongelre bij Eindhoven en J. Visser te Nieuwe Niedorp.

Wat de andere deelnemers aan het examen betreft, kan ik opmerken dat over het algemeen goed gewerkt werd, zoodat aan 8 hunner kon worden meegedeeld, dat hun examen voldoende, aan 3 dat het bijna voldoende en aan 3 dat het niet voldoende was. Daar het reglement voorschrijft dat 6 leerlingen den cursus mogen volgen, konden er niet meer dan de bovengenoemde hoefsmeden uitgekozen worden. Uit de niet toegelatenen had ik zeker nog wel een zestal kunnen kiezen, dat geschikt zou zijn om de lessen te volgen. Ik hoop dat zij een volgende maal nog eens een kans zullen willen wagen.

Het is bekend dat aan hen, die reeds onderwijs aan cursussen gaven, de gelegenheid wordt gegeven om alleen het laatste gedeelte van den cursus te volgen, om dan ook aan het examen voor het behalen van het diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag te kunnen deelnemen. Hiervoor heeft zich niemand aangemeld.

Kroon.

— **Cursus in hoefbeslag te Enschede.** Door de Overijsselsche Landbouwwaatschappij werd te Enschede een tweejarige cursus in hoefbeslag gehouden, onder leiding van Dr. D. L. Bakker, rijksveearts te Enschede. Het practisch onderwijs werd gegeven door den heer Rolink, onderwijzer in practisch hoefbeslag, in diens nieuwe en goed ingerichte smederij. De cursus werd door 9 leerlingen gevolgd.

Op 28 Januari werd het eindexamen afgenomen door het onderwijzend personeel, bijgestaan door den heer Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenij-school te Utrecht. De commissie voor onderwijsbelangen der genoemde landbouwmaatschappij woonde het examen in praktijk bij.

Het diploma werd uitgereikt aan de H.H.: H. Vossels te Enschede, J. Schreuder te Enschede, J. A. Oosterhout te Haaksbergen, E. H. Leppink te Enschede, E. Heideman te Oldenzaal, T. J. Rutenfrans te Enter en A. J. J. Vervelt te Enschede. Kroon.

— **Hackney-show te Londen, 4—7 Maart '13.** Wij hebben vroeger ook wel eens medegedeeld welke bepalingen gelden voor het hoefbeslag op deze groote tentoonstelling van luxe-tuigpaarden, die gewoonlijk ook door een aantal Nederlanders wordt bezocht.

Voor de eerstvolgende show geldt het volgende voorschrift:

De *hoefijzers* met de *nagels* samen van hackneys boven 14 hands (behalve hackney-jaarlingen) mogen niet zwaarder zijn dan 2 Engelsche ponden, dus minder dan 1 kilo, — voor poneys en jaarlingen niet meer dan 1½ Engelsche pond. Aan die bepaling zal men zich volgens de voorwaarden streng houden; een hoefsmid, aangewezen door het show-comité, zal van alle paarden de ijzers nagaan en, als hij meent dat het ijzer te zwaar is, heeft hij het recht dit af te nemen en blijkt het gewicht overschreden te zijn, dan mag zulk een paard niet mededingen. Alleen die hoefsmid mag een ijzer afnemen en weder onderleggen.

PERSOVERZICHT.

— *Een wenk bij het kiezen van staal.* Bij het kiezen van staal voor kleine werktuigen is het geraden aan den staalfabrikant inlichtingen te vragen omtrent het koolstofgehalte en hem bij de bestelling aan te geven voor welk doel het materiaal bestemd is. Dit zal bij de behandeling van het gereedschap vele moeilijkheden voorkomen. (u. *IJzer- en Staalkroniek.*)

— *Het verwijderen van een afgebroken tap.* Het verwijderen van afgebroken draadtappen uit werkstukken is dikwijls zeer moeilijk en kan in vele gevallen slechts door het uitgloeien en wegboren bewerkt worden. Dit uitgloeien is echter niet steeds mogelijk, daar de werkstukken daardoor kunnen gaan trekken.

Om nu afgebroken tappen zonder beschadiging van het werkstuk te kunnen verwijderen, werd door „Practicus” de volgende methode toegepast. Een spiraalboor, welke dezelfde dikte heeft als de te verwijderen tap, wordt

van voren, zooals uit de afbeelding blijkt, op een bepaalde manier geslepen en op een fijne boormachine voor het uitboren van de tap gebruikt. De spiraalboor moet voldoende lang zijn en de boormachine mag slechts langzaam loopen. De snijkanten van de spiraalboor pakken eerst den kern van de tap en doen vervolgens bij het langzaam aanzetten de tap versplinteren. De splinters worden er uitgetrokken en het boren voortgezet, tot de geheele tap verwijderd is. Brengt men dan later voorzichtig een oude tap in het gat, dan kunnen de eventueel overgebleven fijne splinters verwijderd worden. (u. *Idem.*)

Vraag. Naar aanleiding van het artikel in Uw nummer van 31 Augustus l.l. betreffende eene nieuwe verzinkmethode zou ik willen vragen, welke de gewone verzinkmethode is.

Antwoord. Het verzinken van ijzer, ook wel galvaniseeren genoemd, heeft ten doel dit metaal tegen atmosferische invloeden te beschermen. Het heeft gewoonlijk niet langs galvanischen weg plaats, maar eenvoudig door indompeling van de vetvrije en door zuren goed schoongebeten ijzeren voorwerpen in gesmolten zink, waarna ze goed afgespoeld en gedroogd worden.

(u. *Idem.*)

België.

— *Onderwijs in hoefbeslag 1913.* Bij ministerieel besluit van 3 Januari 1913 zijn openbare en kosteloze leergangen voor hoefbeslag in de volgende gemeenten, gedurende het jaar 1913, ingesteld:

Provincie *Antwerpen.* — Te Antwerpen, door M. Faes, veearts te Borgerhout; te Lier, door M. Quayhaegens, veearts te Lier, en te Turnhout, door M. Huynen, veearts te Turnhout.

Provincie *Brabant.* — Te Cureghem (veeartsenijschool), door professor Liénaux (in 't Fransch) en door professor Hermans (in 't Vlaamsch), en te Leuven, door M. Frateur, veearts te Leuven.

Provincie *West-Vlaanderen.* — Te Oostcamp, door M. Hoste, veearts te Oostcamp; te Ingelmunster, door M. Van Temsche, veearts te Thielt, en te Yper, door M. Van Biesbrouck, veearts te Oostende.

Provincie *Oost-Vlaanderen.* — Te Gent, door M. Tavernier, veearts te Nevele; te Alst, door M. Singelée, veearts te Dendermonde, en te Sint-Nicolaas, door M. Bosteels, veearts te Sint-Nicolaas.

Provincie *Limburg.* — Te Hasselt, door M. Strauwen, veearts te Herkde-Stad, en te Tongeren door M. Van den Bonne, veearts te Sint-Truiden.

(u. „*De Landbode.*”)

ADVERTENTIËN.

 Ondergeteekenden betuigen hierdoor hun welgemeenden dank aan de H.H. H. M. KROON en S. VAN ANGEREN voor het genoten Onderwijs aan 's Rijks Veeartsenijschool voor den Cursus voor opleiding van Onderwijzer in Practisch hoefbeslag van 's Rijkswege.

Januari 1913.	Iz. Adriaanse Jz.	J. Reitsma.
	J. Ph. Huitink.	W. J. Stuijvenberg.
	H. Kerckhaert.	P. A. Verhoeve.
	G. Luijten.	

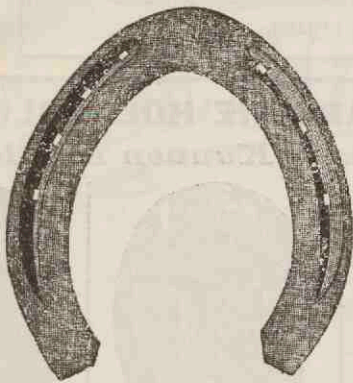
Kunsthoorn voor Hoefbeslag, verkrijgbaar in de **Chemicaliën- en Drogerijen-handel** van

K. C. W. DE BOSSON, Apotheker te *Dordrecht*.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor H.H. Veeartsen uitgebreide prijscourant gaarne gratis verkrijgbaar.

De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
 Helpman—Groningen.

levert
Winterijzers,
 met
 stampgat
 en
 halve rits.

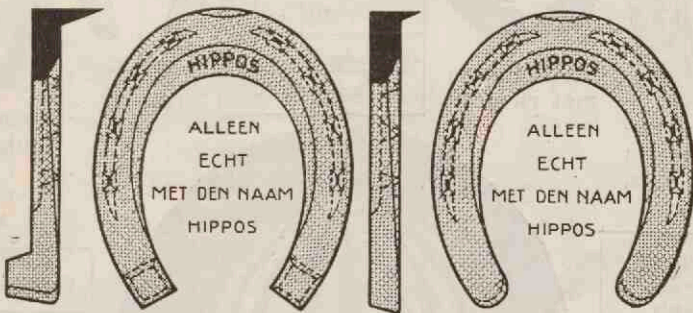
Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugges levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK
 „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte
 vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale
 maten steeds voorradig.

NIEUW ———
 overal verkrijgbaar
 MET EN ZONDER LIP.

NIEUW ———
 overal verkrijgbaar **MET**
 EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
 niet vertegenwoordigd.

—————
 GROSSIERS HOOG RABAT. —————

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

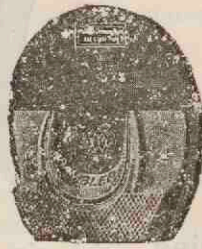
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

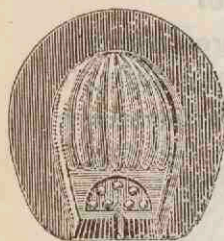
Merk „Rambler”,
in *wille en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paarden,
voorradij van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4 $\frac{1}{16}$ tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

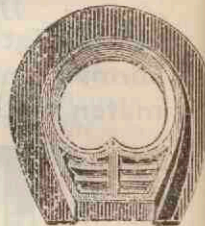
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

- Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
- Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
- Opruimers voor Schroefgaten.
- Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
- Touwijzers in verschillende maten.

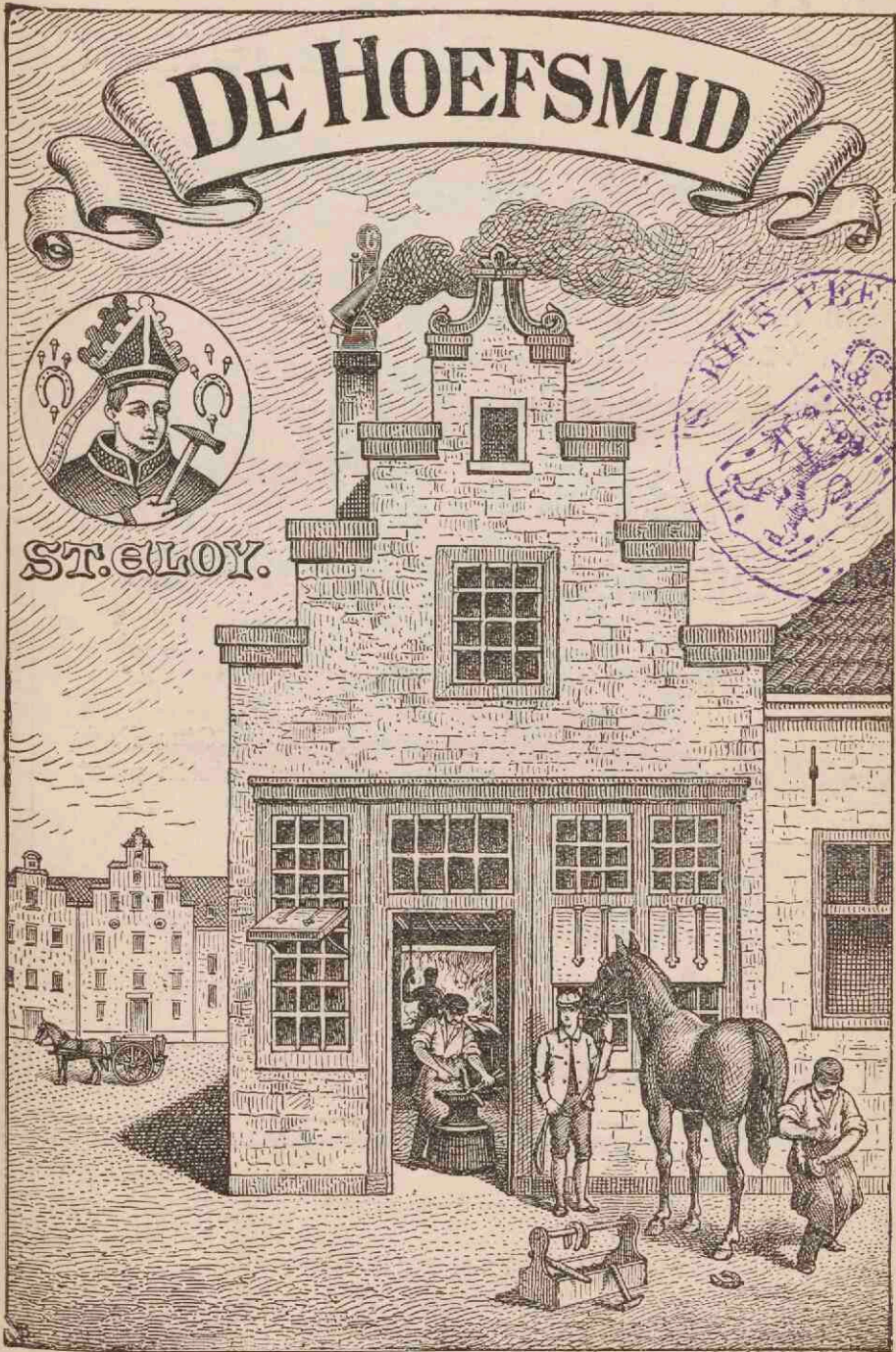

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

- Caoutchouc Hielstukken.
- Kunsthorn.
- Hoef tangen.
- Renetten (rechts en links).
- Hoefraspen.
- Houwklingen.
- Hoefhamers.
- Las- of Welbladen en Poeder.
- om ijzer en staal te wellen.

C1397

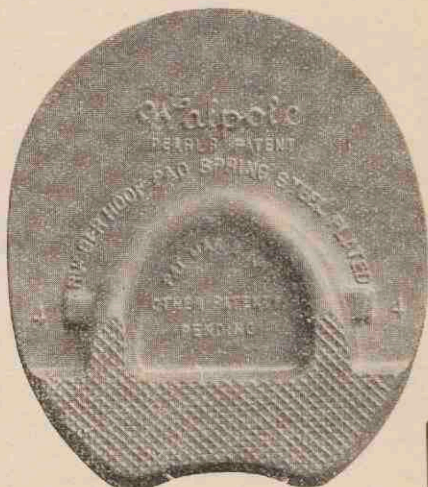
18e Jaargang. — Aflevering 3. — 15 Maart 1913.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeer onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscurant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuehaven.

INHOUD.

Professor H. Kösters. — Onderzoek van den hoef. — Het aantal leerling-
onderwijzers in Hoefbeslag te Utrecht. — De Hoefsmidschool der G. O. Mij
v. Landbouw. — Wedstrijd in hoefbeslag te Gent (België.) — Ingezonden
stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

PROFESSOR H. KÖSTERS.

Den 11 Februari overleed te Berlijn in den ouderdom van 66 jaren de Korpsstabsveterinär a. D. prof. Hubert Kösters, een autoriteit op het gebied van hoefbeslag.

In de Deutsche tijdschriften „Der Hufschmied” en „Zeitschrift für Veterinärkunde” komen enkele data omtrent zijn levensloop voor, waarvan wij hier gebruik maken.

Kösters werd den 3 November 1847 te Alpen in het regeeringsdistrict Düsseldorf geboren. Reeds in zijn jeugd stelde hij belang in het hoefsmidsvak, en deze liefde is hem gedurende zijn geheele loopbaan als paardenarts bijgebleven. Den 15^{en} October 1869 trad hij bij het 11^e Regiment Huzaren te Crefeld in dienst, met het doel om tot paardenarts te worden opgeleid; den 1 April 1870 werd hij aan de militaire hoefsmidschool geplaatst en in October van hetzelfde jaar als leerling aan de School voor militaire paardenartsen.

Het heeft Kösters en zijne medescholieren heel wat strijd gekost stil hunne studiën in dezen bewogen tijd te vervolgen, terwijl hunne regimenten in Frankrijk vochten. Herhaaldelijk verzochten zij van hunne studiën te worden ontheven en naar hunne regimenten te mogen gaan, hetgeen echter steeds

werd geweigerd. Hunne protesten waren zoo luid, dat zij daarvoor moesten worden gestraft.

Reeds in 1873 werd Kösters als paardenarts bij het leger ingedeeld, doorliep de verschillende rangen en kwam den 30 April 1877 als assistent aan de Militaire Hoefsmidschool te Berlijn en bleef hier werkzaam tot 1884, om vervolgens van 1884—87 dienst te doen als Inspizient (officier van politie, belast met het toezicht op de studiën) aan de Militaire Paardenartsenschool. Daarna werd hij directeur van de Militaire Hoefsmidschool te Gottesaure, om later als Korpsstabsveterinär te worden belast met den veterinairen dienst bij een armeekorps, eerst het IX^{de}, daarna bij het XIV^{de}.

Den 1 Augustus 1891 volgde hij Dominik op als directeur van de Militaire Hoefsmidschool te Berlijn en bleef in deze betrekking werkzaam tot Januari 1912.

Door een ongeluk, slag van een paard gevolgd door ribbenbreuk, moest Kösters den militairen dienst vaarwel zeggen. Zijn welverdiende rust duurde slechts kort; onverwachts werd hij aan de zijnen ontrukkt tengevolge van een chronisch hartlijden, waarvoor hij telken jare genezing zocht in de badplaats Nauheim.

Wegens zijne verdiensten op wetenschappelijk gebied werd in het jaar 1905 aan hem den professorstitel verleend, terwijl hij drager was van de ridderorde van den Rooden Adelaar met de kroon, de Kroonorde, het Dienstkruis en het Officierskruis van Oranje-Nassau, hem door H. M. onze Koningin toegekend.

Kösters' verdiensten liggen voornamelijk op het gebied van het militaire hoefbeslag; zijn geheele leven was gewijd aan de bevordering van dit voor het leger zoo gewichtige vak. Als leerling en opvolger van Dominik heeft hij het gebouw, waarvan Dominik de grondslagen had gelegd, verder opgetrokken en voltooid; zijn naam zal daarin altijd voortleven.

Het beslag met insteekkalkoenen, dat Dominik onder de muren van het belegerde Parijs bij enkele regimenten en het hoofdkwartier had ingevoerd en waarvan men na den oorlog geen afstand wilde doen, is door Kösters later vervangen door het betere schroefkalkoebeslag. Hij vond daarvoor matrijzen en gereedschappen uit, waardoor men in staat werd gesteld dit beslag zelfs te velde te kunnen aanmaken.

Een prachtige verzameling van leermiddelen, praeparaten, historische hoefijzers enz. heeft Kösters bij het verlaten van den dienst aan het Rijk afgestaan, op dit oogenblik het museum van de hoefsmidschool vormende. Zijn leerboek over hoefbeslag beleefde vijf drukken, de zesde uitgave had hij juist met zijn opvolger voor de pers klaar gemaakt. Zijn onderzoekingen, neergelegd in tijdschrift-artikelen, over hoefkunde, hoefmechanisme, hoefziekten, historische hoefijzers, onderzoek van het paard vóór en na het beslag enz. zijn dikwijls in ons tijdschrift „De Hoefsmid” vertaald of gerefereerd weergegeven.

Door mijne detachering aan de Militaire Veterinaire Academie en de Militaire Hoefsmidschool te Berlijn, door herhaalde bezoeken en briefwisseling vóór en na dien tijd, heb ik professor Kösters leeren kennen en hoogachten als een zeer verdienstelijk militair paardenarts en als een uitstekend mensch.

Als kind van den Nederrijn droeg hij onze landgenooten een warm hart toe; zijn jeugd, in een dorp aan onze grenzen doorgebracht, had hem vertrouwd gemaakt met ons volksleven en met onze idealen. De viering van ons Sinterklaasfeest, dat ook zijn kinderfeest bij uitnemendheid was geweest, en andere, maakten dikwijls de onderwerpen van onze gesprekken uit. Zijn stamboom vermeldt talrijke familienamen van deze zijde der grens, terwijl hij als kind, evenals de overige bewoners dier streek, gebruik maakte van in 't Nederlandsch gedrukte gebedenboeken. Dit maakte dat hij onze taal kon lezen en verstaan.

Van ganscher harte stem ik in met de woorden door een zijner Duitsche ambtgenooten ter zijner nagedachtenis uitgesproken: „Ziet, zij hebben een goed man grafwaarts gedragen, — doch voor mij was hij meer”

Amersfoort.

L a m é r i s.

ONDERZOEK VAN DEN HOEF.

Bij het onderwijs aan cursussen voor hoefbeslag wordt gewoonlijk met een enkel woord gesproken over het gebruik van de visiteertang voor het onderzoek van den hoef bij kreupelheden, in gevallen dat er aanwijzing bestaat, dat de oorzaak daarvan in den hoef is gelegen, of ook dat de kreupelheid van dien aard is, dat het noodig wordt geacht om meerdere deelen van het lidmaat te onderzoeken om de zitplaats van het gebrek op te sporen. Lang niet altijd is men in staat zoo maar op het gezicht te verklaren, dat de hoef lijdende is of dat zulks het geval is met een ander gedeelte van het lidmaat, nog minder de bepaling van den aard van het gebrek, en evenmin dat het kreupel gaan steeds daarin is gelegen, en nergens anders. De ondervinding doet hier veel, maar kan ons toch niet altijd vrijwaren voor verkeerde gevolgtrekkingen. Wordt daarom bij gelegenheid, b.v. op een examen, gesproken over gezegd instrument, en het gebruik er van bij een vermeend hoefgebrek, en door den candidaat wordt beweerd, dat men daarmede met zekerheid de lijdende plaats ontdekt, dan vraagt men zich wel eens onwillekeurig af: heeft die man wel ooit een dergelijke tang gezien, anders dan in teekening in zijn handboek? Heeft hij er ooit wel een in handen gehad of er mede gewerkt? Hoort zoo'n ding niet of wel tot de opgAAF om door den practischen vakman te worden gehanteerd?

Men mag daarover denken zooals men wil; naar 't ons voorkomt staat zulks een beetje in verband met het peil, waarop het hoefsmidsvak zich over 't algemeen bevindt, en ook een beetje, of eigenlijk een beetje veel, met wat men in het voorliggende geval met dit onderzoek beoogt.

Gewoonlijk neemt de hoefsmid z'n hamer om den hoef van een kreupel paard te bekloppen, maar die handeling bepaalt zich meestal slechts tot het onderzoek van de streek waar de nagels zijn ingeslagen, c.q. of deze het leven hinderen; dit bekloppen is een uitstekende maatregel, vereischt betrekkelijk weinig oefening, heeft intusschen toch ook z'n eischen, wil zulks naar behooren geschieden. Deze handeling komt wel in veel overeen met het gebruik der visiteertang, in zoover men met beide instrumenten een gevoelige, pijnlijke streek wil ontdekken. Ze worden beide toegepast bij toestanden,

waaraan de meest verschillende gebreken, vooral ontstekingsvormen en hun gevolgen, ten gronde liggen, die de hoefsmeden gewoonlijk niet kunnen beoordeelen, zulks ook niet behoeven te kunnen, omdat zij niet des hoefsmids zijn, maar tot zuiver veeartsenijkundig gebied behooren, en dus v. a. k. ontwikkeling vereischen.

Hoewel hier de grens niet zuiver is afgebakend, moet elk ontwikkeld eigenaar van paarden en elk logisch denkend hoefsmid hun standpunt in een dergelijk geval kennen, en niet minder hun eigen belang; dat ligt voor de hand, want een goed paard kost een aardig stuk geld en dient tegen waardevermindering te worden gevrijwaard. Niettemin willen we hier den vakman eenige inlichtingen geven, zoowel over het bekloppen van den hoef als over het gebruik van genoemde tang, in de overtuiging hem zulks niet onwelkom zal zijn.

In de eerste plaats dient te worden opgemerkt dat men in de meeste gevallen met het bekloppen van den hoef de noodige aanwijzing eener pijnlijke plaats zal verkrijgen; het is den practicus daarom aan te raden zich met deze methode van onderzoek vertrouwd te maken door zich met den hamer te oefenen; hij moet groote zorg aan deze zaak wijden, want de gevoeligheid der hoeven kan zeer verschillend zijn. Het ligt, dunkt ons, voor de hand om op te merken dat men het onderzoek met hamer noch tang moet beginnen; dit moet worden voorafgegaan door de beoordeeling van den gang van het paard, van den beenstand, van den vorm en de gesteldheid der hoeven (vooral van aanwezige afwijkingen, waarin het lijden z'n oorzaak kan vinden), het beslag, den toestand van het hoefijzer en de wijze van nageling. Hierna volgt de opname van de hoefwarmte; de verschillende deelen van den hoef worden door de vlakke hand met zorg opgenomen; men vergelijkte de warmte daarvan dadelijk met die van den tegenoverstaanden hoef, en denke er aan dat dunne gedeelten steeds warmer zijn dan dikke. Eerst als deze opnamen zijn geschied, volgt het onderzoek met den hamer of met de tang.

Men ziet dat het onderzoek niet willekeurig kan worden verricht, want begint men met laatstgenoemde handeling, dan kan zeer zeker de ware graad van warmte der verschillende deelen niet meer naar behooren worden nagegaan, en eene vergelijking met den anderen hoef is onzuiver of niet mogelijk en komt men bijna zeker tot verkeerde gevolgtrekkingen, want door die verschillende handelingen wordt de temperatuur van den hoef gewijzigd. Dat het kloppen op den hoef of het gebruik der tang moet geschieden met daartoe geschikte instrumenten, d. i. een lichte hamer en niet te zware of te lange tang, en het kloppen niet te hard, het drukken niet te sterk dient te zijn, is duidelijk; er zouden kneuzingen kunnen ontstaan, en door een groote krachtsaanwending kan zelfs een gezonde hoef worden gevoelig gemaakt.

De graad der gevoeligheid wordt aangegeven door de trekkingen aan den voet en in de spieren van den schouder en andere deelen van den bovenarm, waarop dus goed moet worden gelet. Het kloppen met den hamer of drukken met de tang moet geregeld worden naar de streek van den hoef, die men onderzoekt, want het is immers duidelijk dat daar, waar het hoorn dikker is en harder, een sterkere druk wordt verdragen dan waar die

laag zacht en dunner is. Geeft een paard bij drukking van den hoef geen pijn te kennen, dan mag men gerust aannemen, dat de zitplaats van de kreupelheid daar ter plaatse niet te zoeken is, terwijl deze wel en met recht is te zoeken, waar het dier op den eersten druk, goed toegepast, pijn vertoont, en zulks weêr doet wanneer men aan een andere plaats geen resultaat heeft gekregen. Door herhaling van die handeling verkrijgt men zekerheid over de zitplaats der kreupelheid. Hiermede is evenwel de aard of het wezen van het lijden nog niet opgehelderd, en zal de vaststelling daarvan, althans in vele gevallen, voor den practicus zeer moeilijk, laten we bekennen, ondoenlijk zijn, want hij is daarmede niet meer op zijn gebied. Het staat dan ook vast, dat waar in de hand van een geoefende de hamer en tang instrumenten zijn, waarmede in vele gevallen, in werkelijkheid hoefkreupelheid, en zeker den aard dezer, moeilijk genoeg zijn te constateeren, zulks voor hem, die tot de ongeoeffenden moet worden gerekend, eenvoudig ondoenlijk is, en voor een doeltreffende behandeling, waar het toch ten slotte op aankomt, kan dit onderzoek vanwege den hoefsmid ingesteld, dikwijls geen sprake zijn.

Het bovenstaande zal elk rationeel ontwikkelde vakman zonder twijfel beamen.

M.

HET AANTAL LEERLING-ONDERWIJZERS IN HOEFBESLAG TE UTRECHT.

In den terugblik over 1912, opgenomen in de Januari-aflevering 1913, is o. a. opgemerkt dat aan den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool, zeven van de acht deelnemers zijn geslaagd, een gelijk aantal als in 1911, terwijl binnenkort kon blijken hoeveel van de 8 candidaten, bij het in Januari te houden examen, zouden slagen (in de Febr.-aflevering is het verslag der examencommissie gepubliceerd, waaruit bleek dat er weder 7 van de 8 een diploma hebben verworven).

Aan genoemde mededeeling is door ons het volgende toegevoegd:

„Het mag wel eens onder de oogen worden gezien of het geen aanbeveling verdient de opleiding te Utrecht eenigszins te beperken, hetzij door een paar leerlingen minder toe te laten dan wel door slechts om het andere jaar een cursus te doen houden. In het ontbreken van een voldoende aantal goed onderlegde onderwijzers dient te worden voorzien, doch een overvloed is wellicht een bijna even groot kwaad als een te gering aantal.”

Onze geachte medewerker, de Gep. Lt. Kolonel-Paardenarts J. B. H. Moubis heeft in een artikel der Febr.-aflevering onder het opschrift „Opleiding van den hoefsmid”, de volgende verklaring afgelegd:

„Wij kunnen niet geheel accoord gaan met hetgeen gezegd is op bladz. 4 „De Hoefsmid”, Jan.-afl. j.l., waar we lezen of het geen aanbeveling zou verdienen de opleiding van onderwijzers eenigszins te beperken. Onze meening dienaangaande is, dat er geen kwaad in kan schuilen om met dit onderwijs op den bestaanden voet voort te gaan. Deze instelling is goed ingeslagen; tot bijwoning ervan zijn nog steeds tal van sollicitanten; we krijgen daarvan

goed ontwikkelde onderwijzers voor de te houden cursussen, en die in gewone omstandigheden een kern vormen van goed geschoolde hoefsmeden, dienende als voorbeelden voor de jeugdige en toekomstige vakmannen, terwijl velen er van, staande aan het hoofd van hun bedrijf, een invloed, nuttig voor het vak, zullen uitoefenen".

Aan deze uiting is door ons onmiddellijk toegevoegd: in de volgende aflevering nader op dit vraagpunt te zullen ingaan, waaraan wij hieronder voldoen, terwijl aan den heer Moubis desgewenscht gaarne gelegenheid zal worden gegeven om zijne afwijkende meening in deze nader te verklaren.

* * *

Van den cursus te Utrecht, die thans gedurende 3 jaren is gegeven, zijn telken jare zeven leerlingen vertrokken, met het diploma van onderwijzer in practisch hoefbeslag. Er worden ieder jaar 6 leerling-plaatsen beschikbaar gesteld en tevens gelegenheid gegeven voor twee personen, die reeds onderwijs aan een cursus in practisch hoefbeslag hebben gegeven, de 2^e helft van het onderriocht voor aanstaande onderwijzers te Utrecht te volgen.

In ons jaaroverzicht is er eenvoudig de aandacht op gevestigd dat *te veel* onderwijzers wellicht *een bijna even groot kwaad* zou kunnen worden als het *ontbreken van een voldoende aantal* is. Voorkómen is beter dan genezen! Hierom kwam het ons nuttig voor er tijdig op te wijzen dat tegen overproductie gewaakt moet worden. Het is een oud bekend feit dat personen, die in een bepaalde richting zijn opgeleid, zullen trachten in die nieuwe richting ook werk en loon te vinden. Het is echter een even vaststaand feit dat overproductie leidt tot lagere prijzen of lagere loonen.

Het streven naar voldoende bekwame hoefsmeden in Nederland wordt bevorderd en mogelijk gemaakt door het houden van onderscheidene cursussen, die meer of minder belangrijk verschillen in duur en gehalte. Het getuigschrift of het diploma, dat aan het einde van die cursussen aan de geslaagden wordt uitgereikt, is echter weinig verschillend, terwijl die getuigschriften of diploma's eigenlijk uitsluitend een particulier karakter hebben en er van Overheidswege geen zorg is gedragen om een behoorlijk verband tusschen de onderscheidene opleidingsplaatsen te leggen.

Ieder vakman weet drommels goed dat er waardeverschil bestaat tusschen het met vrucht gevolgd hebben van een cursus, waar eens in de week of eens in de veertien dagen een les wordt gegeven, en van een doorlopend onderriocht van minstens 5 à 6 maanden, zooals zulks aan de Hoefsmidschool te Tiel, de Mil. Hoefsmidschool te Amersfoort of de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen geschiedt, terwijl boven deze wederom de lessen aan de a. s. onderwijzers in practisch hoefbeslag behooren uit te blinken.

Wij zullen hier thans niet verder op ingaan, doch wanneer de opleiding der hoefsmeden in Nederland behoorlijk stelselmatig zal kunnen geschieden, dan dient er te komen: onderscheid in den aard der diploma's; verband tusschen de drie hoofdvormen van opleiding en een meerdere eenheid en gelijkheid in de beoordeeling op grond waarvan de onderscheiden diploma's worden uitgereikt.

* * *

De hoefsmeden, die te Utrecht hun diploma hebben ontvangen als onderwijzer in practisch hoefbeslag dienen voldoende geschikt en bekwaam te zijn om aan een eenvoudigen cursus in hoefbeslag (hoofdzakelijk te geven in den trant van aanvullingsonderwijs), bij het onderricht in de smederij, de noodige voorlichting te geven.

Er zijn thans reeds 21 onderwijzers-hoefsmeden, die volgens het aanvankelijk verloop jaarlijks met 7 worden vermeerderd. Hoeveel van die onderwijzers kunnen nu, in verband met hunne opleiding, behoorlijk plaats vinden? Naar onze meening worden er gemiddeld niet meer dan 2 van die eenvoudige cursussen in hoefbeslag, in elk der 11 provinciën, gehouden. Mogelijk dat Gelderland en N. Brabant, in verband met hunne grootte, regelmatig met vrucht drie kunnen doen houden, doch daar is het dan ook voldoende mee geregeld, zoodat er in Nederland totaal ongeveer 24 cursussen zouden dienen te zijn. Nu was onze opvatting dat dan ook 24 onderwijzers voldoende waren en dat ieder onderwijzer heel wat langer dan 4 dienstjaren zal kunnen leveren, zoodat een jaarlijksche toevoer van 6 à 8 tot overproductie moet leiden.

Behalve dat alsnog een nadere uiteenzetting van de meening des heeren Moubis gaarne wordt tegemoet gezien, zal het ons aangenaam zijn als de onderwijzers-hoefsmeden over dit vraagpunt van algemeen belang hunne opvatting in „De Hoefsmid” zouden willen kenbaar maken.

R e d.

DE HOEFSMIDSCHOOLO DER G. O. Mij. v. LANDBOUW.

De Hoefsmidschool te Tiel, die voornamelijk door den krachtigen invloed van den oud-voorzitter der Geld. Overijsselsche Mij v. Landbouw, Mr. J. G. Ridder van Rappard, in 1908 is tot stand gekomen, heeft het niet tot bloei kunnen brengen. De hoofdoorzaken zijn gelegen in de plaats van oprichting waar geen voldoende overvloedig paardenbeslag is te vinden, — in het geen verband leggen tusschen de cursussen in hoefbeslag en de nieuw opgerichte school, — in het niet voldoende steunen van den kant der paardenhouders en in de tegenwerking der smeden-patroons. Door een en ander werden er aanvankelijk geen voldoende paarden voor het beslaan aangeboden, — waren er dikwerf leerlingen van te jeugdigen leeftijd, — leerden deze uit den aard der zaak niet voldoende de practische hoefsmidskunst en bleken er bij den aanvang van 1913 geen nieuwe leerlingen te zijn.

Het Bestuur der G. O. M. v. Landbouw heeft het al of niet voortbestaan van genoemde school overwogen en het plan voorbereid de school van Tiel naar Arnhem te verplaatsen. Genoemd bestuur heeft in overleg met dat der Afd. Arnhem, op 28 Februari te Arnhem een vergadering gehouden, waartoe ook verschillende hoefbeslagkundigen, vee-artsen en smeden, waren uitgenoodigd.

Over het algemeen werd door deze vergadering het nut van een hoefsmidschool erkend, althans niet tegengesproken, doch omtrent de levensvatbaarheid was er eigenlijk niemand die een positieve uitspraak durfde te doen. Ten einde deugdelijke hoefsmeden te verkrijgen, is een degelijke practische kennis van overwegend belang, zoodat voor de hoefsmidskunst

de werkplaats-opleiding in de eerste en tweede plaats aan de beurt komt en de theoretische opleiding pas in de derde plaats.

Op grond hiervan heeft men als onderwijs-inrichting noodig een druk beklante hoefsmederij, terwijl de leerlingen niet alle bij den aanvang van een nieuw halfjaar tegelijk, doch als het ware maandelijks opeenvolgend, moeten worden toegelaten. Dit is noodig om de onderscheidene werkzaamheden in de smidse en aan de paarden zonder gevaar, en zoowel met vrucht voor de opleiding der leerlingen als voor de financieele resultaten der onderneming, te kunnen opdragen.

Op voorstel van den voorzitter, Mr. A. G. A. Ridder van Rappard, die hulde bracht aan het onderwijzend personeel der niet-geslaagde school te Tiel, werd besloten een kleine commissie te benoemen, teneinde rapport uit te brengen omtrent de kans van slagen indien de Hoefsmidschool naar Arnhem werd verplaatst en omtrent de wijze waarop een zoodanige school het best zou zijn in te richten en te exploiteeren.

Tot leden dier commissie werden aangewezen: de Voorzitter van de Afd. Arnhem, Baron van Pallandt v. Roosendaal, de heer F. W. v. Dulm, die vroeger te Arnhem een hoefsmederij heeft geexploiteerd en Arnhem als de beste vestigingsplaats voor een Geldersche hoefsmidschool aangewezen, en de smid-patroon Brink.

WEDSTRIJD IN HOEFSMIDSKUNST TE GENT (BELGIË).

Bij gelegenheid van de Wereldtentoonstelling, die dezen zomer te Gent zal worden gehouden, zal er ook een wedstrijd voor hoefsmeden plaats vinden, op 4 Juli en volgende dagen. De deelneming is opengesteld voor hoefsmeden uit de provincie Oost-Vlaanderen „die het diploma van meester-hoefsmid bekomen hebben of het diploma afgeleverd op het einde van een leergang van hoefsmederij door den Staat ingericht.”

De inschrijvingen moeten vóór 15 Mei 1913 worden gericht aan het Uitvoerend Comité van den gewestelijken landbouwwedstrijd, provinciaal gouvernement te Gent.

„De Landbode”, waaraan deze mededeelingen zijn ontleend, bevat dien-aangaande ook het volgende:

De Jury zal door elken mededinger twee ijzers doen vervaardigen, door het lot aan te duiden. De snelheid zal alleen in acht genomen worden in geval van gelijkheid van punten.

De punten zullen toegekend worden aan de theorie en de manier van de ijzers te smeden, de wijze van het gereedmaken van den voet en der aanpassing van het ijzer.

De hoefsmeden mogen zich bedienen van hunne gereedschappen, alsook van werklieden genaamd voorslagers.

Programma.

1e Wedstrijd. Wedstrijd van uitmuntendheid voor hoefsmeden van Oost-Vlaanderen die het diploma van meester-hoefsmid bekomen hebben in de Midden-school voor hoefsmederij, te Brussel.

Pr.: 150 fr. verg. med. en dipl., 100 fr. verzilv. med. en dipl., 75 fr. br. med. en dipl., 60 fr. br. med. en dipl., 50 fr. br. med. en dipl.

2e Wedstrijd. Gewone wedstrijd voor hoefsmeden der Provincie Oost-Vlaanderen die het diploma bekomen hebben, afgeleverd op het einde van eenen leergang van hoefsmederij ingericht door den Staat.

Pr.: 80 fr. verg. med. en dipl., 60 fr. verzilv. med. en dipl., 50 fr. br. med. en dipl., 40 fr. br. med. en dipl., 30 fr. br. med. en dipl., 25 fr. br. med. en dipl., 20 fr. br. med. en dipl.

3e Wedstrijd. Wedstrijd voor verzamelingen van hoefijzers en benodigheden van hoefsmeden.

Pr.: 100 fr. verg. med. en dipl., 60 fr. verzilv. med. en dipl., 50 fr. br. med. en dipl., 40 fr. br. med. en dipl., 30 fr. br. med. en dipl., 20 fr. br. med. en dipl.

Voorwaarden. Iedere verzameling zal ten minste de volgende ijzers moeten bevatten:

Gewone Fransche ijzers, voor voorpoot en achterpoot. Engelsche ijzers, voorpoot en achterpoot. Engelsch ijzer met vierkanten voorkant, Turksche spons. Hoefbeslag voor wedloopen. Hoefbeslag voor de jacht. IJzer Poret. IJzer Alasonière. Hoefbeslag voor het ijs: gewoon en systeem Delpérier. Gewoon pantoffelijzer (La Broue). IJzers voor volvoeten (De Faep en Trasbot). Half en gansch bedekt ijzer. IJzer met zoolplaat. IJzers voor heelkundige toepassing. Hoefbeslag van ezel, muil en os.

INGEZONDEN STUKKEN.

Zooals ik in de Februari-aflevering van het maandblad „de Hoefsmid” gelezen, en ook gezien heb, heeft de heer Roodvoets te Utrecht alweer een nieuwe uitvinding gedaan en wel voor Franschen en toontrederstand, met de bedoeling deze beide te herstellen. Nu rijst de vraag: heeft de heer Roodvoets dat ijzer toegepast in de praktijk? Zoo ja, dan kan hij van ervaring spreken, zoo niet, wat ik geloof, waarom dan dat aan de bel te hangen en er lof over te zwaaien? Het zal er evenzoo mede gaan als met het snelverbandijzer. Oude dingen moet men niet nieuw trachten te maken!

Ik kan mij niet begrijpen hoe men er toe kan komen om door een ijzerden Franschen en toontrederstand normaal te willen maken. Die standen zijn reeds op 3-jarigen leeftijd niet meer te wijzigen. Men moet trachten reeds op jeugdigen leeftijd te beginnen die standen te veranderen door geregeld besnijden; dan heeft men kans van slagen.

Banden, gewrichten enz. *zijn* niet meer te veranderen op dien leeftijd; beenvorming is voor goed ingetreden. Tracht men dat dan toch te doen, dan kan het niet uitblijven of men moet zich op ernstige gevolgen voorbereiden: verwringing in de gewrichten, band- en peesverscheuringen enz. Het ijzer is mooi en de beschrijving ook (voor leeken). Maar ieder, die zich met het hoefbeslag belast, begrijpt wel, dat telkens een draaiing in de gewrichten plaats heeft, en bij draf krijgt men nog een grooten schok toe. Of is het de bedoeling om het dier 2 à 3 maanden te laten staan in een gipsverband? Doe het dan tot den handwortel, dan heeft u zeker succes. Met zulke dwang-

middelen bereikt men niets in de praktijk. Ik althans zou mijn paard voor zulke reuzenproefnemingen niet gaarne afstaan. Misschien komt er nog wel een derde nieuwe uitvinding uit Utrecht ter voorkoming van billardeeren. We zijn nu in de verlichte eeuw. Dan konden wij den HoogEdelGestrengen Heer Moubis verzoeken om een nieuw boek ter perse te brengen, dan kunnen de oude cursussen weer nieuw worden, want men is dan jaren abuis geweest.

Oud-Beierland.

Hoogachtend,

Uw dw. dn.

H. van Waasbergen.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 1 Maart is vertrokken de leerling I. J. Tiedens van Finsterwold (Oldambt) met een voor de praktijk en theorie „goed” getuigschrift.

Aan de Inrichting houden thans verblijf de leerlingen: D. Smid van Slaperstil, P. Smid van Holwierde, P. Munting van Roodeschool en E. Lievers van Roden.

— **Hoefbeslagexamen te Gorinchem.** Bij aanwezigheid van het Bestuur der afdeling, de commissie van toezicht en den Rijkslandbouwleeraar voor Zuid-Holland, werd op Donderdag 27 Februari l.l. het examen afgenomen van de 6 leerlingen van den cursus voor hoefbeslag, welke gedurende 1911—'13 is gehouden aan de ambachtsschool te Gorinchem onder de leiding van den gep. Dirig^d Paardenarts J. B. H. Moubis en den onderwijzer in practisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool S. van Angeren, beiden te Utrecht.

De uitslag was dat de volgende candidaten, naar orde van kunde, het diploma van geëxamineerd hoefsmid der Hollandsche Maatschappij van Landbouw behaalden: H. van Lamoen te Gorinchem, P. Borsje te Meerkerk, R. van Mazijk te Lexmond, W. F. van der Vet te Gorinchem, F. van Lamoen te Gorinchem en A. de Reuver te Hoog-Bloklant.

M.

— **Examen te Winterswijk.** Aan het eind van den Cursus voor hoefbeslag 1911—13 aan de ambachtsschool aldaar gehouden onder de leiding van den heer Dr. Gallandat Huet, Luitn. paardenarts te Utrecht, en voor het practisch gedeelte door den leeraar aan genoemde school, den heer de Vries, werd in tegenwoordigheid van het bestuur der afdeling v/d G. O. Maatschappij van Landbouw, dat deze Cursus had doen houden, en onder toezicht der hoefbeslagcommissie, op 8 Maart l.l. het examen afgenomen van de 11 deelnemers.

Tot het ontvangen van het diploma der Maatschappij werden de volgende candidaten naar orde van kunde voorgedragen:

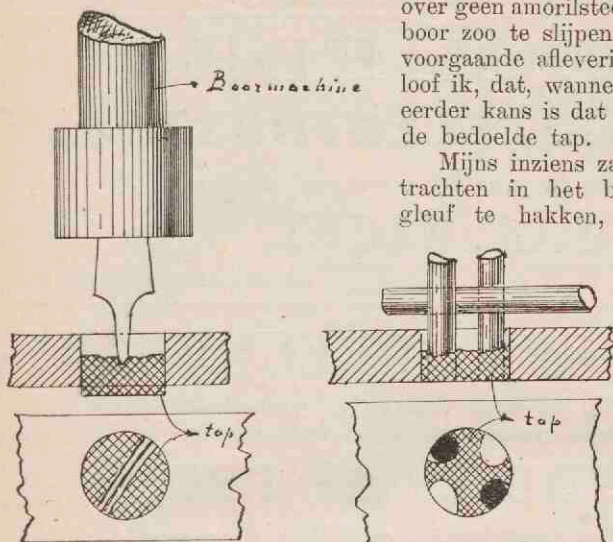
G. W. Boesveld te Winterswijk, J. Huiskes te Groenlo, J. H. Wopereis te Ziewent, H. G. Pierik te Ziewent, A. Veldink te Neede, A. Rensen te Borculo, G. Hondelink te Borculo, J. W. Weenink te Winterswijk, H. ter Haar te Winterswijk, J. Beskers te Winterswijk, J. A. Abbink te Groenlo.

M.

PERSOVERZICHT.

— *Het verwijderen van een afgebroken tap.* In de Februari-afl. namen wij hieromtrent eene raadgeving met afbeelding over uit de „IJzer- en Staal-kroniek”. Naar aanleiding daarvan zend een lezer ons de volgende opmerking met illustratie:

„In de eerste plaats lijkt het mij erg moeilijk, vooral voor een smid* die over geen amorilsteen beschikt, een spiraalboor zoo te slijpen als de teekening in de voorgaande aflevering aangeeft. Verder geloof ik, dat, wanneer dit zou gelukken, er eerder kans is dat de boor versplinterd als de bedoelde tap.

Mijns inziens zal men in zulke gevallen trachten in het breukvlak der tap een gleuf te hakken, opdat deze door een schroevendraaier kan bewerkt worden en hem er door middel van dit werktuig zoo noodig onder de boormachine uitdraaien.

Nog beter zal het gaan indien men een toestelletje vervaardigd, zooals bijgaande teekening aangeeft. Hierbij vatten n.l. de pooten — deze zijn

van goed staal — achter de ruggen der tap. Steekt men nu een hefboom door de beenen dan draait men gemakkelijk de tap terug, vooral bij de nieuwste soorten van tappen, zooals in de teekening is aangegeven.”

Duitschland.

— *Oldenburg.* Het Bestuur van de Oldenb. landbouwkamer heeft aan twee smidsgezellen, ter ondersteuning in de kosten voor het volgen van een cursus aan de hoefsmidsschool, ieder een toelage van f 30 verleend.

(Zooals de lezers bekend is wordt een dergelijk systeem ook in een der provinciën van Nederland gevolgd, n.l. in Drenthe, waar aan eenige gezellen, die een cursus aan de Burgerhoefsmidsschool te Groningen of de Militaire hoefsmidsschool te Amersfoort volgen, een toelage van f 50 of f 75 wordt verleend.

— De Februari-afl. van „*Der Hufschmied*“ bevatte: 1°. Over de oudste hoefbescherming bij het paard; 2°. Een geval van holle wand; 3°. Persoverzicht; 4°. Onderwijsinrichtingen en examens. (Gedurende 1911 zijn in Beieren 212 hoefsmeden van cursussen geëxamineerd, waarvan 81 een diploma verwierven en 131 geen blijken van voldoende bekwaamheid hebben geleverd; in Beieren zijn verder 7 hoefsmidsscholen waar gedurende 1911 210 leerlingen een diploma verwierven, terwijl genoemde onderwijsinrichtingen zijn gesteund door den Staat met 7125 Mark; door middelen uit de districten waar de scholen worden gehouden met 11415 Mark en door andere inkomsten met 2666.50 M.); 5°. Personalialia en korte mededeelingen; 6°. Vragen en antwoorden.

De Maart-afl. v. „*D. H.*“ bevatte: 1°. Veranderingen aan het hoefbeen bij hoefkanker; 2°. Het losraken van een belangrijk gedeelte hoornwand; 3°. De hoefsmid in China; 3°. Persoverzicht; 5°. Onderwijsinrichtingen en examens (gedurende 1911 werden in het Koninkrijk Saksen 221 hoefsmeden geëxamineerd, waarvan 129 (83 militairen en 46 burgers) een cursus hadden gevolgd en 92 niet; hiervan slaagden resp. 196, 129 — alzoo alle, waarvan resp. 22 en 14 den meester-titel verwierven en 67 — waarvan 4 tevens als „meester“; 6°. Personalialia en korte mededeelingen; 7°. Vr. en Antw. (De cursus aan de „*Lehrschmiede*“ te Dresden begint met elk kwartaal en duurt voor burgerleerlingen 4 maand; het leergeld bedraagt voor Saksen en Thüringen 18.50 M., voor leerlingen uit andere Bondsstaten 30 M.,; examenkosten 14 M., kostgeld ongeveer 250 M., het leerboek 10 M., alzoo tezamen ongeveer 300 M. De regeering verstrekt aan behoeftige leerlingen een toelage van 121.50 M. en vrijstelling van examenkosten.)

ADVERTENTIËN.

H. H. SMEDEN!

Neemt proef met „ELECTROSTAAL“.

Vraagt inlichting en prijs bij

B. A. SAJET,

AMSTERDAM.

Rustenburgerstraat 326.

DRAAG GEEN BREUKBAND!

Na dertigjarige ondervinding heb ik een Breukverbandapparaat voor mannen, vrouwen en kinderen gemaakt hetwelk een breuk geneest.

IK ZEND HET OP PROEF!

Dit is C. E. BROOKS, die reeds meer dan 30 jaren breuken geneest. Indien breuklijdende, schrijf hem dan nog heden.

zeg. U alleen oordeelt en indien U eens mijn geïll. boek gezien en gelezen zult hebben, dan zult U even verrukt zijn als mijne duizenden patiënten, wier brieven op mijn kantoor zijn opgeborgen. Vul onderstaande gratis coupon in en post die nog heden.

Indien U bijna alles beproefd hebt, kom dan tot mij. Waar anderen gefaald hebben, daar heb ik mijn grootste succes gehad. Zend onderstaande coupon heden en ik zal u gratis mijn geïll. boek over breuken en hare genezing toezenden, waarin ook mijn Breukverband-Apparaat is afgebeeld met de prijzen, ook de namen van vele personen, die het beproefd hebben en hoogst dankbaar zijn. Het geeft directe verlichting, wanneer al het andere niets hielp. Denk er wel aan, dat ik geen zalven, geen harnessen en geen leugens gebruik. Ik maak het volgens Uw maat en zend het U toe met absoluten waarborg, dat het U voldoen zal, of ik zend u het geld terug. Ik heb den prijs zoo laag mogelijk gesteld, zoodat rijk of arm het koopen kan. Ik zend het op proef, ten bewijze dat het waar is, wat ik

GRATIS INFORMATIE COUPON.

C. E. BROOKS, (H. 181) Paleisstraat 4, Amsterdam.

Zend mij per post in onbedrukte enveloppe Uw geïll. boek en volledige inlichtingen betreffende Uw Breukverband-Apparaat voor de genezing van breuken.

Naam:

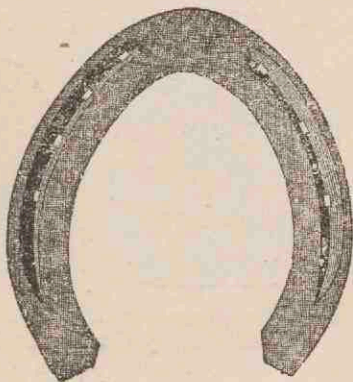
Adres:

H. 181.

Kunsthorn voor Hoefbeslag, verkrijgbaar in de Chemicaliën- en Drogerijen-handel van :: ::
K. G. W. DE BOSSON, Apotheker te Dordrecht.
 Prijsopgave op aanvraag.

Voor H.H. Veeartsen uitgebreide prijscurant gaarne gratis verkrijgbaar.

**De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
 Helpman—Groningen.**

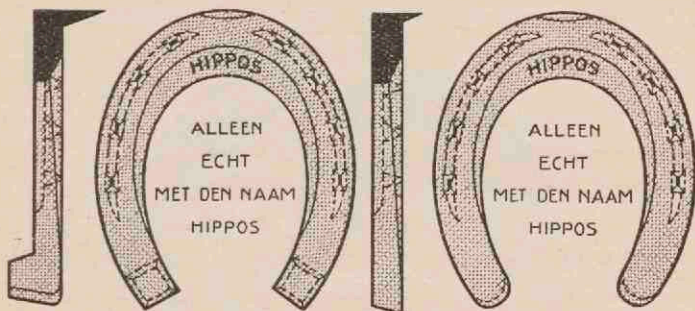
levert
HOEFIJZERS,
 die
 theoretisch
 en
 praktisch
 goed zijn.

Billijke condities. * * * * * Vlugges levering.
 Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

**N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK
 „HIPPOS” te Dordrecht.**

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
 overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

NIEUW ———
 overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
 niet vertegenwoordigd

GROSSIERS HOOG RABAT.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

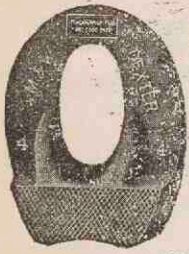
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

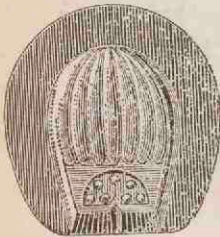
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradi g van 4 1/8
tot 6 7/8 Eng. dm.

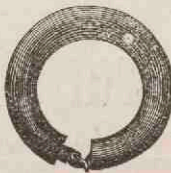
Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7 1/2 tot 7 9/16 Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradi g in 11 maten van 4 1/16 tot 6 7/8
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem-

**Dichte Luchtdruk-
zolen** in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradi g.

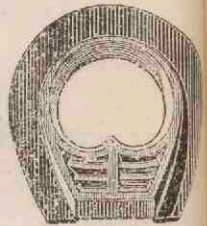
**Strijkringen
met riempje.**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool, merk B. V.**
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradi g.

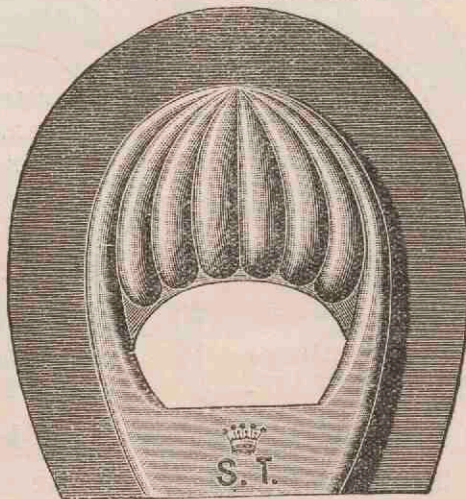
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooza.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

N 397

18e Jaargang. — Aflevering 4. — 15 April 1913.

DE HOEFSMID

ST. ELOY.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Het hoefbeslag in verband met de wegen. — Hoefbeslag-examen te Schagen. — Hoefbeslag-examen te Arnhem. — Hoefbeslag-examen te 's-Gravenhage. — Ingezonden stukken. — Korte Mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET HOEFBESLAG IN VERBAND MET DE WEGEN.

De groote beteekenis van het hoefbeslag is voortdurend duidelijker aan den dag getreden, al naarmate de wegen meer verhard zijn geworden en het gebruik der paarden met hoogere kosten gepaard is geraakt. Het aanvankelijke doel was er slechts op gericht om de hoeven tegen een te snelle afslijting te beschutten en dit is nog voor een groot gedeelte het geval, maar toch is er ook een andere vraag ter oplossing opgeworpen, n.l. om het veelvuldig uitglijden der dieren op het plaveisel zooveel mogelijk te voorkomen.

Vijftig jaar geleden werd een verharde weg zoo goed als alleen verkregen door middel van keien, klinkers, mac-adam of grind, daar de wegen van kolenslakken weinig voorkomen en ook buiten bespreking kunnen blijven. In dien tijd werden de paarden, voor zoover zij beslagen werden, b.v. in Nederland en Duitschland, meerendeels voorzien van ijzers met kalkoenen. Die ijzers waren alle voorzien van stampnagelgaten en stonden nimmer vlak, doch hielden min of meer van den boven-buitenrand naar den boven-binnenrand af, òf — in smidsterm — de ijzers stonden op hun kant.

Bij een meer degelijke bestudeering van den bouw en van de verrichtingen van den hoef, is men geleidelijk tot de overtuiging gekomen dat het ijzer geen ernstige wijziging in het steunvlak moet aanbrengen en dat de hoef zoo gelijkmatig mogelijk op het ijzer moet rusten, terwijl de bevestiging van het ijzer de afwisselende uitzetting en samenkrimping van den hoef, tijdens het loopen van het paard, zoo weinig mogelijk moet tegengaan. Dit is wel eenvoudig en als het ware van-zelf-sprekend, maar het heeft langen tijd geduurd voordat deze nuchtere waarheid algemeene toepassing heeft mogen vinden, voor zoover de omstandigheden zulks veroorloven. Ja, in werkelijkheid is die toestand nog niet bereikt! Wel wordt het niet meer tegengesproken, dat de draagvlakte horizontaal moet zijn, — dat kalkoenen en stooten in den regel nadeel veroorzaken, — dat de nagelgaten enkel in het toon- en zijgedeelte dienen te worden geplaatst, maar daarom gebeurt het nog niet overal. De aanwending van de z.g.n. vlakke, gladde of slichte ijzers is wel enorm toegenomen en daar, waar zij eenmaal toepassing hebben gevonden, houden zij ook stand, behalve misschien bij zware trekpaarden, die op keibestrating en op een stijgenden bodem, hetzij op heuvelachtig terrein hetzij bij bruggen enz., zware lasten hebben te verplaatsen.

De soort van wegen zijn vooral in de groote steden, voornamelijk in plaatsen waar veel luxe is, in verscheidenheid toegenomen, waarbij ook rekening werd gehouden om het verkeer voor fietsen, auto's en lichte rijtuigen aangenamer te maken en het straatrumoer wat te temperen. Op die wijze kwam men tot het aanleggen van houtbestrating, asphalt — ja zelfs tot geteerde wegen, waarbij dan gelijktijdig het oog was gericht op het verminderen der stofplaaq. De eerste asphaltwegen gaven bij de paarden-

houders een groot verzet en er is zelfs een tijd geweest, dat ieder koetsier in Amsterdam beslist weigerde om bij eenigszins vochtig weer de geasphalteerde Kalverstraat in te rijden. Dit behoort nu wel tot het verleden, maar toch weet ieder koetsier, ja ieder opmerkzaam deskundige, dat er bij mist of motregen groote voorzichtigheid in acht moet worden genomen bij het rijden op asphaltwegen en inzonderheid bij een plotseling overgaan van een ander plaveisel op asphalt. Bij onvoldoende zorgvuldigheid ziet de koetsier onder die omstandigheden gewoonlijk het paard plotseling „van de beenen geraken”, gevolgd door een oloopje van straatslijpers en nieuwsgierigen, waaronder allicht een paar geneigd tot helpen. Indien het lemoen of het tuig niet gebroken is, dan staat het beestje er in den regel spoedig weer en wordt de tocht voortgezet. Soms loopt het minder goed af.

Het geleidelijk verdwijnende bezwaar om op asphalt behoorlijk te kunnen rijden, — met ijzers zonder kalkoenen vlot den dienst voor rijtuigen te kunnen zien verrichten, is een natuurlijk beloop. Het paard moet zulks leeren en de koetsiers dienen meer de aandacht aan de soort bestrating te schenken waarover zij hun dieren doen gaan. Als personen bij mottend weer onoplettend over den blauwen rand van een min of meer slikkerig voetpad loopen, gaan zij ook dikwerf van de been, doch als de voet behoorlijk vlak wordt neergezet en de lichaamslast gelijkmatig overgebracht, dan wordt vallen wel voorkomen. Zoo moet ook aan de paarden gelegenheid worden gegeven den overgang op kalme wijze kunnen nemen.

Het caoutchouc-beslag in zijn verschillende vormen levert den meesten steun om het uitglijden zooveel mogelijk te voorkomen, terwijl touwrijzen ook bruikbaar zijn en in Duitschland vrij veel worden gebezigd. Zij zijn in ons land ook nog al aangewend, doch tegenwoordig minder dan een jaar of tien geleden.

Het voorgaande jaar hebben wij medegedeeld dat de „Touristenbond in Nederland” (nog veel bekend als „A. N. W. B.”) een commissie heeft benoemd om zoo mogelijk maatregelen te vinden waardoor de groote beschadiging der wegen, door onderscheidene beslagvormen, vooral scherp beslag maar ook reeds door stooten en kalkoenen, zou kunnen worden verminderd, zoodat het aanleggen van meer mooie wegen mogelijk werd, zonder de belangen der paardengebruikers ernstig te schaden.

De volgende maand komen wij hier nader op terug.

HOEFBESLAG-EXAMEN TE SCHAGEN.

De cursus voor hoefsmeden, gedurende de wintermaanden 1911—1913 gehouden vanwege de afdeling Schagen v/d B. S. P. N., stond onder de leiding van den heer G. Muijs, Rijksveearts ter plaatse, tevens leeraar in de theorie, terwijl het practisch gedeelte was opgedragen aan den heer S. Goes, hoefsmid te Amersfoort, eertijds militair hoefsmid en onderbaas aan de Hoefsmidschool aldaar. Het theoretisch onderwijs werd gegeven in een der lokalen van de Rijkslandbouwwinterschool, daartoe door den heer Directeur Nobel welwillend ter beschikking gesteld, terwijl het practisch

gedeelte werd gegeven in de smederij van den heer Jac. Roggeveen, gediplomeerd hoefsmid.

Aan dezen cursus werd deelgenomen door 13 leerlingen, die in 1912 werden toegelaten tot het 2° gedeelte van den cursus, en thans, als candidaten voor het diploma als hoefsmid, stonden voor het eindexamen, dat heeft plaats gehad op 25 en 26 Maart j.l. te Schagen.

Als leden der examencommissie fungeerden de voorgenoemde onderwijzers aan den cursus, en de heeren P. A. Smit te Wieringerwaard en J. B. H. Moubis te Utrecht. Door haar konden aan het Bestuur de volgende candidaten, naar orde van kunde geplaatst, als geslaagd worden voorgedragen:

J. Lont te Wieringen, J. Morsch te Harencarspel, P. H. Coops te Zijpe, W. Kolkman te Petten, A. S. Snijders te Kolhorn, K. Bijlsma te Koegras, G. de Geus te Lutjewinkel, D. J. Mulder te St. Maarten, Toornstra te Oude-Niedorp, A. Rentenaar te Veenhuizen, J. van Scheijen te Callantsoog.

Er werd over 't algemeen goed werk geleverd, dat met handigheid werd uitgevoerd. De 2 niet geslaagde candidaten voldeden niet aan de eischen, die men aan een voldoende ontwikkeld hoefsmid moet stellen, de een meer in het theoretisch, de ander meer in het practisch gedeelte.

Het ijverig Bestuur van den Smedenbond, afd. Schagen, dat de goede gedachte had om dezen cursus te doen houden, mag tevreden zijn met het resultaat, en zich de eer toerekenen door zijn goede zorgen „Hollandsch Noorderkwartier” vermeerderd te hebben met een 11-tal voldoende bekwame hoefsmiden, aan wier handen het beslag der paarden best kan worden toevertrouwd.

Het examen werd door dit lichaam, bestaande uit de H.H. J. L. Wissekerke te Kolhorn, voorzitter, D. Roggeveen lz. te Schagen, secretaris, en A. Slot te Kolhorn, beide dagen tot het einde toe met belangstelling bijgewoond, evenals door den heer J. de Veer te Schagen, die als afgevaardigde de Hollandsche Maatschappij van Landbouw vertegenwoordigde.

M.

HOEFBESLAG-EXAMEN TE ARNHEM.

Het examen over het 2° gedeelte van den cursus 1911—'13 had plaats op 29 Maart j.l. aan de Ambachtsschool, waar het onderricht was gegeven onder de leiding van den Kapitein-Paardenarts Dr. J. van Dorsen, en den Korporaal-Hoefsmid J. J. van Loef, beide van het Korps Rijdende Artillerie te Arnhem. (De heer S. van Angeren, belast met het practische onderwijs aan het 1° ged. van dezen cursus, had deze functie moeten overgeven, wegens zijne benoeming tot onderwijzer aan de Rijksveeartsenijsschool te Utrecht).

Aan dit gedeelte namen deel 14 leerlingen, die allen waren verschenen. Het examen werd afgenomen onder toezicht van de commissie voor hoefbeslag der G. O. M. v. L. en bijgewoond door het Bestuur der afd. Arnhem, waarvan deze cursus uitging, door den Voorzitter van het Dagelijksch

Bestuur der Maatschappij, door den Rijkslandbouwleeraar en den Directeur der Ambachtsschool.

Aan de volgende 11 candidaten kon het diploma worden uitgereikt:

N. E. Bolder te Angeren, H. J. Weegereef te Brummen, W. Becking te Brummen, E. J. Branderhorst te Apeldoorn, A. Harmsen te Angerlo, J. H. Matthijssen te Doornenburg, J. W. Scheerder te Steenderen, A. E. Koenders te Eerbeek, J. F. van Ingen te Elst bij Amerongen, E. H. Tuinder te Borculo, G. J. Klein Wolterink te Varsseveld, terwijl aan 3 het diploma moest worden onthouden, omdat zij blijken gaven van onvoldoend onderlegd te zijn in het hoefsmidsvak.

M.

HOEFBESLAG-EXAMEN TE 's-GRAVENHAGE.

Aan het einde van den cursus voor hoefbeslag, die sedert November 1912 te 's-Gravenhage in de smederij van het 3e Reg. Huzaren werd gegeven onder de leiding van den heer J. Laméris, Oud-Majoor-Paardenarts, aan wien voor het practisch gedeelte was toegevoegd de heer K. van Vuure, Wachtm. Hoefsmid, werd deelgenomen door 12 leerlingen, allen uit Zuid-Holland. Op het examen, dat 3 en 4 April j.l. werd gehouden, verschenen allen als candidaat voor het diploma als hoefsmid, verstrekt door de afd. 's-Gravenhage v/d. Holl. M. van Landbouw, van wier bestuur thans reeds 13 cursussen zijn gehouden.

Aan 10 candidaten werd dit bewijs van bekwaamheid toegekend, en wel naar orde van kunde aan: J. de Nooij te Oud-Beijerland, P. Kievit te 's-Gravendeel, P. J. Bos te Zegwaard, J. Teske te Dordrecht, J. van Dijk te 's Gravesande, allen met lof, J. de Vos te Maasdam, C. van Eden Peterman te Benthuizen, beide goed, J. J. Meerkerk te Giesendam, J. Elderhorst te Nootdorp, J. Bos te Puttershoek, alle 3 voldoende. Aan 2 candidaten moest het diploma worden geweigerd, zijnde onvoldoende onderlegd in theorie en practijk.

De examen-commissie bestond uit de H.H. J. Laméris voorgenoemd te 's-Gravenhage, C. Fauël te Rotterdam, den 2^{en} dag vervangen door den heer J. L. G. Cayaux te 's Hage, en J. B. H. Moubis te Utrecht. Het Bestuur der afdeeling was vertegenwoordigd door de H.H. Jhr. W. Roëll en Th. J. Mansholt, resp. Penningm. en Secretaris. Voorts waren verschenen verschillende autoriteiten en belangstellenden, onder wie de Inspecteur van het Landbouwonderwijs.

M.

INGEZONDEN STUKKEN.

HET AANTAL LEERLING-ONDERWIJZERS IN HOEFBESLAG TE UTRECHT.

Door mij is in een artikel der Febr.-aflevering, betreffende de opmerking van de Redactie in den terugblik over 1912 de verklaring afgelegd, dat ik niet geheel accoord kan gaan met hetgeen daar gezegd is, nl. of het geen

aanbeveling zou verdienen de opleiding van onderwijzers eenigszins te beperken, en verder dat mijne meening dienaangaande is, dat er geen kwaad in kan schuilen om met dit onderwijs op den bestaanden voet voort te gaan. Deze instelling is goed ingeslagen; tot bijwoning er van zijn nog steeds tal van sollicitanten; we krijgen daarvan goed ontwikkelde onderwijzers voor de te houden cursussen, en die in gewone omstandigheden een kern vormen van goed geschoolde hoefsmeden, dienende als voorbeelden voor de jeugdige en toekomstige vakmannen, terwijl velen er van, staande aan het hoofd van hun bedrijf, een invloed, nuttig voor het vak, zullen uitoefenen.

Ik geloof dat ik mijne zienswijze daarmede vrij duidelijk heb omschreven en zou het daarbij wel kunnen laten; evenwel maak ik gaarne gebruik van de gelegenheid, die de Redactie in de Maart-aflevering aanbiedt, om eene nadere verklaring van mijne afwijkende meening in deze te geven; het is, zooals de redactie het juist aangeeft, een vraagpunt van algemeen belang.

Ik stel mij de vraag, op welk standpunt staat de hoefsmid, die aan den cursus te Utrecht het diploma heeft verworven van „onderwijzer in het practisch hoefbeslag”. Is deze alleen gerechtigd om een cursus te leiden? Wij moeten deze vraag ontkennend beantwoorden; hij heeft dat recht niet alleen, en het gaat ook niet aan in ons land, waar het hoefsmidsbedrijf vrij is, niet gebonden aan het bezit van een diploma. Ware dit wel het geval, dan zou de zienswijze van de redactie zoo kwaad nog niet zijn; intusschen hebben zoovele andere vakmannen bewezen, en doen dit nog op heden, zonder het diploma te bezitten, dat zij goede onderwijzers zijn. Men mag daarom naar mijn oordeel den naam van onderwijzer niet zoo letterlijk of zakelijk opnemen, want elk vakman wordt i. e. geroepen tot het onderwijs, waar men hem in z'n hoedanigheid van bekwaam hoefsmid erkent. Wel zal in tal van gevallen het diploma den doorslag geven, en zulks in de toekomst nog meer, dat spreekt van zelf, immers de opzetter van een cursus heeft daarbij zekerheid van een goed onderwijzend personeel en is beter verantwoord.

Moet de redactie nu reeds waarschuwend haar stem verheffen om de opleiding te beperken of eens een jaartje rust te nemen, omdat zij overproductie vreest met haar kwade gevolgen? Nu, mij dunkt, dat uit het bovenaangehaalde blijkt, dat die overproductie reeds lang bestaat, zonder dat we de slechte gevolgen er van ondervinden. Zulks zou zeker waar zijn, wanneer alle hoefsmeden, die het diploma als onderwijzer behalen, hun bestaan daarmede moesten verzekeren, m. a. w. daarvan moesten leven. Dit is immers geenszins het geval, en 't zou ook maar een mager bestaan zijn; dat kan ieder op z'n vingers berekenen. De redactie weet evengoed als ondergeteekende dat hier van geen bepaalde richting van opleiding sprake kan wezen; het is gewoon herhalingsonderwijs, een voortgezette, verbeterde opleiding in het vak, die we mochten wenschen dat aan alle hoefsmeden deelachtig werd; dit is immers ons aller streven, ook van de redactie. Wordt dat eens in het hoefsmidsvak bereikt, wat een ideale toestand zou dan geschapen zijn. Men stelle zich n.l. voor dat aan het hoofd van elke maar eenigszins groote werkinrichting op dit gebied stond een vakman met het diploma van onderwijzer, zou dit zoo vreemd zijn? En zou daarvan geen

goed voorbeeld uitgaan voor de ondergeschikten, ook al hadden deze een diploma van een gewonen cursus in de hand? Voor een hoogstaanden hoefsmidsstand zou ik zulks bepaald noodig achten. En deze hoofden zouden toch werkelijk niet steeds aan cursussen werkzaam zijn; zij zouden daar geen belang bij hebben, en geen voordeel mede behalen, geen loon zoeken, en behoeft zulks geen aanleiding te geven tot lagere prijzen en lagere loonen.

Nog eens, laten we niet de dupe worden van een naam „cursus voor onderwijzers in practisch hoefbeslag,” waaraan de redactie zoo zakelijk schijnt vast te houden, die op een gegeven oogenblik aan die instelling is gegeven geworden, terwijl toch vóór de oprichting daarvan van dien naam geen sprake was. Het eerste ontwerp daartoe, mij bekend, en van alle zijden goed bekeken, sprak alleen van „opleiding van bekwame hoefsmeden” aan de smederij van 's Rijks Veeartsenijschool, waar aan de deelnemers van den cursus, vanwege het Departement van Landbouw een diploma werd verstrekt na gunstig afgelegd examen, waarop voor hen, die blijken zouden geven geschikt te zijn voor het onderwijs, zulks zou worden gemeld, dus een rijksdiploma, door vele vakmannen, ook door hen die niet bepaald het onderwijzersbrevet willen halen, gewenscht. Door deze bepaling was, naar me voorkomt, een beter verband tot stand gekomen in de wijze van opleiding waarvan de redactie melding maakt, en feitelijk de grond gelegd voor een toekomstige school op de plaats, welke steeds de aantrekkingskracht had voor die mannen van het vak, die een betere opleiding wenschten.

Utrecht, 8 April 1913,

J. B. H. Moubis.

Het bovenstaande heeft, naar wij meenen, in geen enkel opzicht ons betoog, dat bij een ongewijzigde voortzetting van den „cursus voor onderwijzers in hoefbeslag” overproductie het gevolg zal zijn, weerlegd.

Wij hechten wel aan het voortbestaan van dien cursus, daar het opleiden van deugdelijk ontwikkelde onderwijzers een zaak is van groote beteekenis en juist daarom is het o.i. noodzakelijk *in tijds op bezwaren te wijzen en niet te wachten totdat overproductie een regelmatigien toevoer ernstig komt belemmeren.*

Indien het onderricht aan den „cursus voor onderwijzers in hoefbeslag” eenvoudig herhalingsonderwijs ware en niet ten doel zou hebben om de geslaagde kandidaten ook zooveel mogelijk met het geven van onderricht aan meerdere cursussen te belasten, dan zou het zeker niet noodig zijn daarvoor personen uit onderscheidene provinciën naar Utrecht te laten komen en het aangewezen zijn de instelling onmiddellijk op te heffen. Wij deelen die opvatting echter volstrekt niet en zullen elke poging om die opleiding te behouden en te verbeteren, waarvoor in de eerste plaats een uitstekend ingerichte hoefsmederij noodig is, zooveel mogelijk trachten te bevorderen.

Red.

In „De Hoefsmid” van 15 Maart l.l. las ik een tamelijk critisch stukje van den heer H. van Waasbergen te Oud-Beierland, dat in hoofdzaak tot den heer C. Roodvoets te Utrecht gericht was. Als ik hiermee vergelijk het stuk uit de Februari-aflevering van den heer F.

Laméris, dan blijkt mij dat de meeningen over de bruikbaarheid van het besproken hoefijzer zeer uiteenloopen.

Volgens den heer F. Laméris, Kapitein-Paardenarts aan de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort, is het 't beste wat tot nog toe geleverd is, en verdient daardoor ook aanbeveling er proeven mee te nemen. Zelfs werd er door genoemde autoriteit nog een verbetering aangebracht, ten einde het nog bruikbaarder te maken. Daartegenover wordt het hoefijzer door den heer H. van Waasbergen, smid te Oud-Beerland, geheel afgekeurd; hij kan het zich niet begrijpen hoe men er toe komen kan om door een ijzer den Franschen stand of toontrederstand normaal te willen maken.

Er wordt door den heer Laméris niet gesproken van dergelijke standen te willen herstellen, alleen maar om ze door toepassing van zulk een ijzer een neiging te geven tot verbetering van den stand. Van toepassing bij paarden, die ouder zijn dan 3 jaar, wordt in het geheel niet gesproken.

Wat de kans van slagen aangaat om op jeugdigen leeftijd te beginnen die standen te veranderen door besnijden der voeten, zal men weinig succes hebben, want als het daardoor te krijgen was zouden er zooveel paarden niet zijn met abnormale standen. Veel meer zal men volgens mijn inzien bereiken door het ijzer van den heer R. toe te passen. Niet om dergelijke standen te genezen, want volslagen Fransche- of toontrederstanden kunnen niet geheel normaal gemaakt worden maar wel verbeterd. Ook behoeft de heer van W. zich niet bezorgd te maken over verwringing, pees- en bandverscheuring enz.

Het gaat gemakkelijk om het werk van een ander, dat met veel moeite en zorg klaar gemaakt is, en door hoogstaande personen wordt gewaardeerd, te trachten belachelijk voor te stellen maar het blijkt moeilijker om er verbetering in aan te brengen.

Het vermoeden is gegrond dat er nog meer nieuwe vindingen uit Utrecht komen en gaarne vernam ik nu van den heer van Waasbergen welke richting de heer R. dan zal moeten inslaan, om het aan belangstellenden bekend te maken, zonder het „aan de groote klok te hangen.”

Ik zou den heer van W. willen aanraden het voetspoor van den heer R. te volgen, die altijd bezig is naar verbeteringen te zoeken in het hoefsmidsvak en geen tijd, moeite of kosten spaart om het vak op hooger peil te brengen. Wanneer de heer van W. mijn raad opvolgt, dan zal, wanneer de H.E.Gestr. heer Moubis zijn boek opnieuw laat drukken, den naam van den heer van W. er hoop ik niet in ontbreken.

Wat het snelverband-hoefijzer betreft, waarvan de heer v. W. nog spreekt, hierover kan ik melden dat de heer R. bestellingen gekregen heeft tot zelfs uit vreemde werelddeelen, terwijl verschillende autoriteiten er hun belangstelling in getoond hebben. Dus van trachten wat oud is nieuw te maken, kan hier toch geen sprake zijn.

Hoogachtend,

Uw dw. dienaar

J. F. Schoenmakers.

Utrecht,

7 April 1913.

Oud-Beierland, 10 April 1913.

Geachte Redactie!

Dat mijn stukje in de Maart-aflevering geplaatst eenig antwoord zoude uitlokken, had ik wel verwacht, doch dat het verweer van de zijde van den heer J. F. Schoenmakers te Utrecht zoude komen, dat viel mij eerlijk gezegd wel wat tegen. Toch wensch ik de opmerking van den heer Sch. even te beantwoorden. *)

Geheel ben ik het met den heer Sch. eens, waar hij beweert, dat de meeningen omtrent de bruikbaarheid van bedoeld ijzer zeer uiteenloopen. Doch nu alles maar goed te keuren, wat de hooge autoriteiten zeggen, gaat mijns inziens toch ook niet aan. Het oordeel van iemand uit de practijk zal toch ook nog wel eenig gewicht in de schaal leggen, of *mag* een *hoefsmid* zijn meening niet onder de oogen van het publiek brengen?

Dan spreekt de heer Sch. er van dat het *niet* de bedoeling is om door dat ijzer de standen te herstellen, doch alleen maar wat te verbeteren. Doch dan meen ik dat de schrijver om de zaak heen draait en geen voldoende gronden geeft voor het gebruik in de practijk. Het krijgt hier den schijn alsof hier de persoon en niet het belang van het hoefbeslag verdedigd wordt.

Verder beweert de schrijver, dat men met het besnijden op jeugdigen leeftijd weinig succes heeft. Nu zou ik haast gaan betwijfelen of Z.E.d. wel practisch op de hoogte is. Ik durf gerust verklaren, dat ik met geregeld besnijden zeer veel goede uitkomsten gehad heb. Dat er zooveel paarden gevonden worden met abnormale standen, is voor een groot deel de schuld van de eigenaars. In den regel worden de voeten geheel verwaarloosd; men sluit de dieren op in den stal en jaagt ze in het voorjaar in de weide, zonder naar hoeven of ijzers om te zien. Wat men met zulk een ijzer bereikt, heb ik eertijds reeds gezegd. Ook mag niet vergeten worden, dat het groot verschil oplevert uit welke gewrichten de abnormale standen voortkomen.

Ik zou den heer R o o d v o e t s in alle bescheidenheid den raad willen geven eerst zijn vindingen *practisch* toe te passen en ze dan aan „de groote klok” te hangen.

Ik word gaarne voorgelicht en neem gaarne van het goede mijner vakgenooten kennis, doch niet te hooi en te gras. De heer Sch. zal toch wel willen aannemen, dat kundige hoefsmeden alles in het werk stellen om het hoefbeslag zoo veel mogelijk in de goede richting te brengen. Doch alles maar direct in het publiek te brengen, dat gaat heusch niet aan! Eerst moet gebleken zijn dat het deugdelijk is.

Zeer veel gewicht hecht ik er aan met onze autoriteiten en uitmuntende vakmensen van gedachten te wisselen over verbeteringen van het hoef-

*) Wij konden den heer van Waasbergen daarvoor direct in deze aflevering de gelegenheid geven, door toezending van een afdruk van het vroegtijdig van den heer Schoenmakers ter plaatsing ontvangene.

beslag. En meen nu niet Mijnheer Sch., dat het enkel de verdienste van den heer R. is, dat het hoefbeslag hier te lande op een hoog peil staat. Vergelijking met naburige landen, waar ik wel eens een kijkje nam, kunnen we gerust doorstaan.

Ten slotte spreekt u nog over het snelverbandijzer; daar doe ik het zwijgen toe, omdat ik met de geheele geschiedenis op de hoogte ben. En wanneer de HoogEdelGestr. heer Moubis zijn boek nog eens laat herdrukken, dan hoop ik iets bedacht te hebben dat meer de beschrijving waard zal zijn dan het besproken ijzer.

Nu heb ik nog een vraag. Waarom ging de heer R. met zijn vinding naar Amersfoort en bleef niet te Utrecht, waar toch, dunkt mij, hooggeplaatste personen genoeg zijn voor dit onderwerp?

Hoogachtend,
Uw dw. dn.
H. van Waasbergen.

Antwoord op het ingezonden stuk van den onderwijzer-hoefsmid H. van Waasbergen, in de Maart-afl. van „De Hoefsmid.”

Alleen in streken waar jonge paarden worden gefokt zijn veeartsen en hoefsmiden in staat het hoefijzer van Roodvoets practisch toe te passen.

Dat afwijkende standen bij paarden boven de drie jaar moeilijk of niet meer te wijzigen zijn, is van algemeene bekendheid; daarover zullen alle lezers van „De Hoefsmid” het wel eens zijn.

Omtrent verbetering van afwijkende standen bij jonge paarden heerscht nog geen eenstemmigheid, en wil ik mij op dit oogenblik te dezer zake geen partij stellen. Het is niet mijn schuld dat de heer van Waasbergen niet kan begrijpen hoe of men er toe kan komen om door een ijzer den Franschen- en toontrederstand normaal te maken; er valt nog zooveel te leeren op dit gebied en het laatste woord is hierover nog niet gesproken.

Gaarne zou ik den heer v. W. willen uitnoodigen zijn oordeel op te schorten, totdat in deze door bevoegde autoriteiten op hoefbeslaggebied een eindoordeel is uitgesproken. Intusschen zullen zij wellicht dankbaar gebruik maken van de raadgeving omtrent het gebruik van gipsverbanden.

In ruil van zijn goede wenken zou ik den heer v. W. willen verzoeken in het vervolg meer objectief te blijven en een minder schamperen toon aan te slaan bij het beoordeelen van het werk van een ander.

Amersfoort, 9 April 1913.

F. Laméris.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen.** Na een verblijf van 5 maanden aan deze Inrichting is 1 Maart j.l. vertrokken de leerling I. J. Tiedens van Finsterwolde (Oldambt) en op 5 April de leerling D. Smid van Slaperstil. Tiedens ontving een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift en Smid een voor de practijk en theorie „voldoende”. — Op 17

Maart is als leerling toegelaten W. E. Goelma te 't Waar gem. Scheemda.

Aan de Inrichting houden thans mede verblijf de leerlingen: P. Smid van Holwierde, P. Munting van Roodeschool, E. Lievers van Roden en W. Heres van Eekwerderdraai.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Op den 20 Maart werd na gehouden examen aan de volgende burgerhoefsmeden het diploma toegekend: G. J. Barendsen te Vorden, P. Bos te Pernis, G. J. Hoeksema te Losdorp, G. Rutenfrans te Beekbergen en F. G. Kamperman te Olst.

Den 29 en 30 Maart werd examen afgenomen aan de miliciens-hoefsmeden der bereden Artillerie. Geslaagd zijn: A. Kuperus te Nijberkoop, J. v. d. Bedum te Amersfoort en W. Th. van Beersum te Duiven, van het 1^e Regiment; W. C. Schouten te Nieuwer-Amstel, K. v. d. Bijl te Alkmaar, van het 2e Regiment; J. W. Robijn te Zuidzande, C. Dubois te Nieuwvliet en M. J. Steketee te Poorvliet, van het 3e Regiment; K. Mulder te Muntendam, Th. J. van den Akker te Zaandam en A. Schakel te Benschop, van het 4e Regiment Veld-Artillerie.

F. L a m é r i s.

— **Electro-staal.** Naar wij uit vertrouwbare bron vernemen zou dit, wat zuiverheid en technische eigenschappen aangaat, verre staan boven het kroezengietstaal.

Daar de prijzen niet hooger zijn, bevelen wij onze lezers aan een proef te nemen.

F. M.

— **Internationale prijskamp voor door motoren gedreven landbouw-werktuigen te Parma** (Italië). De vreemdelingen zijn toegelaten aan dezen prijskamp, waarvoor 15.000 franken, medailles, kunstvoorwerpen en diploma's ter beschikking zijn.

De voorwaarden en reglementen van den prijskamp kunnen kosteloos verkregen worden bij J. Gevers & Co., 70 Sint Jansstraat, Antwerpen.

De inschrijvingen worden aanvaard tot 30 April 1913 in de zetel van de Italiaansche Touring Club, via Monte Napoleone, te Milaan.

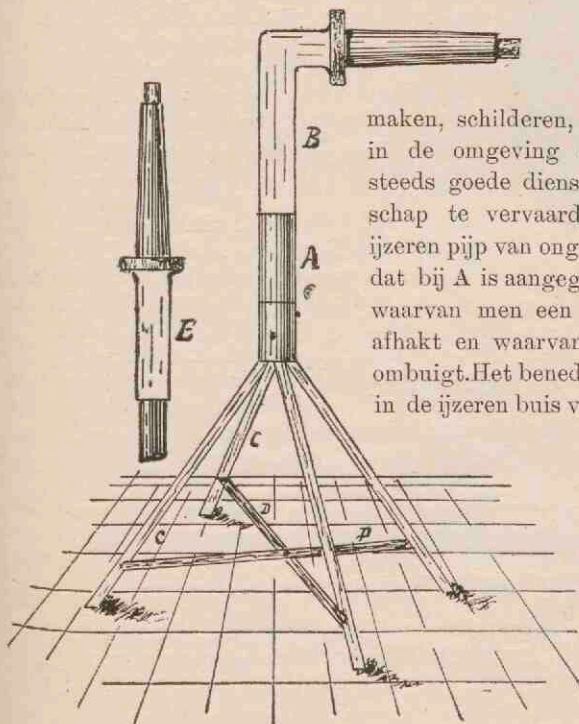
— De April afl. van „**Der Hufschmied**” bevat: 1°. een en ander over stroosandalen, gebruikelijk in Japan (stroomatjes met een geboorden rand, die met behulp van dunne stroovlechten aan den hoof worden bevestigd; 2°. een kort artikel over een tijdschrift „Der Hufschmied”, dat reeds ten tijde van den 30-jarigen oorlog, alzoo in de eerste helft der 17^e eeuw, werd uitgegeven. Daarin wordt er ook de aandacht op gevestigd dat het smidsvak in dien tijd reeds zeer gesplitst werd beoefend. Er waren aparte hoefsmeden, grofsmeden, kopersmeden, messmeden, wapensmeden, slotenmakers, schaar-smeden enz.; — 3°. Mededeeling over de hoefsmidkunst in het Noordwesten van Britsch-Indië; 4°. Persoverzicht, waarin de aandacht er op wordt gevestigd dat „Le Maréchal Moderne” er op aandringt om de hoefsmidschool te Saumur een uitbreiding en positieverbetering ten opzichte van het onderwijzend personeel te doen ondergaan, terwijl de halfjaarlijksche cursus, waarin eigenlijk maar 5 maand les wordt gegeven, tot 10 maand verlengd diende te worden; — 5°. Korte mededeelingen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoof beslag.

TWEE PRACTISCHE GEREEDSCHAPPEN.

De hiernevens afgebeelde schaar is door elken goed onderlegden smid zelf te maken, en zal vooral in onzen tijd, nu de strijd om het bestaan dagelijks zwaarder wordt en alleen het *vlug* en *goed* werken den doorslag geeft, veel nut voor onze lezers kunnen afwerpen.

Deze schaar kan, indien hij uitgevoerd wordt in de opgegeven maat, ijzer snijden van $3 \times \frac{3}{4}$; bijzonder echter is hij geconstrueerd voor hekwerk, hoefijzer, enz. De samenstelling van het geheel behoeft niet veel verklaring, en is uit onze teekening voldoende zichtbaar. De hoofdstukken zijn van gewoon ijzer gemaakt, 3×1 , en 30 c.M. lang, terwijl de messen 7 tot 10 c.M. lang zijn. Het geheel wordt met bouten op een houten blok vastgezet. Hij is ongemeen gemakkelijk en kan naar elke plaats, zonder eenige moeite, vervoerd worden.

Wielstandaard.

Dit voorwerp is dienstig om wielen gemakkelijk te kunnen schoonmaken, schilderen, enz. en zal voornamelijk in de omgeving eener landelijke smederij steeds goede diensten leveren. Om dit gereedschap te vervaardigen neemt men een stuk ijzeren pijp van ongeveer 20 c.M. lengte, zooals dat bij A is aangegeven, en een oude wagenas, waarvan men een stuk van ongeveer 70 c.M. afhakt en waarvan men het gedeelte B haaks ombuigt. Het benedeneinde wordt circa 15 c.M. in de ijzeren buis vastgezet. De voet van dezen standaard kan men bijv. van oude wielbanden maken; hun lengte bedraagt ongeveer 45 c.M. Vijf c.M. van het einde af worden de pooten eenigszins omgebogen, en in de pijp vastgeklonken. Verder worden met twee andere strooken ijzer de pooten onderling verbonden, en het kruis in het midden vastgeklonken. Het rechte deel E dient ter vervanging van B, wanneer het noodzakelijk is het wiel een horizontalen stand te geven. Hoe eenvoudig het geheel ook schijnt, in de practijk zal het blijken een kundig stuk gereedschap te zijn.

F. M.

ADVERTENTIËN.

Nationale en Internationale Landbouwtentoonstelling te 's-Gravenhage, 3—15 SEPTEMBER 1913.

De aandacht van belanghebbenden wordt er op gevestigd, dat de inschrijving voor den **Wedstrijd in Hoefbeslag voor Burgerhoefsmiden** en voor Inzendingen van **Fabrikanten, Smeden**, enz. (klassen 4, 5 en 6 van het programma) op **1 Mei 1913 sluit**.

De inschrijving voor den wedstrijd in Hoefbeslag voor **Militaire Hoefsmiden** en voor **Onderwijzers aan Cursussen en Smeden in het bezit van een diploma als onderwijzer sluit** 1 Augustus 1913; **evenwel worden aanmeldingen reeds thans gaarne tege- moet gezien.**

Programma's en inschrijvingsbiljetten worden, op franco aanvraag, door den Secretaris der K. N. L., Buitenhof 42, 's-Gravenhage, toegezonden.

DRAAG GEEN BREUKBAND!

Na dertigjarige ondervinding heb ik een Breukverbandapparaat voor mannen, vrouwen en kinderen gemaakt hetwelk een breuk geneest.

IK ZEND HET OP PROEF!

Dit is C. E. BROOKS, die reeds meer dan 30 jaren breuken geneest. Indien breuklijdende, schrijf hem dan nog heden.

zeg. U alleen oordeelt en indien U eens mijn geïll. boek gezien en gelezen zult hebben, dan zult U even verrukt zijn als mijne duizenden patiënten, wier brieven op mijn kantoor zijn opgeborgen. Vul onderstaande gratis coupon in en post die nog heden.

GRATIS INFORMATIE COUPON.

C. E. BROOKS, (H. 181) Paleisstraat 4, Amsterdam.

Zend mij per post in onbedrukte enveloppe Uw geïll. boek en volledige inlichtingen betreffende Uw Breukverband-Apparaat voor de genezing van breuken.

Naam:

Adres:

H. 181.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

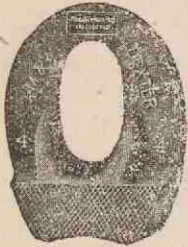
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

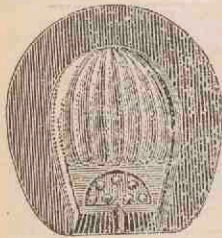
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

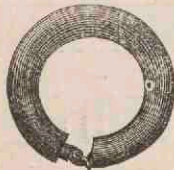
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paard-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem-

**Dichte Luchtdruk-
zolen** in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

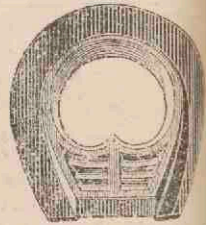
**Strijkringen
met riempje.**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool, merk B. V.**
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

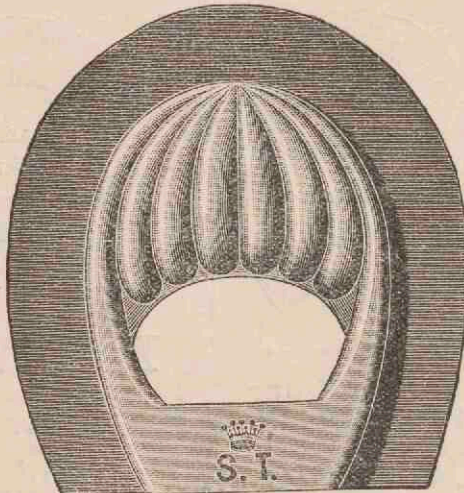
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

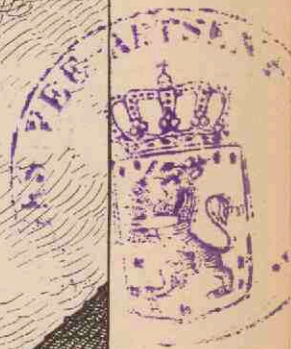
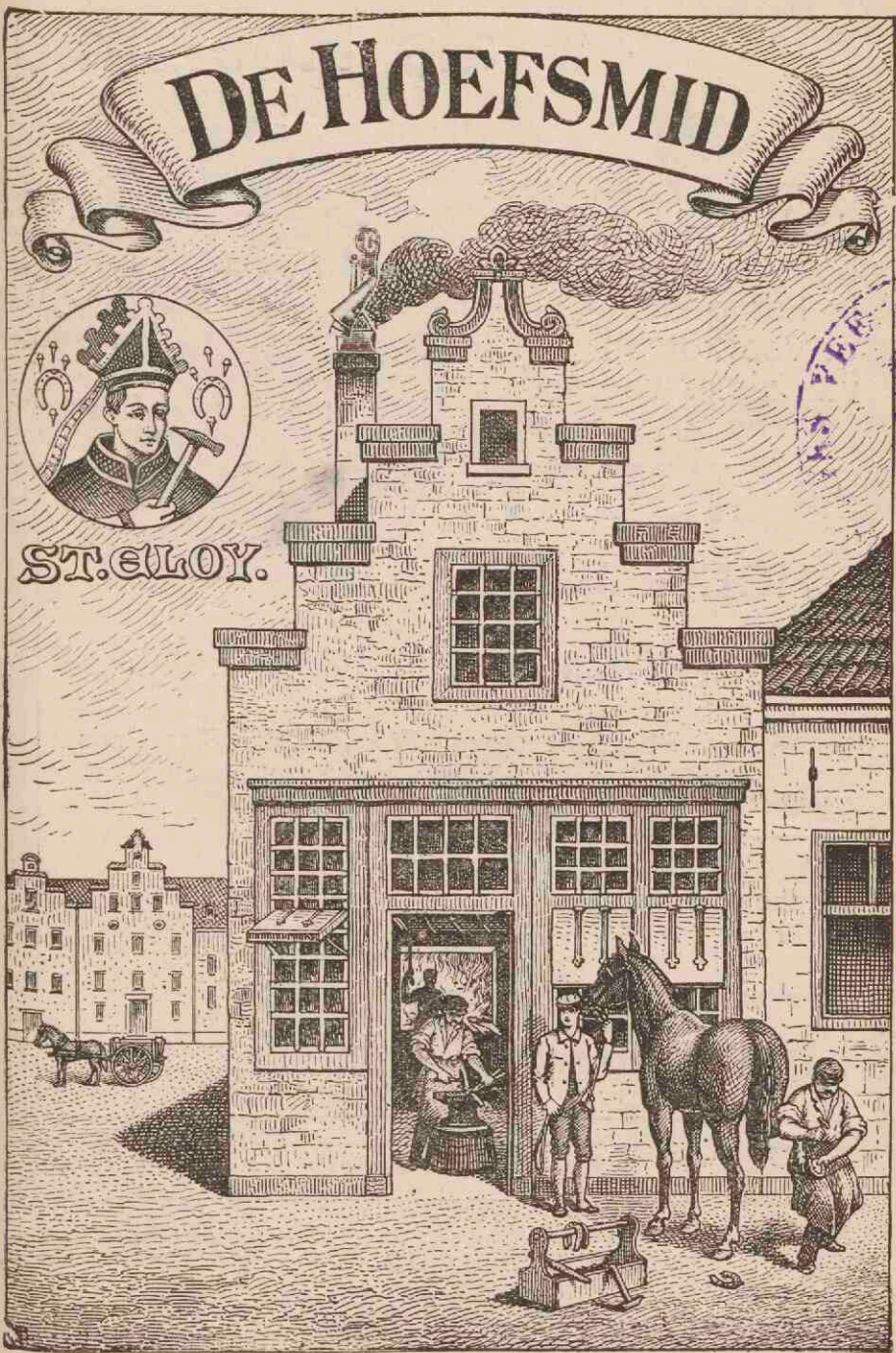
Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

A391

DE HOEFSMID

ST. ELOY.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscurant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Nog eens over beslag met of zonder kalkoenen. — De wegen in verband met het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte Mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

NOG EENS OVER BESLAG MET OF ZONDER KALKOENEN.

Wanneer men gewend is op z'n wandeling langs straten en wegen, om aan elk passeerend paard eenige attentie te schenken, dan is het zeer opvallend op te merken bij hoeveel paarden, gespannen voor de verschillende soorten van voertuigen, men onder de hoeven ijzers ziet, voorzien van kalkoenen in de meest verschillende tijdperken van slijting. Vele kalkoenen zijn of gedeeltelijk of geheel afgesleten, of ze zijn aan één takeinde nog aanwezig, aan het andere verdwenen. Dit alles is geen nieuws en dagelijks te zien voor ieder die maar opletten wil; maar ons dringt zich van zelf op de vraag, ware het niet rationeeler, ook eenvoudiger geweest, wanneer al deze paarden van het begin van het laatste beslag zonder kalkoenen, dus op vlakke of „slichte” ijzers hadden geloopt? Het thans onderliggend beslag blijft immers dienst doen, misschien nog tal van weken, zonder dat er iets aan gewijzigd wordt buiten de natuurlijke slijting om.

Die toestand wordt niet alleen op de buitenwegen gezien, maar, en zeker niet minder, ook bij de paarden die hun dienst geheel of voor een gedeelte verrichten op de geplaveide straten der steden van de meest verschillende constructie, hetzij belegd met keiën, met asphalt, met hout enz. Men denkt er niet aan om het beslag te vernieuwen vóór de ijzers totaal zijn versleten of niet meer passen aan de hoeven. Het spreekt toch van zelf, hier konden de kalkoenen worden gemist en 't is niets dan een onverstandige gril uit gewoonte, dat zij aan de ijzers waren aangebracht, niet eens tot nut van het paard. Is het wonder dat men in dergelijke omstandigheden haast onwillekeurig denkt aan namen van vroegeren tijd, aan autoriteiten op hoefslaggebied, b.v. aan een Lafosse Sr., die leerde dat alleen de toon en de zijgedeelten dienen te worden beschut tegen te sterke afwrijving, terwijl verzenen en straal met den bodem in aanraking moeten komen om den hoef op natuurlijke wijze te doen functionneeren, waarom de hoef met een half ijzer voorzien het meest rationeële beslag werd geacht. Het doet hier niets ter zake dat we daar, op heden vooral, anders over denken, dat dit beslag niet kan beantwoorden aan alle eischen van een goed beslag; destijds waren er niet zoovele kunstwegen van allerlei aard als tegenwoordig, en de werkzaamheden van toon en nu zullen ook wel verschillend zijn, zoodat de wand der verzenen onbeschermd niet bestand zou zijn tegen te sterke afslijting als thans het geval is. We brengen hier dit beslag enkel in verband met de afwezigheid der kalkoenen aan dit ijzer. Daarom willen we ook hier de aandacht vestigen op het beslag van Poret, vele jaren in gebruik geweest bij de „Compagnie des Omnibus” te Parijs, waarbij hetzelfde systeem in toepassing werd gebracht, in zoover gewijzigd, dat het ijzer, dat ook van den toon naar de takeinden geleidelijk in dikte afneemt, den geheelen draagrand beschut.

We zullen over de beschrijving van dit ijzer en z'n toepassing aan den hoef, waaraan door de „Société centr. de méd. vétér.” een gouden medaille

werd toegekend, niet verder ingaan, daar in „De Hoefsmid” reeds vroeger over dit systeem geschreven werd.

Lavalard, veearts en administrateur van gezegde maatschappij en groot voorstander van dit beslag, zeide o. a. na eene ondervinding van 15 jaren bij meer dan 12000 paarden, welke zonder uitzondering op deze wijze werden beslagen; „Door dit systeem is het resultaat bereikt dat we steeds zochten, „namelijk om aan de paarden op glibberigen bodem den noodigen steun te „geven, meerdere vastheid. Het ijzer wordt mechanisch vervaardigd; het „kan blijven liggen tot het op minder dan 1 m.M. is afgesleten; het kan bij „alle hoeven worden toegepast. Aan zool en straal wordt nooit gesneden; de „straal ontwikkelt zich buitengewoon sterk; klemhoeven, hoornscheuren, steen- „gallen komen niet voor. Vroeger zag men vooral veel hoornscheuren; „ze komen nog wel voor, maar alleen bij pas aangekochte paarden; zij ver- „dwijnen evenwel steeds naarmate de achterste hoefhelft zich ontwikkelt en „de straal z'n steun op den bodem uitoefent. Het geeft het dier meer ver- „trouwen in den gang, de steun op den grond geeft meer zekerheid om de „noodige kracht te ontwikkelen, den meer of minder zwaren last vooruit te „brengen, en daarbij niet uit te glijden; storten komt hoe langer hoe minder „voor, en aandoeningen en vermoeienis der pezen ziet men niet.”

De lezer van dit artikel heeft zonder twijfel opgemerkt, dat hier van kalkoenen geen sprake is, en uitglijden op dit beslag zoo goed als uitgesloten is, en zulks zekerder dan bij het gebruik van die aanhangsels van het ijzer. L. zegt dat zelfs de koetsiers daarvan overtuigd zijn; hij raadt daarom aan alle eigenaars van paarden, die in de stad of buiten op wegen die glibberig zijn of belegd met rails, aan om gebruik te maken van het groote voordeel dat hun wordt aangeboden met dit beslag. Laten we uit bovenstaande raadgevingen, medegedeeld door een bekwaam man met veel ondervinding, het besluit trekken dat het loopen op beslag zonder kalkoenen ook ten onzent zal gaan, mits men zorge, dat de hoef z'n natuurlijke steun en de noodige wrijving tegen den bodem kan vinden. Laten we er daarom toe overgaan om die aanhangsels, welke oorzaak zijn, dat de natuurlijke stand van het lidmaat verandert, dat de grondvlakte van den hoef buiten aanraking en wrijving met den bodem brengt, aanleiding geeft tot inkrimping der achterste hoefhelft en tot een minder goede, zelfs tot gebrekkige beweging der ledematen, zooveel mogelijk te doen verdwijnen, het aan den deskundigen, goed ontwikkelden practicus overlatende te beoordeelen onder welke omstandigheden zij bepaald noodig en nuttig zijn; dat deze zich overtuigt dat daar, waar ze kunnen worden gemist, ze dan ook niet te gebruiken in het voordeel van eigenaar en paard, en niet minder in het belang van het goede onderhoud der wegen.

We zullen hier niet er op behoeven te wijzen dat voor een land goede verkeerswegen een gewichtige zaak is, en het onderhoud er van van veel belang is voor den landbouw, den handel en de nijverheid; ook niet dat daaraan door zwaar belaste voertuigen groote schade kan ontstaan, ook door het krachtige ingrijpen van de daarvoor gespannen paarden; het ligt daarom voor de hand, dat het niet onverschillig is, hoe de ondervlakte van den hoef met het hoefijzer er uitziet, dus dat ook het beslag aanleiding kan

geven tot beschadiging. Zien we deze schade te vermijden, en komen we het dier tegemoet in z'n dienst, om z'n werk met zekerheid en vertrouwen te kunnen volbrengen, dan wordt aan hetzelfde door het behoorlijk onderhouden van den weg, dien het volgen moet, een weldaad bewezen.

Door omstandigheden, namelijk soort van bestrating, ook wel door weersinvloeden, zonder nog te denken aan sneeuw en ijs, kunnen de straten en wegen glibberig worden, en kunnen zij oorzaak zijn van een minder zekeren gang, aanleiding geven tot uitglijden, zelfs tot storten.

Is in dergelijk geval de achterste hoefhelft niet zoo krachtig ontwikkeld, en mag men niet vertrouwen op haar natuurlijke functie, dan neme men z'n toevlucht tot andere hulpmiddelen dan kalkoenen, in den vorm van inlegsels en onderlegsels, waarvan tegenwoordig velerlei soorten in den handel zijn te verkrijgen, en de bewijzen hebben geleverd dat zij de functie van den straal en de zool kunnen overnemen, aan de beweging van het paard bevorderlijk zijn, voordeelig voor de ledematen en den hoef, en aan de wegen geen schade toebrengen.

We denken hier niet bepaald aan de algemeen bekende gummi-artikelen, die lang niet in ieders bereik zijn wegens den hoogen prijs, hoewel we niet willen verzwijgen, dat hij, die deze gebruikt bij z'n kostbare paarden, wijs handelt en zich menige minder aangename ondervinding bespaart. Hier wenschen we meer bepaald er attent op te maken dat b.v. straalzolen en kurkbuffers artikelen zijn, die gemakkelijk in toepassing zijn te brengen en zeer geschikt om tegen glijden te beveiligen, en hun prijs zeker waard zijn om een goed paard te behoeden voor schade door verwondingen ontstaan.

Verder willen we hier wijzen op een groote concurrent van het paard, de automobiël, die in haar ouden of defecten band, waaruit men zolen snijdt voor elken vorm van hoef, waardoor ons een middel is gegeven om met succes te worden gebruikt onder omstandigheden, dat een glibberige weg de beweging minder zeker maakt. Deze zolen van uitstekende qualiteit gaan glijden en storten bepaald tegen, en de prijs behoeft niemand van het gebruik er van af te schrikken.

Uit zoodanigen band kunnen namelijk gewoonlijk 16 stuks zolen worden gesneden, die, wijl de band voor 4 gulden is te verkrijgen, komen te staan op 25 cent de zool, waarbij zal komen de meerdere prijs om de zool in den vorm te snijden. De werkman moet zorgen dat de gummi, waar deze tusschen hoefijzer en draagrand komt, goed wordt gescheiden van de canvas. Alle voordeelen, eigen aan ander gummibeslag, zijn ook bij toepassing van deze zolen aanwezig.

* * *

Zooals de lezer uit het bovenstaande zal hebben opgemerkt, heeft het een en ander betrekking op het gewone zomerbeslag; de daar gemelde methoden van Lafosse, en vooral van Poret, dienden om aan te toonen, dat zelfs bij betrekkelijk zwaar werk en dus ook bij zware paarden, kalkoenen kunnen worden gemist, en bovendien dat platte ijzers een bijzonder gunstigen invloed kunnen uitoefenen op de ontwikkeling van den hoef, en als gevolg daarvan op den zekeren gang van het paard. Zulks aannemende, stellen we ons de vraag: hoe staan we dan in de wintermaanden tegenover het beslag met

kalkoenen? Het is helaas tot heden, niettegenstaande de vele vindingen, niet gelukt een systeem uit te denken, dat het paard, zoodra de wegen glad zijn, van een beslag te voorzien zonder kalkoenen, zoodat de natuurlijke beenstand wordt behouden, en de gang betrouwbaar genoeg, dat glijden en storten zijn uitgesloten. Men is geneigd om aan te nemen, dat dit vraagstuk onoplosbaar is. We zijn dus alsnog aangewezen op ijzers met kalkoenen, veelal ook met stooten voorzien, alle of voor een gedeelte behoorlijk gescherpt. Dat zulks zeer nadeelig is voor de wegen en tevens voor het paard, wordt door niemand betwist; we willen hier niet uitweiden over de gebreken, die aan den hoof, de gewrichten, pezen, banden enz. ontstaan bij paarden, die op gladde wegen aangewezen zijn om zware lasten te verplaatsen; ze zijn genoegzaam bekend, en daar is nu eenmaal weinig tegen te doen; rust en werkeloosheid staan niet in het werkprogram van vele ondernemingen.

Het beslag met „scherp” is in werkelijkheid een noodzakelijk kwaad. Of het een of het andere systeem eenig voordeel biedt, of wat minder kwaad sticht, doet er niet veel toe; ze zijn allen hinderlijk aan het bewaren der natuurlijke functie van den voet, maar in de toepassing er van kon toch in werkelijkheid veel verbeterd worden, en zou de eigenaar van het paard in z'n werkelijk belang handelen daarvoor een open oor te hebben. We hebben boven melding gemaakt van zolen en buffers, gevormd van kurk en van gebruikte autobanden, van welke men weet, dat zij op gladden bodem steun geven, den gang zeker maken en betrouwbaar, waardoor de dienst wordt vergemakkelijkt, glijden wordt tegengegaan, zoodat ongelukken worden voorkomen, overigens weldadig zijn voor den hoof en de ledematen; bovendien zijn ze bekend door de eigenschap dat ze het ballen van sneeuw aan den hoof tegengaan, en dus voor een gebruik in den winter al bijzonder geschikt zijn.

Het komt ons voor, evenals men voor het intreden van het kwade jaargetijde doet met de hoefijzers te voorzien van insteek- of schroefgaten, den hoof van alle paarden, en van welken dienst ook, om dien tijd uit voorzorg met genoemde artikelen voorziet, eene zorg, die, zooals we boven hebben gezien, zonder groote kosten kan worden toegepast, en die zeker mag worden besteed aan het dier, dat feitelijk, hetzij in 't groot, hetzij in 't klein, de kostwinner in 't bedrijf is. Zoodoende is men ten allen tijde verzekerd van den dienst van het paard, en wordt het onnoodig om de scherpe kalkoenen voortdurend in het ijzer te houden, wat een groot voordeel is.

Het is algemeen bekend, dat zoodra de wegen niet meer zijn voorzien van sneeuw en ijs, het voor het paard als een weldaad mag worden beschouwd, dat kalkoenen en stooten kunnen worden gemist, die overigens onder deze omstandigheid het grootste kwaad doen aan den weg, en tevens zonder eenig nut spoedig zijn afgesleten, terwijl het beter is ze te bewaren voor den kwaden dag. Op deze wijze toegepast, zal het scherpe beslag de minst mogelijke schade veroorzaken.

M.

DE WEGEN IN VERBAND MET HET HOEFBESLAG.

De voorgaande maand hebben wij een kort artikel gegeven over het hoefbeslag in verband met de wegen, terwijl wij thans in omgekeerden zin een beknopt overzicht laten volgen, met de bedoeling voorloopig de aandacht op deze belangrijke vraagpunten te vestigen. Het wegen-vraagstuk is inderdaad voor het verkeer van zeer groote beteekenis, doch het gebruik van voertuigen en paarden moet natuurlijk ook zoo weinig mogelijk worden bezwaard. De beide partijen moeten op de meest welwillende wijze samenwerken om tot verbetering van den toestand, die tegenwoordig werkelijk vrij wat te wenschen overlaat, te geraken. De „Toeristenbond voor Nederland” heeft ongetwijfeld een belangrijk vraagpunt aangepakt, waarvan het onderzoek wel zal leiden tot vruchtdragende resultaten, al moge het dan ook niet gelukken om alle partijen, die belang hebben bij den aanleg, het onderhoud en het gebruik der wegen, volledig te bevredigen.

Het spreekt vanzelf, dat het vernielen der wegen vooral geschiedt door zware vrachten, geladen op voertuigen met smalle velgen en vervoerd in een natten tijd; het ergst bij opdooi. In de volgende maand zal in „De Hoefsmid” een brochure worden opgenomen over het gebruik van breede en smalle velgen, toegelicht door afbeeldingen, terwijl wij daarna wel uitvoeriger op den invloed van het hoefbeslag zullen terugkomen.

De wegen vereischen zeer groote uitgaven voor aanleg en onderhoud. Vooral de auto's en de fietsen hebben groot belang bij mooie, vlakke wegen, terwijl de paarden en hunne gebruikers tegen zoodanige wegen geen bezwaar hebben wanneer deze maar niet te glad en hard zijn. Wij hebben vroeger al de aandacht er op gevestigd, dat de paarden even goed als de menschen moeten leeren om zich goed te bewegen. Het loopen is immers niet anders dan een kunst om telkens het zwaartepunt te verplaatsen zonder het evenwicht te verliezen. Er zijn oogenblikken dat het paard geen been aan den grond heeft, soms één, soms twee, doch zelden meer, zoolang het in beweging is. Telkens moet dus feitelijk het neerzettende been een kleiner of grooter gedeelte van den lichaamslast opvangen. Het dier moet bij dat opvangen den hoof zoodanig neerzetten, dat het hierop voldoende steun vindt. Ieder, die zijn oogen goed den kost geeft, kan dan ook dag aan dag op straat en weg waarnemen, dat ieder hoof zooveel mogelijk vlak wordt neergezet. Een uitzondering hierop is, indien het dier, voor het verplaatsen van een zware vracht, moet aanzetten. Indien dit zeer zwaar valt, dan ziet men dat het dier enkel op de toonen der achterhoeven loopt, terwijl de voorbeenen zooveel mogelijk onder het lijf zijn geplaatst, ten einde een zoo groot mogelijk deel van den eigen lichaamslast in het tuig te laten hangen. Van hoe groote beteekenis dit is, weet ieder in dit opzicht ervaren persoon — slaaper, landbouwer enz. — en zoekt bij buitengewoon zware vrachten onder de meest krachtige paarden naar die, welke z.g.n. het best willen „hangen”. Deze weten zoo handig mogelijk gebruik te maken van hun eigen lichaams-gewicht en zoo rustig mogelijk aan te zetten, waardoor zij blijken geven van goed overleg.

Samenwerking kan leiden tot de beste resultaten. Deze worden echter niet altijd bereikt. Een voorbeeld hiervan vernamen wij dezer dagen nog

van een onzer medewerkers. De afdeling Publieke Werken te 's-Gravenhage was eenige jaren geleden voornemens om voor sommige straten gebruik te maken van de z.g.n. Iron-breacks. Zij was zoo verstandig eenige stalhouders uit te noodigen dit soort keien te komen beoordeelen, in verband met de vraag of een zoodanig plaveisel voor de paarden ook te glad zou zijn. Deze commissie meende dat daar geen bezwaar tegen zou bestaan. Er zijn toen langzamerhand enkele straten met die mooie keien geplaveid en nu leert de ervaring dat deze straten, die bovendien ook nog opvallend rond zijn gelegd, bij mottend weer veel aanleiding geven tot vallen. Ook hierbij is het weer „al doende leert men”. Droge nieuwe steenen zijn niet glad, doch dezelfde soort vochtig; iets afgesleten, min of meer glibberig en rond gelegd, zijn bijna zoo glad als ijs. Bij het schenken van voldoende aandacht kan men zien hoe ervaren stalhouderspaarden op zulke geplaveide wegen angstig en voorzichtig van het midden der straat naar den kant uitwijken. Zij weten hoe gevaarlijk het is, en zijn daarom zoo voorzichtig. Ja sommigen zijn er met den besten wil niet toe te krijgen om bij mottend weer zich naar den kant van het trottoir te begeven.

Op zeer drukke plaatsen en bij bruggen zijn in den Haag en mogelijk in meer steden z.g.n. lava-keien gelegd, die altijd dof blijven en de paarden kunnen daarop gemakkelijk en vast staan en afzetten. Op onze vraag, waarom die soort keien dan niet meer algemeen werd aangewend, werd ons medegedeeld dat zoodanige bestrating niet alleen bij aanleg veel te duur zou komen, doch tevens te groote kosten aan onderhoud zouden vorderen omdat deze bestrating op zeer drukke verkeerspunten jaarlijks vernieuwd dient te worden.

Het plaveisel, zoowel van de stads- als van de buitenwegen, vordert groote uitgaven en veel zorg. Bij beide kunnen, met behoud van voldoende bruikbaarheid voor de paarden, door ernstig onderzoek verbeteringen worden aangebracht. Het bedoelde onderzoek vanwege den „Algemeenen Nederlandschen Wielrijdersbond” zal voorloopig vooral gericht zijn op de buitenwegen en, wat het hoefbeslag betreft, vooreerst op het geleidelijk naar de geschiedenis doen verhuizen van de bij zomerbeslag overbodig te achten kalkoenen.

Wat verbetering van de buitenwegen betreft, zonder aan de bruikbaarheid der paarden te schaden, hiervan is als voorbeeld aan te halen het aanleggen van z.g.n. paardepaden in het midden van de in ons land zooveel voorkomende grintwegen. De met één paard bESPANNEN voertuigen zijn in het noorden van ons land gewoonlijk anders dan die welke in het midden en het zuiden van Nederland worden gebezigd. In het noorden loopt het paard voor chais, tilbury of wagen niet voor het midden van het voertuig, doch min of meer scheef-rechts. In de andere streken juist wel voor het midden. Dit laatste geeft aanleiding tot het ontstaan van een geul in het midden van den weg, waardoor de weg zelf ernstig kan worden geschaad. Deze schade wordt voorkomen door genoemde paardepaden, en die om genoemde reden in het noorden niet noodig zijn.

Zooals gezegd, wij zijn hiermede over dit onderwerp niet uitgepraat en komen er op terug.

INGEZONDEN STUKKEN.

Utrecht, 7 Mei 1913.

Geachte Redactie!

In antwoord op het ingezonden stuk van den heer H. van Waasbergen, Mr. Smid te Oud-Beijerland, in de April-aflevering van „De Hoefsmid”, waar de heer van W. meent dat ik om de zaak heendraai en geen voldoende gronden geef voor het gebruik van het besproken hoefijzer in de praktijk, kan ik hem aanraden de beschrijving van den heer F. Lameris nog eens na te lezen, want duidelijker kan ik het niet weergeven. Hoe de heer van W. er bij komt dat ik den persoon en niet het belang van het hoefbeslag verdedig, is mij onverklaarbaar, want was dit het geval, dan zou de Redactie, dunkt mij, het stuk geweigerd hebben, want een goed gedirigeerd vakblad leent zich daar niet voor.

Daar U twijfelt of ik wel practisch op de hoogte ben, omdat ik beweerd dat met besnijden der voeten op jeugdigen leeftijd weinig verbetering te verkrijgen is voor Franschen- en toontredersstand, zou het, dunkt mij, veel-er voor de hand liggen om er aan te twijfelen of U wel op de hoogte is met de praktijk van het hoefsmidsvak, daar genoemde standen toch niet anders kunnen verbeterd worden dan door den hoef en het been om hun as te laten draaien (natuurlijk zooals de beschrijving van den heer F. Lameris het aangeeft), wat men nooit door besnijden kan bereiken. Nu schuift u de schuld wel op de paardenhouders, dat er zoovele abnormale standen zijn, maar ik ben er van overtuigd dat Fransche en toontredersstanden niet ontstaan door verwaarloozing van voeten maar dat de paarden met zulke standen worden geboren.

Daar u R. den raad geeft, zijn vinding eerst practisch toe te passen alvorens ze aan de groote klok te hangen, zou ik gaarne van u willen weten hoe hij dat doen moet, wijl hij zelf geen paard bezit en u uw paard voor zulke reuzenproefnemingen niet gaarne wilt afstaan.

Als u gaarne van het goede uwer vakgenooten kennis neemt, en u gewicht hecht met vakmensen van gedachten te wisselen over verbetering van het hoefbeslag, dan is zeer zeker een dergelijk schrijven toch niet bevorderlijk om tot dat doel te geraken.

Ik kan mij niet herinneren gezegd te hebben dat de heer R. het hoefsmidsvak alléén op zoo'n hoog pijl heeft gebracht; wel heeft hij zijne medewerking er ruimschoots toe verleend.

Nu nog het verbandijzer. Daar doet u het zwijgen toe. Dit is de zaak verdacht maken, zonder meer.

En nu ten slotte waarom of R. met zijne vinding naar Amersfoort ging en niet in Utrecht bleef; *dit* en zoovele andere dingen, die u er bij haalt, hebben toch met het wezen der zaak niets te maken.

Hoogachtend,

uw dienaar

J. F. Schoenmakers.

Canada:	Patented, gevolgd door het jaar.
Brazilië:	Patented No....
Denemarken:	Dansk Patent No....
Spanje:	Patentado en Espana No....
Frankrijk:	Breveté S. G. D. G.
Groot Bretagne en Coloniën:	Patent No.... en het jaar.
Holland:	Nederlandsch Octrooi No....
Hongarije:	Ung. P. No....
Italië:	Brevettato en het nummer.
Japan:	Datum en nummer (in Japoneesch).
Mexico:	Privilegiado en Mexico No....
Noorwegen:	Norsk Pat. No....
Portugal:	Privilegiado Pat. No....
Roemenië:	Brevet de inventiune Regal Roman No.... of wel B. F. G. G. No.... en wapens van Roemenië.
Rusland:	Brevet No.... (in Russisch) of „breveté en Russie No....”
Zweden:	Svenskt Pat. No....
Zwitserland:	Het bondgenootschappelijk kruis en het No.
Australië:	Patented No. en datum.
Vereenigde Staten:	Patented No. en datum.
Turkije:	B. S. G. D. G.

PERSOVERZICHT.

De Mei-afl. van „**Der Hufschmied**” bevat:

1°. *Een nieuwe methode voor het bevestigen van doode hoeven*, door P. Grunth te Kopenhagen.

Het is bekend dat vooral voor de a.s. veeartsen het van beteekenis is te achten, dat zij vlot een ijzer kunnen afnemen en een hoof besnijden. Dit kan dagelijks bij kreupele paarden voorkomen, wanneer men niet onmiddellijk over de hulp van een hoefsmid kan beschikken. Die handigheid kan slechts door veel oefening worden verkregen. Hierbij maakt men gebruik van veel doode hoeven, die gemakkelijk van paardenslagers zijn te bekomen, en gemakkelijker dan vroeger omdat er geleidelijk meer paardevleesch wordt gegeten.

Die doode hoeven worden bijna altijd zoo geleverd dat het been is afgesneden in het kootgewricht, en van de huid ontdaan. De bevestiging geschiedt nu door een beugel om de koot, terwijl de hoof op een uitgehold ijzervlak steunt. Het besnijden van den hoof gaat op die wijze goed, althans wat de onder- of zijvlakte betreft.

De heer Grunth heeft nu een nieuwen bevestigingsvorm uitgedacht, waarbij het been moet worden geleverd tot en met het handwortel- of het spronggewricht, zoodat de methode van hoefbewerking meer overeenkomt met die bij het levende paard.

De schrijver is een groote voorstander van deze nieuwe methode, welke ongetwijfeld zijne voordeelen zal hebben, doch ook wel bezwaren. Hieronder lijken ons mogelijk, ja waarschijnlijk, de volgende twee: 1°. het toestel zal

minder vast staan en het bewerken van den hoof hierdoor minder vlot en gemakkelijk kunnen geschieden; 2°. de zachte deelen van zoo'n dood onderbeen zijn min of meer in rottenden toestand, zoodat het omvatten met de knieën, op de wijze zooals bij een paard dat men zonder helper den hoof besnijdt, niet geregeld door de studenten zal worden toegepast.

2°. *Nieuwe grondslagen voor het hoofbeslag.* Dr. Vaeth, Veearts te Heidelberg, betoogt dat in de laatste dertig jaren heel wat verbetering is gekomen in de wijze van beslaan en vestigt vooral de aandacht op de twee volgende voorschriften, die uitvoerig zijn toegelicht:

a. De smid moet, zoo eenigszins mogelijk, zorgdragen dat de hoof-as een rechte lijn vormt;

b. De hoof dient, door een doelmatig besnijden, het smeden, richten, zetten en onderslaan van het ijzer, een flinke steunvlakte te verkrijgen.

3°. *Persoverzicht en korte mededeelingen.* Hieronder wordt besproken een door den Gep^d. Generaal-Majoor Dreher bij het Pruisische Landbouw Ministerie en bij de Landbouwkamers ingediende brochure, waarin voorstellen tot verbetering van het hoofbeslag. Deze schrijver betoogt, dat niettegenstaande allerlei maatregelen geen verbetering van het hoofbeslag is te bemerken. Hij zegt dat de opleiding van de hoefsmeden onvoldoende is te achten, — cursussen van 3 maanden beslist ontoereikende zijn, terwijl de examinatoren geheel met het hoofbeslag op de hoogte moeten zijn om voor hun taak voldoende geschiktheid te bezitten. Aan de Veterinaire Hoogeschoolen moet het onderwijs in hoofbeslag deugdelijker worden en de hoefkunde onder de hoofdvakken worden gerangschikt.

4°. De ingenieur Grampe geeft een uitvoerig artikel over de vervaardiging en aanwending van hoefijzersoorten, doch bijna alleen over *touwijzers*. Hij deelt o. a. mee dat 100 Kilo touwhoefijzers aan de fabriek worden betaald met 35 tot 42 Mark, terwijl de handel daarvoor 48 tot 60 Mark vraagt.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoof beslag.

IJZERKwaliteiten en hunne beoordeeling.

Het kan voorkomen, dat op de breukvlakken van proefstaven, verschillend gekleurde plaatsen optreden, welke aan verschillend materiaal doen denken. Dergelijke verschijnselen kunnen aan de ijzersoort toegeschreven worden, hetgeen door etsproeven is aan te wijzen. Soms echter staan deze in het geheel niet in eenig verband met de structuur van het metaal en zijn op toevallige omstandigheden der breukvlakte terug te voeren. In zulke gevallen zou het verkeerd zijn, naar de ongelijkmatige breukvlakte ook het materiaal te beoordeelen als niet deugdelijk zijnde.

Somwijlen bemerkt men op de breukvlakte van proefstaven lichte ronde insluitingen; op de plaats, waar deze aan de breukvlakte zichtbaar zijn, bezitten de staven in de lengterichting geen gebreken. Meestal is deze verschijning veroorzaakt doordat phosphorrijk ijzer in de lengte gesmeed of gewalst werd. Zij zijn wegens hun hoog phosphorgehalte minder elastisch dan hunne omgeving en scheuren dan bij een trekproef vroegtijdig in. De oorzaak der broosheid kan door de soort van het materiaal, echter ook door de bewerking (oververhitting), veroorzaakt zijn.

Deze kan dus bij ijersoorten optreden, welke bij een goede behandeling volmaakt zonder gebreken zijn. Broosheid kan echter ook veroorzaakt worden door slechte eigenschappen van het materiaal.

Bijzonder opvallend is de werking van phosphor- en zwavelrijke plaatsen binnen het breukvlak, welke weder door etsproeven kunnen worden vastgesteld. In vele vloeijzerplaten komen phosphorrijke plaatsen voor, waarvoor het gehalte aan phosphor tot 0,3 pCt. en hooger stijgt. Deze plaatsen liggen bij grove- en fijne verdeeling meestal in de kern, welke dan beslist rijker is aan phosphor dan de rand. Tengevolge van deze plaatselijke ophooping van phosphor wordt het ijzer zeer gevoelig tegen stootende bewerking, vooral in gebrekkigen toestand, hetgeen zich door kerfslagproeven laat aanwijzen. De gevoeligheid is het grootste daar waar de phosphor het rijkst vertegenwoordigd is. Naar gelang het phosphorgehalte verschillend is aan de zijden en in de kern, zal ook de graad van broosheid in de proefstaven tot uitdrukking komen. Worden nu klinkgaten in zulke gevallen geponst, en niet geboord, dan scheuren die phosphorrijke plaatsen aan den omtrek van het gat tengevolge de zware verantwoording bij het ponsen, en werken als een ingehakte plaat.

Bij ondervinding is gebleken, dat zulke platen bij elke stootende bewerking scheuren, hetgeen zich in de praktijk niet laat vermijden, vooral aan de nagelgaten, terwijl deze breuk zich meestal over een groot getal gaten voortzet. Het gebruik van zulke platen voor constructie- of ketelwerk sluit groote gevaren in, vooral dan, wanneer bij de onderzoekingen naar de vastheid, de broosheid niet aangetoond kon worden, zooals uit onderstaand voorbeeld blijkt.

De mantelplaat van een ketel was bij de proefdruk over de geheele lengte gescheurd. De scheur strekte zich uit over 13 klinkgaten. Het onderzoek naar vastheid gaf de volgende cijfers.

		Belasting in K.G. per mM ² .		Bréuk- uitzetting bij 200 mM. lengte.	Contractie.
		Strekgrens.	Breukgrens.		
Leveringstoestand	overlangs	26.3	42.9	23.8	46
	overdwars	24.6	42.3	25.4	54
Uitgegloeid	overlangs	30.0	43.5	15.9	32
	overdwars	28.7	43.7	22.7	40

Dit ijzer voldeed dus aan de normale eischen, welke 39 tot 45 K.G. vastheid voorschrijven bij minstens 20 pCt. uitzetting. Het resultaat gaf geen aanwijzing over de broosheid van het metaal. Eerst de kerfslag-proef leverde hiervoor het uitdrukkelijk bewijs. Het buiggetal, d. w. z. hoeveel maal men het ijzer koud heen en terug kon buigen, bedroeg bij boven aangeduide toestanden 0—1/2, terwijl goede platen, buiggetallen tusschen 2 en 4 aanwijken. Het phosphorgehalte der gescheurde plaat bedroeg:

in de buitenlijn 0.088 pCt., langs de phosphorlijn 0.203 pCt.

in doorsnede over de geheele vlakke 0.168 pCt.

Deze breuk stond dus direct in betrekking met de geponste gaten. M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor H.H. Veeartsen uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

DRAAG GEEN BREUKBAND!

Na dertigjarige ondervinding heb ik een Breukverbandapparaat voor mannen, vrouwen
en kinderen gemaakt hetwelk een breuk geneest.

IK ZEND HET OP PROEF!

Dit is C. E. BROOKS, die reeds meer dan
30 jaren breuken geneest. Indien breuk-
lijdende, schrijf hem dan nog heden.

zeg. U alleen oordeelt en indien U eens mijn geïll. boek gezien en gelezen
zult hebben, dan zult U even verrukt zijn als mijne duizenden patiënten,
wier brieven op mijn kantoor zijn opgeborgen. Vul onderstaande gratis coupon
in en post die nog heden.

Indien U bijna alles beproefd hebt, kom
dan tot mij. Waar anderen gefaald hebben,
daar heb ik mijn grootste succes gehad.
Zend onderstaande coupon heden en ik zal
u gratis mijn geïll. boek over breuken en
hare genezing toezenden, waarin ook mijn
Breukverband-Apparaat is afgebeeld met
de prijzen, ook de namen van vele personen,
die het beproefd hebben en hoogst dank-
baar zijn. Het geeft directe verlichting,
wanneer al het andere niets hielp. Denk er
wel aan, dat ik geen zalven, geen harnassen
en geen leugens gebruik. Ik maak het vol-
gens Uw maat en zend het U toe met
absoluten waarborg, dat het U voldoen zal,
of ik zend u het geld terug. Ik heb den
prijs zoo laag mogelijk gesteld, zoodat rijk
of arm het koopen kan. Ik zend het op
proef, ten bewijze dat het waar is, wat ik

GRATIS INFORMATIE COUPON.

C. E. BROOKS, (H. 181) Paleisstraat 4, Amsterdam.

Zend mij per post in onbedrukte enveloppe Uw geïll. boek en vol-
ledige inlichtingen betreffende Uw Breukverband-Apparaat voor de
genezing van breuken.

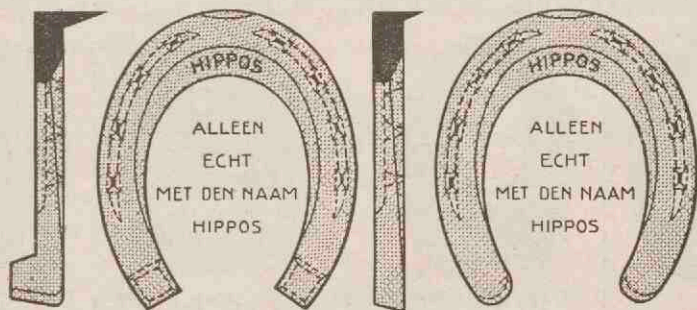
Naam:

Adres:

H. 181.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

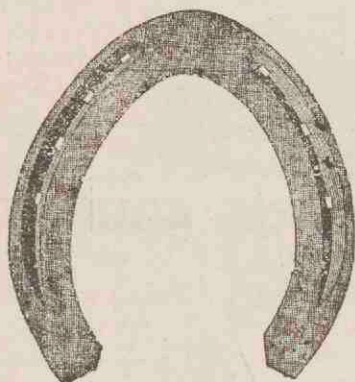
NIEUW ———
overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd.

GROSSIERS HOOG RABAT.

**De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen.**

levert
HOEFIJZERS .
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. :- :- :- :- :- Vlugge levering.
Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

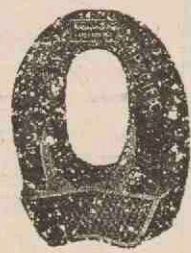
Intercommunale
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”, met flink hielstuk.

Merk „Pacific”, met zwaar hielstuk.

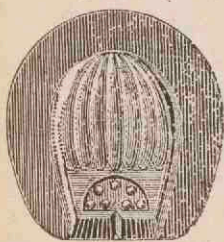
Merk „Rambler”, in wille en grijze Caoutchouc, op leder opgenaaid met flink hielstuk, voorradig van 4½ tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”, geheel Caoutchouc uit één stuk met zwaar hielstuk voor zware paarden, voorradig van 7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

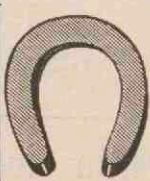

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

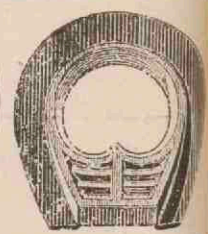

Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

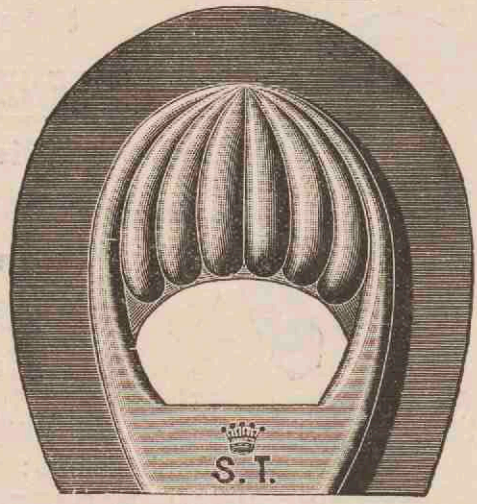

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

- Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
- Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
- Opruimers voor Schroefgaten.
- Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
- Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

- Caoutchouc Hielstukken.
- Kunsthooen.
- Hoef tangen.
- Renetten (rechts en links).
- Hoefraspen.
- Houwklingen.
- Hoefhamers.
- Las- of Welbladen en Poeder, om ijzer en staal te wellen.

A 397.

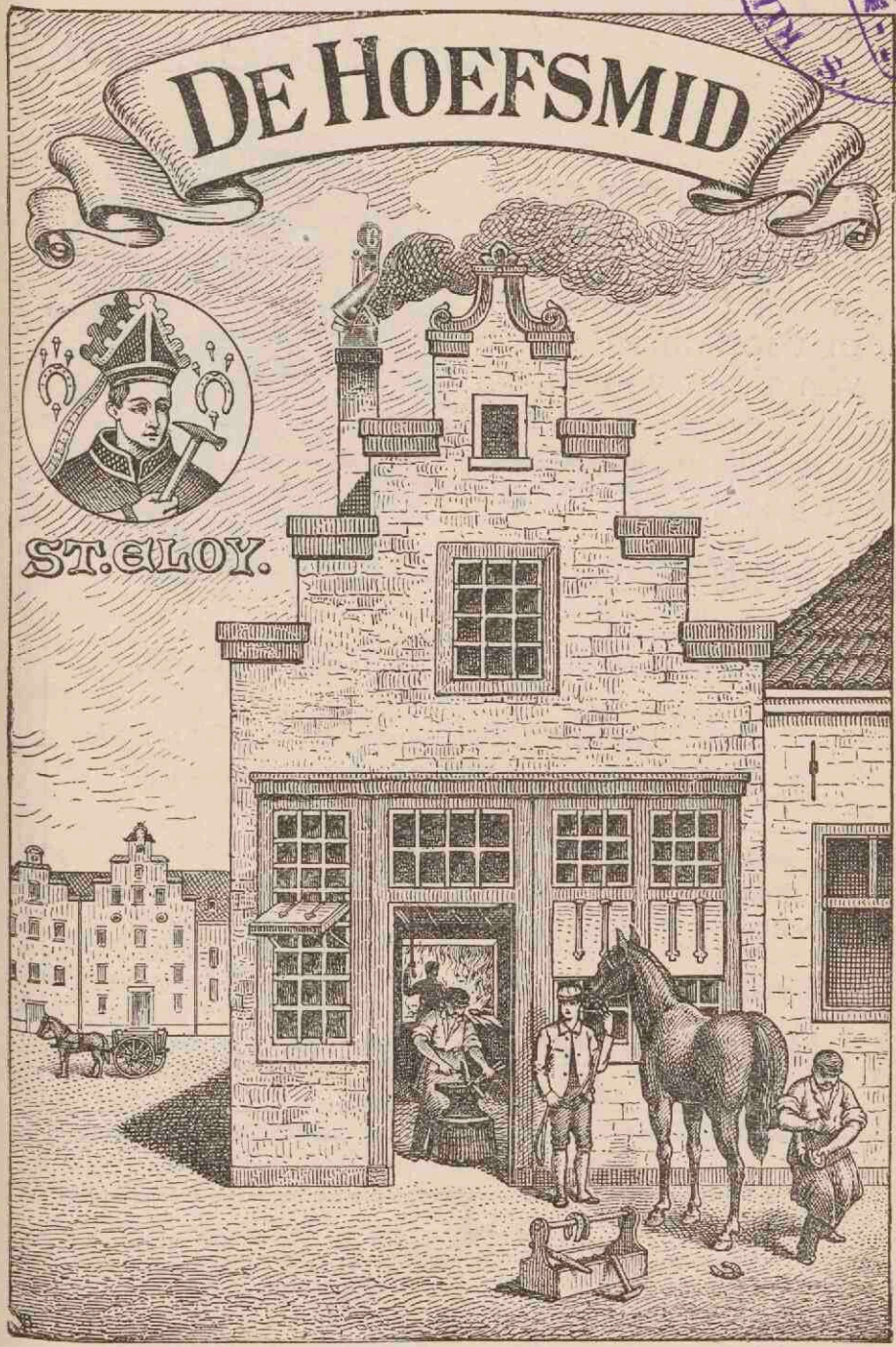
18e Jaargang. — Aflevering 6. — 15 Juni 1913

DE HOEFSMID

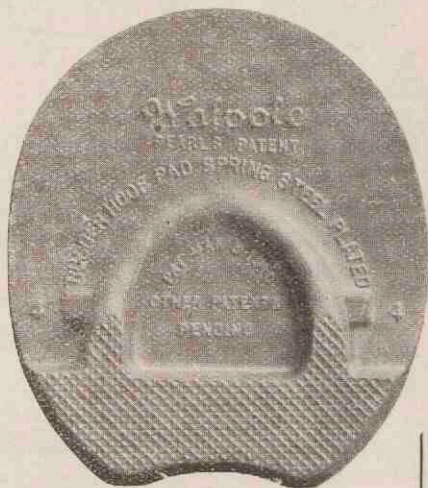
ST. ELOY.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

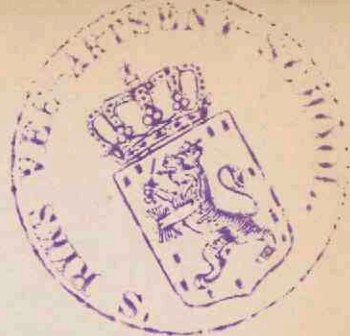
Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Breuken der voetbeenderen. — Voordrachten over den invloed van het beslag met kalkoenen. — Pennestrijd over het examen voor aanstaande hoefsmiden in Zeeland. — Korte Mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Lijst van boekwerken. — Advertentiën.

BREUKEN DER VOETBEENDEREN.

Het lijkt wel vreemd om in een periodiek als „De Hoefsmid” over beenbreuken te schrijven; dergelijk onderwerp schijnt daar niet op z'n goede plaats, omdat het zoo weinig te maken heeft met het hoefsmidvak. Gaan we evenwel eens na, hoe lastig het soms is om aan de leerlingen van cursussen voor hoefbeslag, die toch de beenderen van den voet, den steun en grondslag van dezen, in al de bijzonderheden van hun bouw moeten leeren, een compleet stel van die beenderen te vertoonen, die volmaakt normaal zijn, integendeel dikwijls voorzien zijn van ruwe, knobbelige gedeelten, van beenwoekeringen daar waar volgens de theorie gladde vlakten moeten bestaan, dan meenen we dat ook dit onderwerp, in het kort en op eenvoudige wijze beschreven, hier eene plaats mag vinden.

We zijn overtuigd van de belangstelling van den vakman, wanneer we zeggen, dat zulke onregelmatigheden aan de 4 beenderen van den paardevoet kunnen ontstaan met vormveranderingen der hoeven, door ziekten, bij ongelijken druk van den lichaamslast, door de werkzaamheden van het dier, in verband met den toestand der wegen, met het beslag, en ook als gevolg van breuk der beenderen. We durven veronderstellen dat elk vakman op z'n lessen voorbeelden daarvan heeft gezien, omdat ze zooveel voorkomen, en hem is verklaard op welke wijze die onzuiverheden, althans vermoedelijk, zijn ontstaan.

De 4 beenderen, die den vasten steun van den voet vormen, kunnen breken; het meest komt zulks voor aan het kootbeen, terwijl het kroon-, hoef- en straalbeen daaraan minder lijdende zijn. Het zijn lang niet altijd ware breuken, die aan het kootbeen voorkomen, d.w.z. dat dit been in meerdere stukken is gebroken; meestal is het been gespleten, gescheurd, en dit in verschillende richtingen, en wel van boven naar beneden, alzoo in overlangsche richting (deze splijting wordt veel aangetroffen), of de scheur is in dwarse richting, en het komt ook voor, dat zij te gelijk bestaan; zij kunnen doorloopen over de geheele lengte van het been, of zij gaan niet zoover naar beneden, kunnen soms onregelmatig zijn. Gedurende het leven van het dier is het niet altijd gemakkelijk om het verloop en de uitgestrektheid te bepalen; is evenwel een echte breuk aanwezig, is de koot in meerdere stukken gebroken, dan is de onderkenning gewoonlijk niet moeilijk. Het plotseling ontstaan eener hevige kreupelheid, maar vooral het wrijvingsgeluid dat bij het onderzoek aan de breukvlakten ontstaat, laten omtrent den toestand geen twijfel over. Dit is evenwel anders bij gespleten kootbeen; hier wrijven de scheurranden niet tegen elkander; voorgezegt geluid wordt daarom niet waargenomen; wel mag men een splijting vermoeden, en dikwijls ook de zekerheid van het bestaan er van verkrijgen, vooral door de hevige pijn bij drukking in bepaalde richting opgewekt, maar blijft zulks lastig, en is het

daarom niet te verwonderen, dat de kreupelheid wel eens is aangezien of verward met een hevige verstuiking van het kootgewricht, die er overigens dikwijls genoeg mede in verband zal staan.

De redenen van ontstaan dezer scheuren en breuken zijn veelvuldig en van verschillenden aard; men maakt als zoodanig melding van hevige mispassen, plotselinge wendingen, springen over hindernissen, neerstorten in snellen gang, maar ook bij zware paarden het trekken van groote lasten op gladde wegen en zag men zelfs scheuren ontstaan nadat de paarden, na geruimen tijd rust gehad te hebben op stal, weer in zwaren dienst werden gesteld, zooals zulks ook is gezien aan de buigpezen onder dezelfde omstandigheden.

Als oorzaak van het ontstaan van gespleten kootbeen wordt gewezen dat deze 't meest te vinden is in het midden der voorvlakke, uitgaande van de middelste verdieping van het been, aan den kogel, en blijkbaar het gevolg van ongelijken druk op de gewrichtsvlakte van het kootbeen. Velen van die scheuren herstellen, vooral bij een goede behandeling; intusschen zal men bij anderen dikwijls eerst na den dood van het dier zekerheid verkrijgen van den juisten toestand gedurende het leven; de eens bestaan hebbende splijting, hoewel genezen, zal men kunnen zien, vooral ook aan de meer of minder uitgebreide beenwoekeringen, op het kootbeen aanwezig, die ons het bewijs leveren dat destijds een splijting van het been aan de kreupelheid te gronde heeft gelegen.

Onder dezelfde omstandigheden ontstaan ook breuken van het kroonbeen; vooral bekend is het ontstaan er van aan dit been door de pogingen die het paard aanwendt om los te komen van een in spoorrails vastgeklemden voet. Meestal wordt dit been dan in meerdere stukken gebroken. Ditzelfde komt voor bij het intrappen van een nagel. Overigens is het voorkomen, vooral van eenvoudige breuk, en ook van splijting, zeldzaam, en is het hier gemakkelijker dan aan het vorige been een breuk te onderkennen.

Aan het hoefbeen komen breuken niet veel voor; als oorzaken worden opgegeven: mispassen, plotseling ophouden in snellen gang, doch ook door nagel-tred; ook als gevolg van gevoelloos maken van het onderbeen door zenuwsnede is meermalen een breuk ontstaan, hetgeen men wil verklaren uit de onbeholpen wijze van optreden van den hoef, voor een ander gedeelte uit stoornissen in de voeding van het been. Hoe 't ook zij, opsteller van dit epistel ondervond, langen tijd geleden, toen men nog niet goed ingelicht was omtrent alle gebeurlijkheden na een zenuwsnede, aan de pijp dezelfde onaangename verrassing, waarin niet alleen het hoefbeen, maar ook het straalbeen deelde, beiden in meerdere stukken verdeeld. Zoo bestaan ook waarnemingen van breuken ontstaan door vastklemmen van kalkoenen der ijzers in spoorrails, bij neerstorten van zware paarden, bij springen over een muur en daartegen aanstooten met den hoef, terwijl die ook zijn gezien aan verbeende hoefkraakbeenderen. Toch komen ze bij het aan geweldige schokken blootgesteld hoefbeen niet zoo veel voor, als men met recht zou mogen veronderstellen; zulks is bepaald daaraan toe te schrijven dat dit been vast zit besloten binnen den hoornschoen; maar ze zijn niet steeds te onderkennen, tenzij men de oorzaak van de plotseling optredende hevige kreupelheid kent; wrijvingsgeluiden worden hier bijna nooit waargenomen.

Evenals bij splijting van het kootbeen, worden bij het hoefbeen beenwoekeringen aan de gescheurde streek gevonden, die duidelijk op den voorafgeganen toestand van dit been wijzen. Dat ook een breuk van het straalbeen kan voorkomen, hebben we hierboven reeds medegedeeld; men zegt dat ze zeldzaam zijn; wel vreemd aan zoo'n klein dun beentje, hetgeen intusschen het bewijs geeft van den doelmatigen bouw van den hoef, in aanmerking genomen de blootstelling aan groote schokken op de tegenwoordige harde kunstwegen, die zich intusschen aan menig straalbeen te kennen geven door de aanwezigheid van beenknobbels, zonder dat een breuk heeft plaats gehad, zooals dit ook aan de andere beenderen van den voet veelvuldig wordt waargenomen. Als redenen van breken wordt melding gemaakt van plotseling pareeren in snellen gang; hevige spanning van de daarover gelegen buigpees van het hoefbeen, gevallen voorgekomen na zenuwsnede, terwijl als gevolg van nageltred het straalbeen meermalen is gebroken, waardoor de ziekte-toestand natuurlijk erg ongunstig wordt, omdat een volkomen herstel zoo goed als uitgesloten is.

Natuurlijk zijn alle beenbreuken aan de ledematen van het paard, hier speciaal van die van de voetbeenderen, ongunstig te beoordeelen; eene uitzondering hierop kan men maken betreffende een splijting van het kootbeen, die na eenige weken van rust en zorgvuldige verpleging kan genezen, maar in sommige gevallen tot gevolg heeft dat de hoef van het andere been, die zoo lang te zwaar is belast geweest, lijdende is geworden aan een zakking van het hoefbeen, ook wel belasting- of stalbevangingheid geheeten. Ook kan door aanzienlijke woekeringen aan en om de gewrichten vergroeiing, vooral van het koot- en kroonbeen, intreden; in elk geval geven deze woekeringen aanleiding tot voortdurende of herhaaldelijke kreupelheid. Omdat de hoornschoen de beweging in de breuken van het hoefbeen hinderlijk is, vergroeiën deze gemakkelijker dan die aan de andere beenderen, en hangt het al of niet beter worden der beweging af van de gesteldheid van den tegenoverstaanden hoef. In den regel zijn deze breuken ontstaan als gevolg van nageltred, en als zoodanig ongeneeslijk; veel hangt hier af van het al of niet mede lijden van het hoefgewricht.

M.

VOORDRACHTEN OVER DEN INVLOED VAN HET BESLAG MET KALKOENEN.

In „*De Kampioen*” No. 23 1913 is een artikel verschenen, getiteld „Commissie Hoefbeslag”, dat wij hieronder laten volgen:

Zooals men weet werd verleden jaar door onzen Bond een Commissie ingesteld, teneinde de beschadiging na te gaan, welke onoordeelkundig hoefbeslag aan de wegen toebrengt, en om de middelen te bespreken om hieraan een einde te maken. Het bleek door een uitgebreide enquête, dat de kalkoenen van het hoefbeslag der paarden in het algemeen zeer nadeelig voor den weg zijn. De hoegrootheid der schade, door het onnoodig gebruik der

kalkoenen veroorzaakt, loopt voor de verschillende wegen zeer uiteen. Bij vele wegen in ons land wordt het nadeel niet opgemerkt, om de eenvoudige reden, dat aan deze niets meer te bederven valt. Men denke daarbij aan onze vele grintwegen gedurende het ongunstige jaargetijde en vooral gedurende de bietencampagne. Maar hoe beter een weg, des te grooter wordt de door de kalkoenen toegebrachte schade. Een goede steenslagweg vereischt op het paardenspoor voortdurende zorg, terwijl de teersteenslag, een ideale weg voor wat betreft geruischloosheid en stofvrijheid, niet bestand is te maken tegen het gebruik met paarden, waarvan het hoefbeslag voorzien is van kalkoenen. Dit is duidelijk, als men eens bedenkt met welk een groote kracht en hoe onophoudelijk een paard zijn met punten bewapende hoeven op den weg neerslaat. Buitengewone slijtage van den weg door het hoefbeslag van de paarden is dan ook alleen te voorkomen door het gebruik der kalkoenen tot de gevallen van hooge noodzakelijkheid te beperken. Ook in het belang van het paard zelf moet dit zeer wenschelijk worden geacht, zooals meermalen in deskundige bladen werd betoogd. Om nu ten deze met goed gevolg te kunnen werken, is het vooral noodig, dat de hoefsmeden de beteekenis inzien van een goed hoefbeslag, daar zij in deze de raadgevers zijn van de landbouwers. De Hoefbeslag-Commissie wendde zich in deze dan ook tot den Bond van Smeden-Patroons in Nederland, gevestigd te Amsterdam, J. J. Cremerplein 15, teneinde tot een onderlinge samenwerking te komen, welke in alle opzichten werd bereikt.

Men was het algemeen eens, dat in de verschillende provinciën een reeks lezingen gehouden moeten worden over het hoefbeslag. Men kan dan de mannen der practijk hooren, en van hen vernemen waarom zij zoo veelvuldig hoefbeslag met kalkoenen toepassen en welke voordeelen zij vermeenen, dat daaraan verbonden zijn. De heer H. J. C. van Lent, Rijksveearts te Tiel, stelde zich voor het houden dier lezingen beschikbaar, en zeer dankbaar werd zijn medewerking aanvaard. Het ligt verder in de bedoeling van de Hoefbeslag-Commissie, om na afloop van de lezingen van den heer Van Lent over het hoefbeslag der paarden en wat daarmede samenhangt, een brochure uit te geven, en om deze op ruime schaal te verspreiden op de in September te houden Landbouwtentoonstelling te Scheveningen.

Hieronder volgt ten slotte een opgave van de data en plaatsen, waar de heer Van Lent over het hoefbeslag van paarden zal lezen.

De lezingen zijn voor alle belangstellenden toegankelijk, terwijl het stellen van vragen en het doen van mededeelingen, ontleend aan de practijk of anderszins, zeer zal worden op prijs gesteld.

Groningen: Dinsdag 17 Juni, 12 uur 's middags, Café-Restaurant „Piel”, Gr. Markt.

Assen: Woensdag 18 Juni, 1.30 u. n.m., Hotel Pension „De Moriaan”, tegenover het postkantoor.

Emmen: Donderdag 19 Juni, 3 u. n.m., Café „Boer”, Stationsstraat.

Leeuwarden: Vrijdag 20 Juni, 2 u. n.m., Hotel „Nieuw-Duinkerken”, Groot-Schavernek.

Utrecht: Woensdag 25 Juni, 6 u. n.m., Haagsche Koffiehuis, Vreeburg.

- Hengelo (O.): Donderdag 26 Juni, 5 u. n.m.
 Zwolle: Vrijdag 27 Juni, 12 uur 's middags
 Sittard: Maandag 30 Juni, 7 u. n.m., Hotel W. Kissels.
 's-Hertogenbosch: Donderdag 3 Juli, 6 u. n.m., Café-Restaurant „Palais Royal”.
 Arnhem: Vrijdag 4 Juli, 12 u. 's middags, Café-Restaurant „Riche”.
 Middelburg: Donderdag 10 Juli, 2 u. n.m., „Schuttershof”.
 Roosendaal (N.-B.): Vrijdag 11 Juli, 5 u. n.m., Hotel „Neerlandia”.
 Sommelsdijk: Zaterdag 12 Juli, 2 u. n.m., Hotel „Spec”.
 Hoorn: Zondag 13 Juli, 2 u. n.m., „De Witte Engel”.
 Den Haag: Maandag 14 Juli, 6 u. n.m.,
 Haarlem: Dinsdag 15 Juli, 6 u. n.m.,

(Het is van beteekenis zoowel voor het eigen belang der hoefsmeden als voor het algemeen welzijn dat de grootendeels of geheel op kosten van den A. N. W. B. te houden voordrachten zooveel mogelijk door de hoefsmeden worden bezocht en zij door daad en woord van hun medewerking doen blijken.

Red. „De Hoefsmid”.)

PENNESTRIJD OVER HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE HOEFSMEDEN IN ZEELAND.

De hoefsmid H. K e r c k h a e r t te Stoppeldijk, gediplomeerd onderwijzer in hoefbeslag, heeft in het Zeeuwsch Landbouwblad van 21 Mei j.l. betoogd dat in de examencommissie ten onrechte het militaire element te veel den doorslag geeft. De Redactie geeft dat niet toe. In het no. van 28 Mei komt de heer K. daarop nader terug en bespreekt eenige punten, waarvan wij hieronder het derde laten volgen:

„No. 3. Wat het militaire paard betreft gelieft de Redactie van het Z. L. „blad mij niet te begrijpen, maar toch is de Redactie 't met mij eens, dat „het hoefbeslag in Zeeland groote gebreken aankleven, volgens de keurings- „commissie voor de paardenfokkerij, niettegenstaande het groot aantal gediplo- „meerde hoefsmeden, waaronder verschillende opgeleid aan de militaire hoef- „smidschool, of hoefsmederijen.

„De redactie stelt mij de vraag of nu in ieder der commissiën het militair „element zoo'n overwicht heeft, dat daaraan alles wordt opgeofferd, of wel, „dat een militair hoegenaamd geen kennis heeft van een goed hoefbeslag „voor een burger- of boerenpaard. Of het militair lid alles te zeggen heeft „is mij geheel onbekend. De theoretische kennis van een militair op het gebied „van hoefbeslag kan ik niet onderschatten, doch ik kan mij niet denken, waar „deze de practische ondervinding van het hoefbeslag voor ons zware paard „en de eischen die hier in Z.—V. worden gesteld, hebben opgedaan.

„Nu wil de geachte redactie van mij eene uiteenzetting van het verschil „tusschen het hoefbeslag van het militaire paard en ons zwaar trekpaard.

„Er is reeds een zeer groot verschil in de hoefijzers. De hoefijzers van het

„militaire paard hebben gewoonlijk een gewicht van ongeveer zes á zeven
 „ons. Zoo juist werd onder mijn toezicht een hengst beslagen waarvan een
 „hoefijzer het gewicht had van bijna 2 K.G. Men zou zeggen die ijzers zijn
 „te zwaar, doch als men weet dat deze hengst, die ijzers, gemaakt van prima
 „kwaliteit ijzer, in vier á vijf weken geheel verslijt, zijn die ijzers m. i. niet
 „te zwaar. Of zouden deze ijzers lichter kunnen zijn en deze hengst om de
 „veertien dagen moeten worden beslagen? De ondervinding leert echter dat
 „de hoeven beter blijven wanneer een paard niet al te dikwijls moet worden
 „beslagen, tenminste niet om de veertien dagen.

„Dat het maken van zoo'n ijzer, het passen, nagelen of onderleggen daarvan,
 „een geheel andere is dan van een ijzer van maar $\frac{1}{3}$ dier zwaarte voor een
 „licht paard en licht werk kan iedereen begrijpen. De fokkers stellen met
 „recht den eisch dat hunne paarden ongeveer acht weken met het beslag
 „toekomen (wat echter niet altijd kan). Weer andere eischen dan bij het
 „militaire paard, dat geregeld ongeveer om de vijf weken wordt beslagen.
 „De Belgische kooplui, voor het grootste gedeelte onze afnemers, willen
 „gaarne een paard met flinke hoeven en vooral, zooals ze dit noemen, een
 „hoef met hielen. Ons zware paard vertoont over het algemeen neiging tot
 „platte hoeven. De hoefsmid moet dus hier optreden om in dien geest zooveel
 „mogelijk verbetering te brengen, hetgeen hij op dien cursus of militaire
 „school niet zal hebben geleerd. Dit is iets wat voor het militaire paard ook
 „niet noodig is. De fokker eischt van zijn hoefsmid, dat hij zijne paarden,
 „(vooral marktpaarden) in schijn, betere standen bezorgt dan deze werkelijk
 „hebben; volgens de theorie mag dit niet; de fokker wil echter zooveel geld
 „maken als mogelijk is; zijn hoefsmid stijgt bij hem in waarde als hij er
 „door het beslag een 50 fr. of meer weet uit te kloppen; ook dit is voor
 „het militaire paard niet noodig. Ik zou zoo door kunnen gaan met nog ver-
 „schillende eischen der praktijk en het verschil tusschen het beslag van het
 „militaire paard en ons zwaar trekpaard op te sommen. Dit is zeker onnoodig?
 „Hieruit zal reeds blijken dat er groot verschil bestaat.”

De Redactie van het Z. L. blad beantwoordt het stuk en zegt o. m. het
 volgende:

„Het zou ons intusschen te ver voeren als wij op alles wat den schrijver
 „verder beweert, wilden ingaan.

„Wij halen alleen dit nog aan:

„De hoefsmid moet dus niet optreden om in dien geest zooveel mogelijk
 „verbetering te brengen. De fokker eischt van zijn hoefsmid, dat hij zijne
 „paarden, vooral marktpaarden, in schijn betere standen bezorgt enz. Dat
 „nu, zegt de schrijver, zal de leerling van een cursus of van een militaire
 „school niet hebben geleerd.

„Maar mogen wij dan den schrijver doen opmerken, dat de leerlingen aan
 „die scholen, aan die cursussen zeer slecht onderwijs ontvangen hebben, zoo
 „slecht, dat wij ons niet kunnen voorstellen, dat het zoo in-slecht gegeven
 „wordt. — Tot nog toe meenden wij, dat de afslijting van het oude ijzer een
 „vingerwijzing voor den smid moet zijn, hoe het nieuwe ijzer moet worden,
 „hoe hij den hoef moet besnijden om het paard zooveel mogelijk een normalen

„stand en gang te verzekeren, een stand en gang, die de waarde van het „paard, en dus ook de handelswaarde verhoogt.

„En zoo iets zou door de onderwijzers aan de cursussen niet gedoceerd „worden!!

„Als dat waar is, is 't niet te verwonderen, dat bij het laatste examen het „maken der ijzers en het besnijden der hoeven zoo veel te wenschen over- „liet! Het oude ijzer zal niet in rekening zijn gebracht!

„Dan is de schrijver ook geheel in de war, wanneer hij aan de examen- „commissie, die daarop wel lette eene fout toeschrijft, die geheel en alleen „voor rekening komt der onderwijzers, die hunne leerlingen op deze hoofdtaak „van hun bedrijf niet hebben **opmerkzaam** gemaakt.

„Ten slotte: „Aan de eischen der fokkers en kooplui toegeven”, dat mag „nooit geschieden door de examinatoren, maar dat geschiedt naar onze meening „veel te veel door de smeden, eenvoudig om hunne klanten niet te verliezen „en juist dat toegeven belemmert eene steeds toenemende verbetering.

„Het doel van het hoefbeslag moet zijn een te kort en te dun worden „van den hoornschoen te voorkomen; het is ons herhaaldelijk gebleken, dat „het maar al te vaak gebruikt wordt om een paard te doen groeien.

„Men verbeeldt zich toch zeker niet, dat de koopman alleen het paard en „niet die zware ijzers ziet?”

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken is op 26 April de leerling P. S m i d van Holwierde, met een voor de theorie „zêer goed” en voor de praktijk „goed” getuigschrift, — op 10 Mei vertrok de leerling P. M u n t i n g van Roodeschool met een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift.

Als leerlingen zijn weder toegelaten: 19 Mei H. Bronsema v. Scharmer, 26 Mei E. Engelkens v. Wedde en J. Klunder v. Ten Boer. Aanwezig zijn verder de leerlingen: E. Lievers van Roden, W. Heres v. Eekwerderdraai (Loppersum) en P. Goelema te 't Waar.

— Op 6 Juni werd in de ambachtschool te **Zwolle** het **eindexamen** gehouden van den **2-jarigen cursus in hoefbeslag**, door de Overijsselsche Landb. Mij georganiseerd.

Het examen werd afgenomen door de H.H. T e r v o e r t, rijksveearts te Zwolle, en R o l i n k, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Enschede, resp. leider en onderwijzer van den cursus, bijgestaan door den heer K r o o n, leeraar aan 's Rijksveeartsenijsschool.

9 smeden namen aan het examen deel en aan allen kon het getuigschrift worden uitgereikt; en wel aan de H.H.: H. v. Dalssen te Genemuiden, G. Breman te Balkbrug, H. Koetsier te Ittersum, J. Westrik te Oud Leuzen, A. Eijhuzen te Zwolle, E. Koning te Zwolle, H. J. Sterken te Windesheim, P. Kuiper te Hattemberbroek en E. W. v. Nee te Windesheim.

— **Miliciën-hoefsmeden der Cavalerie.** Om in het gebrek aan hoefsmeden in oorlogstijd te voorzien, is door de betrokken leger-autoriteiten bepaald dat in het vervolg ook voor miliciëns bij het wapen der Cavalerie de gelegenheid wordt opengesteld om tot miliciën-hoefsmid te worden opgeleid.

Met ingang van 1 October 1913 worden aan de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort vier plaatsen beschikbaar gesteld voor miliciëns der Cavalerie. Voor deze detachering kunnen in aanmerking komen, miliciëns, wier tweede oefenjaar op ongeveer bovengenoemden datum intreedt. Op den 15 Augustus van ieder jaar worden van ieder regiment Huzaren hoogstens vier miliciëns voorgedragen om voor bovenbedoelde detachering in aanmerking te komen. Aangezien in een tijdvak van zes maanden bruikbare hoefsmeden moeten gevormd worden, komen hiervoor in de eerste plaats in aanmerking miliciëns die vroeger hoefsmid zijn geweest.

Er worden dus thans ieder jaar aan de Militaire Hoefsmidschool opgeleid 4 miliciëns der Cavalerie, 12 idem van de Bereden Artillerie en 8 miliciëns-hoefsmeden der Infanterie.

Tezamen 24 hoefsmeden per jaar, bestemd om in oorlogstijd de militaire hoefsmeden van het leger in hun taak ter zijde te staan.

Deze opleiding van gediplomeerde hoefsmeden en hunne verspreiding over geheel Nederland komt bovendien de paardenfokkerij en den landbouw zeer ten goede en is tevens voor onbemiddelde hoefsmeden een schoone gelegenheid tijdens de vervulling van hun militaire dienstplicht een kosteloze vakopleiding te verkrijgen.

X.

— **Zeeland.** Het examen ter verkrijging van het diploma als hoefsmid zal op later mede te deelen dagen afgenomen worden te Middelburg in de smidse van de stalhouderij „De vijf Ringen” van den heer S. J. Sanders aldaar.

Behalve de leerlingen van de cursussen in 1912 en 1913 gehouden te Goes, Kruiningen en Oud-Vosmeer, mag daaraan deelgenomen worden door de leerlingen van de cursussen, die in 1910 en 1911 gehouden werden te Hulst, Oostburg en Middelburg, welke leerlingen er niet in slaagden hun diploma te verwerven.

De leerlingen, die boven bedoeld zijn en aan dat examen willen deelnemen, moeten zich met vrachtvrije brieven wenden tot den Secretaris der Zeeuwsche Landbouwmaatschappij, den heer G. A. Vorsterman van Oyen te Aardenburg, vóór den 1sten Juli e. k. Zij, die vroeger werden afgewezen, moeten bovendien daaraan toevoegen een bedrag van f5.— tot dekking van de kosten van 't examen.

Het examen loopt over vier punten:

1°. Voldoende kennis van den hoof en het beslag in 't algemeen — zoogenaamde theorie.

2°. Het ijzer afnemen en hoefbesnijden.

3°. Het maken van het ijzer.

4°. Het passen en onderleggen van het ijzer.

(u. Z. L. B.).

PERSOVERZICHT.

— *Wedstrijd in hoefbeslag te 's-Gravenhage*, September 1913. Voor den wedstrijd voor burgerhoefsmiden (klasse 1 van het desbetreffende programma) zijn 191 aangiften. De vóórwedstrijden worden gehouden in de tweede helft van Juli, vermoedelijk te Deventer, Dordrecht, Groningen, Haarlem en Venlo. Den deelnemers wordt nader bericht wanneer en waar zij voor den voorwedstrijd verwacht worden. (u. *Tentoonstellingscourant* n°. 5.)

De Juni-afl. van *Der Hufschmied* bevat:

1°. *Het rund als trekdiër*. In dit artikel wordt er o. m. op gewezen, dat het de voorkeur verdient ieder klauw afzonderlijk te beslaan. Het aanbrenge van zijlippen bij hoef- of klauwzijzers wordt nutteloos genoemd, terwijl zij dikwerf zeer schadelijk zouden kunnen werken. Hierbij teekent de redactie aan, dat daarover verschillend kan worden gedacht en dat naar hare meening onder bepaalde omstandigheden zijlippen niet kunnen worden gemist, terwijl deze niet schadelijk behoeven te werken wanneer zij tegen den wand en niet in den wand worden geslagen.

2°. Een bijdrage omtrent *hoefmetingen* en hiervoor benoedigde instrumenten.

3°. Persoverzicht.

4°. Onderwijsinrichtingen en examens.

Door den Minister van Landbouw enz. in Pruisen is aan de regeerings-presidenten (bij ons commissarissen der Koningin) een mededeeling toegezonden betreffende „voorschriften voor het onderwijs van hoefsmiden aan vaksholen, uitgaande van de vakvereeningen”. Daarin is het volgende vermeld: *a.* alle leerlingen van de streek, waarover de vakvereening werkt, zijn verplicht het onderricht te volgen, behalve voor gevallen, waarin op grond van te groote afstanden, zich ernstige bezwaren doen gelden. Gezellen mogen aan het onderwijs deelnemen; — *b.* gedurende 40 schoolweken moeten voor iedere klasse jaarlijks minstens 100 onderwijsuren zijn; — *c.* het onderwijs op Zondag dient zoo te worden gesteld, dat deze niet samenvallen met de uren waarop de hoofddienst in de kerken wordt gehouden; — *d.* één klasse mag niet meer dan 30 leerlingen tellen, terwijl deze, in verband met den leeftijd, in 3 klassen behooren te worden gesplitst; — *e.* het onderwijs in theoretisch hoefbeslag dient door een veearts te worden gegeven, — dat in de practijk van het hoefbeslag door een meester-hoefsmid; — *f.* in het eerste jaar moet de bouw van het paard, voornamelijk die van den voet worden behandeld, in het tweede het hoefbeslag voor gezonde hoeven en in het 3e de hoefverpleging, terwijl het vroeger geleerde herhaald dient te worden; eens per maand moeten korte opstellen met schetsteekeningen worden gemaakt; — *g.* het onderwijs in de practijk van het hoefbeslag moet loopen over de beoordeeling van beslagen paarden, van hoefzijzers en over het maken van modelijzers; — *h.* het teekenen onderwijs is doelloos; oefeningen in het besnijden van doode hoeven en het maken van hoefmodellen uit hoefkit enz., verdienen aanbeveling.

5°. De uitoefening van het hoefsmidsvak in Nw.-Zeeland (Australië), is slechts

geoorloofd aan hen, die in hun vak met goed gevolg een examen hebben afgelegd. Overtreding in dit opzicht wordt gestraft met f 100 boete, terwijl voor de toelating tot een zoodanig examen wordt vereischt dat de candidaat minstens 5 jaar in het vak werkzaam is geweest.

— *Gladde straten.* Mr. Kent deelt in Bit en Spur iets mede over het beslag in New York, waarbij bepaald caoutchouc-zolen noodig zijn.

„Let eens op de moderne straat, glad zoowel in den zomer als in den winter, en wat is er gedaan om het beslag der paarden hiermede in overeenstemming te brengen? Zoo goed als niets!”

„Caoutchouc-zolen zijn de beste oplossing. Er bestaan in Amerika wel 30 verschillende soorten, afwisselende tusschen waardelooze prullen en zeer goede, die het paard een vasten stand op gladde straten verzekeren. De beide beste soorten zijn geheele zolen, of met luchtdruk-kussen, of wel met een rand welke onder het ijzer uitsteekt, waardoor een holte en min of meer zuiging ontstaat.”

„In New York ziet men tal van paarden uitglijden en vallen, terwijl veel hiervan zou kunnen worden voorkomen.”

„In verschillende steden van het Westen wordt er op gelet of de paarden 's winters bij gladde straten op scherp staan. Is dit niet het geval, dan wordt de persoon, die rijdt, gearresteerd en het paard onder politie-toezicht beslagen.”

„Een maandelijksche extra uitgave van drie dollars, of f 0.25 per dag, zou voorkomen dat zooveel paarden vielen en daardoor tal van ongelukken plaats hebben.”

„Voor den aanmaak dezer zolen moet het beste rubber worden gebruikt.”

(u. *Bitt & Spur.*)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET METAALPOETSEN.

In alle werkplaatsen, waar metaal bewerkt wordt, voornamelijk ook rijwiel- en automobielreparatiewerkplaatsen, behoort het poetsen van metalen tot het dagelijksch werk en het geld, benoodigd voor het aanschaffen van poetsmateriaal, bedraagt een vrij groote som, welke het bedrijf vrij hoog belast.

Wij willen, met het oog op 't bovenstaande, de verontreinigende bestanddeelen der metaaloppervlakte, en hunne verwijdering bespreken, waaruit zal blijken, dat voor alle metalen niet hetzelfde poetsmiddel kan worden aangewend. Een alle metalen verontreinigende zaak, waardoor de oppervlakte haren glans verliest, is stof in verbinding met vetdeelen, hetgeen wij met den naam van „vuil” bestempelen, want stof alleen laat zich wegblazen of wegvegen. Tot reiniging van dit vuil is een vetoplossend middel noodig, als alcohol, meestal in den vorm van spiritus aangewend. Het is te begrijpen, dat dit voor goud, dat door de in de lucht voorkomende verontreinigingen niet aangegrepen wordt, voldoende is. Bij de overige metalen baat dit echter niet, daar de gassen, welke op die metalen inwerken, hoofdzakelijk bestaan uit zwavelwaterstof, zwaveligzuur, en eventueel ook koolzuur.

Deze gassen komen uit de hardvuren enz. in de lucht. Een tweede oorzaak ligt in de zure bestanddeelen van ons lichaamszweet, dat door aanraking op de voorwerpen wordt overgebracht. De verschillende metalen verhouden zich natuurlijk tegenover deze zaken zeer uiteenlopend, en het is noodzakelijk het vuil op zoodanige wijze te verwijderen dat het metaal zoo min mogelijk wordt aangetast. De voorafgaande reiniging met alcohol is dus bij vettig vuil op metalen steeds noodzakelijk, opdat de daarna gebruikte poetsmiddelen de metaaloppervlakte kunnen bereiken. Zilveren voorwerpen loopen in de lucht aan door de zwavelwaterstof, hetgeen een zwarte kleur en door het chloorgehalte van ons zweet, wat een matte witte tint veroorzaakt. Het witachtige chloorzilver is zeer gemakkelijk in geest van salmiak (ammoniak) oplosbaar; het zwarte zwavelzilver hecht niet vast en wordt door gebrande kalk (Weener kalk) weggenomen.

Men kan alzo voor zilver een mengsel van Weener kalk met alcohol en salmiakgeest, tot een brei aangerood, ten allen tijde als poetsmiddel gebruiken.

Dit mengsel levert uitstekende resultaten, en is buitendien goedkoop. Bezit het voorwerp een onregelmatige oppervlakte, dan gebruikt men zoowel voor het opbrengen van het poetsmiddel als voor het uitpoetsen een borstel. Gelijk aan zilver is in dit opzicht: tin, wit metaal, koper, messing en alle mogelijke koperlegèeringen. Hun dof worden geschiedt hoofdzakelijk door de vorming van zuurstofverbindingen, welke alle in salmiakgeest oplosbaar zijn. Zijn echter voorwerpen van koper of koperlegèeringen volkomen zwart, en ligt dit er vrij dik op, dan berust dit steeds op de inwerking van zwavelwaterstof. In zulke gevallen is het noodzakelijk de voorwerpen te bewerken in een oplossing van 1 deel geconcentreerde salpeterzuur met $\frac{1}{2}$ deel water, daarna in schoon water af te spoelen, en met gebrande kalk na te poetsen, om alle overblijfselen der zuren te verwijderen.

Voorwerpen van zink worden overtrokken met een laag basisch koolzure zink, hetgeen eigenlijk een natuurlijke beschutting van het zink vormt, doch het verdwijnen van den glans veroorzaakt een onaangenaam aanzien. Men poetst deze voorwerpen met verdunde azijn (circa 1:1) en bewerkt ze met Weener kalk na, nadat men van te voren het zuur met water heeft afgespoeld. Aldus zeer eenvoudig en niet duur.

Ijzeren voorwerpen moet men door blank schuren van roest vrijmaken, waartoe zich het best duinzand op een vochtigen lap, of schuurlinnen leent. Roest lost alleen op in sterke zuren. Het hiermede blank maken geeft spoedig aanleiding tot een nog sterker roesten, zoodat zuren voor het poetsen van ijzer niet te verkiezen zijn.

Over het algemeen zijn dus de metalen, wat betreft het blank maken, eenvoudig en goedkoop te behandelen.

De poetsmiddelen, welke in den handel voorkomen, bestaan grootendeels uit krijt of fijne klei en bezitten tot oplossing talk, salmiak, cleezout, zoutzuur in verschillende variaties, dikwijls met nitrobenzol (bittere amandelolie), geparfumeerd. Het is dus niet noodzakelijk deze zaken voor veel geld te koopen, daar ze zeer billijk zelf te maken zijn.

Boekwerken.

Uitgaven van A. W. HEIDEMA te 's Gravenhage :

Verzamelde Opstellen uit Het Paard,

tweede bundel, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem derde " " *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr.- en Renvereëning. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Het Toilet van een Paard (Overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard“). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

De voormalige Rijksstoeterij Boreulo (met plaat), door H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, Off. der Veld-Art. Vroeger *f* 1.35, thans fr. p. p. *f* 0.70.

De bouw van den hoef (*uitslaande platen*) met verklarende beschrijving, voor cursussen in hoefbeslag en zelfonderricht. Prijs fr. p. p. *f* 0.50.

Het onderzoek van het paard vóór het beslag, door F. Laméris, Kap.-Paardenarts. Pr. fr. p. p. *f* 0.35.

Opstellen over africhting van paard en ruiter, door W. L. v. Warmelo, Off. der Veld-Art., prijs *f* 1.50, fr. p. p. *f* 1.55.

Landbouw-voordrachten over tuberculose, gehouden aan de Universiteit te Groningen, door Dr. D. A. de Jong te Leiden. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

ADVERTENTIËN.

GEVRAAGD,

zoo spoedig mogelijk: een **BEKWAAM SMIDSKNECHT**, bekend met hoefbeslag en wagenwerk, bij G. J. ROLINK, Hoef- en Wagensmederij, Rijksonderwijzer in hoefbeslag, Enschedé.

Bekwaam RIJTUIGSMID

gevraagd te 's Hage, weekloon *f* 16, zelfstandig kunnende werken.

Br. fr. bij den Directeur der Mij. Amst. Goederenvervoer, Amsterdam, Haarlemmer Houttuinen 43.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

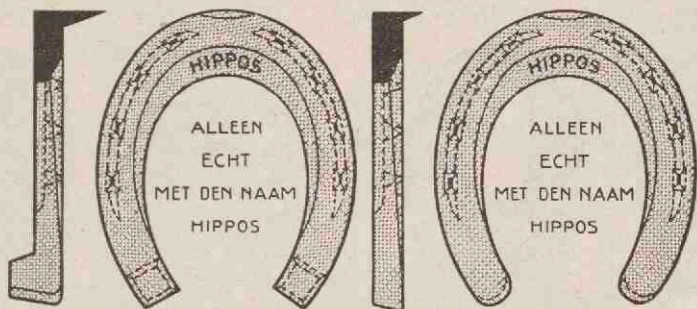
Voor **H.H. Veeartsen** uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

N I E U W ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

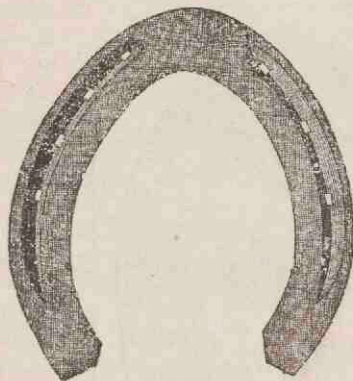
N I E U W ———
overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd.

———— **GROSSIERS HOOG RABAT.** ———

De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen.

levert
HOEFIJZERS .
————
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugges levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunale
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacife”,
met zwaar hielstuk.

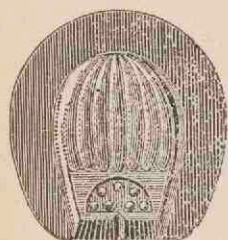
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

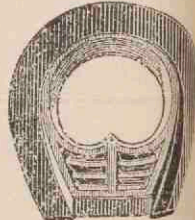
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

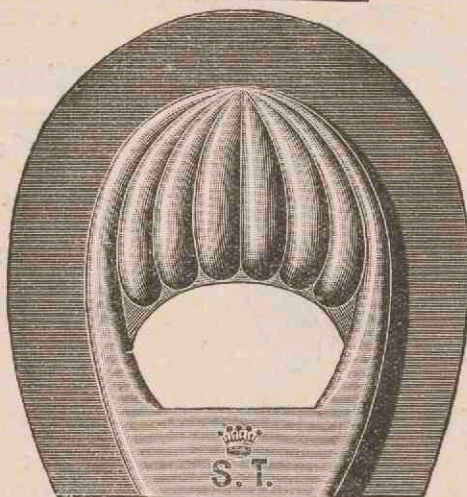

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

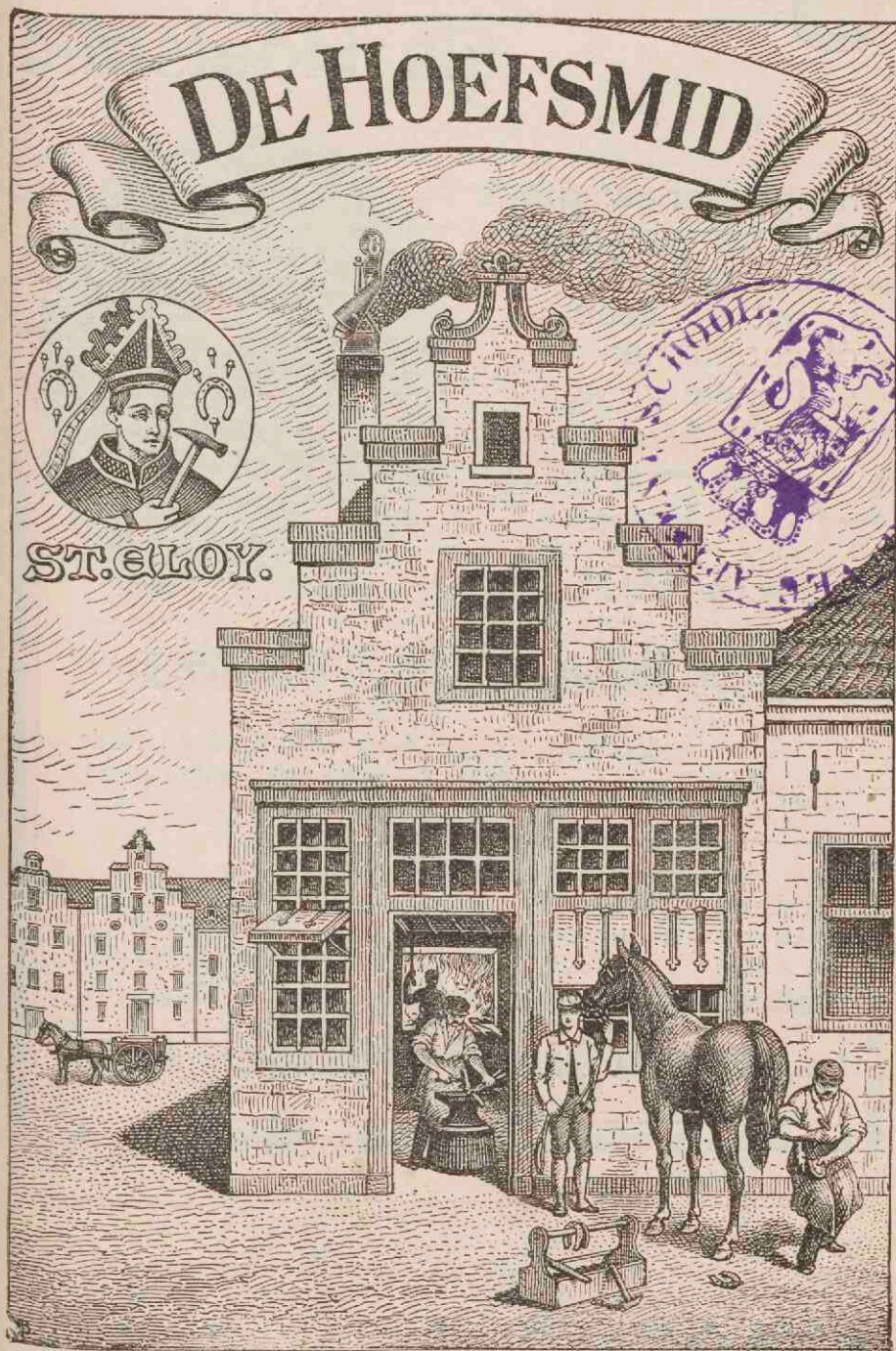

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthorn.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder. om ijzer en staal te wellen.

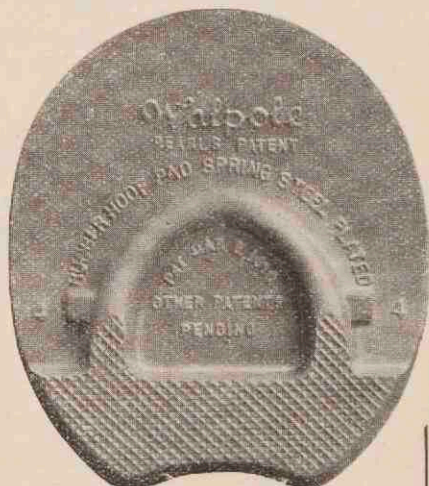
Men lette op het echte merk S T met kroon.

394

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Voordracht over den invloed der kalkoenen in verband met den toestand der wegen. — Uitvinding van het hoefbeslag met nagels. — Examen hoefbeslag in Limburg. — Het hoefbeslag op de tentoonstelling te Sittard. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

VOORDRACHT OVER DEN INVLOED DER KALKOENEN IN
VERBAND MET DEN TOESTAND DER WEGEN,

gehouden op 17 verschillende plaatsen in de elf provinciën, door den
heer H. J. C. van Lent te Tiel.

Met de ontwikkeling der volkeren en toeneming der beschaving is steeds
gepaard gegaan: de aanleg van wegen.

Eerst waren het de heerwegen voor oorlogstransport, die weldra ook dienst
deden voor den handel, omdat zij de groote centra verbonden.

Deze wegen liepen als groote aderen over de landen en werden gevoed
door de zijwegen, die er op uitmondten en in steeds grooteren getale werden
aangelegd.

Meer en meer werd ingezien, dat goede wegen het meest noodzakelijk
waren om een streek tot ontwikkeling en welvaart te kunnen brengen. En
al zag men hier en daar de verbetering der wegen tegenwerken door enkele
kortzichtigen, die in de meening verkeerden dat zij daarmede de concur-
rentie van buiten konden tegengaan, zoo kan men thans wel zeggen dat
overal het streven heerscht om de wegen zoo goed mogelijk te maken.

Dit streven, dat door den Wielerbond met woord en daad wordt gesteund,
kost echter schatten geld, voor aanleg, verbetering en onderhoud.

Volgens de gegevens, verstrekt door den „Toeristenbond voor Nederland”,
kost het onderhoud der grint- en steenslagwegen in Noord-Brabant f 150
per K. M. (1 uur gaans is: 5 Kilometer plus 555 Meter) per jaar, terwijl
voor klinkerwegen deze kosten tot f 275 p. K. M. stijgen. Deze bedragen,
die ook wel voor de overige provincies zullen gelden, vermenigvuldigd
met het K. M.-tal kunstwegen in ons land, geeft een respectabel bedrag
aan, dat jaarlijks voor het onderhoud der wegen wordt uitgegeven; een be-
drag dat in den vorm van rijks-, provinciale-, gemeente- en polderbelasting
moet worden opgebracht.

De slijting der wegen wordt in hoofdzaak veroorzaakt door de wielen
van de wagens en karren en door den hoefslag der paarden.

De wegen zijn voor het gebruik, en wat in gebruik is levert slijtage,
doch deze dient tot een minimum beperkt te worden.

* * *

Door den A. N. W. B. is een veldtocht begonnen tegen de vernieling der
wegen, o. a. ook met het oog op onoordeelkundig hoefbeslag.

De harde deklaag vormt de natuurlijke beschutting van dezen weg;
wordt deze plaatselijk vernield, dan kan het water in den ondergrond door-
dringen, waardoor de steun van de deklaag wordt ondermijnd en het
geheele wegoppervlak verzwakt.

Deze plaatselijke vernieling van de deklaag geschiedt door den hoefslag

van het paard, in het midden, het hoogste deel van den weg. Daar wordt een genl geslagen, die bij regen vol water loopt, dat in den ondergrond wegzakt.

Het beslag is een noodzakelijk kwaad; daar is dus niets aan te doen, doch dit kwaad is door onkunde en door onnadenkendheid tot *erger* geworden. Door het aanbrengen van kalkoenen en stooten aan de ijzers, die als breekijzers werken, wordt de slijting der wegen door het beslag abnormaal vergroot.

Het onderwerp, dat ik dus behandelen zal, geldt een onderdeel van het hoefbeslag, waartegen reeds zoo dikwijls is te velde getrokken, n.l. *het gebruik van ijzers met kalkoenen*.

Velen Uwer, die een hoefbeslagcursus hebben medegemaakt, zullen zich herinneren dat steeds met klem het schadelijke van deze uitsteeksels is betoogd en daarbij aansluitende wil ik U bewijzen, dat het beslag met kalkoenen:

- 1o. nadeelig is voor het paard, dus schade berokkent aan den eigenaar;
- 2o. onnoodig is voor den dienst en waar het eenig nut kan stichten, dit beslag door andere middelen kan worden vervangen, waarmede het doel nog beter is te bereiken;
- 3o. geldelijk nadeel brengt aan den smid;
- 4o. groote schade toebrenkt aan de kunstwegen.

Ter verduidelijking van het eerste deel van mijne voordracht zij het mij vergund de vermoedelijke werking van het zoogenaamde hoefmechanisme nogmaals onder Uwe aandacht te brengen.

Wanneer het paard vierkant staat, nemen wij eenvoudigheidshalve aan, dat de lichaamszwaarte gelijkmatig over de steunpunten, de hoeven, is verdeeld, hoewel wij weten dat de voorvoeten meer worden belast dan de achtervoeten.

Deze meerdere belasting levert grootere functie en van daar dat fouten, die bij het beslag worden begaan, daar het duidelijkste te voorschijn komen. Dit is dan ook de reden dat men op den cursus, waar het in hoofdzaak om den hoef te doen is, het meest den nadruk legt op glad beslag van de voorvoeten, doch niettemin zijn de kalkoenen voor de achtervoeten evenzoo schadelijk en voor *de wegen nog meer verderfelijk*.

Wanneer het paard een of meer beenen opheft, dus bij beweging, dan wordt de lichaamszwaarte op de rustende beenen overgebracht en de betrokken voeten worden meer belast. Het gevolg daarvan is dat de kogelzakt en het koot-, kroon- en hoefbeen naar achteren en beneden worden verplaatst. Het breede achtergedeelte van het kroonbeen, de leuning, drukt tusschen de hoefkraakbeenderen in, waardoor deze buitenwaarts gaan en verder met het straal en hoefbeen op het straalkussen, dat, wanneer er een tegendruk van onder plaats vindt, vlakker wordt gedrukt, en daardoor ter zijde uitzet en de buitenwaartsche beweging van de hoefkraakbeenderen, die er mede verbonden zijn, ondersteunt.

Tevens wordt deze druk door het straalbeen, dat dwars over de schuin gestelde steunsels is gelegen, voortgeplant, waardoor deze vlakker worden gesteld.

Dit plat drukken, dus zijwaarts uitzetten van het straalkussen, en de buitenwaartsche druk van de steunsels veroorzaken het wijder worden van het achterste gedeelte van den hoof.

Doordien het hoefbeen zwaarder op de zool drukt, wordt deze vlakker, wat noodig is om het wijder worden van den hoof te volgen.

Voegen wij hierbij dan nog een licht kantelen van de vleesch- en hoornplaatjes, zoo hebben we een groep veranderingen aangegeven, die in den hoof, bij de beweging plaats vinden, welke men korthedshalve het hoefmechanisme noemt.

Dat er vormverandering in het achterste gedeelte plaats vindt, dus beweging op het ijzer, kan men merken aan de glad geschuurde plaatsen van het ijzer, vooral op de takeinden, doch beter is het waar te nemen met het toestel dat door middel van een electrischen stroom een bel in beweging brengt, wanneer door de uitzetting contact wordt verkregen, waarmede men zelfs den graad van uitzetting voor elken hoof kan bepalen en kan waarnemen dat de verwijding aan de kroon het sterkste is.

Het nut van het hoefmechanisme bestaat in het bevorderen van een goeden bloedsomloop, waardoor een goede voeding van den hoof wordt mogelijk gemaakt en daarmede tevens een normale hoornvorming. Voorts werkt het als schokbreker en, wanneer de straal met den bodem in aanraking kan komen, geeft het een vasteren gang.

Niettegenstaande men in de laatste 150 jaren betere inzichten heeft gekregen omtrent den bouw en de verrichtingen van den voet en er tal van verbeteringen bij het hoefbeslag zijn ingevoerd, ziet men *een* der fouten van het oude beslag steeds voortbestaan. Het beslag met kalkoenen dateert van de oudste tijden en is nog zóó vastgeroest in de meening van het publiek, dat men het slechts langzaam ziet verdwijnen.

Om de werking in den hoof tot haar recht te doen komen, is de onbeslagen hoof in de meest gunstige conditie. Met het toenemen der kunstwegen echter werd het beslag een noodzakelijk kwaad, waarvan men het nadeel tot de kleinst mogelijke afmetingen kan terugbrengen, door te zorgen dat de draagrand en de steunselhoeken overal gelijkmatig op het ijzer dragen en de straal met den bodem in aanraking komt of een kunstmatigen tegen-druk ondergaat door zolen of inlegsels.

Is de voet normaal ontwikkeld, dan moet bij oordeelkundig beslag op vlakke ijzers, bij de belasting, de straal den bodem raken en zal de voet daarbij normaal functionneeren.

Wordt het paard echter beslagen met ijzers met kalkoenen, dan ondervindt de straal geen tegendruk; hij zal wel iets doorzakken, doch de elastische deelen van den hoof kunnen nu niet voldoende werken en het nut van het hoefmechanisme gaat voor een groot deel verloren.

De gevolgen blijven dan ook niet uit! Doordien de uitzetting wordt belemmerd, wordt er minder bloed toegevoerd, waardoor de hoeveelheid voedingsstoffen vermindert; de elastische deelen, vooral het straalkussen, maar ook de hoefkraakbeenderen, die maar weinig bloedvaten bezitten, zullen daar het eerst en het meest onder lijden en het gevolg is: kleiner worden van het straalkussen, inkrimping van den straal en nauwer worden van den hoof, voornamelijk in het achterste gedeelte.

Dikwijls gaat dit gepaard met andere voedingsstoornissen, als rotstraal, waardoor een geringe pijnlijkheid ontstaat in het achterste gedeelte van den hoof, waardoor de paarden minder doortreden, de straal minder en minder gelegenheid krijgt om zijn functie te verrichten en de inkrimping van den hoof toeneemt, tot klemhoef.

Bij de landbouwpaarden, die een gedeelte van het jaar in de weiden verblijven en op lossen bodem arbeiden, doen de kalkoenen minder kwaad aan de voeten, omdat ze in den grond wegzinken, doch zijn daar even goed *nuttelooze aanhangsels, die de wegen vernielen.*

In enkele streken, onder anderen in de Beneden-Betuwe, beginnen de kalkoenen bij het landbouwbeslag te verdwijnen, doch op vele plaatsen in ons land zijn ze nog algemeen in gebruik en worden de buitenwegen er door beschadigd.

Hier opent zich de meeste kans om met succes de actie te beginnen. Aangezien de smid in het landbouwbedrijf dikwijls met de eigenaars der paarden in aanraking komt, heeft hij een geschikte gelegenheid hen te overtuigen van de schade die de kalkoenen veroorzaken en om hen over te halen, desnoods als proef, een gedeelte van hun paarden glad te beslaan.

Hier vooral ook kan hij wijzen op de schade aan de wegen toegebracht, daar de meeste landbouwers en fokkers direct betrokken zijn in de kosten die het onderhoud der wegen veroorzaakt, omdat polder en district een groot aantal K. M.-wegen heeft te onderhouden.

Zorgt de smid nu voor goed beslag, dan is het zeker dat de kalkoenen in het landbouwbedrijf spoedig zullen verdwijnen, want een bekeerde propagandeert met ijver en brengt spoedig nieuwe volgers aan.

Meer kwaad stichten de kalkoenen bij de paarden in de steden, die steeds op harden bodem blijven.

Behalve de belemmering van het hoofmechanisme, doet het beslag met kalkoenen kwaad, doordien de stand van het paard wordt gewijzigd.

De stand van het paard hangt samen met zijn bouw.

Bij niet te groote afwijking van bouw zullen de voetas en de hoofas bij onbeslagen hoof in één lijn vallen en daarbij wordt de lichaamslast gelijkmatig verdeeld over de gewrichtsvlakten.

Brengen wij nu kalkoenen aan, dan wordt deze harmonie verstoord. Om bovengenoemde gelijkmatige drukverdeeling te bewaren, zal het paard nu *sterker moeten doortreden*, waarvoor de *pezen* overmatig worden belast en daardoor sterk lijden óf, wanneer deze de rekking niet kunnen verdragen, wordt de last verplaatst op de voorzijde der gewrichtsvlakken, waardoor gewrichtsaandoeningen kunnen ontstaan. *In ieder geval zijn de kalkoenen hinderlijk in de beweging en dit des te meer naarmate het tempo sneller is.*

Nu wordt wel eens beweerd dat de kalkoenen *noodzakelijk zijn voor sommige diensten.*

Deze kan men splitsen in de snelheid van verplaatsing, dus dravend en stapvoets werk, maar ook in den aard *van den weg waarop het dier moet gaan.*

Over het algemeen is men het langzamerhand vrij wel eens geworden dat voor rijtuigdienst en rijpaarden als regel de kalkoenen *vóór* overbodig

zijn; *achter* vinden we ze echter nog dikwijls in gebruik; toch zijn ze daar even onnoodig, al doen ze minder schade aan den hoef.

Voor stapvoets werk, het verplaatsen van zware vrachten, *denkt men de kalkoenen vrij wel noodzakelijk*, zelfs zij, die men overtuigd heeft van het kwaad dat zij doen.

Welk nut doen zij dan bij dit werk? Heeft men wel eens een paard zien aanleggen om een vracht in beweging te brengen? — gelet op het oogenblik waarop de meeste inspanning wordt geeischt? Plant het paard daarbij de kalkoenen in den grond om meer steun te vinden? Neen immers; het klauwt met den toon in den bodem en komt, wanneer de inspanning groot is, in het geheel niet met de kalkoenen op den grond.

Wat wij bij groote inspanning zoo duidelijk zien gebeuren, geschiedt bij elken verderen pas, doch in mindere mate, wanneer geen overbelasting plaats vindt, zoodat het met het oog nu niet zoo gemakkelijk is waar te nemen, doch de actie, het aanzetten met den toon, blijft dezelfde en blijkt hieruit dat de kalkoenen ook hier voor het aanzetten absoluut onnoodig zijn.

Nog meer blijkt dit uit het volgende. Dezelfde voerman, die bij hoog en bij laag beweert dat hij zonder kalkoenen aan de ijzers geen dienst kan doen, rijdt 2 à 3 weken van de 5 met gladde ijzers! Na 2 weken toch, zijn de kalkoenen vrij wel afgesleten en denkt hij er niet aan alleen hierom nieuw beslag te laten aanbrengen. Hij denkt er zelfs niet aan, dat het paard, nu op gladde ijzers loopende, den dienst evengoed doet als de eerste 14 dagen, en eischt met een stalen gezicht weer kalkoenen aan het nieuwe beslag.

Maar nu den aard van den weg, waarop het paard dienst moet doen? Hier kan men onderscheid maken tusschen den dienst ten platten lande en in de steden. Ten platten lande heeft men als regel grintwegen, met of zonder klinkerpad, macadam- en straatwegen, hier en daar slechts keibestration. Op al deze wegen kunnen met *gladde ijzers* alle diensten worden verricht; de bodem biedt genoeg weerstand dat daar van uitglijden geen sprake kan zijn, vooral niet wanneer de straal den grond kan raken bij het doortreden.

In de steden, waar men naast kei- en klinkerbestration meer en meer gebruik maakt van asphalt, boesewinkel, houtblokjes en dergelijke straatbedekking, kan de gladheid van deze wegen, vooral bij plotseling stoppen, aanleiding geven tot glijden en meent men daar de kalkoenen onmisbaar. Dit glijden echter wordt gelukkig voor de paarden door de kalkoenen niet verhinderd, want, wanneer ze bij parceren plotseling zouden stilstaan, dan zouden de gewrichten het zwaar te verduren hebben.

Velen meenen dat de stoot en de kalkoenen tusschen de keien grijpen en daardoor op straatwegen het glijden wordt voorkomen. Toch kan een ieder zich overtuigen van het onjuiste dezer meening.

1^e. is de ruimte tusschen de steenen kleiner dan de dikte van den stoot en van de kalkoenen;

2^e. zal het toch een toeval mogen heeten dat de ruimte tusschen stoot en kalkoenen gelijk is aan het oppervlak van den keikop;

3^e. zou men, wanneer de meening juist was, het zand tusschen de keien

uitgebikt moeten zien, terwijl een ieder zich van het tegendeel kan overtuigen. Integendeel zullen kalkoenen en stooten het glijden eerder bevorderen, omdat het wrijvingsoppervlak kleiner is, al wordt de druk van den lichaamslast per vierkante c.M. op die kleinere oppervlakte dan ook grooter.

Wanneer enkele dezer wegen door zomerwarmte iets weeker worden, kunnen de kalkoenen dit glijden tegengaan, doch treurig is het, dan vooral, hoe daarmede deze *prachtwegen worden vernield*. En is het nu noodzakelijk of nuttig om daarvoor op deze wegen beslag met kalkoenen te bezigen?

Neen toch: we hebben *andere hulpmiddelen*, die *veel beter* aan het doel beantwoorden en daarbij tevens het nut hebben dat ze den hoof in gunstige conditie houden, de gang van het paard vergemakkelijken en slijting der beenen tegengaan. En al worden de kosten van het beslag met deze hulpmiddelen iets hooger, zoo staan daar zulke groote voordeelen tegenover, dat ze ruimschoots worden vergoed door langeren en beteren dienst van de paarden en besparing op de kosten der wegen.

Laten we deze beslagmethoden de revue passeeren, dan hebben we:

I. de Engelsche hoefzool, waarbij het achterste gedeelte van den hoof geheel rust op een gummi-laag, waardoor de veerkracht der beweging wint en tevens elk uitglijden wordt belet. De kosten van een vierkant beslag komen aan zolen op f 6.—

Rekent men vernieuwing van beslag om de 5 weken, dan kunnen deze zolen (vóór zeker) meestal nog eens dienst doen en komt men tot op een kostenverhooging voor beslag van f 24 per paard en per jaar, een bedrag dat men dubbel en dwars uitspaart aan mindere slijting van zijn paarden.

II. De „hoefbuffer van Hartman” is ook zeer bruikbaar bij paarden met niet te vlakke hoeven, doch kostbaar daar een paar buffers van f 2.50—f 6 kost en speciale ijzers daarvoor moeten worden vervaardigd. Daar staat tegenover, dat men ze kan wegnemen en aanleggen naar verkiezing.

III. Hetzelfde doel, en heel wat goedkoper, bereikt men:

a. met hoefkit en kurkkit, waarbij een beslag komt resp. op f 2.40 en f 2 en bovendien dit voordeel biedt, dat bij vernieuwing van het beslag het nog aanwezige materiaal weer kan worden gebruikt:

b. door gebruik te maken van oude autobanden. Voor f 4 à f 5 koopt men een dergelijken band, waaruit circa 8 paar zolen kunnen worden gesneden en dus de vermeerdering van het vierkant beslag komt op ruim f 1.

Bij het gebruik maken van dit laatstgenoemde hulpmiddel moet men ter plaatse, waar het ijzer draagt, alle gummi van het canvas verwijderen, daar anders door de elasticiteit van dit laagje gummi de nagels spoedig loswerken. De prijzen hier genoemd, zijn die van inkoop en zonder arbeidsloon.

Verder heeft men nog andere hulpmiddelen als kurkinlegsels, buffers van geteerd touw, enz. die echter minder in gebruik zijn.

Naast deze inlegsels in den hoof heeft men verschillende soorten van inlegsels in het ijzer, zooals van gummi, geteerd touw, touw met spiraalveeren enz. Deze methode, hoewel bruikbaar voor het doel, is minder aanbevelenswaardig, daar deze fabrieksijzers niet kunnen worden verzet, omdat bij het in het vuur brengen de inlegsels verbranden. Men is dus genoodzaakt den hoof naar het ijzer te bewerken, wat altijd verkeerd is.

Wij zien dus dat we verschillende hulpmiddelen hebben om, met het oog op het voorkomen van uitglijden, de kalkoenen te vervangen. Wat de zolen aangaat, hebben deze bovendien het groote voordeel, dat het hoefmechanisme wordt aangezet door den straal, die vooral bij paarden in de steden, die steeds op stal staan, meestal klein is en hoog zit, nu door het opvullen tusschen de zool tot werkzaamheid wordt gebracht, zoodat de dikwijls nauwe hoef ruimer wordt en daarmee de gang vrijer.

Voorts komt nog in het nadeel der kalkoenen *het meerdere gewicht van het ijzer*. Wanneer men nagaat hoeveel duizenden malen een paard op een rit de voeten ophelt en dit vermenigvuldigt met de betrekkelijk kleine vermeerdering van gewicht door de kalkoenen, dan komt men op een respectabel getal voor *krachtsverspilling*.

Vele kleintjes maken één groote, kan men ook hier weer zeggen, waar we het voordeel willen aantoonen dat de smid heeft, wanneer de kalkoenen vervallen.

Voor elken kalkoen wordt circa 1 duim = 2 c.M. ijzer meer afgehakt, dat is dus 16 c.M. meer voor een vierkant beslag of 5 ons ijzer; bij gebruik van stooten in evenredigheid meer. Neemt men nu een gemiddeld beslag van 8 paarden per dag, dan geeft dit een verlies aan ijzer van 4 K. per dag of 1200 K. per jaar, wanneer men met kalkoenen beslaat, een verlies aan geld van f 120.

In Nederland waren in 1910 238.566 paarden boven de 3 jaar oud. Neem aan dat deze paarden door elkander om de 2 maanden worden beslagen, dan zou bij een algemeen beslag met en zonder kalkoenen, het een verschil opleveren van bijna $\frac{3}{4}$ miljoen K. ijzer of f 75.000. (Natuurlijk is dit aantal wat te groot, daar niet alle 3-jarige en oudere paarden beslagen zijn).

Rekent men daarbij de meerdere brandstof om dit ijzer te verwarmen, en de meerdere arbeid voor het aanhalen van kalkoenen, dan ben ik overtuigd te hebben bewezen, dat het beslag met kalkoenen nadeel oplevert voor den smid.

Want dit verlies wordt door den smid gedragen, daar hij één prijs heeft voor beslag met en zonder kalkoenen. Wilt ge dus werken zonder schade en in het publiek belang, reken dan een hooger prijs voor het beslag met kalkoenen, want deze prijsverhooging zal sommigen er weer toebrengen om de kalkoenen weg te laten.

En al deze nadeelen van de kalkoenen verdwijnen in het niet, tegen de enorme schade die ze berokkenen aan de wegen. De duizende kilometers kunstwegen, volgens welke methode ook aangelegd, ondervinden voortdurend extra-beschadiging bij het gebruik van kalkoenen.

Onze grintwegen, doch meer nog de macadam, asphalt, geboesewinkelde en dergelijke wegen, lijden dagelijks een abnormale beschadiging, die kapitalen verslinden voor onderhoud, wat in den vorm van belastingen uit onze beurzen moet worden bijgepast. En daarbij komt nog de hinder, dien aanwonende bewoners, voetgangers en wielrijders ondervinden door het stof dat ontstaat door het afbikken der wegen met de kalkoenen.

Voor al de kalkoenen aan de achterijzers bewerken op een erge manier deze wegen. Doordien vele paarden min of meer biljardeeren, dat is met de achtervoeten buitenwaarts draaien wanneer de voet is neergezet, een

beweging die men niet kan en mag beletten, wringen de kalkoenen in den weg en werken de bovenlaag stuk. — Bovendien lijdt het paard in de gewrichten, omdat deze natuurlijke beweging wordt belemmerd.

* * *

Tot nu toe hebben we gezien dat kalkoenen onnutte aanhangsels zijn en in elk opzicht schade berokkenen, zoodat *algemeene afschaffing een weldaad zou zijn*.

Toch zal bij velen Uwer de vraag zijn opgekomen of de kalkoenen dan nooit nut kunnen hebben. Zeker, die gevallen zijn er, bij ziekelijke toestanden der gewrichten of tot verbetering van den stand en gang kan het nuttig zijn tijdelijk de verzenen kunstmatig te verhoogen, doch hiervoor behoeft men nog niet altijd zijn toevlucht te nemen tot kalkoenen. Met verdikte takken bereikt men zijn doel dikwijls even goed, en beter, omdat de slijting niet zoo spoedig gaat als met kalkoenen en een gelijkmatigen steun voor den hoef wordt verkregen.

Alleen des winters, bij gladheid, zijn de scherpe kalkoenen een noodzakelijk kwaad, en dan vernielen ze de doorweekte wegen het meest. Daarvoor is het gewenscht, dat men geen winterbeslag aanlegt vooraleer *dit noodig is* en is de gladheid over, dat men dan de scherpe kalkoenen direct vervange door lage, stompe, om de schroef- of steegaten te beschutten.

Maar vooral dient gewaarschuwd tegen het gebruik van vaste scherpe kalkoenen, het zoogen. ruit- of slikscherp. Doordien deze kalkoenen niet kunnen worden afgenomen, al valt de dooi nog zoo spoedig in na het aanbrenge, vernielen deze scherpe uitsteeksels de wegen in erge mate en moeten zij tot de historie worden teruggebracht, ook in het belang van de paarden en van de eigenaars, daar er dikwijls ernstige verwondingen door ontstaan, door kroonbetrapping of het elkander slaan op den stal.

* * *

Ik hoop U te hebben overtuigd van het nuttelooze en schadelijke van het gebruik van kalkoenen en hoop u daarbij te hebben opgewekt den strijd mede te willen aanbinden, om deze antiquiteiten van het bedrijf zoo spoedig mogelijk geheel te doen verdwijnen.

De wegecommissie van den A. N. W. B., die deze propaganda-tocht heeft op touw gezet en daarbij den steun van de Regeering en van den Bond van Smedenpatroons heeft mogen verwerven, heeft gemeend dat de beste weg, om dit doel te bereiken, was: *Uwe bemiddeling in te roepen*.

Van U kan en moet drang uitgeoefend worden op de eigenaars van paarden, door hen voor te lichten, en ze te wijzen op de groote schade die de kalkoenen veroorzaken.

Ziet in Uwe omgeving eenige gezaghebbende personen te winnen, vooral zij die een groot bedrijf hebben, als stalhouders, transportondernemers, brouwers enz. die dan als voorbeeld kunnen dienen voor anderen die bang zijn „zich aan koud ijzer te branden”.

Ik hoop U hier heden overtuigd te hebben en roep Uwen steun op in den strijd tegen het vernielen van onze wegen door kalkoenen.

Gaarne hoop ik van diegenen, die *niet* overtuigd zijn geworden, argumenten te hooren, waarop hun meening is gegrond en gaarne wil ik de bezwaren vernemen die sommigen nog mochten hebben, om door een vruchtbaar en zakelijk debat de goede zaak te steunen.

Ingevolge de mij door den A. N. W. B. verstrekte opdracht, trok ik den 17 Juni l.l. welgemoed naar het Noorden, om te Groningen mijn spreekbeurten over „het vernielen der wegen door onoordeelkundig hoefbeslag”, te beginnen.

Op den vastgestelden tijd ter plaatse verschijnende, werd ik verrast door de leegte der zaal; slechts 3 belangstellenden waren aanwezig. Ik vernam dat dag en uur slecht waren gekozen, doch dat de mogelijkheid bestond dat er nog enkele toehoorders zouden komen. Na ruim 1 uur wachten waren er 25 smeden present en kon ik mijn voordracht beginnen. Intusschen had ik gelegenheid gehad bij de aanwezigen poolshoogte te nemen, betreffende beslaggewoonten in die streek, en kreeg ik het gevoel, dat ik in Groningen een open deur kwam intrappen.

Hetgeen ik echter de volgende dagen langs den weg te zien kreeg van het hoefbeslag, werkte wel een beetje ontuchtend.

Ik vernam dan dat zij allen voorstanders waren van glad beslag, doch dat in deze de eigenaren, vooral van de trekpaarden, moesten worden bewerkt. De jonge paarden toch, wanneer zij van buiten met glad beslag in dienst kwamen, deden het werk op de keien goed, doch bij de eerste vernieuwing van het beslag reeds, eischten de eigenaars kleine stooten en kalkoenen en langzamerhand raken de paarden daar zóó aan gewend, dat zij er niet meer buiten kunnen; men zal dus moeten beginnen met de nieuw aangekochte paarden op vlakke ijzers te houden.

Enkele vonden het beslag met kalkoenen en stoot voordeelig voor den smid, omdat de ijzers om de 10 dagen moesten worden vernieuwd. Hoe de hoeven dat uithouden is voor mij een raadsel!

Het beslag met kalkoenen en stoot was veelvuldig in gebruik in de maanden Aug., Sept. en Oct., wat daar den *koeltijd* wordt genoemd, omdat dan het vele slik op de wegen en vooral op de bruggen tot glijden aanleiding geeft.

Den 18^{den} te Assen waren 7 smeden opgekomen; het college was klein, doch van goeden wil en ik kreeg de overtuiging dat van deze menschen actie zal uitgaan. Het beslag zonder kalkoenen was bij hen regel tegen een tarief van f 1.40 tot f 1.60, terwijl de omwonenden nog steeds f 1.20 rekenen.

Emmen. De reis van Stadskanaal naar Emmen deed mij opmerken dat mijn spreken niet veel doel zou treffen, daar, uitgezonderd een enkelen keer een klinkerweg, slechts losse landwegen waren te ontdekken, waar het beslag *met* of *zonder* kalkoenen weinig aan zal bederven en ook de voeten geen nood zullen lijden.

Ter plaatse aangekomen vond ik 2 smeden, waarmede ik mij een paar uren gezellig en nuttig heb beziggehouden. Het beslag in die streek laat nog veel te wenschen over; voor f 1.20, zelfs voor f 1.— en minder wordt

een vierkant beslag geleverd. Een enkele, meer ontwikkelde, rekt f 1.40. Vele paarden, vooral in het veen, worden in het geheel niet of alleen vóór beslagen, zoodat het hoefbeslag in deze, toch al niet rijk met paarden bezette streek, niet zeer loonend is.

Mede ter bestrijding van de vernieling der wegen, werd door een der smeden aangegeven, de wijze van bespanning daar gebruikelijk, n.l. het scheef voor den wagen spannen van het paard, waardoor er geen hoefslag in het midden van den weg wordt gemaakt en de volgende wielen van den wagen, het losgemaakte deel van den weg weer dicht en vast rollen. Erg aanbevelenswaardig is deze methode van wegbescherming niet op tonronde wegen, daar het ongelijk loopen der paarden nadeelig moet zijn voor bouw, gewrichten en hoeven.

Den 20sten te *Lecwarden* waren 2 veeartsen en 18 smeden ter vergadering gekomen. Uit de bespreking, die volgde, vernam ik dat glad beslag in Friesland algemeen regel is. Een der smeden zelfs uitte in een gloeiende speech zijn verontwaardiging dat men anders van de *Friesche* smeden kon verwachten. Toch vernam ik dat in den bouwhoek op vele plaatsen in den *herfst* kalkoenen aan de ijzers worden gevraagd voor de landbouwwerkzaamheden, omdat de paarden op de gladde klei zouden uitglijden.

* * *

Uit de besprekingen, na de lezingen gehouden, kunnen reeds nu de volgende conclusies worden getrokken:

I. Vele smeden willen gaarne den strijd tegen het beslag met kalkoenen aanbinden; zij vreezen echter niet te zullen slagen wanneer ook niet de eigenaars van paarden (fokkers, stalhouders, transportondernemers enz.) door hoofdartikelen in hunne vakbladen worden bewerkt, nu en dan afgewisseld door korte pakkende zinnen (op de wijze zooals de tariefwet-bestrijding is gevoerd).

II. De veeartsenijkundigen in den lande moeten worden opgewekt door woord en voorlichting steun te verleenen.

III. Het is wenschelijk dat de Landbouwmaatschappijen lezingen doen houden over „*de verpleging van den hoef*”;

IV. Paarden, gewend met kalkoenen te worden beslagen, kunnen gerust dadelijk zonder deze en vlak worden beslagen.

V. Paarden, die steeds op stoot en kalkoenen worden gehouden, desnoods met beslag om de 8 of 10 dagen, *mogen niet dadelijk vlak worden beslagen*, daar deze paarden er aan gewend zijn geraakt; het verdient aanbeveling bij de eigenaars van dezen te trachten nieuw aangekochte paarden op glad beslag te houden en de ouden langzamerhand te wennen door het minder hoog maken van kalkoenen en stoot.

VI. Er glijden en struikelen meer paarden door het rijden met „*een slap handje*” dan door *gemis* van kalkoenen aan de ijzers.

Tengevolge van mijn wederwaardigheden op mijn rondreis dient vermelding dat te *Utrecht* een noemenswaardige opkomst was te boeken. Ik had het genoegen onder mijn gehoor te tellen een 20-tal smeden en ook den Secretaris van het U. P. S., den veterinairen adviseur van de stadsreiniging, alsmede enkele andere belangstellenden.

Na afloop der lezing ontspon zich een geanimeerd debat, waarbij vooral opmerkelijk de mededeeling, dat de gemeentereiniging te *Utrecht* nog steeds in haar aanbesteding vermeldde: „beslag met stoot en kalkoenen.” Genoemde adviseur vroeg of hij kon aanraden, bij volgende aanbestedingen dit beslag te wijzigen.

Met een gerust geweten kon ik, de wegen in en bij *Utrecht* kennende, die vraag toestemmend beantwoorden.

Mocht al eenige reserve worden gemaakt, dan zou tijdelijk (b. v. een paar maanden) als overgangsmaatregel, om de voerlui te winnen, nog met kleine kalkoenen kunnen worden beslagen.

Te *Hengelo* (O.) en te *Zwolle* was de opkomst klein; telkens kon ik het tot een gehoor van 7 smeden brengen. Te *Hengelo*, waar de opkomst in het begin al zeer klein was, werd de zaak aan den ronden tafel behandeld en werd het discours tot laat in den avond voortgezet.

Voorzeker heeft deze wijze van behandeling geen schade gedaan aan het doel.

Er scheen daar in die streek nog al iets aan het beslag te haperen en het deed mij genoegen, dat, staande de vergadering, het plan werd geopperd te trachten daar een cursus in hoefbeslag te doen houden. Moge de Landbouw-Maatschappij daarbij haar steun verleen, dan komt hij zeker tot stand en zal het een zegen voor die streek zijn.

Te *Venlo* waren, dank zij de goede zorgen van mijn collega aldaar, een 25 smeden opgekomen, terwijl er te *Sittard*, waar ik vanwege het concours hoefbeslag op de tentoonstelling aldaar groote belangstelling had verwacht, slechts 9 smeden aanwezig waren.

In *Limburg* is het beslag met kalkoenen en stooten nog algemeen en vooral zuidelijk nemen ze groote afmetingen aan; b. v. een stoot van $6 \times 2\frac{1}{2} \times 2$ c.M. en kalkoenen van $3\frac{1}{2}$ c.M., bij een totaal gewicht van 1650 gram van het hoefijzer, is niet overdreven.

Wanneer ergens, dan zal daar strijd moeten worden gevoerd. Toch deed het mij genoegen van enkele aanwezige smeden te vernemen, dat zij alleen glad beslag leverden en weigerden met stoot en kalkoenen te beslaan. Ook ontving ik een schrijven van een smid uit *Limburg*, die tot zijn spijt de vergadering niet had kunnen bijwonen, waaruit ik gaarne een gedeelte hier laat volgen:

„Ik ben het met uw streven volkomen eens en staat bij mij de overtuiging „vast, dat voor het *platteland* kalkoenen, zelfs voor zware trekpaarden, bij „zomerbeslag beslist onnoodig zijn, — dat de paarden veel gemakkelijker „loopen op platte ijzers — dat kalkoenen den stand van het paard met normale „hoeven bederven, — dat ze voor paarden met zwakke verzenen zeer nadee- „lig zijn.

„Het is mij aangenaam te kunnen melden, dat ten onzent het gebruik van „vaste kalkoenen op een paar uitzonderingen na (dit zijn niet te overtuigen

„conservatieven) geheel is afgeschaft en slechts bij winterbeslag „insteek- „stooten en schroefkalkoenen” worden gebruikt”.

Den 3den Juli te 's-Hertogenbosch, mocht ik het genoegen smaken een official van den A. N. W. B. onder mijn gehoor te hebben, die tevens zoo welwillend was de leiding der vergadering op zich te nemen. Tot mijn spijt was deze vergadering slecht bezocht: discussie volgde niet, alleen vernam ik dat algemeen glad beslag daar regel was en de prijzen loonend.

De uiting van den leider: „ik heb nooit kunnen denken, dat er aan het hoefbeslag zooveel vast zat”, deed mij de verzuchting slaken, dat de propagandatocht nog meer nut had kunnen stichten, wanneer ook andere dan alleen smeden de lezingen bijwoonden.

H. v. L.

(Bij verschijning van deze aflevering van „De Hoefsmid” zijn ook reeds lezingen gehouden te Roozendaal, Sommelsdijk en Hoorn, terwijl gisteren avond den Haag aan de beurt was en heden Dinsdag als laatste dag Haarlem. R e d.)

UITVINDING VAN HET HOEFBESLAG MET NAGELS.

Tot op heden gold het geschrift (890 n. Chr.) van keizer Leo VI † 911, Keizer van het Oost-Romeinsche rijk te Byzantium, over taktiek, als het oudste geschreven document over het hoefbeslag met nagels. Hij zegt daarin dat tot de uitrusting van een ruiter moeten behooren: „maanvormige hoefijzers en nagels.”

Op grond hiervan werd door sommige schrijvers over hoefbeslag beweerd, dat onze tegenwoordige wijze van beslaan eerst in de 9e eeuw uitgevonden is.

Door den majoor-paardenarts van het Fransche leger d^r. Chomel is onlangs aan de „Société centrale de médecine vétérinaire” een verhandeling over den oorsprong van het beslag aangeboden, naar aanleiding van de vondsten van den bekenden Egyptoloog Jean Maspero. Deze heeft een papyrus van de collectie Beaugé ontcijferd en geconstateerd dat het de text was van een verzoekschrift, gericht tot den hertog Athanasius, die in Opper Egypte regeerde in naam van den keizer te Byzantium, in het jaar 560 van onze jaartelling.

De schrijver van het verzoekschrift vraagt teruggave van *zestien beslagen merriën*, waarvan er negen aan hem en zeven aan zijn moeder toebehooren, en welke hem zijn afgenomen.

Het woord *Κυκλάττας* = beslagen, in den text, is hetzelfde als *Κυκλοποδες* door Theophasas gebruikt om hoefijzers met nagels aan te duiden (jaar van Leo I' Isauriën).

Jean Maspero voegt er aan toe: Het gebruik van het hoefijzer was zeker nog weinig verspreid om deze bijzonderheid in het verzoekschrift te vermelden. Dr. Chomel zegt hetzelfde en voegt er aan toe dat het vermelden van het beslag schijnt aan te duiden, dat dit reeds den prijs van het paard verhoogde.

Het komt mij voor dat het feit, dat alle zestien paarden beslagen waren, meer wijst op een algemeene toepassing van het beslag met nagels, en dat de vermelding in het verzoekschrift dat zij beslagen waren, kan gedaan zijn om

de latere opsporing en herkenning gemakkelijker te maken. Misschien ook om de aandacht er op te vestigen dat de beslagen paarden in staat waren grooteren afstand af te leggen.

In ieder geval geeft dit interessante document ons de zekerheid dat het beslag met nagels in de 6e eeuw na Christus bekend was, en dat zij, die de uitvinding van het hoefbeslag naar de geschreven bronnen in de 9e eeuw willen stellen, dit een drietal eeuwen moeten verschuiven.

Laméris.

EXAMEN IN HOEFBESLAG IN LIMBURG.

Na beëindiging van den 2-jarigen cursus in hoefbeslag te Gulpen en te Venlo werd daar resp. op 11 en 12 Juni j.l. het examen afgenomen door de heeren H. J. C. van Lent te Tiel en S. van Angeren te Utrecht, ten overstaan van de gedelegeerden van den Landbouwbond in Limburg.

Bij deze examina bleek dat er een groot verschil is in de ontwikkeling der smeden in het Zuiden en Noorden van Limburg. De deelnemers hebben zich veel moeite getroost en de leiders, die een zware taak hebben vervuld, mogen over het resultaat tevreden zijn.

Waar de fokkerij van het Belgische trekpaard in Limburg op een hoog peil komt en de paarden daar groote kapitalen vertegenwoordigen, mogen de hoefsmeden zich wel met ijver op hun vak toeleggen en niet te veel het voorbeeld volgen van hun Belgische collega's.

Mogen zij door hun arbeid de fokkers voorlichten en overtuigen, dat het *oerdreven* hoog laten der verzenen en het gebruik van veel te zware ijzers, zooals in België meer en meer mode wordt, nadeelig is voor het hoefmechanisme en aanleiding geeft tot vernauwing van den hoef, zoodat die in wanverhouding komt met de enorme afmetingen van de overige deelen van het lichaam van dit paard.

Te Gulpen slaagden:

J. Kohl te Mechelen, Hub. Lemlijn te Margrate, W. Collijn te Gulpen, J. Haenen te Wylre, Jos. Paffen te Schin op Geul, H. Paffen te Schin op geul, Hub. Collijn te Gulpen, Jos. Mehlkop te Wylre, Jos. Starmans te Kerkerade en J. Kicken te Eepen.

Te Venlo slaagden:

P. Watervoort te Venlo (met lof), H. Hoebers te Helden (met lof), A. Verbruggen te Venlo, A. Nouwen te Helden, G. Baltissen te Venrai, A. Kusters te Acreen, P. Jeurissen te Baarlo, A. Hegger te Velden, J. Giesen te Tegelen, J. Hermans te Helden, A. Murmans te Wankum (Duitschland), W. Konickx te Grubbevorst, G. Kamps te Helden en P. Niesen te Bleric.

H. v. L.

HET HOEFBESLAG OP DE TENTOONSTELLING TE SITTARD.

Bij gelegenheid der Tentoonstelling van Nijverheid, Handel, Landbouw, Kunsten en Wetenschappen van 26 Juni tot 10 Juli gehouden, vond op 1 en 2 Juli j.l. een wedstrijd voor hoefsmeden in de provincie Limburg plaats. Vreemd mag het genoemd worden, dat het programma daarvan niet in

„De Hoefsmid” is verschenen, * reden waarom het hieronder door mij wordt opgegeven:

Art. 1. De wedstrijd heeft plaats op Dinsdag 1 Juli van voormiddags 9 uur af; zoo noodig voortzetting op Woensdag 2 Juli.

Aangifte moet geschieden vóór 10 Mei 1913.

Art. 2. De deelnemers moeten op de dagen van den wedstrijd ten 8 $\frac{1}{2}$ uur bij de smederijen op het terrein aanwezig zijn, voorzien van gereedschap.

Vóór den wedstrijd wordt om de paarden geloot.

Deze rubriek zal omvatten:

Klasse I.

Een wedstrijd in het hoefbeslag door gediplomeerde burgerhoefsmeden, bestaande in: 1° zoo noodig afnemen der oude ijzers; 2° het besnijden der hoeven; 3° het vervaardigen van ijzers; 4° het beslaan van 2 hoeven (1 voor en 1 achter).

1^e prijs *f* 25.— en diploma voor zilveren medaille.

2^e „ *f* 20.— „ „ „ bronzen „

3^e pr. *f* 15.—, 4^e pr. *f* 10.—, 5^e pr. *f* 5.— en 6^e pr. *f* 2.50.

Klasse II.

Inzendingen van hoefbeslag door gediplomeerde hoefsmeden.

Tentoonstelling van door de inzenders zelf vervaardigde handgesmede ijzers (niet blank gevijld op de vlakten). Om te kunnen mededingen moeten minstens 10 ijzers zijn ingezonden, n.l. 4 ijzers zonder, 4 ijzers met kalkoenen en 2 met stoot en kalkoenen.

1^e prijs *f* 10.— en diploma voor zilveren medaille.

2^e „ *f* 5.— „ „ „ bronzen „

Klasse III.

Inzendingen van hoefbeslag door gediplomeerde hoefsmeden.

Volledige inzending, betreffende het geheele hoefbeslag.

1^e prijs *f* 15.— en diploma voor zilveren medaille.

2^e „ *f* 10.— „ „ „ bronzen „

* * *

De uitslag in klasse I was de volgende: 1e pr. P. Jeurissen te Baarlo, 2e L. Giesen te Tegelen, 3e A. Kusters te Arcen, 4e L. Jansen te Limbricht, 5e J. Nijsten te Nuth en 6e pr. W. Willems te Sittard.

Van de 24 candidaten, die zich hadden opgegeven, verschenen 20; dat deze niet op één dag het programma konden afwerken, ligt voor de hand, en was zulks ook door de commissie voor deze rubriek voorzien; de oproeping was geschied in 2 partijen over de 2 dagen gelijk verdeeld. Op het terrein waren opgesteld 2 noodstallen (travaljes), 2 veldsmidsen, 2 aambeelden en 2 bankschroeven. Slechts één der beschikbare paarden van minder zwaar type werd uit de hand beslagen. Voor een vlugge en geregelde afwerking der opgelegde taak zou een derde stel wenschelijk zijn geweest. Ook mag ik niet verzwijgen, dat, wil het werk naar behooren kunnen worden verricht, veel zorg moet worden besteed aan vuren en aambeelden.

* Het programma is niet toegezonden en het houden van den wedstrijd was ons onbekend. R e d.

Overigens wil ik hier gaarne erkennen dat met lust en ijver en, op één enkele uitzondering na, ook vlot werd gewerkt, en dat de bewerking der hoeven, het vervaardigen der ijzers, het passen en onderleggen daarvan over het algemeen reden tot groote tevredenheid gaven. Het bleek duidelijk dat hier zaakkundige vakmannen waren opgekomen.

De uitslag van dezen wedstrijd geeft me aanleiding tot de opmerking dat de 3 eerste prijswinnaars uit de omstreken van Venlo kwamen en daar hun werk inderdaad goed was, moet ik wel tot het besluit komen, dat daar goede leerkrachten zijn werkzaam geweest, hoewel het aantal punten van de 3 volgende prijswinnaars daarbij niet ver ten achter stond.

Eene opmerking, niet alleen betrekking hebbende op deze gelegenheid, maar overal waar dergelijke wedstrijden in de vrije lucht worden gehouden, moet nog uit de pen, namelijk deze: wil men zeker zijn van het slagen van een dergelijken wedstrijd, zoodat het werk geheel tot zijn recht komt, dan moet rekening worden gehouden met mogelijk ongunstige weërsgesteldheid. Het terrein voor dezen wedstrijd, in elk opzicht keurig, had moeten overdekt zijn, en beschermd kunnen worden tegen wind en regen. Dit was hier verzuimd; op den 1^{en} dag was de hemel met Sittard, maar 's anderen daags was dit anders; de sluizen waren open gezet, gelukkig met droge tusschenruimten, anders ware het leveren van goed werk zeker twijfelachtig geweest.

Het hoefbeslag had beide dagen niet te klagen over weinig belangstelling, die slechts tijdelijk getemperd werd, wanneer de prijswinnaars van het zware Belgische paard in den ring moesten verschijnen, welke paarden met recht ieders bewondering opwekten.

* * *

Voor klasse II waren aangegeven een 5-tal collecties hoefijzers, waarvan de prijzen verwierven: 1^e C. Joosten te Buggenum, en 2^e M. Nijsten te Nuth.

* * *

Voor klasse III waren aanwezig 3 inzendingen: 1^e prijs G. Vogels te Buggenum en 2^e prijs M. Nijsten te Nuth.

Gaarne zou ik een nadere omschrijving hebben gegeven van deze verzamelingen, doch werd hierin verhinderd doordat klasse I te veel tijd vergde. Vooral de fraaie inzending van G. Vogels verdiende zulks ten volle; dit-zelfde mag worden gezegd van de verzameling antieke hoefijzers door hem „ter opluistering” ingezonden. Deze laatste inzending is door Vogels ten geschenke gegeven aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht; deze ijzers waren alle uit de rivier de Maas te voorschijn gehaald.

* * *

De subcommissie voor hoefbeslag bestond uit de H. H. L. van Kempen, J. H. Krux, Jacq. Timmermans en Ferd. Thijssen.

De jury uit de H.H. J. B. H. Moubis te Utrecht en H. J. C. van Lent te Tiel, welke laatste den 2^{en} dag, wegens noodzakelijke afwezigheid, werd vervangen door den heer H. P. E. Verberne te Roermond. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 14 Juni is vertrokken de leerling E. Lievers van Roden en op 5 Juli de leerling H. Heeres van Eekwerderdraai bij Loppersum. Beiden ontvingen een voor de practijk „goed” en voor de theorie „zeer goed” getuigschrift. Op 7 Juli is als leerling toegelaten H. Pastoor van Bierum.

Aan de Inrichting zijn thans de volgende leerlingen: R. Bronsema van Scharmer, E. Engelkens van Wedde, Goelema van 't Waar bij Scheemda, J. Klunder van Ten Boer en Pastoor voornoemd.

— De Juni-aflevering van **Der Hufschmied** bevat:

1°. Bijdrage inzake het opnemen der voeten van onrustige en lastige paarden door A. Schwenzky; 2°. Klauwverpleging door M. Lungwitz; 3°. Een bijdrage betreffende hoefmetingen en hoefmeetinstrumenten door Dr. Sustmann; 4°. Persoverzicht enz.

Het eerstgenoemde artikel is aardig te lezen en blijktbaar door een ervaren practicus geschreven. Hij wijst er op dat het verzet der paarden een gevolg kan zijn van verschillende oorzaken: ongewoonte, zenuwachtigheid, angst, kitteligheid, neiging tot bijten of slaan, terwijl het ook voorkomt dat het paard zich te veel met zijn volle gewicht laat hangen. S. wijst er op dat het van groote beteekenis is om eerst nauwkeurig na te gaan met welke oorzaken men te maken heeft, alvorens moeite te doen om het verzet te breken. De ervaring heeft geleerd, dat bij kittelige paarden het aanbeveling verdient eerst een voorhoef op te nemen, deze met de hand te bekloppen, weer loslaat om onmiddellijk daarna pijp of koot van het achterbeen te pakken en den achtervoet recht op te nemen. Hierna moet het beslag zoo snel mogelijk worden aangebracht. Zulke paarden moet men niet eerst over rug of kruis strijken, daar zulks een kittelig paard onrustig maakt in plaats van kalmceert. Paarden, die lastig zijn en zich aan den invloed van den praam weinig of niet storen, geven zich in den regel pas gewonnen, wanneer zij moe geworden zijn door het veelvuldige slaan, of 1 à 2 dagen honger te hebben geleden en dan tijdens het beenopnemen voer krijgen.

ADVERTENTIËN.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van
K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

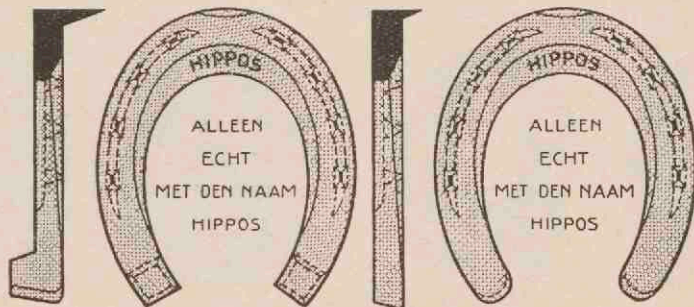
Prijsopgave op aanvraag.
Voor **HH. Veeartsen** uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK
 „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
 overal verkrijgbaar
 MET EN ZONDER LIP.

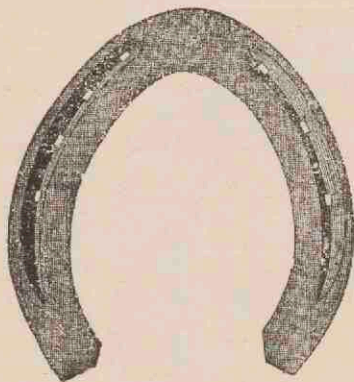
NIEUW ———
 overal verkrijgbaar **MET**
 EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
 niet vertegenwoordigd.

————— **GROSSIERS HOOG RABAT.** —————

De **Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek**
 Helpman—Groningen.

levert
HOEFIJZERS,
 die
theoretisch
 en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugghe levering

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

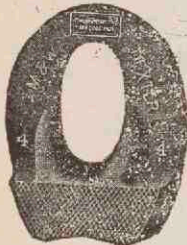
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

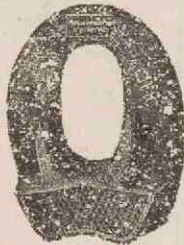
Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

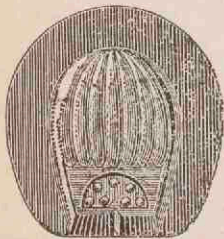
Merk „Rambler”,
in *wille en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4 $\frac{1}{8}$ tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

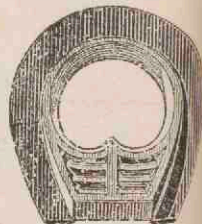
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad en*
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk **B. V.** in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

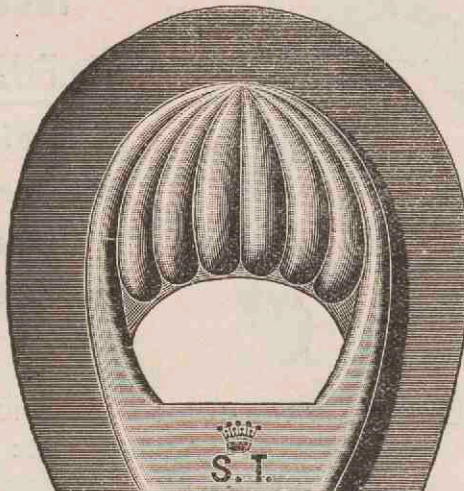
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

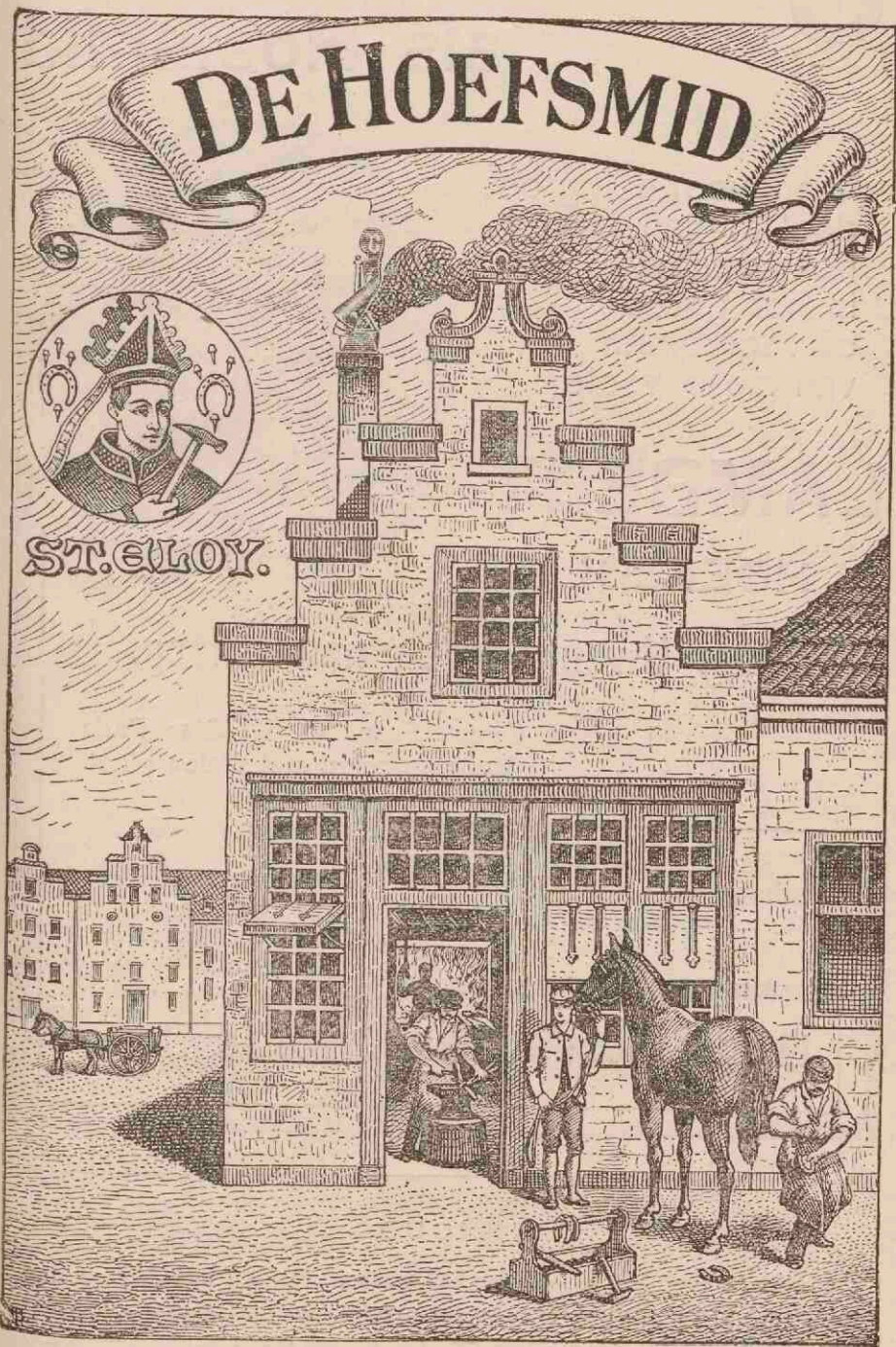
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

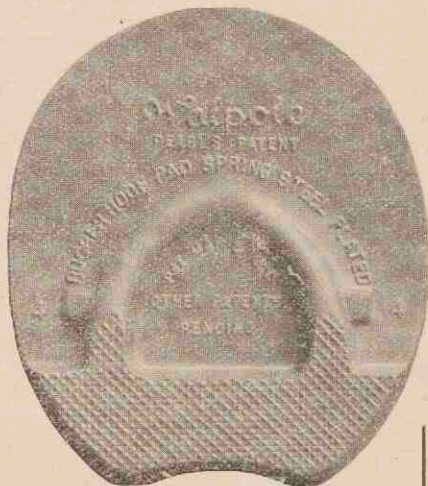
Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Voordracht over den invloed der kalkoenen in verband met den toestand der wegen II. — Enkele opmerkingen over het hoefbeslag naar aanleiding van gehouden paardenkeuringen. — Verpleging der klauwen. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

VOORDRACHT OVER DEN INVLOED DER KALKOENEN IN
VERBAND MET DEN TOESTAND DER WEGEN,

gehouden op 17 verschillende plaatsen in de elf provinciën, door den heer
H. J. C. van Lent te Tiel.

(Slot).

Bij het einde van mijn tocht zij het mij vergund een kleine verzuchting te slaken, want waarlijk, dag in dag uit hetzelfde onderwerp te moeten behandelen, wordt taai, te meer wanneer men den ganschen dag tusschen de wielen heeft gezeten en ter plaatse soms een gehoor vindt van enkele personen.

Veel vermeldenswaardigs heeft mijn laatste reis niet opgeleverd. In Holland waren de smeden algemeen van meening dat, wilde men de kalkoenen als regel ook in de steden geheel zien verdwijnen, de bestrating met de oude kei met ronden kop diende te verdwijnen.

Voorts dat voor de paarden en de bestuurders, wegens het gevaar van glijden, bestrating met Namensche keien en met ijzersteen moest worden vermeden en, waar bestaande, door ander plaveisel worden vervangen. En dat ook de auto's, bij groote snelheid van beweging, schuld hebben aan de abnormale slijting der wegen.

Ten slotte de vraag: is met deze lezingen het doel bereikt en nut gesticht?

Het eerste beslist niet, het laatste wel.

Nut heeft het opgeleverd, de smeden op te wekken om het beslag met stoot en kalkoenen te bestrijden; velen waren ingedommeld en zijn nu weer wakker geworden en met nieuwen lust bezielde om den strijd aan te binden; het onderwerp is door het geheele land aan de orde gebracht en zal door de smeden onderling worden besproken en verwerkt en ook is op plaatsen, waar nog geen samenhang tusschen de smeden bestond, door deze bijeenkomsten een begin van organisatie gevormd, door de opwekking zich aaneen te sluiten.

Het doel is echter maar ten deele bereikt; de vergaderingen waren te eenzijdig. Dezelfde opmerking hoorde ik overal: Waarom zijn de smeden alleen uitgenoodigd? Wij zijn als regel voor het vlakke ijzer, doch worden door de eigenaars van paarden dikwijls gedwongen de kalkoenen en stooten aan te brengen. Wat zou ons den strijd, waartoe wij worden opgeroepen, vergemakkelijkt zijn, wanneer *zij* deze lezing hadden bijgewoond en *zij* hunne bezwaren hadden kunnen indienen en misschien weerlegd zien; wat een vruchtbare gedachtenwisseling had dit kunnen geven, voor ons en voor hen. Zeker, er heeft iets aan de voorbereiding gehaperd, doch laten wij billijk zijn. Het is een eerste proeve in een nieuwe richting; de lessen, die uit dezen tocht zijn te trekken, zullen ten nutte komen aan volgende en deze bate mag ook zeer zeker gerekend worden tot de nuttige resultaten.

Te Middelburg, waar ik mijn laatste tocht begon, waren — niettegenstaande het uur ongunstig werd genoemd — een 20-tal smeden opgekomen, die de lezing aandachtig volgden, doch weinig animo toonden om in debat te komen.

Te Roosendaal waren slechts 5 en te Sommelsdijk 6 smeden opgekomen. Op de laatstgenoemde plaats werd het verlangen geuit dat daar een cursus in hoefbeslag zou worden gegeven; er waren candidaten genoeg, wanneer de Hollandsche Maatschappij van Landbouw slechts de middelen wilde verschaffen. In 14 jaar was daar geen gelegenheid geboden voor het volgen van een cursus, zoodat die streek wel eens geholpen mocht worden.

Op Zondag 13 Juli was er te Hoorn een vrij goede opkomst; de vergadering werd door 2 collega's en een 30 smeden bezocht. Na afloop der voordracht volgde een flinke bespreking van het behandelde. Van nu af aan werd het hoe langer hoe dunner.

Werd de Vergadering te 's Hage nog door 11 smeden bezocht, te Haarlem daalde dit getal tot 1 smid en 2 bestuursleden van den B. S. P. N. en te Arnhem tot 3 smeden, niettegenstaande daar 400 uitnodigingen waren verzonden. Daar een lezing voor een leege zaal niet doeltreffend is, bood ik de aanwezigen mijn intusschen gedrukte verhandeling aan.

		Aantal toehoorders:		126
Groningen	25	Sittard	9	
Assen	7	Middelburg	20	
Emmen	2	Roosendaal	5	
Leeuwarden	20	Sommelsdijk	6	
Utrecht	24	Hoorn	30	
Hengelo (O.)	7	's Hage	11	
Zwolle	7	Haarlem	3	
Venlo	26	Arnhem	3	
's Bosch	8	Totaal	213	

Ten slotte een woord van dank aan den A. N. W. B. en den B. S. P. N. voor het initiatief voor deze beweging en aan de Voorzitters der vergaderingen voor hunne welwillende leiding.

H. v. L.

ENKELE OPMERKINGEN OVER HET HOEFBESLAG NAAR AANLEIDING VAN GEHOUDEN PAARDENKEURINGEN.

In de 3 maanden, die thans weer achter ons liggen, hebben in alle 11 provinciën wederom een aantal paardenkeuringen plaats gevonden, voornamelijk voor merriën, eenerzijds voor de inschrijving in het stamboek en anderzijds voor het primeeren van fokmerriën, 2-jar. en 1-jar. merriën en hengsten, alsmede van veulens. Het primeeren van hengstveulens heeft in den loop der jaren nog weinig resultaten opgeleverd, hetgeen verklaarbaar is, doordat in ons land veelvuldig fokhengsten uit het buitenland worden ingevoerd en derhalve zeer veel kruisingsproducten ontstaan, die uit een fokoogpunt minder waarde hebben. Dientengevolge is men in de meeste

provinciën minder scheutig geworden inzake het primeeren van hengstveulens en worden de premies uitsluitend bijna toegekend aan merrieveulens. Ook het primeeren van een- en tweej. hengsten komt procentsgewijze minder voor. In Drenthe b.v. wordt het voor premies beschikbare bedrag eenerzijds geheel beschikbaar gesteld voor 3-jar. en oudere dekhengsten en anderzijds voor 3—7-jar. fokmerriën, 2-jar. merriën, 1-jar. merriën en merrieveulens. Zoolang er geen voldoende kans bestaat om in een bepaalde streek hengsten van voldoende klasse te kweken, is een dergelijke regeling, als boven aangegeven, ten volle te verdedigen. Het kan zijn nut hebben dat de hoefsmid, die op tal van kleinere plaatsen vrij veel met de fokkers in aanraking komt, in de maatregelen ter bevordering der paardenfokkerij behoorlijk inzicht heeft en hierover ook eenig oordeel bezit.

Van half Mei tot half Augustus hebben wij grootendeels in de provinciën Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Zuid- en Noord-Holland een groot deel dier keuringen bijgewoond. Daarbij wordt natuurlijk ook eenige aandacht geschonken aan het beslag. Met het oog op de voordrachten-reeks die de Toeristenbond voor Nederland (A. N. W. B.) in overleg met den Bond van Smedenpatroons op een aantal plaatsen in Nederland zou doen houden, is natuurlijk vrij veel gedacht aan het al of niet voorkomen van kalkoenen aan de ijzers.

Het beslag is over het geheel genomen bevredigend te noemen, al laat het hier en daar in meerdere of mindere mate dan ook nog te wenschen over. Kalkoenen worden veel minder aangetroffen dan vroeger. Zij worden nog het meest aangetroffen — in aanmerking nemende dat wij thans alleen het oog hebben op het platteland — in die hoeken, waar de paardenfokkerij nog het meest op den achtergrond staat en daar waar de kalkoenen het minst noodig zijn te achten. Dikwerf ziet men in die achterlijke streken min of meer spitse hoeven met weinig verzenen, hoeven die zoo den indruk maken dat zij van jongs af aan onvoldoende zijn verzorgd en dikwerf in potstallen min of meer onder de mest in het leven hebben moeten blijven.

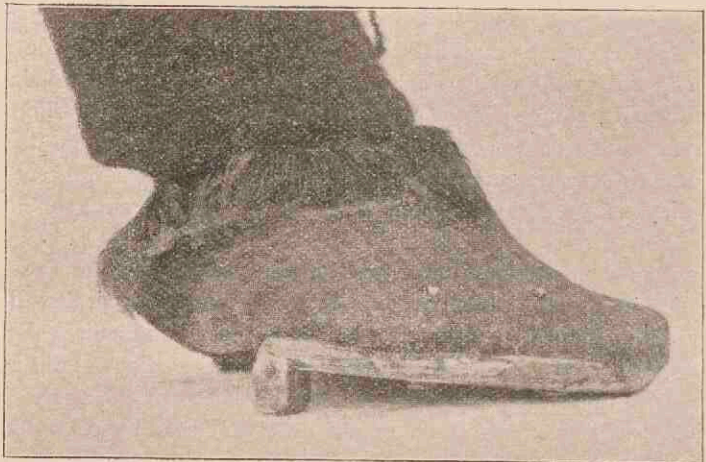
Het bezigen van rits-ijzers is vrijwel algemeen bij de lichtere paarden en ook bij de zwaardere Oldenburgers-Oostfriezen, terwijl voor het Belgische type gewoonlijk zwaardere ijzers worden gebezigd met stampnagelgaten.

Ieder vakman weet dat beide vormen goed kunnen zijn, — dat rits-ijzers minder moeite opleveren om de gaten op de juiste plaats aan te brengen en op juiste wijze door te slaan en dat de stampijzers bij eenzelfde nagelsterkte iets vaster onder zitten, doordat de sluiting van de nagelkop in het nagelgat daar het grootst is.

Het merendeel der paarden worden voor de keuring nieuw beslagen. Dit is niet af te keuren, maar toch zou een kleine verandering zonder verhooging van kosten, verbetering kunnen brengen. Wij bedoelen hiermede dat tal van eigenaars de voor te brengen paarden pas den vorigen dag of soms zelfs op den dag der keuring laten beslaan. Dit is minder goed dan zulks vijf tot acht dagen te voren. Het paard moet eerst aan het nieuwe beslag gewennen om zich werkelijk goed te vertoonen. De schuld zetelt in den regel bij den eigenaar, maar het kan toch zijn nut hebben dat niet

alleen de keuringscommissie, maar ook de smid van tijd tot tijd op het verkeerde van dat gebruik wijst.

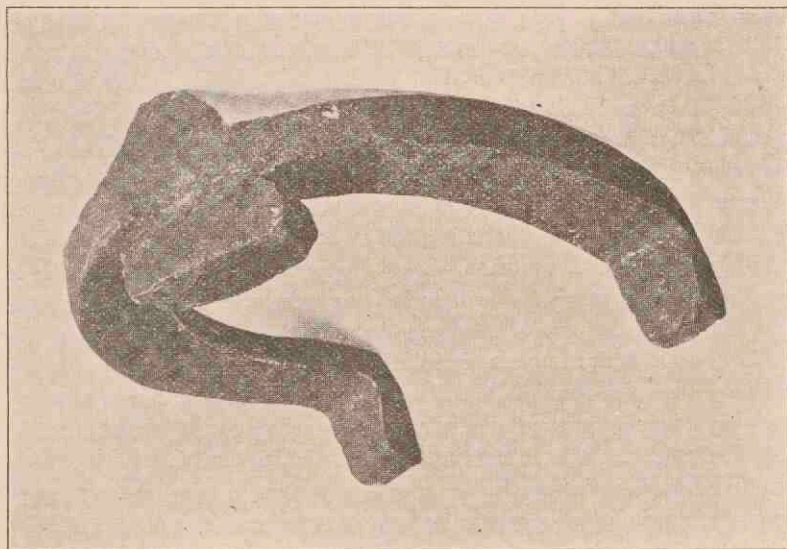
Op sommige keuringsplaatsen is een hoefsmid, misschien soms wel meer dan één, onder de belangstellende toeschouwers. Dit heeft zijn goede zijde. Mocht er veel drukte in de smederij zijn, dan spreekt het vanzelf dat de smid beter doet thuis te blijven. Is zulks echter niet het geval, dan hoort

of ziet de smid allicht opmerkingen of beslagsvormen, waarmede hij zijn vakkennis kan verrijken. Mogelijk hoort hij ook wel opmerkingen over zijn eigen beslaan, die, zoo zij op onjuisten grondslag rusten, onmiddellijk kunnen worden beantwoord en waardoor zijn gezag kan stijgen.

Ten opzichte van de vraag of kalkoenen gewoonlijk den stand verbeteren of slechter maken, hebben wij hierboven een paar afbeeldingen gegeven van eenzelfden hoof waarbij het kalkoenijzer bovendien minder goed gevormd is dan het slichte ijzer.

Zooals aan de lezers bekend is heeft de heer H. J. C. van Lent, veearts te Tiel, de voordrachten voor den Toeristenbond gehouden. De spreker was in Limburg in de gelegenheid bij een smid een willekeurig ijzer met stoot en kalkoenen van het rek te nemen en te laten fotografeeren, waarvan hieronder een afbeelding is weergegeven.

Het kan ter illustratie dienen dat dergelijke ruw afgewerkte ijzers uit een oogpunt van wegbeschadiging een onnoodig nadeeligen invloed uitoefenen.

VERPLEGING DER KLAUWEN.

Reeds in 1911 vestigde M. Langwitz in „Der Hufschmied” de aandacht der veebezitters op de groote voordeelen eener goede verzorging der klauwen, vooral met betrekking tot het mond- en klauwzeer bij het vee. Het is een lang bekende zaak, dat de gevolgen dezer besmettelijke ziekte, namelijk de klauwzweren, voor de dieren noodlottig kunnen zijn en zeer schadelijk voor den eigenaar; dikwijls meer nog dan de ziekte zelve. We lezen dat die gebreken der klauwen meer voorkomen en dan dikwijls zeer lastig zijn voor een gunstig verloop der ziekte bij dieren met lange, misvormde en vuile voeteinden; vooral daar waar het vee voortdurend in den stal verblijft, is het noodig om de lange klauwen in te korten, den klauwvorm te regelen en de voeteinden zuiver te houden. Welke waarde aan dezen goeden raad moet worden toegekend, bewijzen de onderzoekingen, in den laatsten tijd bekend geworden in een verhandeling van Zschocke in „Schweizer Archiv 1912”, waarin wordt aangetoond dat zich blaren kunnen vormen in de nabijheid der klauwlederhuid en dat het mogelijk is dat van uit het klauw-

hoorn eerst na eenige maanden ziektekiemen vrijkomen en de ziekte kunnen verbreiden. Zoo is het verklaarbaar dat bij verwaarloosde, zeer lange klauwen, een geruimen tijd kan verlopen eer met de smetstof der ziekte behepte inwendige hoornlagen aan de oppervlakte komen en door de afwijving van hoorn, de smetstof vrij komt, en zoo onverwacht, na het eindigen, de ziekte weér kan optreden.

Ook Böhm zegt dat de smetstof maandenlang in diepere spleten of andere moeilijk toegankelijke plaatsen van het klauwhoorn van doorgeziekte dieren, levensvatbaar kan blijven, om dan, na het vrij komen, andere dieren ziek te maken. Daarom raadt hij aan om de klauwen te besnijden, deze te ontsmetten en het weggesneden hoorn te verbranden. Hij bracht het mond- en klauwzeer over op gezonde dieren door middel van hoorndeelen, afkomstig van dieren die 8 maanden te voren doorgeziekt hadden. Hij meent dat het klauwhoorn door z'n samenstelling en warmtegraad, voor het behoud der smetstof gunstig is. Intusschen moet daar, waar voortdurend stalverblijf bestaat, met de verzorging der klauwen niet gewacht worden tot de ziekte in de nabijheid voorkomt of reeds in den stal heerscht, omdat men dan op groote bezwaren stuit; immers pijnlijke klauwen laten zich moeilijker besnijden en zuiver maken dan onpijnlijke; daarom moet de veehouder in ziektevrjien tijd op een goeden toestand der klauwen bedacht zijn. Bij voortdurend verblijf in den stal, zegt Lungwitz, groeien de klauwen lang, verkrommen, de punten der klauwen buigen in de hoogte, ze staan niet meer op den bodem, de geheele lichaamslast rust alleen op de ballen, de buitenwand wordt ondergeschoven, drukt en kneust; zulks maakt het staan der dieren niet gemakkelijker, ze liggen dan veel, staan moeilijk op, glijden uit, worden kreupel, er kunnen beenbreuken ontstaan; verwerpen kan optreden; de eetlust is slecht, evenzoo de voeding; ze geven weinig melk. Een en ander wordt ook bij de kleinere herkauwers gezien. Voor zulke toestanden is een doeltreffende klauwverpleging aangewezen. In hoofdzaak zal deze zich bepalen tot inkorting van te lange klauwen, regeling van den klauwvorm, zuivering der voeteinden en het zorgdragen voor een droge standplaats. De goed gevormde klauw staat met de geheele zoolvlakte op den bodem; is de klauwpunt hiervan afgebogen, dan is de klauw te lang en dient te worden ingekort. Deze bewerking geschiedt het beste met een scherpe nijptang, waarna het hoorn wordt afgerond. Natuurlijk moet men zich hoeden te veel hoorn weg te nemen om de klauwlederhuid niet gevoelig te maken. Om te besnijden wordt de renet gebruikt; is weinig hoorn te verwijderen, dan raspt men wand en zool gelijk. Met het besnijden gaat gepaard het reinigen der klauwen; men zorge voor een zacht, droog en zuiver strooleger; het verwijderen van uitwerpselen gaat langdurende klauwzweren tegen.

Het besnijden der klauwen moet minstens 1 maal per jaar geschieden om misvormingen tegen te gaan. Genoemde werkzaamheden kunnen door een zorgzaam eigenaar op voldoende wijze worden verricht, doch ze liggen meer op den weg van den hoefsmid, die zekerder en beter deze hulp kan verleenen; het is duidelijk dat zij door hem onder de noodige voorzorgen moeten worden gedaan, om niet de aanleiding te worden, dat door hem de besmetting op andere veestallen wordt overgebracht.

KORTE MEDEDEELING.

— **Wedstrijden in hoefbeslag te 's-Gravenhage**, tijdens de groote landbouwtentoonstelling (29 Aug. — 15 Sept.).

Reeds in 1912 is in de Augustus-aflevering van „De Hoefsmid” het geheele programma opgenomen, waarbij bekend werd dat gehouden zullen worden :

Klasse 1, een wedstrijd in het hoefbeslag voor burgerhoefsmeden ;

Klasse 2, „ „ „ „ „ „ Militaire hoefsmeden ;

Klasse 3, „ „ voor onderwijzers aan cursussen in practisch hoefbeslag en smeden in het bezit van een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Voor klasse 1 zijn in het laatst der vorige maand vóórwedstrijden gehouden te Deventer, Dordrecht, Groningen, Haarlem, Venlo en Utrecht, waaraan van de 191 aangegevenen door een 160 is deelgenomen en van deze zijn een 40-tal aangewezen om, tegen vergoeding van reiskosten (3^e klasse) en verblijfkosten (f 3 per dag over ten hoogste 2 dagen), deel te nemen aan den wedstrijd te 's-Hage, die voor deze klasse op 3 en 4 September is bepaald, 's-morgens te 8¹/₂ uur aanvangende.

Van klasse 2 is ons niets nader bekend, doch wel dat voor klasse 3, (onderwijzers in practisch hoefbeslag), welke wedstrijd 6 September wordt gehouden, 12 deelnemers zijn.

* * *

Door smeden en inrichtingen van onderwijs zijn zooveel hoefbeslag-inzendingen aangegeven, dat een afzonderlijk gebouw voor deze inzendingen noodig is en ook gebouwd wordt, — iets wat tot dusver in ons land nimmer noodig is gebleken.

* * *

Uit het vorenstaande blijkt wel dat vooral 3—6 Sept. voor hoefsmeden, en allen die in het hoefbeslag belangstellen, zeer interessante dagen kunnen worden. Ongetwijfeld zullen er op die dagen dan ook velen van hunne belangstelling doen blijken. Voor degenen, die op vorenstaande dagen of op een dezer, niet tegenwoordig kunnen zijn, voegen wij hieraan nog toe, dat op de laatste 5 dagen, nl. van 11 tot en met 15 September, de paarden tentoongesteld worden, waarvoor uit alle provinciën van ons land aangiften zijn gedaan, tot een gezamentlijk groot aantal.

PERSOVERZICHT.

— *Zeeland*. Examen voor het verkrijgen van een diploma als hoefsmid. Dit examen zal afgenomen worden in de stalhouderij „De Vijf Ringen” van den heer S. J. Sanders, Spanjaardstraat te Middelburg, een aanvang nemen Maandag den 18^{den} Augustus des nam. te twee uur en eindigen Woensdagavond daaraanvolgende. Zij, die zich voor dat examen hebben aangegeven, zullen tijdig worden opgeroepen en dienen op den op het oproepingsbriefje aangegeven tijd te Middelburg te zijn.

(u. „Zeeuwsch Landbouwbl.”)

Het roesten van ijzer onder verflagen.

Het zeer interessante feit, dat in sommige gevallen de beschermende verf tegen het roesten van het ijzer de oorzaak was van het ontstaan van roest, werd door verschillende scheikundigen na een reeks van proefnemingen vastgesteld. Voor deze proefnemingen werden, om in enkele bijzonder opvallende gevallen de oorzaak van het roesten te kunnen nagaan, gepolijste staalplaten van een verflaag voorzien. Om ze beter te kunnen onderscheiden werden de platen met olievertf genummerd. Toen kwam het merkwaardige feit aan het licht, dat de roest zich juist onder de cijfers ontwikkelde, dus juist daar, waar de beschermende laag het dikst was. Nu werden uithangborden en andere voorwerpen aan een onderzoek onderworpen, waarbij men dezelfde verschijnselen waarnam. Het plaatijzer, waaruit de uithangborden bestonden, was in de meeste gevallen van grondvertf, gewoonlijk van witte vertf, voorzien, waarop zich de letters, gewoonlijk in zwarte kleur bevonden. Toen, de vertf verwijderd werd, bleek het dat de roest zich voornamelijk onder de letters, in sommige gevallen slechts daar alleen, bevond. Dit gaf aanleiding om de proefnemingen met verschillende soorten van vertf voort te zetten. Hiervoor gebruikte men loodwit, zinkwit (zuiver zinkoxyde), menie, ijzerverven, loodwit en lampzwart, zinkwit en lampzwart, enz. Telkens werden vier glanzend gepolijste ijzeren platen met een van genoemde verven bestreken en wel in verschillend dikke lagen; een plaat werd van slechts één laag, de tweede van twee lagen, de derde van drie lagen en de vierde van vier lagen voorzien en elke laag gaf men goed tijd om grondig te drogen. Daarna stelde men alle platen gedurende een dag lang aan de werking van waterdamp bloot, welke uit een open ketel kwam en dus geen bijzonderen druk, boven die van de atmosfeer, vertoonde. Daarna verwijderde men de vertf door het oplossen ervan en onderzocht den toestand der platen.

Het resultaat was verrassend: Onder alle slechts eenmaal geschilderde lagen vertoonde het ijzer geen spoor van roest, onder de dubbele verflaag was het gedeeltelijk, onder de 3-voudige laag sterker aangetast en onder de 4-dubbele laag door en door verroest.

Hieruit blijkt dat, tenminste van bovengenoemde verven, één verflaag beter is dan meerdere. De verklaring van dit merkwaardige verschijnsel schijnt daarin gelegen te zijn dat de vernis van de tweede laag die van de eerste oplost en losmaakt, waardoor deze poreus wordt. Hoe meer nu dit schilderen herhaald wordt, des te poreuser wordt de vertf. In één richting schijnen de proefnemingen wel volkomen te zijn en wel wat betreft de kwestie of een dikke laag vertf, welke men voldoende hard laat worden, beter is dan meerdere verflagen over elkaar. Volgens het resultaat van bovenbeschreven proefnemingen is dit zeer zeker het geval. (u. „IJzer- en Staalkroniek“).

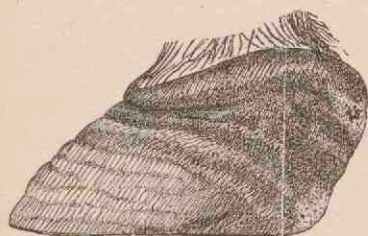
Ofschoon het niet op onzen weg ligt een oordeel te vellen over de chemische verhoudingen der metalen, welke hier ontegenzeggelijk de hoofdrol spelen, blijkt het in de practijk van ons vak maar al te dikwijls dat de metalen soorten, waaruit bovengenoemde vertfsoorten bereidt zijn, elkander onderling verwoesten, hetgeen b.v. voorkomt bij looden buizen met een tinnen voering. Ook is het ons in de practijk gebleken dat b.v. gegalvaniseerd

plaatijzer, bedekt met „Syderosthen Luberose“ dat op ijzer gebracht een zeer goede roestwerende verf is, veel eerder verteerd was dan wanneer men die ijzersoort onbedekt liet. Een en ander is, zooals wij reeds hierboven opmerkten, gevolg om de zoogenaamde vagebondeerende stroomen, gevormd door verschillende metaalsoorten onderling. M.

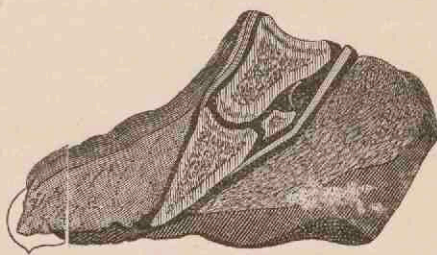
De Aug.-afl. van „**Der Hufschmied**“ bevat:

1°. *Knolhoeven, waarbij de witte lijn zich aan de wandvlakte bevindt*, door M. Lungwitz.

Wanneer men de vraag mocht stellen: Zijn er hoeven waarbij de z.g.n. witte lijn niet aan de zoolvlakte, maar buiten aan den hoornwand is gelegen? zoo zou men daarover verwonderd kunnen zijn, daar de witte lijn als verbinding van wand en zool slechts daar kan worden gevonden, waar die beide hoefgedeelten samen komen, d.i. aan de grond- of zoolvlakte van den hoef. Dit is regel zoowel bij de gezonde als bij de zieke hoeven. De knolhoef leert echter dat op dien regel uitzonderingen kunnen voorkomen. Hierbij zoekt men soms tevergeefs, althans in het voorste hoefgedeelte, de witte lijn aan de zoolvlakte.

Knolhoef.

Doorsnede van een knolhoef.

Door hoefbevangenheid kan een vervorming tot knolhoef optreden. Bij deze bevangenheid bestaat er een ontsteking van den vleeschwand, waarbij het hoefbeen iets achteruitgaat, steiler komt te staan, welke omstandigheid aanleiding geeft tot een verbreding van de vleesch- en hoornplaatjes en tot de vorming van extra hoornweefsel, dat met de verbrede hoornplaatjes naar de grondvlakte afgroeit. De witte lijn wordt verbreed en aan den wand treden de bekende ringen te voorschijn.

De verbreding der witte lijn is het sterkst, indien de toonwand min of meer is opgewipt. Door het achteruit treden van het hoefbeen, vooral in het onderste gedeelte, wordt de tegendruk van den bodem, met het oog op de richting van den wand, grooter.

Door beide krachten, het trekken van het hoefbeen aan de plaatjeslaag en den druk van den bodem tegen den hoornwand naar voren, wordt het sterk opwippen, het knikken van den wand, bewerkstelligd en kan de witte lijn geheel en al aan de buitenvlakte van den hoornwand komen te liggen. In dergelijke sterk vervormde hoeven loopt de witte lijn bijna horizontaal en evenwijdig met de grondvlakte. Aan het verzen-gedeelte is de witte lijn toch in den regel wel aan de zoolvlakte zichtbaar.

Knolhoeven komen dikwijls voor, maar zelden in die mate als hierboven werd geschilderd. Meermalen kan men waarnemen dat bij het beraspen van den bollen toonwand de rasp in het ziekelijke hoorn der plaatjeslaag komt. De witte lijn bevindt zich dan aan den voorrand van den hoof, alzoo aan den grens der grond- en der wandvlakte. Gutenäcker en Kösters hebben dergelijke knolhoeven afgebeeld, maar Lungwitz zegt, dat een geval, waarvan hij thans melding maakt en waarbij de witte lijn geheel aan de wandvlakte is waar te nemen, nog niet eerder is medegedeeld.

Bij knolhoef ontwikkelt zich aan het hoeftbeen dikwijls een sleepend verloopende ontsteking aan het voorste gedeelte, waarbij de beenzelfstandigheid min of meer buigzaam wordt en de onderrand min of meer naar voren en boven wordt omgekruld.

2°. Over *het doen van bestellingen*, door Max Frank te Godesberg. In dit betrekkelijk uitvoerige artikel wordt de aandacht er op gevestigd dat de wijze waarop men handelsreizigers bejegt, toegezonden prijscouranten bekijkt en de wijze waarop men zijn materialen bestelt, dikwerf niet in overeenstemming zijn met het eigenbelang van den smid. Het spreekt vanzelf dat men zijn tijd niet moet verknoeien met het alledaagsche gepraat over het weer, nieuwtjes, familie enz., maar het luisteren naar de technische uiteenzetting van een nieuw artikel of naar de prijzen der materialen van bekend flinke firma's in onderlinge vergelijking, kan den smid dikwijls tot voordeel leiden.

Bij het doen van bestellingen wordt dikwerf onvoldoende duidelijk aangegeven wat men wenscht, soms met verwijzing naar een vroeger schrijven zonder nauwkeurige aanwijzing van datum en inhoud, hetgeen den fabrikant of handelaar onnoodig tijd en moeite kost en bovendien meermalen aanleiding geeft tot onjuiste zendingen. Bij spoedbestellingen kan onnauwkeurigheid nog grooter ongerief en nadeel veroorzaken. Ook hierbij geldt het bekende:

„Wat gij niet wilt, dat u geschiedt
Doe dat ook een ander niet.”

Zeg duidelijk wat gij verlangt, zonder onnoodige omhaal van woorden, maar tevens met aanwijzing hoe gij de verzending wenscht.

— *Mr. Hoefsmid in Beieren*. De Koninkl. Hoefsmidscholen hebben in Beieren het recht aan hun leerlingen na een welgeslaagd examen den titel van Mr. Hoefsmid toe te kennen, sedert 5 Dec. 1909. De betreffende leerling moet minstens 24 jaar zijn. Ieder Mr. Hoefsmid heeft het recht leerlingen in het hoefsmids- en in het wagensmidsvak op te leiden.

De Kamers van Koophandel in Beieren achten genoemd recht te verstrekkend. De algem. vergadering van de handwerkskamers in Beieren heeft de wenschelijkheid uitgesproken dat gediplomeerde hoefsmiden enkel het recht zouden hebben een hoefsmidsleerling op te leiden. Deze opvatting lijkt de juiste, doch de Smedenbond heeft als hare meening uitgesproken dat het ambacht van den hoef- en wagensmid niet gescheiden moet worden en het in 1909 toegekende recht van opleiding aan den meester-hoefsmid moge

blijven. (De Redactie van „Der Hufschmied” verklaart dat naar hare meening het recht voor het hoefsmidsvak voldoende is te achten.)

— *Prijsvraag voor een nieuw hoefijzer.* De grootste vereeniging tot bescherming van dieren in Engeland heeft een prijs van f 1200 uitgelooft voor een hoefijzer dat aan de eischen van den tegenwoordigen tijd zou kunnen voldoen. Het vervangen van paarden door mechanische trekkracht heeft aanleiding gegeven tot verbetering van het plaveisel, d. w. z. verbetering voor de automobielen, doch niet voor de paarden, daar glad en waterdicht plaveisel voor paarden gevaarlijk is. Hiervoor is noodig een ander soort hoefijzer dan de tot nu toe gebruikelijke, een hoefijzer, waarmede de paarden een vasten gang kunnen houden, zonder uit te glijden.

Bovendien moet een zoodanig hoefijzer licht zijn en in het groot betrekkelijk goedkoop zijn te vervaardigen en voldoende duurzaamheid toonen. De beoordeeling geschiedt door een Commissie, samengesteld uit de leden van genoemde vereeniging en van andere vereenigingen die zich toelaggen op de verbetering der wegen. Het moderne hoefijzer moet derhalve ook zoo weinig mogelijk aanleiding geven tot beschadiging der wegen.

— *Klachten over het te lang laten liggen der hoefijzers,* worden telkens en telkens gehoord en gelezen en zullen wel nooit geheel tot de geschiedenis gaan behooren. Thans heeft het Dagblad voor brouwers te Berlijn er de aandacht op gevestigd dat het overdreven lang laten liggen, der ijzers niet alleen schadelijk is voor de paarden maar ook aanleiding kan geven tot kreupelheid en het derhalve aanbeveling verdient alle 4 tot 6 weken de ijzers te vernieuwen of te veranderen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

BESCHOUWING OVER HET LASSCHEN VAN GIETSTAAL EN IJZER.

Voor het lasschen van gietstaal en ijzer bestaan verschillende methodes, doch niet alleen de methode speelt eene rol, maar men zal ze steeds met veel opmerkzaamheid moeten uitvoeren. Bovendien moet men ook het materiaal, namelijk het werktuigstaal, alsook het ijzer, nauwkeurig beschouwen voor men tot lasschen overgaat. Staal, dat veel zwavel inhoudt, kan niet zonder gebreken gelascht worden, hetzij het lasschen autogeen of op een andere wijze geschiedt.

Zonder twijfel heeft zich de autogene lassching in vele bedrijven ingeburgerd; zij zou echter dit in nog grootere mate zijn, wanneer niet het gevaar bestond, dat de watervoorraad in het laschtoestel door onachtzaamheid ontoereikend was, waardoor explosie in de gasleiding kon ontstaan. Dit gevaar is alleen bij oude constructie's voorhanden; het kan bij deze apparaten ook voorkomen dat de voor het werk benoodigde zuurstof teruggedrongen wordt, en de lucht zich verzameld. Het spreekt vanzelf dat eigenaren van zulk een toestel niet direct een nieuw gaan koopen, doch het verdient alle aanbeveling te lasschen met een zekerheidsinrichting, welke in het laschapparaat is aangebracht.

Nalatigheid kan hierbij geen gevaar veroorzaken, noch een onregelmatige laschnaad leveren. Waar men dus zonder gevaar wil werken, gebruikt men een dergelijk toestel.

Wij willen nu overgaan tot een beschrijving der laschmethode met gebrande borax, dat vooral bij het lasschen van werktuigstaal goede diensten levert. Het voornaamste punt is hierbij het ijzer dat gebruikt wordt. Wil men bv. taai, onzuiver ijzer met gietstaal lasschen, dan zullen hierbij licht scheuren ontstaan; want taai, zuiver ijzer geeft geen goed werk. Dichte laschnaden, zoomede houdbaarheid der verbinding, verkrijgt men daarentegen bij hard ijzer, zonder eenige dergelijke bijmengsels. Is de ijzersoort, welke men met gietstaal verbinden wil, fijnkorrelig, dan is het lasschen gemakkelijk en is deze ijzersoort (vloeiijzer) derhalve aan te bevelen voor het lasschen van staal.

Daar nu echter ook het ijzer een verschillend gehalte aan koolstof bezit, evenals het giet- en werktuigstaal, wordt de zaak moeilijker, daar een goede lasch afhankelijk is van het koolstofgehalte. Heeft een rijk met koolstof bezwangerd staal ook een hoog zwavelgehalte, dan hindert het zwavelgehalte bij het lasschen niet zoo erg, dan wanneer het staal arm aan koolstof is. Volgens nieuwere proeven is deze eigenschap een gewichtig punt bij elke laschmethode.

Al naar de plaats van herkomst, bezit het staal een verschillend zwavelgehalte, hetgeen oorspronkelijk in de erts te vinden is. Proeven hebben bewezen, dat staal met 0,03 pCt. zwavel het beste laschbaar is, terwijl staal dat slechts een weinig meer zwavel bezit soms niet laschbaar kan zijn en zelfs soms roodbroos is.

Een voorname factor is ook de voorbereiding van het gietstaal en ijzerdeelen. Deze moeten zuiver zijn, zoodat de later opgestrooide gebrande borax zich gelijkmatig verdeelen kan. Eveneens moet de gebrande borax voor werktuigstaal vakkundig gebrand zijn, en wanneer men dit zelf wil doen, handelt men als volgt: Men doet in een pot, welke breeder dan diep is, en waarin ongeveer 1 K.G. gaat, de borax, welke na de bewerking ongeveer 0,25 tot 0,5 K.G. weegt. Deze pot verwarmd men op een houtskoolvuur; wanneer nu de borax gaat werken roert men deze goed om, totdat de borax rustig op den bodem blijft liggen, ten bewijze dat ze gereed is.

Voor het verhitten van het werktuigstaal is een houtskoolvuur aan te bevelen, doch kan een goed uitgebrand steenkoolvuur, gemengd met houtskool, gebruikt worden. Men mengt ongeveer 76 K.G. houtskool met 24 K.G. smekolen voor dit doel dooreen. Veel meer aan te bevelen zijn voor dit doel de ovens, welke tegenwoordig veel worden gebruikt voor het bewerken van werktuigstaal.

M.

A D V E R T E N T I Ë N .

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

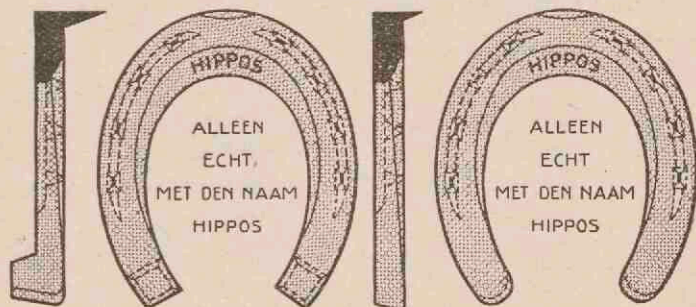
Voor *HH. Veeartsen uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.*

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

N I E U W ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

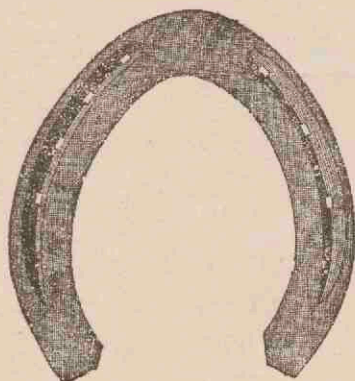
N I E U W ———
overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd.

———— **GROSSIERS HOOG RABAT.** ———

**De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen.**

levert
HOEFIJZERS.
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugghe levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

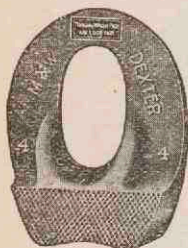
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

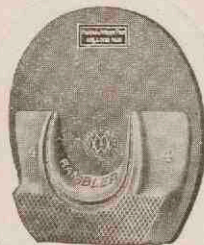
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacite”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,

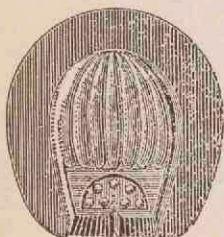
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

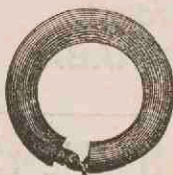
Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{8}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., niterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

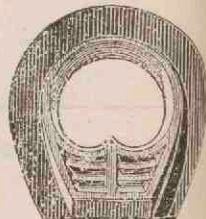
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad* en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V. in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

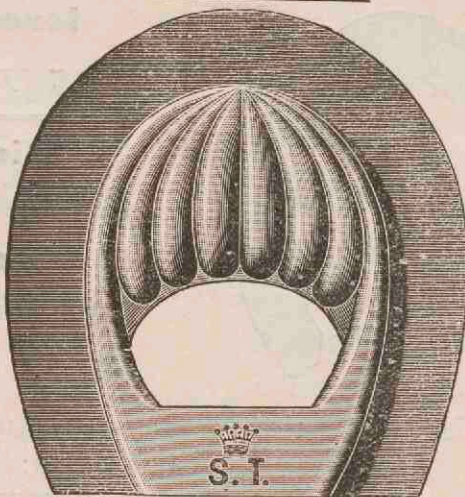
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken-

Kunsthorn.

Hoef tangen.

Renetten (rechts en links).

Hoefraspen.

Houwklingen.

Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.

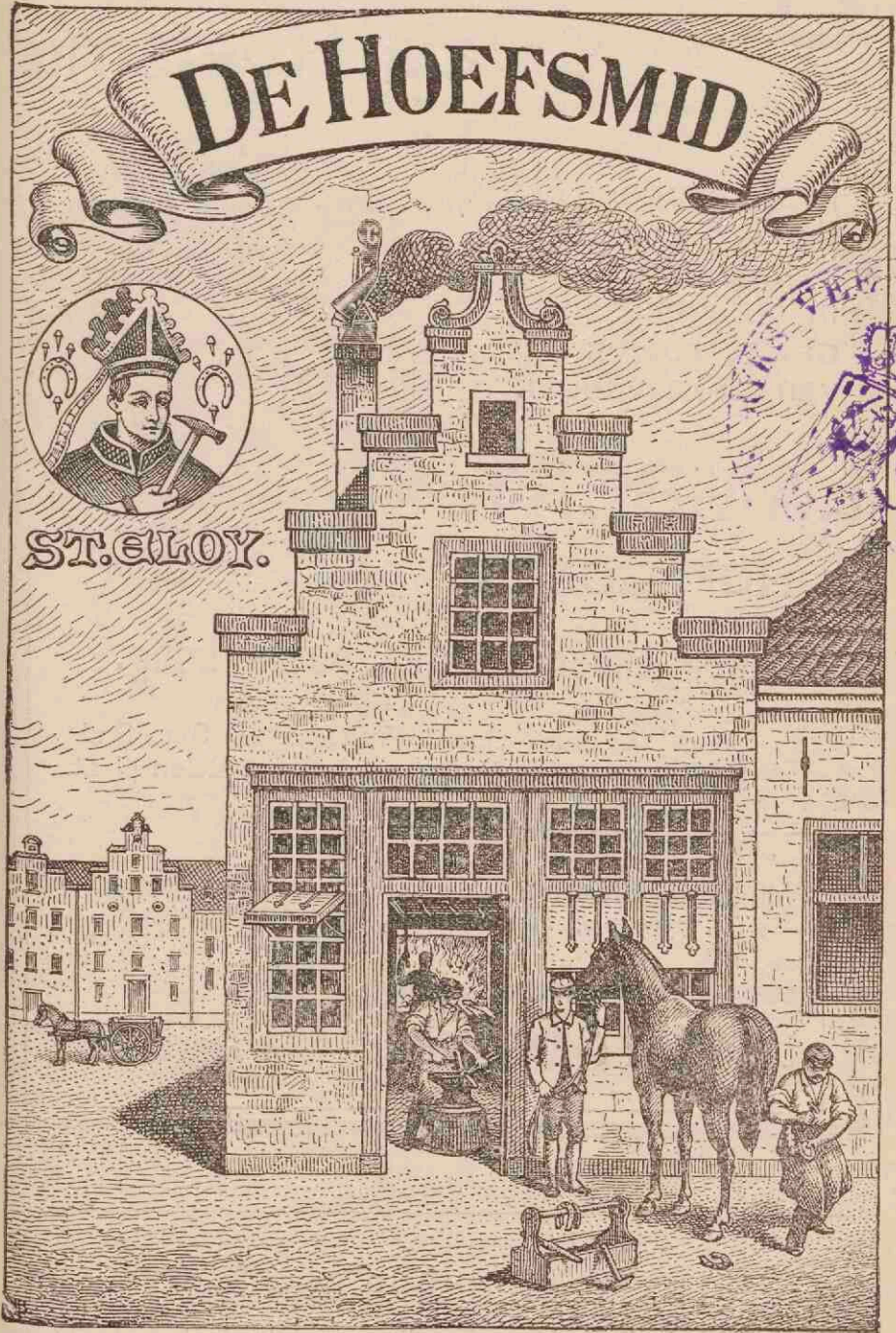
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

© 139

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuehaven.

INHOUD.

Wedstrijden in hoefbeslag en inzendingen op het gebied van hoefbeslag
op de Nationale en Internationale Landbouwtentoonstelling te 's-Gravenhage.
— Hoefsmid examen in Zeeland. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

NATIONALE EN INTERNATIONALE LANDBOUW
TENTOONSTELLING.

29 Aug.—15 Sept. 1913, Den Haag.

De wedstrijd in het Hoefbeslag voor Burgerhoefsmeden.

Voorwedstrijden.

Toen de commissie voor de afdeling Hoefbeslag van deze tentoonstelling besloot een wedstrijd voor burgerhoefsmeden uit te schrijven, begreep zij wel dadelijk dat er zeer veel deelnemers zouden komen, en wel zoo veel dat van een wedstrijd tijdens de tentoonstelling, op de wijze zooals dat vroeger plaats vond, moeilijk sprake zou kunnen zijn, omdat daarvoor te veel wedstrijddagen op het terrein zouden noodig worden. Daarom werd terstond besloten tot het houden van voorwedstrijden in verschillende deelen van ons land, teneinde een 40-tal smeden uit te zoeken, die aan den wedstrijd op het terrein zullen deelnemen.

Het aantal inschrijvingen was 191, een aantal dat ik nog grooter verwacht had. Uit de lijst hieronder, waarin het aantal voor elke provincie wordt gegeven, blijkt dat in onderscheidene provinciën meer deelname had kunnen zijn. Vooral ontbraken vele ervaren hoefsmeden van rijperen leeftijd; de overgrootste meerderheid bestond uit hen, die de laatste jaren zijn opgeleid.

Oorspronkelijk was het plan de voorwedstrijden in Juni te houden. Vooral omdat de ambachtscholen beter beschikbaar waren in de laatste helft van Juli, werd besloten in dien tijd de voorkeuring te doen plaats hebben. De ambachtscholen werden gekozen, omdat daar steeds goed ingerichte smederijen zijn met een betrekkelijk groot aantal vuren. — De voorwedstrijden hadden plaats op 18 Juli te Venlo, op 19 Juli te Dordrecht, op 22 Juli te Haarlem, op 23 Juli te Utrecht, op 25 Juli te Deventer en op 26 Juli te Groningen. Te Utrecht werd gewerkt in de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool, overal elders in de ambachtscholen. Ik wil hier wijzen op de groote bereidwilligheid, waarmede de hoefsmederijen der ambachtscholen werden beschikbaar gesteld en op den steun en de medewerking, welke wij overal van directeuren en leeraren der scholen mochten ondervinden. Dit alles verdient zeker een woord van lof.

De deelnemers werden voor iederen wedstrijd tijdig aangeschreven en uitgenoodigd eigen handgereedschap en hoefnagels mee te brengen; dit laatste vooral om te kunnen beoordeelen of rits en gaten passend waren voor de te gebruiken nagels.

Van de 191 ingeschreven hoefsmeden kwamen er 153 op, zoodat er te Venlo werkten 16, te Dordrecht 26, te Haarlem 26, te Utrecht 27, te Deventer 23, te Groningen 35.

Zooals in het reglement was aangegeven, kreeg ieder deelnemer een balk-ijzer te maken, bestemd voor een ter plaatse aanwezigen plathoef, natuurlijk op alle plaatsen denzelfden.

De regeling der voorwedstrijden en de beoordeeling der vervaardigde hoefijzers had plaats door de H. H. H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht en F. Lameris, kapitein-paardenarts aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort. De heer J. de Vries, rijksveearts

te Zalt-Bommel, ook lid der keuringscommissie, was alleen in de gelegenheid een deel van den voorwedstrijd te Utrecht bij te wonen. De voorzitter der commissie voor hoefbeslag, de heer Mr. A. F e r f te 's-Gravenhage, was op alle wedstrijden aanwezig.

In alle smederijen konden 8 smeden gelijktijdig werken, uitgezonderd te Venlo, waar de ambachtsschool slechts over 4 vuren beschikte.

De smeden werden dus in ploegen verdeeld en elke ploeg werd voor den wedstrijd den plathoef te beoordeelen gegeven en maat te nemen. Bij ieder aambeeld werd een staaf gelegd, langer dan voor het te vervaardigen hoefijzer noodig was. Als de vuren goed brandden en alle gereed waren, werd een signaal gegeven dat ieder met den arbeid kon beginnen. Dat precies gelijk beginnen was noodig, omdat het reglement voorschrijft dat voor het vervaardigen van het hoefijzer een tijd van ten hoogste 45 minuten werd toegestaan. Ten einde alle kans op onbillijkheid te ontgaan, werd door de deelnemers vooraf geloot, aan welk vuur ieder moest werken. Voor voldoende hulp bij het voor slaan werd steeds gezorgd.

Het spreekt van zelf dat overal met ijver werd gewerkt, dat „in het zweet uws aanschijn zult gij uw brood eten” hier bij velen van toepassing was. Toch bleek, dat de tijd van ten hoogste 45 minuten goed gekozen was; slechts één deelnemer was niet met het ijzer gereed toen die tijd verloopen was.

Als een ploeg gewerkt had, werd weer de volgende op dezelfde wijze aan den arbeid gezet. De heer J. B l o k k e r, wachmeester-hoefsmid te Amersfoort, die voor een goeden gang van zaken had te zorgen, wist alles uitstekend te regelen, zoodat elke wedstrijd zonder moeilijkheden verliep.

De jury kreeg nu de vervaardigde ijzers te beoordeelen en had daarmede alle wedstrijddagen handen vol werk. Op deze beoordeeling kom ik nog nader terug. In elk ijzer werd nu het volgnummer van den hoefsmid geslagen, terwijl er ten overvloede de naam van den vervaardiger, op een label, aan werd bevestigd. Na afloop van elken wedstrijddag werden de vervaardigde ijzers na de beoordeeling naar Den Haag opgezonden.

De beoordeeling der vervaardigde hoefijzers geschiedde volgens een puntenschaal, opdat van ieder deel goede nota zou worden genomen, elk onderdeel naar vooraf bepaalde waarde kon worden geschat, een vergelijking van de op de verschillende dagen gemaakte ijzers mogelijk was en later rekenschap zou kunnen worden gegeven van de beoordeeling.

Onderstaande puntenschaal was vooraf vastgesteld.

<i>onderdeelen :</i>	<i>maximum aantal :</i>	<i>behaald aantal :</i>
vorm	30	—
draagvlakke	7	—
afhelling	10	—
bodemvlakke	5	—
rits	8	—
buitenrand	5	—
binnenrand	1	—
balk	14	—
lip	5	—
nagelgat	15	—
	<hr/> 100	<hr/> —

Getracht is om door het maximum aantal punten voor ieder onderdeel de betrekkelijke waarde ten opzichte van het geheele ijzer aan te geven, dat dan door 100 wordt uitgedrukt. Dadelijk kan ik zeggen dat het gebruik van een puntenschaal, voor zoover ik weet nooit bij de beoordeeling van hoefijzers toegepast, uitstekend heeft voldaan. Zonder deze zou een zoo ge-regelde beoordeeling en billijke vergelijking van de op verschillende dagen vervaardigde ijzers niet goed mogelijk zijn geweest. Nu hadden de keurmeesters er een goed houvast aan.

Voor het eerste onderdeel „vorm”, ware beter geweest den naam „passende vorm”. De keurmeesters namelijk beoordeelden in hoeverre het ijzer, zoowel in vorm en grootte voor den hoef paste. Tal van ijzers waren te groot of te klein, te nauw of te wijd in den toon of te wijd in de takken. Lang niet altijd was de draagvlakte precies vlak en wat de afhelling betreft liet menigeen punten vallen. Voor dezen plathoef was namelijk een afhelling noodig tot achter door loopend, en vele hadden er een gemaakt als bij een gewoon modelijzer. In de rits pasten lang niet altijd de nagelkoppen; soms was de rits te smal, dikwijls te wijd. In vetheid van de rits was nogal verschil. Dat de buitenrand boven nauw gesmeed moest worden hadden vele vergeten.

Eén smid had de balk zeer ver naar voren geplaatst; enkelen welden een balk in. Voor den straal was een geringe verdieping in den balk noodig, die bij vele, overigens goede ijzers, ontbrak. Vorm, plaatsing en stand der nagelgaten waren lang niet altijd correct.

Over het algemeen is goed werk geleverd, doch er waren wel zooveel fouten en afwijkingen, dat de keurmeesters bij het toekennen en optellen der punten, tot veel verschil in cijfers kwamen, verschillen, welke bij een gewone beoordeeling der ijzers juist bleken te zijn.

Toen alle ijzers vervaardigd en beoordeeld waren en de jury dus beschikte over 153 ingevulde puntenschaalen, kon daarnaar de vergelijking beginnen. Eenvoudig werden de 40 smeden uitgekozen die de hoogste punten behaald hadden. Het hoogst behaalde aantal punten was 84; 37 smeden behaalden 74 of meer punten en deze waren dus alle aangewezen om aan den wedstrijd in Den Haag deel te nemen. Van de 6 hoefsmeden, die 73 punten behaalden, moesten er 3 uitgekozen worden, omdat volgens het reglement 40 smeden in Den Haag zouden werken. Door loting is nu uitgemaakt welke 3 van deze 6 smeden bij de 40 zouden behooren.

De 40 smeden, die dus aan den wedstrijd op de tentoonstelling konden deelnemen, zijn:

P. Jeurissen te Baarlo (gem. Maasbree), C. Joosten te Buggenum, J. H. Boon te Simpelveld, H. v. d. Velden te Geldrop, Th. Verlinden te Hoogvliet, A. J. Schieman te Axel, G. Heyaart te Schoondijke, C. B. Schouten te Hoofddorp (gem. Haarlemmermeer), H. Fehr te Nieuwer-Amstel, Jan de Geus te Terdiek (gem. Nieuwe-Niedorp), P. J. van Driel te Nieuw-Vennep (gem. Haarlemmermeer), T. Bruntink Dzn. te De Rijp, J. Dekker te Noord-Beemster (gem. De Beemster), J. Visser Jbzn. te Nieuwe-Niedorp, M. van Ophem te Abcoude, J. H. Aben te Zeist, J. van Voorst te Renswoude, H. A. van Meningen te Weesp, E. van Koldam te Wageningen, A. Steinmeyer

te Ede, J. W. Ton te Echteld bij Tiel, A. P. Saris te Tongelre, J. L. Thomassen te Aarle-Rikstel, A. de Wit te Gouda, W. Meyer, Kon. Staldepartement, Den Haag, J. W. Koerselman te Laren (G.), G. J. Barendsen te Vorden, H. Barendsen te Vorden, H. A. Huitink te Ruurlo, J. H. Huitink te Ruurlo, W. Ph. Tydink te Goor, H. Hagen te Steenwijk, H. Vossens te Doesburg, A. Harmsen te Angerlo, Jacob Bolt te Appingedam, C. J. Hoeksema te 't Zandt, J. de Noord te Ten Boer, J. Thalens te Drouwenermond (gem. Borger), A. Kroeze te Grolloo (gem. Rolde), J. Kroeze te Peize.

De hoefsmeden, die 73 punten behaalden, doch bij loting uitvielen en dus niet aan den wedstrijd deelnamen, zijn: J. van Dijk te 's-Gravezande, C. M. Schieven te Nieuwer-Amstel en G. J. Lenderink te Zelhem.

De jury heeft gemeend, zooveel mogelijk haar oordeel over de verschilende ijzers te moeten bekend maken, om iederen smid in de gelegenheid te stellen te kunnen nagaan of hij zijns inziens billijk beoordeeld is, om ieder te wijzen op de fouten in zijn ijzer en om belangstellenden in de gelegenheid te stellen hun oordeel met dat van de keurmeesters te vergelijken. Mijns inziens is het aldus bekend maken der beoordeeling in aller belang.

Om nu ieder in de gelegenheid te stellen ijzer en beoordeeling te contrôleeren, zijn alle ijzers met den naam van den vervaardiger en de ingevulde puntenschaal opgehangen in het gebouw voor hoefbeslag op de tentoonstelling.

De ijzers zijn opgehangen van iedere provincie afzonderlijk, terwijl aan de ijzers van hen, die opgeroepen werden voor den eindwedstrijd in den Haag, een roode, en aan die van de anderen een witte kaart bevestigd is. Deze expositie van de vervaardigde hoefijzers geeft een overzicht van de deelname in elke provincie en van het aantal, dat daaruit aan den eindwedstrijd kon deelnemen. Dat hieruit zeker wel conclusiën te trekken zijn betreffende belangstelling en vordering in het hoefbeslag in verschillende provinciën zal niemand betwijfelen. IJverig wordt dan ook gebruik gemaakt van de bezichtiging dezer collectie en heel wat is er „nagekaart” over de beoordeeling der hoefijzers.

Ik zal hier een staatje geven van het aantal deelnemers uit iedere provincie, en het aantal tot den wedstrijd toegelaten hoefsmeden.

<i>Provincies.</i>	<i>Aantal deelnemers.</i>	<i>Aantal tot den wedstrijd toegelaten smeden.</i>	<i>In %.</i>
Groningen	20	4	20
Friesland	9	0	0
Drenthe	6	2	33
Overijssel	9	2	22
Gelderland	17	10	59
Utrecht	10	3	30
Noord-Holland	25	8	32
Zuid-Holland	17	3	17
Zeeland	11	2	18
Noord-Brabant	15	3	20
Limburg	14	3	21

Reeds bij de voorwedstrijden was op te merken dat te Haarlem en te Deventer in het algemeen het best gewerkt werd. Uit deze tabel blijkt dat Gelderland de kroon spant, terwijl Friesland de eenige provincie is welke geen deelnemers aan den eindwedstrijd leverde.

Eindwedstrijd.

Op 3 en 4 September werd op een daarvoor bestemd terrein van de tentoonstelling de eindwedstrijd gehouden. Door de goede zorgen van den heer L. J. Hoogkamer te 's-Gravenhage, bijgestaan door den heer Blokker, was alles goed georganiseerd. De firma Reesink te Zutphen leverde 7 nieuwe veldsmidsen, 7 nieuwe aambeelden en nieuwe hamers, waarmee de deelnemers uiterst tevreden waren. Van gegolfd plaatijzer was een beschuttende wand opgeslagen, terwijl een zeil de beslagplaats tegen zon beschutte. Het grootste bezwaar was, dat de duinbodem niet vlak was en een harde weg voor het monstren der paarden ontbrak. Het weer werkte mee, niet te veel warmte en zon, en geen regen.

Elken dag werkten 20 smeden, verdeeld in 3 ploegen, waarvan er 2, ieder van 7 in den voormiddag, en een van 6 in den namiddag werkte. De firma van der Kuilen leverde de paarden, die te voren reeds waren uitgezocht. Aan de meeste hoeven viel nogal veel te besnijden. In het geheel werden 10 paarden rondom beslagen.

Bij loting werd aan elken deelnemer aangewezen welken hoof hij had te beslaan en aan welk vuur en aambeeld hij had te werken. De hoefsmeden van een volgende ploeg onderhielden de vuren en hielpen voor slaan. Het afnemen van het oude ijzer, bewerken en beslaan van den hoof, moest binnen $1\frac{1}{4}$ uur geschieden.

De jury, behalve uit de h.h. Kroon en Laméris, nu nog bestaande uit de h.h. de Vries te Zalt-Bommel, S. v. Angeren, onderwijzer in practisch hoefbeslag aan de Rijksveeartsenijschool te Utrecht en J. H. Scholten, opperwachtermeester-hoefsmid te Amersfoort, beoordeelde van elken deelnemer het afnemen en besnijden van den hoof, het gepaste hoefijzer en den beslagen hoof. Voor elk dezer drie onderdeelen konden 10 punten behaald worden, zoodat het maximum aantal punten 30 was.

Het hoogste aantal punten dat verkregen werd bedroeg 25, terwijl alle, die 23 punten of meer verkregen, nog een geldprijs verwierven en aan allen, die 20 of meer punten verwierven nog een eervolle vermelding werd toegekend.

De uitslag van den wedstrijd is als volgt:

- 1ste prijs: J. W. Ton te Echteld, getuigschrift voor gouden medaille en f 60;
- 2de prijs: H. Vossens te Doesburg, getuigschrift voor gouden medaille en f 50;
- 3de prijs: Jan de Geus te Terdiek (gemeente Nieuwe-Niedorp), getuigschrift voor gouden medaille en f 40;

4de prijs: W. Meyer, Koninkl.-Staldepartement Den Haag, getuigschrift voor verguld zilveren medaille en f 30;

4de prijs: J. Visser Jbn. te Nieuwe-Niedorp, getuigschrift voor verguld zilveren medaille en f 30;

4de prijs: J. van Voorst te Renswoude, getuigschrift voor verguld zilveren medaille en f 30.

Verder werden nog eervolle vermeldingen toegekend aan :

H. Barendsen te Vorden, G. J. Barendsen te Vorden, T. Bruntink Dzn. te De Rijp, A. Harmsen te Angerlo, H. A. Huitink te Ruurlo, H. A. van Meningen te Weesp, A. P. Saris te Tongelre, J. Thalens te Drouwenermond (gem. Borger), en W. Ph. Tydink te Goor.

Na afloop van den wedstrijd werd, bij monde van den voorzitter der hoefbeslag-commissie, de uitslag bekend gemaakt. Het is bekend, dat de hoefsmeden, die aan den eindwedstrijd op het tentoonstellingsterrein deelnamen, vergoeding kregen voor gemaakte reis- en verblijfkosten.

Utrecht.

H. M. Kroon.

* * *

Wedstrijd voor onderwijzers aan cursussen in practisch hoefbeslag en smeden in het bezit van een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag op 6 September.

Het aantal personen, dat zich voor dezen wedstrijd had ingeschreven, bedroeg 13, in alphabetische volgorde zijnde: J. Adriaanse Jzn. te Goes, Ph. Bongaerts te Maasniel, C. J. D. Huchshorn te Lienden, J. Ph. Huitink te Ruurlo, H. Kerckhaert te Stoppeldijk, Chr. Mark te Amersfoort, M. Ritsema te Appingedam, G. J. Rolink te Enschede, W. J. Stuivenberg te Utrecht, Joh. Tetenburg te Amersfoort, W. G. J. H. Vogels te Buggenum, Hugo van Waesbergen te Oud-Beierland en Petrus Zegwaard te Amersfoort, die alle hebben medegegongen, behalve de op één na laatst genoemde.

Het was bekend, dat ieder deelnemer een ijzer had te verleggen en bovendien 10 minuten om een oordeel te vormen over enkele ijzers en van dat oordeel mededeeling te doen, terwijl enkele van hen, die daarbij den besten indruk hadden gemaakt, gedurende een kwartier onderwijs hadden te geven omtrent een of ander onderwerp op het gebied van de hoefkunde.

Ieder deelnemer had ongeveer 3 kwartier tijd voor het afnemen van het ijzer, het besnijden van den hoef, het zoo noodig vervormen van het ijzer en het onderslaan hiervan. — De jury bestond uit 5 personen, welk aantal te groot is, hetgeen bij dezen wedstrijd opnieuw is gebleken. Twee jury-leden zijn voldoende, desnoods met een derde als beslisser, indien de twee het in een of ander geval niet eens mochten worden. Het te groote aantal levert vooral bezwaar op bij het ondervragen van de candidaten naar de fouten van het afgenomen ijzer en de wijze waarop de hoef moet worden of is besneden. Het ondervragen vordert zodoende te veel tijd, — de candidaat twee of driemaal op dezelfde vragen van verschillende juryleden te antwoorden, òf alle juryleden hebben de antwoorden niet voldoende gehoord.

De directeur der Haagsche Gemeentereiniging had welwillend een 6-tal paarden ter beschikking gesteld. Het meereendeel der deelnemers was zoo verstandig het paard, waarvan zij een ijzer hadden te verleggen, eerst te laten stappen en draven. Dit beantwoordde echter minder aan het doel dan onder gewone omstandigheden het geval is, daar het beschikbare monsterterrein hobbelig was en de meeste paarden moeilijk in draf waren te krijgen, — gedeeltelijk wegens stramheid en een paar wegens kreupelheid.

Het afnemen van het ijzer geschiedde over het geheel genomen goed. Er

werd gelijktijdig aan ieder paard slechts door een deelnemer gewerkt. Dit was een goede maatregel, doch de splitsing van de twaalf deelnemers in twee groepen is nog niet voldoende geweest. Er moesten feitelijk gelijktijdig niet meer dan 3 personen aan het werk zijn om de werkzaamheden behoorlijk te kunnen volgen.

Het besnijden is over het geheel voldoende tot goed geweest, doch er zijn ook enkele, die òf te veel hebben weggenomen bij een zwakken hoof, òf niet voldoende gelijkmatig het besnijden hebben verricht.

Het verleggen is voorgeschreven uit een oogpunt van tijdsbesparing, maar bij een volgenden zoodanigen wedstrijd is het verkieslijk dat ieder deelnemer een paard krijgt, dat ook werkelijk doelmatig beslagen is, of anders dat het verleggen wordt vervangen door het maken en onderslaan van een passend ijzer. Thans was bij een deel van het 6-tal paarden een ondoelmatig ijzer aanwezig en kon een deelnemer met den besten wil der wereld het ijzer voor den betreffenden hoof niet zoodanig vervormen als nuttig en noodig moest worden geacht.

De wedstrijd heette te beginnen om 9 uur. De 12 deelnemers hebben geloot om het nummer van het paard en om den linker- of rechtervoorhoef. De loting is ook toegepast bij de volgorde voor dat de deelnemers eenige ijzers te beoordeelen hadden en ook bij het bespreken van een opgegeven onderwerp.

Het practisch werken was tegen halfeen afgeloopen, terwijl om halftwee met de beoordeeling der ijzers werd aangevangen. Met het oog op een eenigszins vlot verloop had ieder deelnemer 5 minuten voor de beoordeeling van eenige oude ijzers en eveneens 5 minuten voor het bespreken van den vorm, de draagvlakte, de afhelling, de nagelgaten en verdere afwerking, zooals van lip, mogelijke kalkoenen, enz. Dientengevolge was dit onderdeel te ruim drie uur afgeloopen en werden tot het 3e onderdeel aangewezen de heeren Huitink, Kerckhaert, Mark, Ritsema, Tetenburg en Zegwaard. Het overgrootste deel van deze 6 bleek bij het behandelen van het getrokken onderwerp, waarbij ook wel eens 2 of 3 vraagpunten waren opgegeven, zeer zenuwachtig. Wij zijn er van overtuigd dat alle 6 met de verschillende gevraagde onderwerpen voldoende op de hoogte zijn om er eenige minuten zakelijk over te praten en eenvoudige smidsleerlingen een en ander duidelijk te maken over standen, steengallen, hoofvormen, ijzervormen enz. Blijkbaar hadden de deelnemers zich in dat opzicht zoo goed als niet geoefend en konden zich er niet voldoende indenken, dat de jury-leden in het ter beschikking gestelde kwartier hun leerlingen moesten zijn.

Het is nog maar korten tijd dat in Nederland onderwijzers in practisch hoefbeslag bestaan en de nu gehouden wedstrijd is een eerste proef, waarbij hun geschiktheid als onderwijzer ter vergelijkende beoordeeling kwam. Het ligt derhalve voor de hand, dat de beoordeelingswijze allicht fouten zou aanwijzen, maar ook dat de voorbereiding der deelnemers zwakke punten zou blijken te bezitten. In beide richtingen zal verbetering dienen te komen en de gehouden wedstrijd is tot het erlangen dier verbetering van groot belang te achten. Al zijn de verkregen resultaten dan ook niet voldoende bevredigend en al is het grootste meerendeel der deelnemers ook teleurstellend naar huis

gegaan, ieder zal kunnen toestemmen dat het hoefbeslag veel belangstelling heeft en deze wedstrijd een nuttige nawerking kan hebben ter aanvulling van de gebleken leemten.

De uitslag, zooals die door de jury aan het Dagelijksch Bestuur der tentoonstelling is voorgesteld, luidt als volgt:

getuigschrift voor gouden medaille met f 60 aan J. Ph. Huitink te Ruurlo (burger-hoefsmid);

getuigschrift voor verguld zilveren medaille met f 40 aan Joh. Tetenburg te Amersfoort (wachtmeester-hoefsmid bij de artillerie, onderbaas aan de rij- en hoefsmidsschool);

getuigschrift voor zilveren medaille met f 20 aan Chr. Mark te Amersfoort (wachtmeester-hoefsmid der cavalerie, onderbaas aan de rij- en hoefsmidsschool).

Engeland is van oudsher het land, waar het hoefsmidsvak het meest op den voorgrond is getreden. Op de jaarlijksche groote landbouwtentoonstelling wordt aldaar geregeld een wedstrijd van hoefsmiden gehouden. Men heeft daar steeds een vierkant, waarvan drie zijden zijn verhoogd en met hout bevoerd. De eene zijde is open. De inrichting te 's-Gravenhags was behoorlijk goed, doch die in Engeland is ongetwijfeld beter. H.

* * *

Afd. XVI Hoefbeslag.

De **inzendingen voor hoefbeslag**, bestaande uit verzamelingen van hoefijzers, door de inzenders zelf vervaardigd, uit de hand gesmeed en niet gevijld op de vlakten, en begrepen onder **klasse 5** van den catalogus, waren verdeeld in een aantal rubrieken, genummerd van *a* tot *h*, waarvan hieronder alleen de inzendingen *a*, *f*, *g*, *h*, zullen worden besproken. (De heer H. v. L. geeft daarna eene beschouwing omtrent de rubrieken *b*, *c*, *d* en *e*. Red.)

a. 10 handgesmede hoefijzers voor normale hoeven; 4 ijzers zonder-, 4 met kalkoenen, en 2 met stoot en kalkoenen.

Prijs: getuigschrift voor zilveren medaille en f 10.

Hiervoor waren aanwezig 14 verzamelingen, meerendeels best werk, sommige waren niet compleet, waarom ze voor een onderscheiding niet in aanmerking konden worden gebracht.

Uitslag: prijs H. Kerckhaert te Stoppeldijk, zijnde een collectie die aan alle gestelde eischen beantwoordde.

Dezelfde prijs werd waardig geacht voor de collectie van J. Tetenburg te Amersfoort, die daarom door de commissie van keuring aan het Bestuur werd aanbevolen voor eenzelfde onderscheiding.

Voorts werden wegens hun goed werk C. B. Schouten te Hoofddorp en P. Zegwaard te Amersfoort voor eene „eervolle vermelding” aanbevolen.

f. Winterbeslag, scherp beslag; beslag tegen inballen van sneeuw.

Prijs: getuigschrift voor een zilveren medaille en f 10.

Hiervoor waren aanwezig 5 inzendingen, waarvan, wegens volledigheid der verzameling en zuiver werk, de prijs werd toegekend aan H. Verstappen te 's Hertogenbosch.

g. Hoefijzers voor renpaarden en harddravers en jachtpaarden.

Prijs: getuigschrift voor zilveren medaille en f 10.

Aanwezig 7 inzendingen, waarvan de beste collectie werd geacht die van C. Molenaars te Den Haag, zijnde zeer compleet en best werk. Meerdere inzendingen, hoewel goed werk zijnde, waren niet compleet genoeg, terwijl een andere, zijnde een luxe-verzameling, voor eene beprijzing niet in aanmerking kon worden gebracht.

h. Beslag voor muilieren, ezels en ossen.

Prijs: getuigschrift voor zilveren medaille en f 10.

Aanwezig 3 inzendingen.

Prijs: H. Verstappen te 's Hertogenbosch, goede en complete collectie. De beide andere inzendingen waren minder volledig; bij een dezer was het beslag voor ossen machinaal werk.

Klasse 6. De opleiding van hoefsmeden, omschreven in 5 rubrieken, geldprijzen of getuigschriften voor medailles.

Aanwezig: eene inzending van 38 collecties door de Rijksvecartsenijschool te Utrecht en van 16 collecties door de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort, welke, evenals alle andere inzendingen betreffende de Hoefkunde, in het gebouw voor Hoefbeslag waren tentoongesteld.

Eene bijzondere vermelding verdienen o. i. in de verzameling van eerstgenoemde inrichting: de collecties historische hoefijzers, in 3 kasten verdeeld, voor een gedeelte in „Nederland” opgegraven hoefijzers, voor een ander gedeelte gevonden en bijeenverzameld in Limburg, of aldaar uit de Maas opgegraven; voorts de verzameling slecht beslag, aan de school afgenomen, en een groote collectie fabrieksiijzers. Onder de noodshoenen, beslag zonder nagels, misten we den noodshoer van C. Roodvoets; een beter noodijzer dan dit zagen we onder de aanwezige niet; dan het beslag voor verschillende doeleinden, een respectabele collectie; het winterbeslag en het beslag met gummizolen waren zeer volledig vertegenwoordigd, verder eene keurige verzameling hoefijzers door de deelnemers aan den cursus voor onderwijzers in practisch hoefbeslag in 1912 vervaardigd.

In de verzameling der Militaire Hoefsmidschool zag men een keurige collectie gereedschappen voor de vervaardiging van hoefijzers en voor de bewerking van den hoef en het beslaan daarvan, de opvolgende bewerking van den ijzerstaf tot hoefijzer, eene beste collectie beslag met gummi-zolen, het moerasbeslag, een goede verzameling hoefijzers door de leerlingen vervaardigd, ook machinaal vervaardigde hoefijzers. Bij de abnormale hoefvormen prachtige voorbeelden van usuur van het hoefbeen aan de zoolvlakte, als gevolg van hoornbuil aan de zool; het beslag van renpaarden, harddravers en jachtpaarden. Bij de leermiddelen der school vele platen en teekeningen en boeken voor het teekenonderricht, en eindelijk een belangrijke collectie militair beslag, niet alleen van Nederland, maar ook van het leger in Zwitserland, België, Oostenrijk, Duitschland en Frankrijk.

De inzendingen van beide rijksinstellingen voldeden zonder twijfel aan de hoogste eischen; zij waren een sieraad in het gebouw voor hoefbeslag, tevens zeer leerrijk voor den vakman en interessant voor den belangstellende, eene minutieuze beschrijving overwaardig; zij verdienden stellig de grootste onder-

scheiding. De jury was intusschen van oordeel om aan deze inzendingen, van rijksinrichtingen afkomstig, geen bekroningen van welken aard ook, te moeten toekennen. Ondergeteekende wil gaarne hulde brengen aan de prachtige tentoonstelling dezer verzamelingen.

Klasse 7. Nieuwe en doelmatige uitvindingen op het gebied van hoefbeslag. Slechts een inzending, in den vorm van: „noodijzer zonder nagels of riemen, kan in zeer korten tijd door een ieder ondergelegd worden zonder een of ander hulpmiddel”. Zoo luidde een bijgevoegd opschrift, doch de jury meende dat deze nieuwigheid niet prijzenswaardig kon worden geacht.

Klasse 8. Ter opluistering. Ook hier was slechts eene inzending aanwezig, namelijk eene verzameling van 31 verschillende modellen van hoefijzers van den hoefsmid J. W. Ton te Echteld, Gelderland, waarvoor de commissie van keuring eenparig gaarne een „zeer eervolle vermelding” heeft aangevraagd bij het Bestuur der Tentoonstelling, zijnde meesterlijk hoefsmidswerk.

In het gebouw voor hoefbeslag was ook gelegenheid gegeven aan *fabrikanten* en *handelaren* tot inzending van materialen, betrekking hebbende op het hoefbeslag. Hiervan was alleen gebruik gemaakt door de firma A. de Grujter & Co., Den Haag, die in Stand 2 eene ruime en bezienswaardige collectie tentoonstelde, waarvan hier wordt aangeteekend een aantal hoefijzers van de hoefijzerfabriek der firma Werkman, Barkmeijer & Co. te Helpman-Groningen; voorts scherpe kalkoenen in alle vormen, de verschillende gummi-zolen, gereedschappen voor het besnijden en beslaan, de capewell-hoefnagels, aambeelden, blaasbalgen, schootsvellen en meer andere artikelen, die zeker hun weg wel zullen vinden, wanneer de vakman de ondervinding heeft van practische bruikbaarheid daarvan.

M.

* * *

Tentoonstelling. Onderafdeeling B. Klasse 5; rubriek b. c. d. en e.

Boven verwachting mag dit onderdeel ter tentoonstelling als zeer geslaagd worden genoemd. Het aantal inzenders bleek zoo groot, dat een afzonderlijke tent daarvoor moest worden beschikbaar gesteld en — al was de plaatsing daarvoor eenigszins afgelegen — zoo had zij niet over bezoek te klagen.

De inzendingen waren dan ook voor den vakman zeer belangrijk en enkele inzenders zijn er in geslaagd om van het tentoongestelde een behaaglijk geheel te maken; zoo mag hier zeker stand 22 van C. Molenaar te Den Haag worden genoemd.

Bij opmerkelijke beschouwing echter viel er op het ingezondene hier en daar nog al aanmerkingen te maken.

Over het geheel liet het model der ijzers veel te wenschen over en kon men zien dat de werkman niet anders kon, daar hetzelfde gebrek in al zijn ijzers werd aangetroffen. Ook de nagelgaten stonden bij velen onregelmatig, dikwijls waren zij te vierkant en te groot. Een enkele had de ijzers rondom opgevild en daarna in het vuur zwart gemaakt, wellicht denkende hiermee door de mazen te slippen, wat hem echter niet is gelukt.

Wanneer wij de verschillende rubrieken nagaan, kunnen we gevoeglijk b, *beslag bij strijken*, en c, *beslag bij klappen*, samenvatten. Nieuws is er op dit gebied niet vertoond, terwijl enkelen het zich erg gemakkelijk hadden

gemaakt door slechts een paar ijzers in te zenden; de prijs in beide rubrieken werd toegewezen aan P. Zegwaard te Amersfoort.

In de rubriek *d. Handgesmede IJzers voor abnormale hoeven*, leverde het onderzoek bij enkele bezwaar op, aangezien alle ijzers onder een hoornschoen waren vastgehecht, zoodat het geheele smidswerk niet kon worden beoordeeld.

Een fraaie collectie vormde die van den prijswinner W. J. Stuijvenberg te Utrecht, stand 20; dit werk zal zeker de aandacht der bezoekers hebben getroffen.

Rubr. *e.* was slechts matig bezet. Slechts 3 mededingers werden aangetroffen. Hoewel nog verre van volmaakt, kon toch de prijs worden uitgereikt aan H. Verstappen te 's Bosch. Dit ijzer zou nog beter aan het doel kunnen beantwoorden, wanneer de opstaande rand wat hooger was uitgesmeed en de schroefbout iets zwaarder was geweest. Overigens won hij het ver van de anderen, door geringe zwaarte en eenvoud van bewerking.

Nog dient vermelding de collectie ijzers van Ton te Echteld, te laat ingezonden om voor mededinging in aanmerking te mogen komen. Hoewel de rubrieken *b.*, *c.* en *e.* niet volledig waren bezet viel het werk op door goed model en keurige afwerking. Natuurlijk zal niet iedereen tevreden zijn met den uitslag; een ieder denkt zijn uil een valk te zijn, doch zeer zeker mogen wij allen ons verheugen dat de smeden op deze tentoonstelling zoo'n goed figuur hebben gemaakt en dat de paardenhouder zich heeft kunnen overtuigen, wat voor moeite er wordt gedaan om dit onderdeel van den landbouw vooruit te brengen, want de waarde van het paard hangt grootendeels af van zijn hoeven.

H. v. L.

HOEFSMID-EXAMEN IN ZEELAND.

Den 18 Augustus j.l. en de daarop volgende 2 dagen werd te Middelburg vanwege de Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeteelt in Zeeland, gelegenheid gegeven aan de smeden, die den 2-jarigen cursus in hoefbeslag hadden gevolgd, examen af te leggen voor het behalen van een diploma.

Opgegeven hadden zich 46 candidaten, waarvan 44 een cursus hadden gevolgd (één afwezig door ongesteldheid) en 2 particulier onderwijs genoten; deze beiden slaagden, en wel een „met lof”. Van de 43 cursianen kon slechts aan 13 een diploma worden uitgereikt, waarvan aan een „met lof”.

Over het algemeen werd minderwaardig werk geleverd; in het besnijden van den hoef en het pasklaar maken van het ijzer waren de meesten slecht geschoold; er werd traag en onhandig gewerkt.

Voor een dergelijk slecht resultaat moet een oorzaak te vinden zijn.

Aan elken cursus mag slechts door hoogstens 12 leerlingen worden deelgenomen; gedurende 2 jaren wordt elk jaar 16 maal 3 uren practischen en 8 maal 2 uren theoretisch onderwijs gegeven. De regeling is dus goed en het ligt voor de hand, dat het practisch onderricht niet overal in goede handen is geweest.

Waar in Zeeland zooveel werk wordt gemaakt van de opleiding der smeden, zoo noodig voor den waardevollen paardenstapel dier provincie

mag er worden aangedrongen, dat beste leermeesters daarvoor worden aangesteld en deze de opdracht krijgen om onvoldoende ervaren of trage leerlingen voor te dragen een verder volgen van den cursus niet toe te staan, want deze werken dikwijls remmend op het onderwijs.

In een betrekkelijk lastig te bereizen provincie als Zeeland, waar de fokker niet zoo makkelijk een beteren smid kan opzoeken en van de cursianen dikwijls veel wordt geëischt, moet vooral het practisch onderwijs goed zijn, al zal dat mogelijk geldelijke offers vergen.

Voor een diploma werden voorgedragen: Alph. L. Kindt te Graauw (Zandberg), A. J. Schieman te Axel, deze beiden *met lof*:

Gust. Ed. Kindt te Graauw (Zandberg), Marc. Mol Pz. te 's Heer Arendskerke, J. M. Adriaanse Jr. te Goes, C. J. van Dongen te Oud-Vosmeer, L. Q. van Nieuwlande te Koewacht, J. A. Schieman te Axel, P. Braam en H. van Leerdam, beide te Wolphaartsdijk, Iz. de Hulle te Breskens, P. van Elsacker te Krabbendijke, P. A. Butler te Biezelinghe, Abr. de Jager te Driewegen en C. Gebraad te Tholen.

H. v. L.

KORTE MEDEDEELING.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 15 Aug. is vertrokken de leerling P. Goelema van 't Waar bij Scheemda met een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift. Op 22 Juli is als leerling gekomen W. Zwartenkot te Grootegast.

Aan de inrichting houden thans mede verblijf de leerlingen R. Bronsema van Schormer, E. Engelkens van Wedde, J. Klunder van Ten Boer en H. Pastoor van Bierum.

— **Hoefbeslagcursus te Oud-Beijerland.** Aan het einde van den 2-jaarlijkschen cursus, die aanvankelijk is begonnen met 12 leerlingen, werd aan 5 leerlingen op 26 Aug. j.l. een examen afgenomen. Het resultaat hiervan was dat A. Vermeer te Hoogvliet, Corn. Stolk te Ridderkerk en Th. Korporaal te Oud-Beijerland, alle drie een getuigschrift verwierven den cursus met goed gevolg te hebben medegemaakt, en L. v. d. Sluiste Mijnsheerenland en A. Bijl te Westmaas, beide met voldoende uitslag.

Leider van den cursus was Dr. P. Vermaat te Oud-Beijerland, terwijl de onderwijzer in hoefbeslag H. van Waesbergen te Zinkweg, gem. Oud-Beijerland, het onderricht in het practisch gedeelte verstrekke.

Het examen werd afgenomen door de onderwijzers en door den heer A. W. Heidema te 's-Gravenhage, in tegenwoordigheid van den voorzitter der afdeling Oud-Beijerland der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, den heer J. de Reus Gzn.

ADVERTENTIËN.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *H.H. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

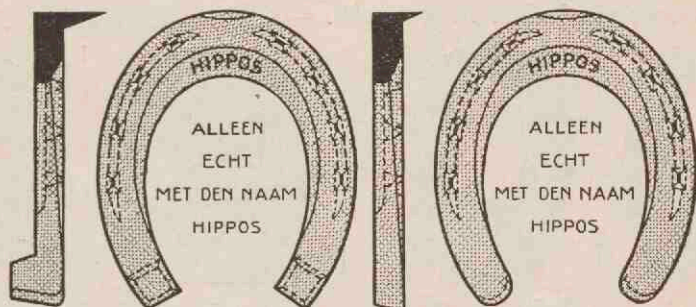
Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK

„HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar MET
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar niet vertegenwoordigd.

————— **GROSSIERS HOOG RABAT.** —————

De Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek
Helpman—Groningen.

Levert

HOEFIJZERS

die theoretisch en practisch goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugghe levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

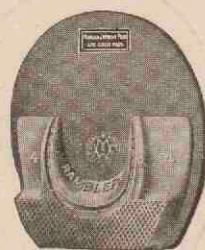
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

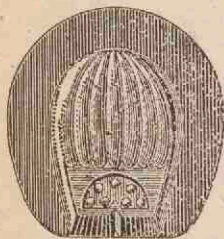
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

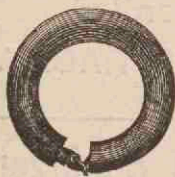
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem-

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

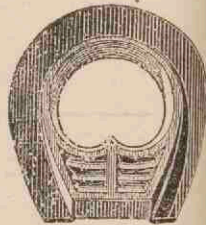
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

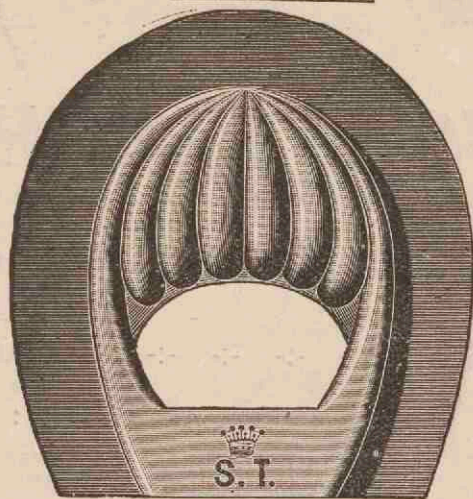
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.

Renetten (rechts en links).

Hoefraspen.

Houwklingen.

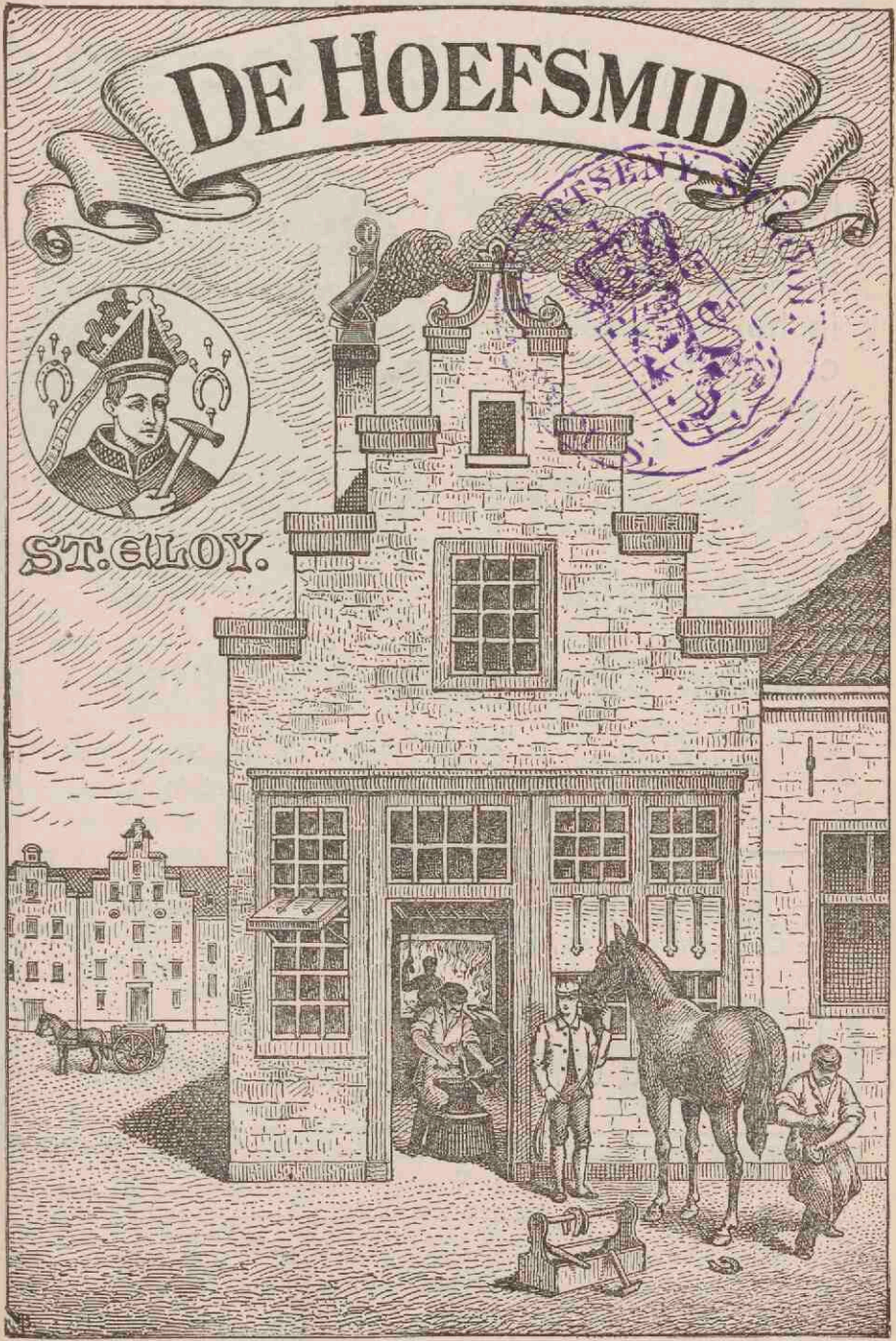
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.

om ijzer en staal te
wellen.

A391

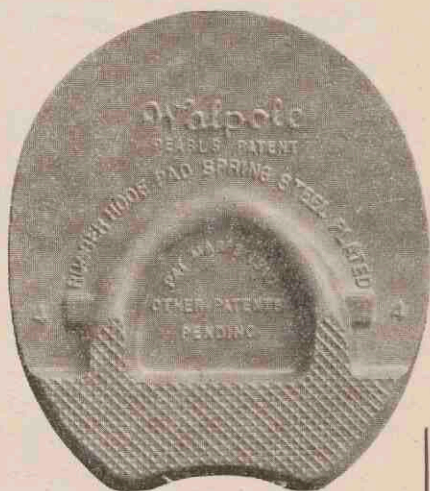
18e Jaargang. — Aflevering 10. — 15 Oct. 1913.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 's GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuehaven.

INHOUD.

De opleiding der hoefsmiden. — Metingen van den hoorn-groei bij ver-
schillend hoefbeslag, door H. M. Kroon. — Korte mededeelingen. —
Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het
hoefbeslag. — Advertentiën.

DE OPLEIDING DER HOEFSMEDEN.

Dit onderwerp is al in de eerst verschenen aflevering van „De Hoefsmid”, alzo in Januari 1896, ter sprake gebracht en daarna herhaaldelijk en nog steeds blijft zij aan de orde, daar een voldoende systeem van opleiding in Nederland niet bestaat. Er is ongetwijfeld veel nut gesticht met het houden van cursussen en het resultaat hiervan is verbeterd al naarmate deze deugdelijker zijn geworden, n.l. hogere eischen voor de toelating en een langeren duur van den cursus. De militaire hoefsmeden worden opgeleid aan de Rijen Hoefsmidschool te Amersfoort, terwijl door gepleegd overleg tusschen het Ministerie van Oorlog en dat van Landbouw, Nijverheid en Handel, ook geregeld aldaar eenige burger-leerlingen plaatsing vinden. De particuliere Inrichting voor hoefbeslag te Groningen, opgericht in 1888, waar aanvankelijk 2, later 4 en tegenwoordig meestal 5 à 6 leerlingen, gedurende 5 à 6 maanden opleiding ontvangen en welke Inrichting op 1 Oct. j.l. haar 25-jarig bestaan heeft kunnen herdenken, heeft het houden van cursussen in Groningen en Drenthe deels overbodig gemaakt, deels de publieke opinie doen inzien, dat een voortdurend verblijf van 5 à 6 maanden aan een goed beklante hoefsmederij van meer deugdelijken aard is dan het volgen van een cursus, waarbij eens in de week, of eens in de veertien dagen gedurende een of twee jaren lessen worden gegeven. Hierdoor komen er ook nog verscheiden burger-leerlingen uit Groningen en Drenthe in Amersfoort, waar het verblijf 6 maanden duurt. Sedert een 3-tal jaren bestaat er aan de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht jaarlijks gelegenheid om opleiding te ontvangen voor onderwijzer in hoefbeslag.

Het is een algemeene regel dat de theorie der hoefkunde wordt gegeven door een vee-arts, het onderricht in de praktijk door een hoefsmid, welk onderricht meestal ook onder toezicht van den veearts staat, en zooveel mogelijk door dezen wordt bijgewoond.

Het aantal burger-hoefsmeden is natuurlijk veel grooter dan dat der militaire. Wij hebben geen gegevens om de verhoudingen onder cijfers te brengen. Dit doet ook minder ter zake, daar het groote verschil in aantal een algemeen bekende waarheid is. Niettegenstaande dit feit speelt de burgermaatschappij min of meer leentje-buur bij de militaire en het komt ons voor dat wanneer samenvoeging der opleiding voor burger- en militaire hoefsmeden gewenscht mocht zijn, het kleiner aantal militaire leerlingen dan plaats moesten vinden aan een burgerhoefsmidschool en niet de burgerleerlingen toelating moesten verzoeken aan een militaire opleidingsplaats, zooals thans in Nederland het geval is. Bovendien zijn wij echter de meening toegedaan, dat een geheele of gedeeltelijke scheiding in het onderwijs voor burger- en militaire hoefsmeden gewenscht is.

Men versta ons wel: wij meenen dat het hoefsmidsvak dankbaar moet zijn voor de gehouden cursussen in hoefbeslag, — voor het beschikbaar stellen van plaatsen aan de Rijen Hoefsmidschool te Amersfoort voor burger-leerlingen en voor het in het leven roepen van een cursus voor op-

leiding van onderwijzers in hoefbeslag, maar ook dat de toestanden zich zoodanig hebben gewijzigd, dat er thans een radicale verbetering moet komen en wel een afzonderlijke burger-hoefsmidschool, in den trant als die te Dresden in het Koninkrijk Saksen bestaat en ook op verscheiden andere plaatsen, zij het dan ook op kleinere schaal, zooals de centrale hoefsmederschool te Brussel.

In de volgende aflevering komen wij inzake de wenschelijkheid eener burger-hoefsmidschool in Nederland nog nader terug.

METINGEN VAN DEN HOORNGROEI BIJ VERSCHILLEND HOEFBESLAG,

DOOR

H. M. KROON,

Leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool.

Overdruk uit het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde van 15 Sept. 1912.

De groei van den hoef bij het paard hangt, zooals bekend is, van verschillende omstandigheden af. Er bestaat verschil naar geslacht, ras, leeftijd van het individu, terwijl verder voeding, hardheid en vochtigheid van den bodem, meer of minder beweging, van beteekenis zijn. De hoofdzaak is of de bloedstroom door den hoef al of niet bevorderd wordt door het hoefmechanisme; onder hoefmechanisme te verstaan de vormveranderingen in den hoef bij opvolgende perioden van ontlasting en belasting, zooals die bij een loopend paard voorkomen. Dit hoefmechanisme functionneert best als de hoorn veerkrachtig is, de achterste hoefhelft goed wordt belast, het paard geregeld beweging heeft, vooral in snelle gangen, en het hoefbeslag zoo min mogelijk belemmerend werkt. Bij een flinke belasting van den hoef wordt veneus bloed uit de adernetten der keratogene membraan in de aderen geperst en bij ontlasting van den hoef kan dit door de kleppen in de aderen niet terugvloeien en wordt, omdat de veerkrachtige hoef den ouden vorm weer aanneemt, arteriëel bloed ingezogen. Bij iederen pas wordt aldus de bloedstroom bevorderd, zoodat meer voedende bestanddeelen aan de hoefederhuid worden afgegeven, daardoor een snelleren hoorngroei plaats heeft, terwijl ook meer vocht in den hoorn komt en veerkrachtiger hoorn verkregen wordt. Daarom groeit een hoef zoo goed en is de hoorn zoo mooi als een paard onbeslagen in de weide loopt en is de hoorngroei slecht en zijn de hoeven hard als een paard weinig beweging heeft of zoodanig beslagen is, dat het hoefmechanisme niet goed kan werken.

Het is mijn doel niet hier verder op het hoefmechanisme in te gaan, het bovenstaande heb ik alleen aangevoerd om te doen zien, dat als het hoefbeslag het hoefmechanisme belemmert, daarvan een vermindering in hoorngroei het gevolg moet zijn. Als bij een paard voeding, verpleging en gebruik gelijk blijven, zal de hoorngroei grootendeels afhangen van het hoefmechanisme, dat weer vooral met de meerdere of mindere belemmering door het hoefbeslag samenhangt. In zulk een geval geeft de meerdere of mindere groei van den hoef aan of een aangewende beslagmethode minder of meer

nadeelig is voor den hoof. Ieder hoofbeslag zal het hoofmechanisme belemmeren; al worden wand, zool, straal en steunsels lege artis besneden, al is het ijzer onberispelijk gemaakt, uitstekend gepast en ondergelegd, toch zal zulk beslag de vormverandering van den hoof geringer doen zijn, al was het alleen maar door het opheffen van den straal van den bodem en het fixeeren van het zijgedeelte van den wand.

Bij een drietal paarden heb ik den hoorn-groei bij verschillende beslag-methoden gemeten. Naar omstandigheden, afhankelijk van het gebruik, van gang en van kwaliteit van den hoof, kunnen een groot aantal verschillende beslagmethoden gebezigd worden; uit deze heb ik de meest gebruikte gekozen. Bij de gebezigde paarden, waaromtrent ik nadere bijzonderheden zal mededeelen, geeft de snelheid van hoorn-groei tamelijk wel aan of het hoofmechanisme door het beslag meer of minder wordt belemmerd. Omdat zulk een belemmering behalve vermindering van hoorn-groei ook harderen, minder veerkrachtigen hoorn, minder schokbreking en grooter kans op hoorn-scheuren en steengallen en vernauwing van den hoof geeft, is het zeker van beteekenis, dat zooveel mogelijk het beslag gekozen wordt, dat het hoofmechanisme zoo min mogelijk stoort.

Voor het onderzoek werden gebezigd:

Paard I. een proefpaard, op reform gesteld artilleriepaard, Iersche merrie, met normalen stand, geen hoogen gang; afwijkingen in gang kwamen niet voor, alleen geringe chronische kreupelheid links voor.

Paard II. een stalhouderspaard, merrie, 15 jaar, wat de stand betreft iets bokbeenig en koehakkig; verder de voorhoeven vrij nauw en met de binnenverzenen iets hooger dan de buitenverzenen, de achterhoeven in verband met den stand iets scheef, de gangen vrij laag, voor scheppend, achter normaal.

Paard III. een stalhouderspaard, merrie, 15 jaar, vóór iets onderstandig, achter normaal van stand. De hoeven zijn normaal, de ringen op den wand loopen vrijwel evenwijdig met den kroonrand, de zool is flink hol. De gang is iets meer verheven dan bij paard II, de voorhoeven komen met de verzenen iets eerder op den bodem dan met den toon. De ijzers slijten aan de uiteinden der takken iets sterker af dan op de andere gedeelten.

Om den hoorn-groei te controleeren heb ik omstreeks 2 c.m. van den kroonrand bij alle vier hoeven van deze paarden aan toon, zijgedeelten en verzenen met een plat brandijzer kleine vrij diepe keepjes ingebrand, en de afstand van den kroonrand, met een passer in de richting van de hoorn-pijpjes gemeten. Ieder beslag heb ik 5 weken laten liggen, om het dan door een ander te vervangen. Telkens heb ik na 5 weken den afstand van de keepjes tot den kroonrand gemeten; het verschil met de, de vorige maal genomen, maat gaf dan den hoorn-groei aan. Bij eenige oefening geeft zulk meten, als het steeds door denzelfden persoon geschiedt, nauwkeurige uitkomsten. Het vernieuwen van het beslag en het meten van den hoorn-groei had om de 5 weken plaats, omdat het beslag het zoolang wel uithoudt,

dan een besnijden van den hoef noodig is, en als gemiddelden hoorngroei in dien tijd 1 c.M. wordt aangegeven.

Paard I.

Dit paard heb ik op 21 April 1911 voor het eerst keepjes ingebrand. De laatste weken had het beslagen op stal gestaan en werd het elken dag een uur afgestapt. Nu werd het beslag afgenomen en daarna heeft het paard tot 26 Mei onafgebroken op stal gestaan. De hoorngroei is toen bepaald en na bewerking van den hoef is het paard in de wei gedaan, waar het 5 weken blootvoets geloopt heeft. Nadat daarna weer de hoef besneden en de hoorngroei bepaald was, werden alleen linker vóór- en achtervoet met ijzers zonder kalkoenen beslagen, terwijl de rechterhoeven onbeslagen bleven. Het paard bleef aldus weer 5 weken in de weide, waarna opnieuw de hoorngroei werd gemeten en nu de rechterhoeven werden beslagen, terwijl de linkerhoeven onbeslagen bleven. Na 5 weken verblijf in de weide, werd nog eens de hoorngroei bepaald. Daarna kreeg het paard een andere bestemming.

Hier zij, ook voor de metingen bij de twee andere paarden, opgemerkt, dat als de keepjes aan de verzenen den draagrand naderden steeds weer op circa 2 c.M. van den draagrand nieuwe keepen werden aangebracht, zoodat dan enkele malen de metingen weer ongestoord konden geschieden. De afstand van de kroon werd altijd in de richting der hoornpijpjes bepaald.

Omdat ik bij ieder paard telkens den hoorngroei heb gemeten bij vier hoeven en aan elken hoef op 5 plaatsen, wordt dus voor ieder paard den hoorngroei aangegeven in 20 cijfers. In de er naast staande 4 kolommen worden de 5 cijfers voor elken hoef opgeteld, terwijl het in de laatste kolom geplaatste cursief gedrukte cijfer, dat verkregen is door alle 20 cijfers op te tellen en deze door 20 te deelen, den gemiddelden hoorngroei bij ieder paard aangeeft. (Zie tabel 8 en 9).

Uit deze en uit de volgende tabellen blijkt, dat bij geen der hoeven de hoorngroei rondom de kroon gelijkmatig is. Ik heb zeer nauwgezet gemeten, zoodat van fouten daarbij moeilijk sprake kan zijn. De verschillen in hoorngroei aan toon, zijgedeelte of verzen zijn in 5 weken soms vrij belangrijk, terwijl deze echter — zooals in de tabellen II en III — betrekkelijk gering zijn als men den geheelen groei in één jaar nagaat. Nu eens groeit het eene, dan weer het andere gedeelte sneller, terwijl toch ook weer enkele gedeelten altijd langzamer of sneller groeien. Voor deze drie paarden geldt dus niet, wat door velen wordt aangenomen en in alle handboeken wordt aangegeven, dat de wand aan alle deelen van de kroon gelijkmatig afgroeit.

Reeds BOULEY (1) wees op een door hem waargenomen ongelijken groei en meende, dat de deelen, die weinig weerstand hebben te overwinnen, het snelst groeien. HASSEL (2) meende, dat steeds de toon van den voorhoef het meest afgroeit en FLEMMING (3) dat waar de wand te lang is de hoorngroei het grootst blijft. PADER (4) nam waar, dat de hoorngroei zelden gelijkmatig is langs den geheelen kroonrand. Hij zag dat in eenige gevallen één bepaald

1) BOULEY. *Traité de l'organisation du pied de cheval*. Paris 1851.

2) HASSEL. *Ratschläge zur Behandlung des Pferdehufes vom Jugend auf*, 1862.

3) FLEMMING. *The Veterinarian*, 1872.

gedeelte slecht was gegroeid, terwijl juist een volgende maand daar de hoorn groei weer groot kon zijn. Zulke gevallen zijn ook in mijn tabellen niet zeldzaam. SCHULZE (5) vond, dat de hoorn groei per 4 weken gemiddeld 7.66 m.M. is en dat de groei aan een en denzelfden hoef bij 90.62% rondom de kroon gelijkmatig geschiedt, terwijl deze bij 9.38% ongelijkmatig plaats heeft. De onregelmatige groei komt het meest voor bij onregelmatige hoefvormen, zeer zelden bij regelmatige. Volgens hem is de afgroei van den hoornwand in het laatste geval op eene plaats in de eene maand weinig en de volgende maanden om de ongelijkheid op te heffen, abnormaal sterk.

Blijkbaar behooren de hoeven van mijn paarden tot de 9.38% van SCHULZE. Van abnormale ringvorming, als na bevangenheid, is niets te bemerken.

Het verschil in groei van onbeslagen hoeven bij het op stal staande en het in de weide loopende paard, is vrij belangrijk; bij het op stal staande is de groei 6.1 m.M., bij het in de weide loopende 8.15 m.M. per 5 weken. Dit komt geheel overeen met de ervaring, dat de beweging het hoefmechanisme en den hoorn groei bevordert, een ervaring, welke de veehouders steeds in praktijk brengen, door paarden onbeslagen in de weide te doen, als een snelle afgroei der hoeven gewenscht is.

Dat het beslag, vlakke ijzers volgens de regels ondergelegd, het hoefmechanisme en den hoorn groei belemmeren, bleek toen eerst alleen de linker, later alleen de rechterhoeven beslagen werden. Het paard bleef dag en nacht in de weide en toch was het verschil in hoorn groei tusschen beslagen en onbeslagen hoeven in het eerste geval 1.8 m.M., in het tweede geval 1.2 m.M. in 5 weken. Dit verschil is gering, doch zou zeker grooter zijn geweest, als het paard in plaats van in het land zich steeds op den harden weg had moeten bewegen. Dit laatste was natuurlijk onmogelijk, daar dan de onbeslagen hoeven veel te sterk zouden zijn afgesleten. In de weide zijn alle omstandigheden ook voor den beslagen hoef uitermate gunstig voor het hoefmechanisme, en zal de nadeelige werking van het hoefbeslag zich slechts in geringe mate doen gevoelen.

Uit de cijfers blijkt ook weer, dat als twee hoeven beslagen waren, de gezamenlijke hoorn groei minder was dan wanneer alle hoeven geen en grooter dan wanneer alle wel ijzers droegen.

De paarden II en III zijn stalhouderspaarden, welke, als zij dienst kunnen doen, niet in de weide komen, steeds dezelfde stalvoeding krijgen en alle dagen voor het rijtuig in de stad dienst doen. Er is bijna geen dag in het jaar, dat zij niet van stal komen.

Deze twee paarden heb ik achtereenvolgens op verschillende wijzen doen beslaan; elk beslag bleef 5 weken liggen en bij het aanleggen en wisselen van beslag werd de hoorn groei op de vroeger genoemde 5 plaatsen van den wand bij alle hoeven opgenomen. Steeds werd het paard II een week later beslagen dan paard I, zoodat elk beslag bij beide paarden tennaastenbij in denzelfden tijd onderlag. Ik kan daarom volstaan met voor paard I de data- en beslagmethoden aan te geven:

- 4) PADER. Observation sur la pousse de la corne du sabot chez le cheval et le mulet. Recueil de Médecine Vétérinaire. 1896.
- 5) SCHULZE. Untersuchungen über das Wachstum des Hufhorns der Pferde, Monatshefte für praktische Tierheilkunde von FRÖHNER UND KITT, 1911.

- 1910, 28 October—2 December: Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen.
 1910—'11, 2 Dec.—6 Januari: Pantoffelijzers.
 1911, 6 Januari—10 Februari: IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand.
 1911, 10 Februari—17 Maart: Gewone ijzers met leeren zool en gummi-straal (straalzolen).
 1911, 17 Maart—21 April: Gewone ijzers zonder kalkoenen.
 1911, 21 April—26 Mei: Beslag met gummikussen uit een automobielband vervaardigd (als door mij beschreven in T. v. V. (Deel 38, pag. 309).

- 1911, 26 Mei—23 Juni: Beslag met kurkkitzool (na 4 weken werd een ijzer verloren, zoodat deze groei op 5 weken werd aangerekend).
 1911, 23 Juni—28 Juli: IJzers met kalkoenen.
 1911, 26 Juli—1 September: (In deze periode heeft het paard eenige dagen kreupel en in de weide geloopt, zoodat dit tijdvak buiten beschouwing blijft).
 1911, 1 September—6 October: Beslag met Eng. veerkrachtige hoefzolen.
 1911, 6 October—10 November: Gewone ijzers zonder kalkoenen.
 Het paard III heeft achtereenvolgens op de genoemde beslagen telkens 5 weken geloopt.

PAARD I.

	Groei linker voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei linker achterhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in m.M. per 5 weken					Gezamenlijkehoorn-groei l. voorhoef	Gezamenlijkehoorn-groei r. voorhoef	Gezamenlijkehoorn-groei l. achterhoef	Gezamenlijkehoorn-groei r. achterhoef	Gemiddelde hoorn-groei
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen					
Onbeslagen op stal	4	5	7	6	5.5	5	4	8	6	5	6	6	7	8	6	5	6	8	7	4	27.5	31	33	30	6.1
Onbeslagen in de weide	8	9	10	7	5.5	8	10	9	10	9	8.5	8	9	9	7	5	9	9	7	6	39.5	46	41.5	36	8.15
Linker voor- en achterhoef <i>wel</i> , rechter voor- en achterhoef <i>niet</i> beslagen	8	7	9	6	7	9	9	10	9	9	5	5	6	4	4	5	8	7	7	6	37	46	24	33	7
Rechter voor- en achterhoef <i>wel</i> , linker voor- en achterhoef <i>niet</i> beslagen	6	7	10	8	7	6	7	8	8	5	8	7	9	7	5	5	5	7	7	4	38	34	36	28	6.8

Gemiddelde hoorn-groei in 5 weken

	Linker hoeven	Rechter hoeven
onbeslagen op stal	6,0 m.M.	6,1 m.M.
onbeslagen in de weide	8,1 "	8,2 "
links beslagen (in de weide)	6,1 "	7,9 "
rechts beslagen (in de weide)	7,4 "	6,2 "

- 1910, 28 October—2 December: Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen.
 1910—'11, 2 Dec.—6 Januari: Pantoffelijzers.
 1911, 6 Januari—10 Februari: IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand.
 1911, 10 Februari—17 Maart: Gewone ijzers met leeren zool en gummi-sraal (straalzolen).
 1911, 17 Maart—21 April: Gewone ijzers zonder kalkoenen.
 1911, 21 April—26 Mei: Beslag met gummikussen uit een automobielband vervaardigd (als door mij beschreven in T. v. V. (Deel 38, pag. 309).

- 1911, 26 Mei—23 Juni: Beslag met kurkkitzool (na 4 weken werd een ijzer verloren, zoodat deze groei op 5 weken werd aangerekend).
 1911, 23 Juni—28 Juli: IJzers met kalkoenen.
 1911, 26 Juli—1 September: (In deze periode heeft het paard eenige dagen kreupel en in de weide geloopt, zoodat dit tijdvak buiten beschouwing blijft).
 1911, 1 September—6 October: Beslag met Eng. veerkrachtige hoefzolen.
 1911, 6 October—10 November: Gewone ijzers zonder kalkoenen.
 Het paard III heeft achtereenvolgens op de genoemde beslagen telkens 5 weken geloopt.

PAARD I.

	Groei linker voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei linker achterhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in m.M. per 5 weken					Gezamenlijkehoorn-groei l. voorhoef	Gezamenlijkehoorn-groei r. voorhoef	Gezamenlijkehoorn-groei l. achterhoef	Gezamenlijkehoorn-groei r. achterhoef	Gemiddelde hoorn-groei
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen					
Onbeslagen op stal	4	5	7	6	5.5	5	4	8	6	8	6	6	7	8	6	5	6	8	7	4	27.5	31	33	30	6.1
Onbeslagen in de weide	8	9	10	7	5.5	8	10	9	10	9	8.5	8	9	9	7	5	9	9	7	6	39.5	46	41.5	36	8.15
Linker voor- en achterhoef <i>wel</i> , rechter voor- en achterhoef <i>niet</i> beslagen	8	7	9	6	7	9	9	10	9	9	5	5	6	4	4	5	8	7	7	6	37	46	24	33	7
Rechter voor- en achterhoef <i>wel</i> , linker voor- en achterhoef <i>niet</i> beslagen	6	7	10	8	7	6	7	8	8	5	8	7	9	7	5	5	5	7	7	4	38	34	36	28	6.8

Gemiddelde hoorn-groei in 5 weken

	Linker hoeven	Rechter hoeven
onbeslagen op stal	6,0 m.M.	6,1 m.M.
onbeslagen in de weide	8,1 "	8,2 "
links beslagen (in de weide)	6,1 "	7,9 "
rechts beslagen (in de weide)	7,4 "	6,2 "

BESLAGMETHODEN	Groei linker voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei linker achterhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in m.M. per 5 weken					Gezamenlijkehoorn- groei l. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei l. achterhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. achterhoef	Gemiddelde hoorn-groei
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen					
Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen	8	8	8½	7½	8	7	7	8½	6	6½	5½	5	5	5½	5	5	5	3	5	5	40	35	26	23	6.2
Pantoffelijzers	8	5	6	7	8	7	10	8½	9	6½	5	8½	6½	7	8	5	7	6½	7½	8	34	41	35	34	7.2
IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand	6	5	6	5	5½	10	6½	8½	5	8	3½	3½	4	4	3½	4	4	6	4½	4	27½	38	18½	22½	5.3
Beslag met leeren zolen en gummi stralen (straalzolen)	8	8	8	11	11	10	10½	10	9	11	8½	10	9	9	6	7	9½	12	12	12	46	50½	42½	52½	9.6
IJzers zonder kalkoenen	5	6½	6	5	4	8	7½	9	10	9	5	6½	8	7	7	6	5	4	4	7	26½	43½	33½	26	6.5
Beslag met uit autobanden vervaardigde zolen	10	11	11	13	12	13	12	12	10	14	11	11½	13	10	13	8	10	10	9	9	57	61	58½	46	11.1
Beslag met kurkkit	11	13	14	13	14	8	10	10	12	11	10	10	11	11	6	13	12½	15	14	13	65	51	48	67½	11.6
IJzers met kalkoenen	3	3	3	4	4	7	8	9	5	4	5	7	9	4	5	4	6	7	7	8	17	33	30	32	5.6
Engelsche veerkrachtige hoefzolen	7	7	8	6	7	10	12	11	10	9	7	10	13	12	13	9	9	11	11	10	35	52	55	50	9.6
IJzers zonder kalkoenen	7	7	5	6	6	8	9	7	9	6	8	10	6	7	8	5	7	6	5	5	31	39	39	28	6.85
Geheele hoorn-groei in 50 weken	73	73½	75½	77½	79½	88	92½	93½	85	85	68½	82	84½	76½	74½	66	75	80½	79	81					

BESLAGMETHODEN	Groei linker voorhoef in mM. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in mM. per 5 weken					binnen zijgedeelte	Groei linker achterhoef in mM. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in mM. per 5 weken					Gezamenlijkehoorn- groei l. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei l. achterhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. achterhoef	Gemiddelde hoorn-groei
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen		buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen					
Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen	8	8	8½	7½	8	7	7	8½	6	6½	5½	5	5	5½	5	5	5	3	5	5	40	35	26	23	6.2	
Pantoffelijzers	8	5	6	7	8	7	10	8½	9	6½	5	8½	6½	7	8	5	7	6½	7½	8	34	41	35	34	7.2	
IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand	6	5	6	5	5½	10	6½	8½	5	8	3½	3½	4	4	3½	4	4	6	4½	4	27½	38	18½	22½	5.3	
Beslag met leeren zolen en gummi stralen (straalzolen)	8	8	8	11	11	10	10½	10	9	11	8½	10	9	9	6	7	9½	12	12	12	46	50½	42½	52½	9.6	
IJzers zonder kalkoenen	5	6½	6	5	4	8	7½	9	10	9	5	6½	8	7	7	6	5	4	4	7	26½	43½	33½	26	6.5	
Beslag met uit autobanden vervaardigde zolen	10	11	11	13	12	13	12	12	10	14	11	11½	13	10	13	8	10	10	9	9	57	61	58½	46	11.1	
Beslag met kurkkit	11	13	14	13	14	8	10	10	12	11	10	10	11	11	6	13	12½	15	14	13	65	51	48	67½	11.6	
IJzers met kalkoenen	3	3	3	4	4	7	8	9	5	4	5	7	9	4	5	4	6	7	7	8	17	33	30	32	5.6	
Engelsche veerkrachtige hoefzolen	7	7	8	6	7	10	12	11	10	9	7	10	13	12	13	9	9	11	11	10	35	52	55	50	9.6	
IJzers zonder kalkoenen	7	7	5	6	6	8	9	7	9	6	8	10	6	7	8	5	7	6	5	5	31	39	39	28	6.85	
Geheele hoorn-groei in 50 weken	73	73½	75½	77½	79½	88	92½	93½	85	85	68½	82	84½	76½	74½	66	75	80½	79	81						

BESLAGMETHODEN	Groei linker voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei linker achterhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in m.M. per 5 weken					Gemiddelde hoorn-groei				
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen		Gesamenlijkehoorn- groei l. voorhoef	Gesamenlijkehoorn- groei r. voorhoef	Gesamenlijkehoorn- groei l. achterhoef	Gesamenlijkehoorn- groei r. achterhoef
Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen	8½	9	8	10	6	10	9	8½	8½	6	9½	8½	9	11	8	6	10½	10	9	10	41½	44	46	45½	8.85
Pantoffelijzers	7	5½	7	6	6	7½	7	6	6	7½	7	6	7	8½	9	6	5	7½	6½	8	31½	34	37½	33	6.8
IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand	7	7	6	5	6	6	6½	7	5½	5½	7	7	8	6½	6	8	10	11½	11½	8	31	30½	34½	49	7.25
Beslag met leeren zolen met gummi stralen (straalzolen)	10½	9½	11½	10½	8	7½	8½	8½	7	9	8	9½	8	8	10	6	6	8	4	4	50	40½	43½	28	8.1
IJzers zonder kalkoenen	4	5	4½	4½	5½	6	5	7	6	5	5	6	7	7	4	5	4	6	5½	7	23½	29	29	27½	5.45
Beslag met uit autobanden vervaardigde zolen	8	9	12	10	10½	8	13	12	10	9	11	12½	13	9	10	11	12	12½	9½	8	49½	52	55½	53	10.5
Beslag met kurkkit	9	8	7	8	9	8	7	8	8	9	10	8	11	12	15	8	12	10	10	12	41	40	56	52	9.45
IJzers met kalkoenen	6	5	5½	6	7	7½	6½	7½	6	7	8½	8½	9½	7½	6½	8½	8½	9	6½	6½	29½	34½	40½	39	7.2
Engelsche veerkrachtige hoefzolen	8	8½	10	8½	10	9½	9½	9½	10	9	10½	10	11½	9½	10	9	9½	10	10½	9½	45	47½	51½	48½	9.6
IJzers zonder kalkoenen	7	7	8	6	5	5	7	7	6	6	6	8	9	8	5	8	9	10	8	8	33	31	36	43	7.15
Geheele hoorn-groei in 50 weken	75	73½	79½	74½	73	75	79	82	73	75	82½	84	93	87	83½	75½	86½	94½	81	81					

BESLAGMETHODEN	Groei linker voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter voorhoef in m.M. per 5 weken					Groei linker achterhoef in m.M. per 5 weken					Groei rechter achterhoef in m.M. per 5 weken					Gezamenlijkehoorn- groei l. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. voorhoef	Gezamenlijkehoorn- groei l. achterhoef	Gezamenlijkehoorn- groei r. achterhoef	Gemiddelde hoorn-groei
	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen	buiten verzen	buiten zijgedeelte	toon	binnen zijgedeelte	binnen verzen					
Winterbeslag, ijzers met scherpe schroefkalkoenen	8½	9	8	10	6	10	9	8½	8½	6	9½	8½	9	11	8	6	10½	10	9	10	41½	44	46	45½	8.85
Pantoffelijzers	7	5½	7	6	6	7½	7	6	6	7½	7	6	7	8½	9	6	5	7½	6½	8	31½	34	37½	33	6.8
IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand	7	7	6	5	6	6	6½	7	5½	5½	7	7	8	6½	6	8	10	11½	11½	8	31	30½	34½	49	7.25
Beslag met leeren zolen met gummi stralen (straalzolen)	10½	9½	11½	10½	8	7½	8½	8½	7	9	8	9½	8	8	10	6	6	8	4	4	50	40½	43½	28	8.1
IJzers zonder kalkoenen	4	5	4½	4½	5½	6	5	7	6	5	5	6	7	7	4	5	4	6	5½	7	23½	29	29	27½	5.45
Beslag met uit autobanden vervaardigde zolen	8	9	12	10	10½	8	13	12	10	9	11	12½	13	9	10	11	12	12½	9½	8	49½	52	55½	53	10.5
Beslag met kurkkit	9	8	7	8	9	8	7	8	8	9	10	8	11	12	15	8	12	10	10	12	41	40	56	52	9.45
IJzers met kalkoenen	6	5	5½	6	7	7½	6½	7½	6	7	8½	8½	9½	7½	6½	8½	8½	9	6½	6½	29½	34½	40½	39	7.2
Engelsche veerkrachtige hoefzolen	8	8½	10	8½	10	9½	9½	9½	10	9	10½	10	11½	9½	10	9	9½	10	10½	9½	45	47½	51½	48½	9.6
IJzers zonder kalkoenen	7	7	8	6	5	5	7	7	6	6	6	8	9	8	5	8	9	10	8	8	33	31	36	43	7.15
Geheele hoorn-groei in 50 weken	75	73½	79½	74½	73	75	79	82	73	75	82½	84	93	87	83½	75½	86½	94½	81	81					

Het volgende tabelletje geeft den gemiddelden hoorn groei aan bij de paarden II en III, gedurende 5 weken.

Beslagmethode :	Paard II.	Paard III.
Winterijzers met scherpe schroefkalkoenen. . .	6.2 m.M.	8.85 m.M.
Pantoffelijzers.	7.2 "	6.8 "
IJzers met Duitschen draagrand	5.3 "	7.25 "
Straalzolen	9.6 "	8.1 "
IJzers zonder kalkoenen	6.5 "	5.45 "
Gummikussens uit autoband.	11.1 "	10.5 "
Kurkkit.	11.6 "	9.45 "
IJzers met kalkoenen	5.6 "	7.2 "
Engelsche veerkrachtige hoefzolen	9.6 "	9.6 "
IJzers zonder kalkoenen	6.85 "	7.15 "

Nog overzichtelijker is de verschillende hoorn groei, voorgesteld in onderstaande schematische voorstelling :

Schematische Voorstelling van den hoorn groei bij verschillende beslagmethoden.

Winterbeslag, IJzers met scherpe kalkoenen.		a
		b
Pantoffelijzers.		a
		b
IJzers zonder kalkoenen met Duitschen draagrand.		a
		b
Beslag met leeren zolen met gummistraal.		a
		b
IJzers zonder kalkoenen.		a
		b
Beslag met zolen uit autoband vervaardigd.		a
		b
Beslag met kurkkit.		a
		b
IJzers met kalkoenen.		a
		b
Engelsche veerkrachtige hoefzolen.		a
		b
IJzers zonder kalkoenen.		a
		b

Uit de verkregen maten blijkt, dat de invloed van het beslag op den hoorn groei bij de twee paarden wel niet gelijk is, doch dat hij toch veel overeenkomst vertoont.

Bij beide paarden hebben de straalzolen, de zolen uit autoband vervaardigd,

de kurkkitzolen en de Engelsche veerkrachtige zolen zeer gunstig gewerkt, vergeleken bij andere beslagmethoden. Voor deze paarden zijn de zolen geen luxe beslag doch boven de andere beslagen te verkiezen. Dat het beslag met kurkkit, door de kleverigheid in den warmen tijd nadeelen meebrengt, heb ik ¹⁾ reeds eerder in dit tijdschrift betoogd; de leeren- en gummizolen zijn te prefereeren. Doordat men nu zeer goedkoop zolen uit oude autobanden kan snijden, behoeft men ook bij paarden van weinig waarde, niet zoo tegen het gebruik op te zien. De groei verschilt bij de beproefde zolen weinig, zoodat men zich bij de keuze verder kan laten leiden door andere omstandigheden, bijvoorbeeld of zij noodig zijn voor het uitglijden, voor het breken van den schoek bij het loopen of om den hoef te verwijden. Deze uitkomst stemt geheel overeen met de meening van SCHULZE ²⁾, die zegt: „Hufeinlagen (Hufleder kitt, Ledersohle mit Polsterung, Korksohle) vermitteln bei richtiger Anwendung eine innige Berührung des Hufes mit dem Erdboden und versetzen dadurch den beschlagenen Huf in einen Zustand, der demjenigen der unbeschlagenen Hufe gleicht. Aus diesem Grunde kann man auch beobachten, dass die Verwendung der Hufeinlagen das Hornwachstum in erheblicher Weise beschleunigt“ en de uitspraak van LUNGWITZ ³⁾: „Durch Strahlunterlagen lässt sich der erwähnte Nachteil des Beschlages mindern“. (Bedoeld wordt de nadelige invloed van elk hoefbeslag op het hoefmechanisme.)

Bij paard II hebben het ijzer met Duitschen draagrand en het ijzer met kalkoenen het ongunstigst gewerkt en was de groei bij het gebruik van het pantoffelijzer iets beter dan bij toepassing van gewone ijzers zonder kalkoenen, wat geheel zou kloppen met wat gewoonlijk geleerd wordt. Bij paard III is van een dergelijken ongunstigen en gunstigen invloed echter niets te bemerken.

De waarneming, dat een deel van den wand, dat eerst een tijdje langzaam groeit, een volgende periode weer sneller hoorn vormt, geldt niet voor den geheelen hoorn groei. Op een periode van snellen groei, bijvoorbeeld als met uit autobanden vervaardigde zolen is beslagen, volgt weer een dergelijke tijdens het beslag met kurkkit, terwijl ook meermalen op een periode van slechten groei eenzelfde volgt.

De verwijding van den hoef ondervond in zooverre invloed van het beslag dat vooral het ijzer met Duitschen draagrand en het ijzer met kalkoenen aanleiding gaf tot vernauwing, terwijl het pantoffelijzer en de onderscheidene zolen verwijding ten gevolge hadden. Bij winterbeslag en ijzers zonder kalkoenen bleef de hoef op dezelfde wijfde. Het spreekt van zelf, dat de verwijding, welke een beslag teweeg brengt, nauw samenhangt met den invloed welke het vorige beslag uitoefende. Heeft dit den hoef vernauwd, dan is de kans op verwijding grooter, werkte het vorig beslag gunstig, dan is de kans op nog een verwijding gering, doch wordt de kans op een vernauwing

1) KROON, Ervaringen betreffende het gebruik van kurkkit. Tijdschrift voor Veeartsenijkunde 1911.

2) l.c. pag. 754.

3) LUNGWITZ, Beschlag und Hufmechanik. Monatshefte für praktische Tierheilkunde von Fröhner und Kitt. 1911.

grooter. LUNGWITZ ¹⁾ deed het vorig jaar een aantal onderzoekingen betreffende den invloed van het beslag op de verwijding van den hoof. Om daareven genoemde reden hecht ik aan de ook door mij telkens gecontroleerde verwijding of vernauwing niet veel waarde.

UTRECHT, Juli 1912.

1) L.c. pag. 15.

KORTE MEDEDEELING.

— Provinciale Cursus in hoofbeslag der Afdeeling 's Gravenhage van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw.

Bij de wedstrijden in hoofbeslag gehouden ter gelegenheid van de Nationale en Internationale Landbouwtentoonstelling te Scheveningen is o. a. gebleken, dat de hoefsmeden gevormd aan cursussen in hoofbeslag loopende over 2 winters over 't geheel veel degelijker onderlegd waren dan die, welke hunne opleiding hadden genoten aan cursussen waaraan het onderwijs slechts gedurende één winter wordt gegeven. Dit heeft aan het Bestuur der Afdeeling 's-Gravenhage van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw aanleiding gegeven tot het besluit haren Provincialen Cursus in hoofbeslag in het vervolg over 2 winterhalfjaren te verdeelen. Den eersten winter zal het onderwijs ongeveer 5 maanden, den tweeden ongeveer 4 maanden duren. Teneinde den leerlingen, die voor het grootste deel van het platteland van Zuid-Holland afkomstig zijn, eenigszins in de kosten, verbonden aan het bezoek van den cursus, tegemoet te komen, zullen hun de reiskosten naar en van den Haag vergoed worden.

Als leider van den cursus, die begin November aanvangt, treedt wederom op de heer J. Laméris, Gep. Majoor Paardenarts te 's-Gravenhage. Het toelatingsexamen wordt omstreeks 20 October a. s. gehouden.

—

Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort. Het diploma als hoefsmid werd op 1 October, na afgelegd examen, toegekend aan de miliciens-hoefsmeden der infanterie: E. Huttinga te Slochteren en J. Pot te Middelstum van het 1e, F. H. Scheepers te Heel en Panheel (Limburg) van het 2e, C. M. van Eden Petersman te Benthuisen (ZH) van het 4e, R. Masselink te Nieuw-Dordrecht gem. Emmen van het 5e, B. H. Scholten te Hasselo (Ov.) van het 8e, W. Beernink te Putten van het 9e Regiment Infanterie, terwijl mede het diploma kon worden toegekend aan den burgerhoefsmid W. Th. ten Asbroek te Haaksbergen.

—

— **Voor honderd jaar.** In het boek van Kielland „Rings um Napoleon” wordt de nederlaag van Napoleon in Rusland toegeschreven aan diens veranderen gemoedstoestand.

Napoleon was veranderd, schrijft Kielland, en daarom was de veldtocht niet goed voorbereid. Hij liet te veel tijd verloren gaan en bemoeide zich te weinig met de uitrusting van het leger.

Vroeger was hij zuinig op iederen dag, die de veldtocht langer duurde, nu bleef hij eerst in Wilna en daarna in Witebsk geruimen tijd werkeloos.

Wanneer men daarmee den jongen generaal Bonaparte uit zijn eerste veldtochten vergelijkt, hoe hij uit zijn rijtuig pleegde te stappen, om bij een klein oponthoud een zwaren treinwagen te laten uitpakken in tegenwoordigheid van den officier, welke daarvoor de verantwoordelijkheid droeg, dan was er veel verschil.

De geheele inhoud van den wagen werd op het veld uitgepakt en nageteld: tuigen, hoefijzers, nagels, werktuigen, schroeven en beslag de arme jonge officier moest van de kleinste kleinigheid rekenschap geven en de generaal wist heel nauwkeurig wat present moest zijn.

Kielland haalt dit aan als tegenhanger van het gezegde van een Russischen hoefsmid, die, toen hij het hoefbeslag van een Frans paard had gezien — gelachen had, dat geen enkel paard Rusland meer zou verlaten, wanneer het in het land zou blijven, totdat de kou en de vorst zouden zijn ingevallen, omdat het niet op scherp stond en de hoefijzers zelfs kalkoenen misten.

L.

— **Wedstrijden op de tentoonstelling te 's Gravenhage.** Hiervan zijn in de vorige aflevering uitvoerige verslagen opgenomen. Ten opzichte van den wedstrijd voor onderwijzers aan cursussen in practisch hoefbeslag en smeden in het bezit van een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag, is verzuimd daarbij te vermelden dat aan M. R i t s e m a te Appingedam een eervolle vermelding is toegekend.

— **Voordrachten te Amsterdam.** In „Ons Huis”, Rozenstraat te Amsterdam, worden in het winterhalfjaar 1913/14 onderscheidene voordrachten gehouden waarvan op 25 Febr. 1914 door den heer A. J. D i n g e m a n s, kunst- en grofsmid, over *smeedwerk*, met lichtbeelden (deze voordracht zal een inleiding zijn tot een tentoonstelling van kunstsmeedwerk). Aanvang der voordracht 's avonds 8 $\frac{1}{2}$ uur, — entrée 5 cent.

Boekaankondiging. Bij de uitgeefster firma R u i j g r o k & C o te Haarlem zijn verschenen:

„*IJzer en Staal*,” door A. P. J. de Groot, met vele teekeningen en illustraties, prijs f 0.80.

„*Een smid tot een smid*”, handleiding voor den jongen plaatwerker, door J. H. Deijs, met meer dan 100 afbeeldingen, prijs f 1.25.

PERSOVERZICHT.

— De kapitein-paardenarts F. Laméris, van de rij- en hoefsmidschool te Amersfoort, wordt met ingang van 1 November overgeplaatst naar het remonte-depôt te Millingen en bij eerstgenoemde inrichting vervangen door den 1e luitenant-paardenarts Dr. H. J. Gallandat Huet, van het 1e regiment veld-artillerie te Utrecht.

(u. „*Nw. Rott. Cour.*”)

— *Zware ijzers.* Ontegengesteld kan men door het aanbrengen van gewicht aan de beenen van het paard, de wijze van gaan veranderen. Dit geldt niet alleen voor den harddraver, maar evenzeer voor ren-, show- en gebruikspaarden. Show-hackneys worden veelal op zeer zware ijzers gezet om hun meer actie te geven. Mr. J. Gordon Macpherson uit Toronto, Canada, heeft al meermalen als zijn meening te kennen gegeven, dat dit volkomen onnoodig is en tevens met eigen paarden practisch bewezen, dat door behoorlijke dressuur en voorrijden aan den hackney evenveel actie kan worden gegeven, zonder dat de ijzers zwaar behoeven te wezen. Een correspondent van de L. S. J., Mr. Hawley, heeft zich hiervan overtuigd bij een bezoek te Toronto, alwaar hij Mr. Gordon ontmoette. Fancy Mary, een cob met veel actie, was beslagen met kussenzolen en halve ijzers, welke voor een voorhoef een gewicht hadden van 0.3 K.G., voor een achterhoef van 0.2 K.G. Daar twijfel werd geopperd of de cob op zulke ijzers op een show zou komen, werd deze ingespannen en toonde de eigenaar dat men ook zonder zware ijzers een paard zijn besten draf kan doen toonen.

Wil men het paard door de ijzers meer of minder actie geven, dan dient men hierbij proefondervindelijk te werk te gaan, want anders is het resultaat dikwijls = 0. Bij herhaling zagen wij tuigpaarden in den ring of aan de hand gemonsterd, waarvan de draf minder goed was, dan toen zij lichtere ijzers hadden. Soms verkrijgt men zodoende wel veel knieactie in de voorbeenen, maar zonder dat deze voldoende voorgrijpen, omdat de achterbeenen den lichaamslast niet genoeg voorwaarts stuwen, dan weer wordt de draf schommelend en schijnt het of voor- en achterhand zich min of meer afzonderlijk bewegen, zonder behoorlijk onderling verband, waardoor het paard zal schommelen of waggelen.

Bij rijpaarden wordt tengevolge van te zware ijzers, de galop gewoonlijk minder strekkend en komt het paard niet voorwaarts, maar ook voor den draf kan het nadeelig zijn. Zoo zagen wij onlangs op een show een rijpaard, dat ons in vorm en bouw goed beviel, al was die van de achterhand niet bepaald krachtig; stap en galop waren goed, doch de draf was van voren met te veel actie voor hetgeen de achterbeenen te zien gaven. Wij meenden dit aan een minder krachtige achterhand te moeten toeschrijven, totdat de eigenaar, dit punt later besprekende, ons wel toegaf, dat de drafbeweging van achter- en voorbeenen niet met elkaar in verhouding waren, doch zeide dat dit werd veroorzaakt doordat de voorijzers te zwaar waren.

Wij zagen het paard niet meer terug, nadat het lichter beslagen was, doch zijn overtuigd dat te zware ijzers de gangen van veel paarden bederven. Men zal dan ook voorzichtig handelen, eerst uit te maken met welk beslag het paard zich het best toont, alvorens men het in den ring brengt. J. H. K.

(u. „Het Paard“.)

40. *Vragen en antwoorden.* Fr. P. te S. in Beieren merkt op dat de viltzolen van de ^{fa} Steinhauser en Kopp te Offenbach naar zijne meening en ten opzichte van hoefkit, leeren zolen enz., wel een proefneming waard zijn, doch vraagt eenige voorlichting over de aanwending dier viltzolen.

De Redactie antwoordt dat ook bij deze zolen het hoefijzer iets ruimer moet worden gepast dan onder gewone omstandigheden, terwijl de lippen

iets hooger moeten worden gemaakt dan gewoonlijk. Het vilt wordt in heet water geweekt, waardoor het beter tegen de grondvlakte van den hoof aansluit. Vooraf wordt de zoolvlakte met bruine teer ingesmeerd en de onderscheidene holten, vooral de zijdelingsche straalgroeven, met „werk” opgevuld. Voor zoover noodig wordt de viltten zool op maat afgesneden. Het zoolgedeelte dat tusschen den hoof en het ijzer komt te liggen kan iets worden verdund, teneinde te voorkomen dat het ijzer te ver van den hoof afkomt. Mocht de viltten zool bij den beslagen hoof onder het ijzer uitsteken, dan wordt dit gedeelte, voor zoover noodig, gelijk gesneden met de ondervlakte van het ijzer. Het kan helaas noodig blijken dat na het beslaan de nagels nog wat vaster moeten worden aangehaald.

(*Der Hufschmied* Aug.-aft.)

De October-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende: Over den kromhoef van het paard, door M. Lungwitz, W. Heinz, G. von Müller en A. Quaas (uit het Instituut voor hoefkunde, verbonden aan de Veterinaire Hoogeschool te Dresden); — belangrijks voor ambachtspatrons en leerlingen, door W. Godschalks (vervolg); — persoverzicht en boekbesprekingen, personalia, korte mededeelingen en advertenties.

Het eerste artikel en de advertenties zijn voornamelijk de moeite waard om er de aandacht op te vestigen, — het artikel om den inhoud en de bijna 14 pagina beslaande advertentiën om er op te wijzen dat de leveranciers der hoefsmeden in Duitschland geregeld in hun vakorgaan melding maken van hun verkoopsartikelen, hetgeen door de Nederlandsche handelaren in „De Hoefsmid” nog te weinig algemeen wordt gedaan.

Uit het genoemd artikel, dat een uitvloeisel is van een 3-tal proefschriften, onder leiding van Prof. Dr. M. Lungwitz door genoemde vee-artsen gemaakt, laten wij hieronder een kort overzicht van de hoofdonderdeelen volgen.

De kromme hoof behoort tot die zieke hoeven welke het moeilijkst zijn te beoordeelen. Men noemt een hoof krom wanneer de eene zijvlakte bol en de andere uitgehold is. Een nauwkeurige omschrijving van een kromme hoof is bijna ondoenlijk, daar er zoo groote verschillen bij voorkomen, maar toch is de zijdelingsche verkromming het meest opvallend. Gelijkzeitig met de uitwendige vormverandering, vindt er ook een wijziging plaats in de inwendige deelen, vooral in die welke meer naar het onderende van den hoof zijn gelegen.

Ter verduidelijking is hiernevens een kromme hoof afgebeeld.

Ten einde een goed inzicht in het wezen van kromme hoeven te verkrijgen is het natuurlijk noodig een groot aantal van de ziekelijke hoofvormen onder de oogen te nemen, zoowel van jonge als van oude paarden, — zoowel van beslagen dieren als van zulke die nog nooit hoefijzers hebben onder gehad.

De uitholling is in den regel duidelijker waarneembaar dan het gebogen verloop van den hoornwand. Indien de verkromming erg is en lang heeft bestaan, zoodat de wand geheel ondergeschoven is, komt het voor, dat het bolle meer opvalt dan het

holle. Bij veulens en onbeslagen dieren neemt men waar, dat het uitgeholde het eerst waarneembare verschijnsel is en dat de kromming in den regel begint bij de onderste hoefhelft. Meestal is bij de voorhoeven de uitholling aan de binnenhoefhelft, bij de achterhoeven aan de buitenhoefhelft. In erge gevallen is soms haast een spiraalvormige verdraaiing van den geheelen hoef waar te nemen, vooral bij veulens die onvoldoende beweging hebben gehad en lang op stal zijn gehouden.

Bij paarden, die beslagen worden gehouden, wordt de graad van verkromming gewoonlijk minder groot dan bij onbeslagen dieren, terwijl bij eerstgenoemde de kromming het eerst valt waar te nemen aan de kroon.

De bolle zijde is dikwijls hooger en tegelijk langer, maar dikwijls ook lager en tegelijk korter; ook kan zij hooger en korter zijn, misschien soms ook lager en langer. In elk geval is echter meestal de bolle hoefhelft de hoogste, de holle daarentegen langer.

Ieder zijdelingsche druk van den bollen hoornwand zal het aangrenzende zoolgedeelte meer naar boven opdrijven, — ieder zijwaarts trekken, zooals aan de uitgeholde hoefhelft plaats vindt, zal de aangrenzende hoefhelft vlakker maken.

De hoornstraal zal tengevolge van de zijdelingsche invloeden meestal scheef verlopen en de steunsels eveneens.

(Het artikel wordt in November in „Der Hufschmied“ vervolgd).

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HARDEN VAN BOREN- EN MOLENBILLEN.

Voor het vervaardigen van bovengenoemde werktuigen gebruikt men het beste werktuigstaal met een koolstofgehalte van 0.9 tot 1 procent, en bewerkt dit als volgt: Reeds bij het smeden zal men er om denken dat de wind niet te krachtig wordt aangezet, waardoor het staal te snel en te onregelmatig warm wordt, d.w.z. de buitenste laag wordt warmer dan de binnenste, waardoor scheuren ontstaan, welke eerst na de harding zichtbaar worden. Ook wordt dikwijls de fout gemaakt dat, wanneer een voorwerp bewerkt wordt, gelijktijdig meerdere in het vuur liggen en te warm worden, dus in geen geval meer boren in het vuur, dan men overzien kan. Het smeden zelf geschiedt bij hoogstens licht kersrood en zoo snel mogelijk, want lang nahameren bij het afkoelen maakt het staal murw. Na het smeden verdient het aanbeveling, dat men de voorwerpen, daar zij bij het smeden meer of minder spanningen bekomen hebben, nog eenmaal donkerrood-heet te maken en ze van de lucht afgesloten langzaam te laten afkoelen.

Bij het harden maakt men de boren (zoo mogelijk zonder wind) met groote accuratesse slechts zoo ver als noodig is kersrood-heet, en koelt deze snel loodrecht af, en wel zoo ver dat men deze nog met de achter aanwezige warmte kan laten aanloopen, hetgeen gewoonlijk van donkergeel tot blauw geschiedt.

Bij het afkoelen zal men er eveneens opletten, dat de boor in de vloeistof niet op een plaats stilgehouden wordt, doch men beweegt deze langzaam heen en weer, eveneens omhoog en omlaag opdat de grens tusschen het harde

en zachte gedeelte niet te scherp wordt, waardoor ook gemakkelijk hardscheuren zouden ontstaan. Het algeheele afkoelen van een reeds gehard voorwerp geschiedt het beste in voorgenoemd water of olie van circa 25° Celsius.

Het bewerken van molenbillen is nagenoeg dezelfde, en ook dezelfde staalsoort wordt hiervoor gebruikt. De snede zal men niet te dun uithalen en ook de hoek der snede, welke gewoonlijk aangevild wordt, mag niet te scherp zijn. Bij het harden wordt de snede 2 à 3 cM. lang kersrood verwarmd en geheel afgekoeld; daarbij eveneens in de vloeistof heen en weer bewogen. Na de harding wordt deze ontlaten, hetzij door middel eener soldeerlamp, hetzij door ze op een gloeiend stuk ijzer te leggen. Als aanloop-kleur gebruikt men geel tot donkergeel. Voor water om te harden regen- of welwater van 18°—20° C. Ook moet de koelbak groot genoeg zijn, opdat het water bij het harden niet te warm wordt. Men kan aan het water 5 of meer kilogram zout toevoegen, hetgeen de harding intensiever doet worden. Het verdient steeds aanbeveling, wanneer men veel voorwerpen moet harden, eerst één gereed te maken en te beproeven om warmte en aanloopkleur te bepalen.

Voor stookmateriaal gebruikt men bij het smeden cokes met houtskool gemengd; bij het harden alleen houtskool. M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor H.H. Vecartsen uitgebeide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

HOEFSMID GEVRAAGD,

zelfstandig kunnende werken; bekendheid met andere werken strekt
tot aanbeveling,

door P. VAN ETTEN, Electr. Smederij, Oosteinde, Delft.

Provinciale Cursus in Hoefbeslag

der Afd. 's-Gravenhage van de Hollandsche Maatschappij
van Landbouw.

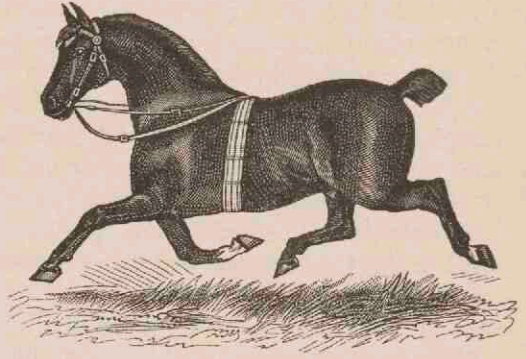
Deze cursus zal in het vervolg over 2 winters loopen. De eerst-
volgende cursus vangt aan begin November.

Voor deelname zich vóór 20 October a. s. aan te melden bij den
heer J. LAMÉRIS, Gep. Majoor-Paardenarts, Celebesstr. 12, den Haag.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden

„HET PAARD“

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van

den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouw, tentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden, tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis f 5.— per jaar, f 1.25 per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD“ te vestigen en van tijd tot tijd

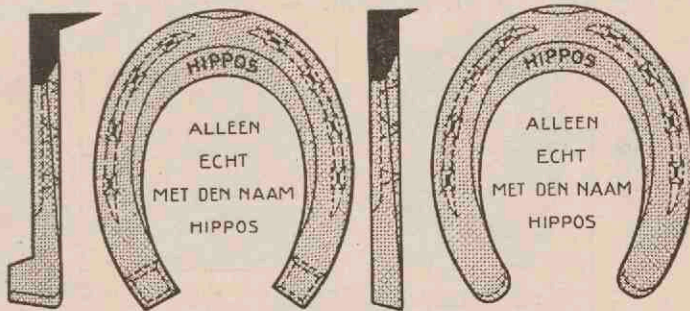
een abonné te werven.

Hiervoor kan provisie worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard“ te 's-Gravenhage.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd

———— **GROSSIERS HOOG RABAT.** ———

De **Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek**
Helpman—Groningen.

Levert

HOEFIJZERS

die theoretisch en practisch goed zijn.

Billijke condities. ✨ ✨ ✨ ✨ ✨ Vlugges levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

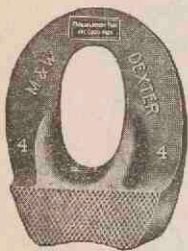
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

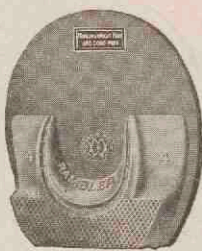
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

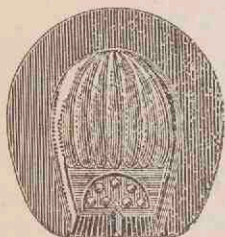
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

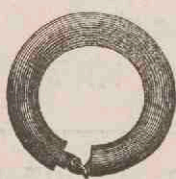
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradi g in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradi g.

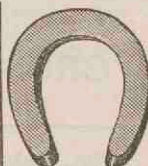

Strijkringen
met riempje.

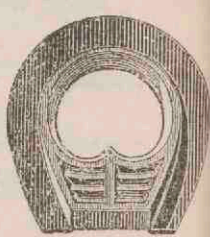
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradi g.

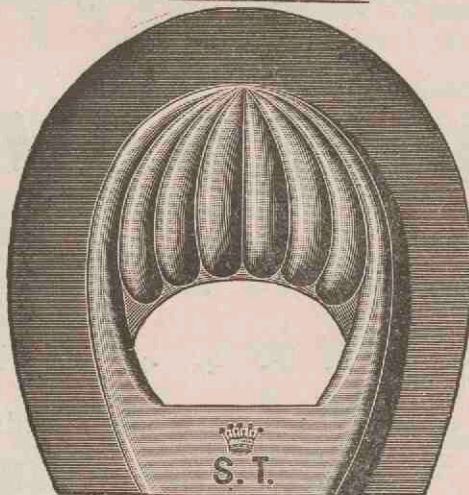
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooen.

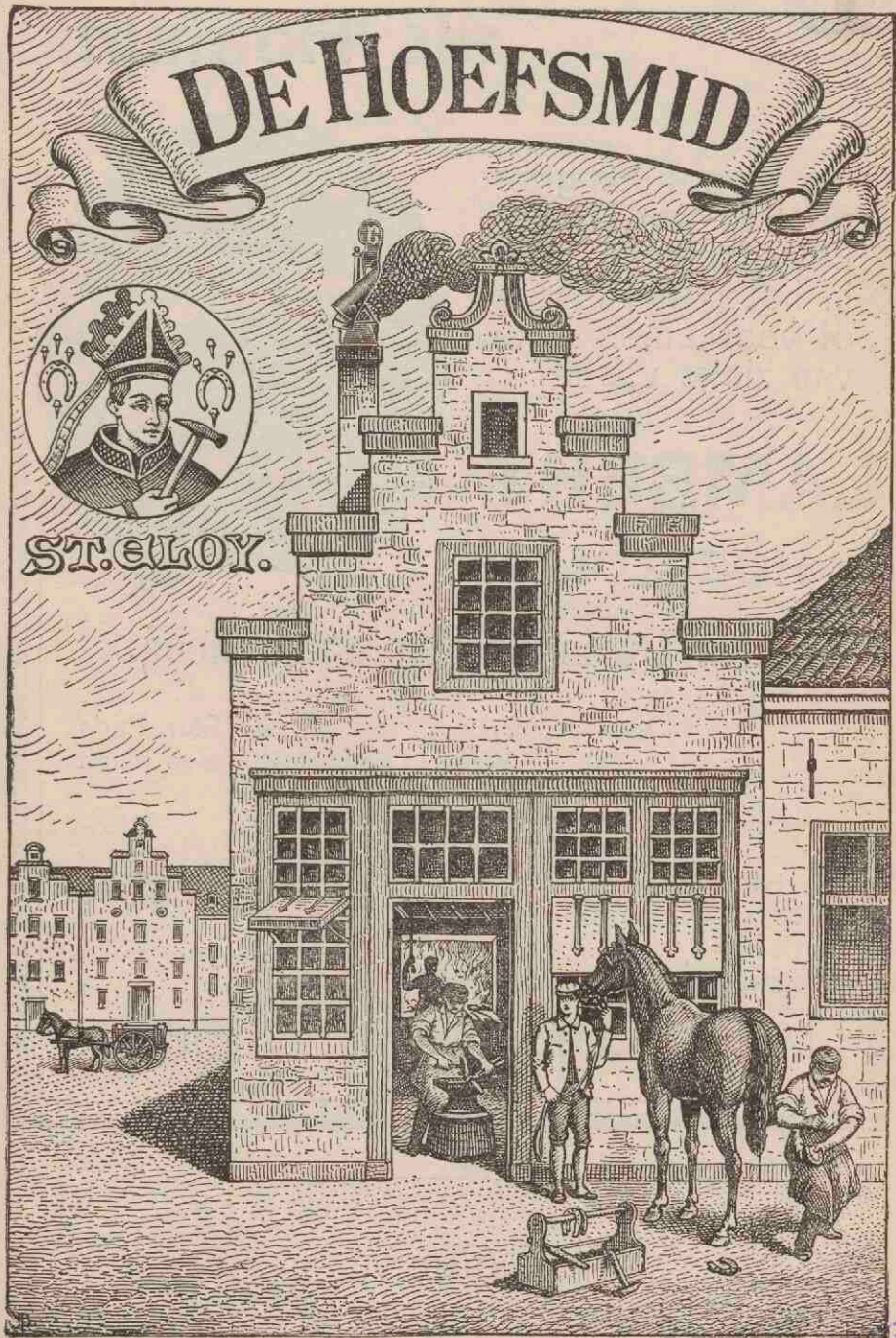
Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscurant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

II. De opleiding van hoefsmeden in Nederland. — Korte mededeelingen. —
Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het
hoefbeslag. — Advertentiën.

II. DE OPLEIDING VAN HOEFSMEDEN IN NEDERLAND.

De provincie Gelderland mag in de eerste plaats worden genoemd, wanneer er sprake komt van het tijdstip, waarop in Nederland een meer deugdelijke, grondige opleiding van aanstaande hoefsmeden is aangevangen. De Geldersche-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw heeft ruim 20 jaar geleden een commissie benoemd, bestaande uit Mr. P. H. A. Tydeman, H. C. Reimers, J. B. H. Moubis, F. W. van Dulm en J. M. H. Westholz, ten einde rapport uit te brengen omtrent de beste wijze waarop door genoemde Maatschappij zou kunnen worden voorzien in de behoefte aan goede hoefsmeden, vooral ten platte lande. Aan dit belangrijke rapport is woordelijk het volgende ontleend, waarmede wij geheel en al accoord gaan:

„Ernstig werd overwogen het denkbeeld van een ambulanten hoefsmidscursus, vooral ook met de goede uitkomsten voor oogen door een dergelijken cursus voor zuivelbereiding verkregen. De groote moeielijkheid om een bekwaam deskundige, zoowel theoretisch als practisch geheel op de hoogte, te vinden, gepaard met gebrek aan voldoende materiaal (paarden) en weinig zekerheid dat de eigenaars der smederijen hunne werkplaatsen beschikbaar willen stellen tot het geven van het onderwijs, waren de voornaamste redenen waarom ook dit plan vrijwel onuitvoerbaar werd geacht.

Het hoefsmidsvak is een handwerk, waarvan de goede uitoefening berust op bekwaamheid en handigheid van den werkmán. Deze twee eigenschappen worden eerst door eene oefening van een zekeren tijd verkregen, afhankelijk van den aanleg en van de reeds verkregen bedrevenheid van den leerling. Enkele lessen, hoe practisch ook gegeven, kunnen den aanstaanden hoefsmid hoogstens een blik doen slaan in zijn vak, hoogstens eenige noodzakelijke vereischten van de uitoefening leeren kennen, hoogstens hem onderrichten in enkele kunstjes. Door een dergelijke oppervlakkige opleiding wordt onkunde in de hand gewerkt en meer geschaad dan nut gesticht.

Bekwaamheid en handigheid, hoofdfactoren voor een goed werkmán, volgen eerst na langdurende oefening onder een juiste zaakkundige leiding. Alleen door het volgen van een geregelden cursus worden de noodige bekwaamheden verkregen, waar elke leerling zich de handigheid eigen maakt, waar hij, al werkende, opmerkzaam wordt gemaakt op alles wat zijn toekomstig vak betreft. Uitleggingen, besprekingen met het practisch werk hand aan hand gaande, zullen hem 't werk duidelijker en begrijpelijker maken.

Wil men werkelijk goede hoefsmeden vormen, in staat het vak op dragelijke wijze uit te oefenen, dan zal er een degelijke hoefsmidsschool moeten worden opgericht en wel op een plaats waar zeer veel paarden worden gehouden en dus veel leermateriaal aanwezig is. Een dergelijke inrichting zal op eenigszins uitgebreide schaal, dat is uit meerdere vuren moeten bestaan, en dus moeten zijn een welbeklante hoefsmederij, aan het hoofd waarvan een zeer bekwaam hoefsmid, speciaal daarvoor opgeleid, moet staan.

Leerlingen kunnen zijn, alleen zij die den noodigen aanleg bezitten, reeds een zekere mate van bekwaamheid in het hoefsmidsvak hebben verkregen en in een der afdelingen van de Maatschappij thuis behooren”.

In de voorgaande aflevering is o.m. gezegd dat „De Hoefsmid” zich van af de oprichting mede ten doel heeft gesteld om een deugdelijke opleiding van aanstaande hoefsmeden te bevorderen, — dat de genomen maatregelen van Overheidswege en anderzijds nut hebben gesticht maar deze tezamen onvoldoende verband houden, niet door een bepaald systeem worden gekenmerkt en dat naar onze meening de tijd daar is om tot een radicale verbetering over te gaan.

Wij zullen thans een en ander nader uiteenzetten en noodigen tevens ieder belanghebbende of belangstellende uit het volgende te willen overdenken en bij afwijkend gevoelen hiervan met redenen omkleed in „De Hoefsmid” blijkt te willen geven.

Het voorbericht in 1896 luidde, wat het eerste gedeelte aangaat, als volgt: „Dat de uitgave van een vakblad voor hoefsmeden wenschelijk is, is reeds verscheiden jaren veler en ook onze overtuiging geweest. Als medebestuurder eener inrichting voor hoefbeslag, gesticht in 1888, en waaraan reeds tal van leerling-hoefsmeden hun opleiding ontvingen, werd het ons telkens opnieuw duidelijk dat van het bijhouden van het vak, na den leertijd van 3—6 maanden, geen sprake was, doch ook moeielijk kon zijn daar in het Nederlandsch geen vakblad in eigenlijken zin bestond en weinige het Duitsch of een andere vreemde taal voldoende verstaan om hierin te lezen.

Naast die wenschelijkheid staat echter de vraag of de uitgave financiëel mogelijk zal zijn. Tot voor korten tijd hebben wij deze niet toestemmend durven beantwoorden. Langzamerhand zijn evenwel door de verhoogde belangstelling in het hoefsmidsvak, zoowel van de zijde van het Rijk, van verscheiden landbouwmaatschappijen en vele particulieren als van de beoefenaren van het vak zelve, een belangrijk aantal ontwikkelde hoefsmeden ontstaan, waardoor de kans om de uitgaven van „De Hoefsmid” financiëel mogelijk te maken, voldoende kan worden geacht. Bovendien neemt het aantal gediplomeerde hoefsmeden nog bijna dagelijks eenigermate toe, terwijl de lust om zich verder te ontwikkelen, ook bij hen die niet in de gelegenheid waren een cursus in hoefbeslag te volgen, in de laatste jaren veel grooter is geworden.

De noodzakelijkheid meer aandacht te schenken aan het hoefbeslag vindt haar voornaamsten oorsprong in het feit dat in de laatste twintig jaren het net van harde wegen enorm is uitgebreid. Ieder weet dat daarmee het verkeer evenredig is toegenomen, de paarden meer en voorsnellere diensten worden gebezigd dan vroeger en, het laatste niet het minst, dat de hoeven door een en ander veel meer hebben te verduren dan zulks voor dien tijd het geval was. De voornaamste oorzaak voor het streven naar verbetering zit niet in een soort nieuwigheid, een mode, zooals men hier en daar nog wel eens wil laten voorkomen, maar wel degelijk in de noodzakelijkheid om de hoeven, door de veranderde omstandigheden, nauwkeuriger te moeten verplegen dan vroeger, om ze in denzelfden toestand te houden.

Wat de belangrijkheid van een goed hoefbeslag aangaat, behoeven wij zeker weinig uit te weiden. Ieder paard met slechte hoeven, hoe uitstekend alle overige lichaamsdeelen ook mogen zijn, heeft slechts weinig waarde. Door een doelmatig hoefbeslag kunnen slechte hoeven somtijds worden

verbeterd, door een verkeerd beslag worden tal van goede hoeven slecht gemaakt. Terecht is het hoefbeslag met betrekking tot de paardenfokkerij, zoowel wat het opfokken als het houden van paarden betreft, van groot belang.

Het doel dat wij ons met de uitgave van „De Hoefsmid” voor oogen stellen, laat zich in het kort samenvatten als volgt:

1°. den hoefsmiden een orgaan te verschaffen waarin hun vak op grondige wijze wordt behandeld, ten einde de gelegenheid voor hen te openen zich verder in hun vak te bekwamen, nieuw aangegeven of veelzijdig opnieuw aanbevolen beslagmethoden te bespreken en te vermelden wat in onderscheidene landen, maar in hoofdzaak wat in Nederland voor meldenswaardigs op het gebied van het hoefsmidsvak voorvalt of wordt voorbereid;

2°. te streven naar een goed geregelde opleiding van hoefsmiden.

Met alle respect voor de cursussen die hier en daar worden gehouden, schijnt het ons hoogst wenschelijk dat er eenheid kome in den vorm dier opleiding en dat dus de eischen van bekwaamheid voor gediplomeerd hoefsmid overal gelijk worden gesteld, in verband! waarmede het tevens wenschelijk is dat van Rijkswege een commissie worde aangewezen tot het afnemen van examen in hoefbeslag”.

* * *

Er wordt van verschillende zijden en op verschillende wijzen steun verleend om het verkrijgen van goed onderlegde hoefsmiden in de hand te werken. De meest invloedrijke maatregel is de oprichting en instandhouding van cursussen. Het begin is eenvoudig geweest; het aantal lessen was zeer beperkt; de opleidingsplaats uiterst bescheiden, terwijl het onderwijs in den regel werd opgedragen aan den veearts, gevestigd in de streek waar de cursus werd gehouden, en aan den smid, die over de ruimste werkplaats kon beschikken en op het gebied van hoefbeslag genoemd mocht worden. De leerlingen waren met dergelijke cursussen zeer tevreden, daar zij in korten tijd met weinig moeite en kosten in het bezit kwamen van een „diploma” of „getuigschrift”, terwijl in overeenstemming daarmede op vele plaatsen borden verschenen met „gediplomeerd hoefsmid” of met „Rijkshoefbeslag”.

Het gewone beloop volgde; de ernstige smiden, en niet minder de veeartsen, begonnen langzamerhand in te zien dat dergelijke cursussen geen grondige verbetering in de opleiding van aanstaande hoefsmiden mochten worden genoemd en het kwam herhaaldelijk voor dat niet gediplomeerde hoefsmiden beter werk leverden dan wel gediplomeerden. Een en ander deed de inrichting der cursussen nader onder de oogen zien en vooral van de zijde der Regeering is er op aangedrongen dat ruimere eischen moesten worden gesteld en dat de duur van den cursus over twee winterhalfjaren moest worden verdeeld. De personen, die gedurende het eerste halfjaar blijken hebben gegeven onvoldoenden aanleg te bezitten of inderdaad onvoldoende voorbereid te zijn, konden dan van de toelating tot het tweede gedeelte worden uitgesloten. In Friesland bleek men bij die overgangperiode veel te hechten aan den 1-jarigen cursus, zoodat daar beide richtingen in toepassing kwamen, maar de nadere ervaring heeft daar thans ook geleerd, dat de 2-jaarlijksche positief de voorkeur verdient.

Bij het systeem der cursussen hebben de deelnemers het voordeel, dat zij

in hun werk en hun verdiensten kunnen blijven, doch de opleidingsplaats en de onderwijzers brengen door hun tijdelijk karakter bezwaren mede, terwijl de cursianen te veel in de oude omgeving blijven, waardoor de nieuw opgedane indrukken dikwerf in vrij korten tijd weer verloren gingen. Het getuigschrift of het diploma was te veel-, en de drang naar vermeerdering van kennis te weinig het doel.

Het onderwijs werd aanvankelijk in hoofdzaak gegeven door militaire paardenartsen en hoefsmeden, terwijl de onderwijzer-hoefsmid van 's Rijks Veeartsenijschool aanvankelijk ook verlof had, met name in N.-Holland, aan een cursus het practisch onderricht te verstrekken. Het nieuwe middel sloeg in en in bijna alle provinciën kwam men tot de oprichting van cursussen. Natuurlijk moest men zich hier en daar met onderwijskrachten tevreden stellen, die inzake hoefbeslag over weinig speciale studie beschikten.

Aan de militaire Rij- en Hoefsmidsschool werden enkele plaatsen opgesteld voor burger-hoefsmid-leerlingen, terwijl ook in enkele garnizoenen bij de Veld-artillerie, zooals te Breda en te Amersfoort, gelegenheid werd geopend voor de opleiding van burger-leerlingen. Deze laatste richting is na enkele jaren opgeheven. De duur van den cursus, zoowel aan de Hoefsmidsschool als bij de batterijen, was gesteld op 6 maanden en hierdoor heel wat deugdelijker dan een gewone cursus. Voor het leger worden echter geen paarden gekocht met slechte of onvoldoende hoeven. Goede hoeven kunnen door bijzondere omstandigheden wel afwijkende vormen verkrijgen, maar toch is het verklaarbaar, dat bij legerpaarden betrekkelijk weinig slechte hoeven worden aangetroffen. Bovendien worden bij militaire paarden slechts bij uitzondering afwijkende beslagvormen toegepast. In de burgermaatschappij is zulks anders; daar komen betrekkelijk veel afwijkende hoefvormen voor; de burgersmid is niet aan algemeen geldende reglementen gebonden en moet betrekkelijk elk geval, dikwijls ook in verband met den beurstoestand van den eigenaar, afzonderlijk beoordeelen. De militaire Hoefsmidsschool is uit den aard der zaak in de eerste plaats bestemd voor de opleiding van militaire hoefsmeden en het is niet voldoende te verdedigen om het verstrekken van onderwijs te richten naar de enkel toegelaten burger-leerlingen. Het onderwijs in het theoretisch gedeelte der hoefkunde is voor een zeer groot gedeelte voor militaire en burger-leerlingen hetzelfde, maar toch treden er bij de bespreking van de onderscheidene beslagvormen ongetwijfeld belangrijke verschillen op. De beteekenis der beslagvormen staat voor den leerling-hoefsmid in onmiddellijk verband met de diensten, die van de betreffende paarden zullen worden gevraagd. De diensten van de militaire paarden zijn belangrijk afwijkende van die van het overgrootste deel der burger-paarden.

Een aanstaand militair hoefsmid zal kennis dienen te dragen van de onderscheidene in gebruik zijnde beslagvormen, welke in Nederland bij het leger hebben bestaan en thans zijn voorgeschreven, alsmede de belangrijkste van die welke in andere landen in gebruik zijn. De kennis hiervan heeft voor burger-leerlingen weinig waarde, terwijl de beslagvormen voor rijtuig-, landbouw- en sleeperspaarden, alsmede voor afwijkende hoefvormen van veel meer gewicht zijn te achten dan die voor rijpaarden.

Toen enkele jaren geleden aan de Rij- en Hoefsmidsschool te Amersfoort

een paardenarts werd benoemd, die op 't gebied der hoefkunde veel had gewerkt en op plaatsing van burger-leerlingen nog steeds werd aangedrongen, is door gemeenschappelijk overleg te Amersfoort vergrooting van de hoefsmederij bewerkstelligd, van welke uitbreiding de kosten deels door het Ministerie van Oorlog en deels door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn gedragen. Het onderwijs aan de burger-leerlingen, zoowel aan de batterijen als aan de Hoefsmidsschool, is door de paardenartsen steeds kosteloos gegeven. Toen in Amersfoort de toelating van burger-leerlingen wat ruimer werd opengesteld, is door het Ministerie van Landbouw, N. en H., terecht de billijkheid ingezien, dat voor het onderwijs aan burger-leerlingen door dit Ministerie ook een behoorlijke vergoeding werd verstrekt. In den loop der laatste jaren is het aantal burger-leerlingen echter geslonken, zoodat er over het laatst verlopen halfjaar slechts één burger-leerling het onderwijs heeft gevolgd.

* * *

Op enkele plaatsen in den lande, nl. te Arnhem en te Groningen, hebben z.g.n. leersmederijen bestaan, waarvan de eerste is opgeheven. De andere is in 1888 opgericht. Aanvankelijk waren er 2 leerlingen. De opzet was: de inrichting voor hoefbeslag, of leersmederij, of welken naam men dan ook wil bezigen, moet over een bekwaam hoefsmid kunnen beschikken, wiens salaris moet worden gevonden uit de winst welke de smederij afwerpt. De leerlingen betalen geen onderwijskosten, doch verbinden zich gedurende 5 à 6 maanden, dag aan dag, alle voorkomende werkzaamheden in de hoefsmederij zonder salaris te verrichten. Het onderwijs in de theorie wordt verstrekt door of vanwege de eigenaren-ondernemers, beide vee-arts. De voordeelen der onderneming, de vergoeding voor het onderwijs, moeten voortkomen uit de waarde van het geleverde werk der leerlingen.

Deze opzet heeft aan de verwachting beantwoord, aangezien de clientèle der hoefsmederij belangrijk is geworden, zoodat niet alleen het vaste, bezoldigde personeel is uitgebreid, maar ook het aantal leerlingen, zonder schade voor de voorkomende werkzaamheden, van 2 tot 4, van 5 tot 6, kon worden vermeerderd. De toelating der leerlingen geschiedt niet gelijktijdig om het halfjaar, doch steeds opeenvolgend, alzoo dat bij het komen van een nieuwen leerling de 5 of 4 overigen b.v. reeds 5, 4, 3, 2 of 1 maand aan de inrichting werkzaam zijn. Dit heeft het voordeel dat de onderscheidene werkzaamheden geleidelijk in ruimere mate aan den leerling kunnen worden toevertrouwd, al naarmate zijn verblijf van langeren duur is geworden. Het onderwijs in het theoretisch gedeelte van het vak wordt door deze afwijkende tijdstippen wel eenigermate bemoeilijkt, maar levert toch geen overwegend bezwaar op, terwijl het uit een practisch oogpunt de voorkeur verdient, en dit voor den hoefsmid toch altijd van de meeste beteekenis blijft. Deze opleiding, waarvoor enkel van Overheidswege een lokaal der landbouwschool te Groningen wordt beschikbaar gesteld, zoodat derhalve de kosten feitelijk door de hoefsmid-leerlingen zelf worden gedragen, is naar onze opvatting niet in alle opzichten bevredigend, maar voor den gewonen hoefsmid voldoende te achten. De hoefsmiden denken er zelf ook zoo over, daar de inrichting anders natuurlijk gebrek aan leerlingen zou hebben verkregen, temeer daar in de provincie

Groningen geen landbouwmaatschappij of paardenstamboek een vinger heeft uitgestoken om de inrichting financieel of moreel te steunen. Genoemde opleiding is echter niet voldoende te achten voor aanstaande onderwijzers in praktische hoefkunde.

Enkele jaren geleden is men gaan inzien dat het voor het verkrijgen van deugdelijke resultaten bij de cursussen in hoefbeslag tot de eerste eischen behoorde om te kunnen beschikken over een bekwaam hoefsmid-onderwijzer. Dat inzicht heeft geleid tot het instellen van een cursus voor aanstaande onderwijzers in hoefbeslag. Deze cursus is verbonden aan de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool en het onderwijs opgedragen aan den leeraar, die ook de hoefkunde doceert aan de studenten van 's Rijks Veeartsenijschool, en aan den onderwijzer in praktisch hoefbeslag, mede verbonden aan genoemde inrichting. Deze opzet komt ons rationeel voor. De uitvoering is nog niet zooals zij behoort te zijn, maar kan zulks onder de tegenwoordige omstandigheden ook nog niet wezen. Het is bevreedend, dat in Nederland, waar de huisdierteelt zoo'n overwegend groot volksbelang vertegenwoordigd, de Veeartsenijschool geen inrichting mag worden genoemd, die op de hoogte van haar tijd staat. Dertig jaar geleden mocht deze inrichting, in vergelijking met andere onderwijs-instellingen in binnen- en buitenland, zich wel laten zien, maar later is een stilstand ingetreden, die tenslotte natuurlijk heeft geleid tot een grooten achterstand. Het moet dankbaar worden erkend, dat in de laatste jaren ingrijpende verbeteringen waren aangebracht en dat flinke plannen voor de verdere ontwikkeling zijn ontworpen, maar door genoemden stilstand is er zoo ontzettend veel te doen en is er zooveel verwaarloosd, dat men eenerzijds schrikt van het direct benoodigde kapitaal en anderzijds het verzuimde, zooals het verkrijgen van goed gelegen en niet overmatig duur terrein, thans zoo goed als niet meer in te halen is. Tot dien achterstand behoort ook een behoorlijk ingerichte hoefsmederij. Er zijn verscheiden particuliere inrichtingen in het land, die vrij wat doeltreffender zijn ingericht dan de eerste inrichting op het gebied der hoefkunde in Nederland, waar niet eens een behoorlijke beslagplaats aan verbonden is. Deze is onder een afdak, zonder voldoende beslagbodem, terwijl een monsterbaan, ter beoordeeling van de gangen van het paard, in het geheel niet wordt aangetroffen. Deze toestand heeft naar onze opvatting thans lang genoeg geduurd. Wij zijn ook voorstander van het systeem eener geleidelijke ontwikkeling en weten ook dat al het wenschelijke niet te bereiken valt, maar zooals de toestand, inzake de hoefbeslagopleiding in Utrecht thans is, wordt die, naar onze opvatting, uiterst kalm gekenschetst door te zeggen dat spoedige verbetering dringend noodzakelijk is, om de uitgaven voor de ontwikkeling van het hoefsmidsvak renderend te maken.

Een tweede punt, inzake de opleiding van onderwijzers in hoefkunde, raakt de toelating en het examen. De toelating staat voor iedereen open, die minstens 23 jaar is, met goed gevolg de lagere school heeft doorloopen en een zekere bedrevenheid in het hoefsmidsvak heeft. Deze eischen lijken ons niet voldoende. — Bovendien moet er verband bestaan tusschen de verschillende wijzen, waarop gestreefd wordt de uitoefening van het hoefbeslag tot een meer deugdelijken trap op te voeren. Dit verband ontbreekt ook hierbij zoo

goed als geheel. Het toelatingsexamen zou naar onze opvatting geheel kunnen vervallen, tenzij het aantal voorgedragenen grooter mocht zijn dan dat der beschikbare plaatsen. De minimum-eisch van toelating zou moeten bestaan in de bepaling, dat de door een provincie voorgedragen persoon met goed gevolg niet alleen de lagere school, maar ook een volledigen cursus in hoefbeslag heeft doorlopen. Bovendien zou bij dezen cursus het onderwijzend personeel den indruk moeten hebben verkregen, dat de betrokken persoon zoowel beschikt over voldoende kennis van het hoefsmidsvak, als over het vermogen om deze kennis op duidelijke wijze aan anderen mede te deelen.

Reeds vroeger, n.l. in de Januari-aflevering van „De Hoefsmid” 1913, is er op gewezen, dat het aantal hoefsmeden, dat genoemde opleiding te Utrecht mag volgen, in verband gebracht moet worden met het aantal onderwijzers in hoefbeslag, dat in Nederland noodig geacht kan worden.

Het verstrekken van speciaal onderwijs aan een grooter aantal personen dan mettertijd in die speciale richting vermoedelijk een behoorlijk levensonderhoud zullen kunnen vinden, leidt dikwerf tot misstanden in de Maatschappij, reden waarom te dier plaatse door ons in overweging werd gegeven om het aantal leerling-hoefsmeden zeer beperkt te houden, of een zoodanigen cursus niet jaarlijks, doch slechts in verband met gebleken behoefte te doen plaatsvinden. Wij noemden toen een cursus b.v. om het andere jaar. Deze regeling is echter een quaestie van uitvoering; de kern zit enkel in den opzet en deze dient, zooals vroeger en thans opnieuw is betoogd, in onmiddellijk verband te staan met het aantal benodigde onderwijzers en met de vermoedelijk te verwachten benodigde aanvulling.

Met alle waardeering voor het nuttige effect, dat door de onderscheidene maatregelen tot ontwikkeling van het hoefsmidsvak is verkregen, meenen wij dat het zeer gewenscht is te achten, dat er thans een eenigszins scherp geformuleerd plan wordt ontworpen, waarlangs de verdere pogingen tot verbeteringen dienen te gaan, en dat in een zoodanig plan natuurlijk voldoende verband moet zijn gelegd tusschen de onderscheiden wijzen van opleiding.

* * *

Behalve dat de maatregelen op verschillende *wijzen* ingrijpen, is boven ook gezegd dat de opleiding van verschillende *zijden* wordt gesteund. Het Ministerie van Landbouw heeft gedurende verscheiden jaren telkens f 3500 op de begrooting gebracht (in 1912 is f 7470,32 uitgegeven), welk bedrag zoo goed als geheel ter beschikking is gesteld in den vorm van subsidie aan cursussen in hoefbeslag, gehouden vanwege landbouwmaatschappijen of paardenstamboeken. Genoemd Ministerie heeft ook een bijdrage verstrekt voor de verbouwing der militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort, benevens een toelage voor het onderwijs voor burger-leerlingen aan deze school en een jaarlijksche subsidie van f 1000 aan de Hoefsmidsschool te Tiel, die thans evenwel niet meer wordt voortgezet. De kosten der cursussen worden niet enkel door het Rijk maar ook gedeeltelijk uit subsidiën van de provincie en verder uit de kas van de landbouwmaatschappijen of paardenstamboeken bestreden; enkele worden tot nu toe zelfs zonder Rijkssubsidie gehouden, zooals bv. de jaarlijksche cursus in Haarlem en die te 's-Gravenhage. (Deze cursussen krijgen wel provinciale subsidie).

Het toezicht dat op de cursussen in hoefbeslag, door den Staat gesubsidieerd, van Rijkswege wordt uitgeoefend, was vroeger opgedragen aan den districtsveearts, in wiens ambtsgebied een zoodanigen cursus plaats vond. Er zijn natuurlijk districts-veeartsen, die met het hoefsmidvak goed op de hoogte zijn, doch tot hun eigenlijken werkkring behoort het niet. Later is dat toezicht opgedragen aan den Rijkslandbouwleeraar, in wiens ambtsgebied een cursus in hoefbeslag voorkwam. Dit toezicht is wel in hoofdzaak administratief, maar toch is het zeker de bedoeling, dat het niet *witsluitend* administratief zal zijn en door de overbrenging van dat toezicht, van den districts-veearts naar den Rijkslandbouwleeraar, zal niemand beweren dat te dien opzichte verbetering is aangebracht.

* * *

De ontwikkeling van het hoefsmidvak is grootendeels te danken aan de opkomst der Veeartsenijscholen. Evengoed als het dokterschap voor de menschheid in vroeger tijden veelvuldig gebonden was aan het vak van den barbier, zoo was de hoefsmid in dien tijd veelal tevens paardendokter. Men heeft ook wel gemeend dat ieder diersoort slechts aan één vorm van ziekte lijdende kon zijn, doch geleidelijk is een geheel ander inzicht ontstaan. Een veearts heeft als dokter een meer dan voldoende omvangrijken arbeid en studieveld, waarbij de hoefkunde een klein aanhangsel is geworden en nog meer beperkt kan blijven dan thans reeds het geval is. Het maken van hoefijzers kan naar onze opvatting voor a.s. veeartsen gevoegelijk achterwege blijven. Het vlot en goed besnijden van den hoef, alsmede het onderslaan van een ijzer, kan in de paardenpraktijk voorkomen, doch het zelf smeden van een ijzer niet en uit een oogpunt van spierontwikkeling zal aan een andere methode van lichaamsoefening wel de voorkeur zijn te geven.

Zoodra de opleiding van den onderwijzer-hoefsmid deugdelijker wordt, zal deze ook meer zelfstandigheid wenschen en daarop ook billijk aanspraken kunnen doen gelden. Hierom lijkt ons de richting, waarin de „hoefsmederijschool” te Brussel zich heeft bewogen, aanbevelingswaardig. Hier is het onderwijs in het eigenlijke hoefbeslag, alsmede de leiding der inrichting, in handen van den onderwijzer-hoefsmid, terwijl de veearts enkele uren per week onderricht verstrekt. Deze is breed onderlegd in de kennis der ontleedkunde en der levensverrichtingen, hetgeen voor een onderwijzer-hoefsmid te veel gevergd zou zijn. De hoefsmid moet wel een goed inzicht hebben in den bouw, de verrichtingen en den groei van den hoef, doch om dit gedeelte grondig te kunnen onderwijzen is de blijvende steun en voorlichting van den dieren-arts gewenscht en uit een practisch oogpunt aanbevelingswaardig.

* * *

In het kort samengevat zouden wij een geleidelijke ontwikkeling der maatregelen ter bevordering van het hoefsmidvak wenschen te zien in de richting:

- 1° de cursussen in hoefkunde op eenzelfde grondslag inrichten en de uitreiking van diploma's te doen geschieden door eenzelfde commissie;
- 2° het onderwijs meer en meer brengen bij onderwijzers in hoefkunde;
- 3° de eischen, waarop het diploma van onderwijzer-hoefsmid kan worden

(*Vervolg blz. 184.*)

Overzicht der Rijkssubsidie 1912 in zake Hoefbeslag.

Provincie	Maatschappij of Vereeniging, waar de cursussen van uitgaan.	Plaats, waar cursussen worden gehouden	Rijkssubsidie
1. Groningen	Afdeeling Appingedam van den Bond van Smedenpatroons in Nederland	Appingedam	f 250.—
2. Friesland	Vereeniging Het Friesch Paardenstamboek	Franeker } Sneek }	{ f 500.—
3. Drenthe	Hoofdbestuur van het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe	Hoogeveen Voor het zenden van jongelieden naar de leersmederij te Groningen of den militairen hoefsmidscursus te Amersfoort	f 200.— f 200.—
4. Overijssel	Commissie voor Onderwijsbelangen en Toezicht op het Landbouwonderwijs d. Overijsselsche Landbouwmaatschappij	Enschede } Zwolle }	{ f 500.—
5. Gelderland	Bestuur der Geldersch-Overijsselsche Maatsch. v. Landbouw	Hoefsmidschool Tiel	f 1000.—
		Winterswijk } Arnhem }	{ f 600.—
6. Utrecht	Het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde in Utrecht	Utrecht	f 200.—
7. Noord-Holland	De Smederijvereeniging „Hollandsch Noorderkwartier”	Schagen	f 250.—
8. Zuid-Holland	De Hollandsche Maatschappij van Landbouw	Gorinchem } Oud-Beijerland }	{ f 250.— f 200.—
9. Zeeland	De Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeteelt in Zeeland	Goes } Oud-Vosmeer } Kruiningen }	{ f 750.—
10. Noord-Brabant	De Noord-Brabantsche Maatschappij van Landbouw	's-Hertogenbosch } Bergen-op-Zoom }	{ f 600.—
11. Limburg	Limburgsche Landbouwbond	Venlo } Gulpen }	{ f 500.—

Toelage Kapitein Laméris (paardenarts) voor den militairen hoefsmidscursus Amersfoort f 300.—
 Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht f 500 + f 670.32 f 1170.32
 Totaal dus f 7470.32

verkregen, verzwaren, zoodat deze gediplomeerden ook werkelijk aan de verwachtingen van hun titel kunnen beantwoorden;

4° een deugdelijk verband leggen tusschen de cursussen en de opleiding tot onderwijzer in Utrecht;

5° een leersmederij of inrichting voor hoefbeslag, zooals die te Groningen bestaat, verdient voor de opleiding van gewone hoefsmeden de meeste aanbeveling en deze vorm moet geleidelijk de onderscheidene cursussen vervangen. (In het voorjaar van 1913 heeft zich hiervoor een gelegenheid voorgedaan door den verkoop van de hoefsmederij te Rotterdam; vóór dien tijd gedreven door den veearts E. A. Kok);

6° de opleiding van burger-hoefsmeden moet gericht zijn op hun lateren werkring en niet te geschieden aan de militaire Hoefsmidsschool;

7° de hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijschool dient deugdelijk, doch behoeft niet onnoodig duur te worden ingericht.

KORTE MEDEDEELING.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken zijn de navolgende leerlingen: op 18 Oct. H. Bronsema van Scharmer met een voor de practijk goed en theorie zeer goed getuigschrift, — op 25 Oct. E. Engelen van Wedderveen, gem. Wedde, met eenzelfde getuigschrift als aan Bronsema voornoemd is verstrekt, en op denzelfden datum is vertrokken J. Klunder van ten Boer met een voor de practijk en theorie goed getuigschrift.

Toegelaten zijn de volgende leerlingen: op 6 Oct. K. Beishuizen van Drouwenerveen, op 20 Oct. H. Pesman van Rasquert, op 27 Oct. J. van Ellen van Noorddijk en T. Dijkema van Stitswerd.

Verder houden nog aan de Inrichting verblijf de leerlingen: H. Pastoor van Bierum en W. Zwartenkot van Grootegast.

— **Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag van Rijksweg te Utrecht.** In Januari a. s. vindt het examen plaats voor de leerlingen, die aan den 4^{en} cursus hebben deelgenomen, terwijl 1 Februari 1914 de vijfde cursus aanvangt. Het volledig reglement voor den 4^{en} cursus is in de December-afl. 1912 opgenomen, welk reglement voor den 5^{en} cursus ongewijzigd is gebleven, zoodat wij thans volstaan met alleen art. 4 hiervan aan te halen, luidende als volgt:

Om toegelaten te worden moet men den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van geboorte-acte, diploma's (als van ambachtschool, hoefsmidsschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht afloopen der lagere school en aanbevelingen uit vroegere werkringen.

PERSOVERZICHT.

— *Prov. hoefsmidscursus in Z.-Holland.* Aan het vanwege de afdeling 's-Gravenhage der Hollandsche Maatschappij van Landbouw gehouden toelatings-examen voor den tweejarigen cursus zijn van de 16 aspiranten de volgende personen geslaagd: A. Bakker, Dubbeldam; K. A. Havelaar, 's-Gravendeel; J. H. de Lignie en H. J. de Lignie, beiden Oude-Tonge; J. A. Lipman, Wateringen; P. de Klerck, Puttershoek; L. Moreé, Rozenburg; Chr. Prent, Rotterdam; J. P. Rudemaker, Zegwaard; A. Tieleman, Zuid-Beierland; P. Verbeek, Pernis; D. Vlasblom, Dordrecht.

(u. „N. Cour.”)

De November-af. van „*Der Hufschmied*“ bevat :

10. Het scherpen van winkelhaakvormige schroefkalkoenen, waarvoor een nieuwe methode wordt aangegeven, doch dergelijke kalkoenen worden in Nederland, zoover ons bekend, niet gebezigd;

20. Een vervolg-artikel over den krommen hoof van het paard, waarop in de volgende aflevering zal worden teruggekomen;

30. Over een hout-model, ter nabootsing van de verbinding tusschen hoornige en vleezige deelen;

40. Korte mededeelingen, enz.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoof beslag.

EEN PRACTISCHE METHODE OM ONDICHTE PLAATSEN EN SLAKKENVORMING BIJ AUTOGEEN* GELASCHTE VOORWERPEN AAN TE WIJZEN.

Zooals iedere methode ten slotte zijn voordeelen en gebreken bezit, vinden wij ook bij de autogene lassching zaken, welke somwijlen onaangename gevolgen kunnen doen ontstaan. Wij weten toch, dat dan alleen een goede verbinding kan worden verkregen, wanneer de te lasschen stukken werkelijk in vloeibaren toestand bewerkt worden; dit moment steeds te bereiken, is de kunst van dit werk.

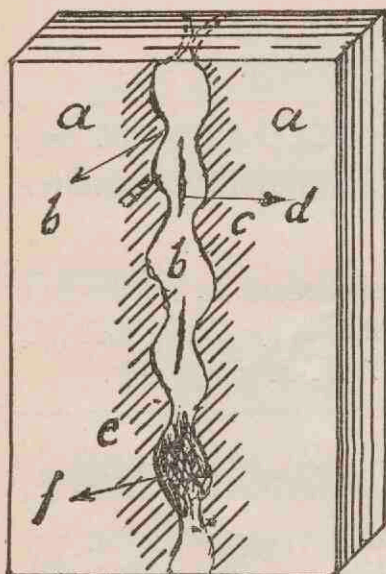
Stukken, welke volgens de oude methode in het vuur gelascht worden, hebben, wat soliditeit aangaat, nog steeds de voorkeur; echter heeft deze laschmethode bepaalde grenzen, om te kunnen worden toegepast. De autogene lassching is daarom heden onontbeerlijk en een afdeeling der ijzerbewerking, zonder deze inrichting, kan men heden niet meer de concurrentie het hoofd bieden.

Machinedeelen, cylinders, buisbreuken enz., kunnen alleen door middel dezer laschmethode verholpen worden. Zelfs gecompliceerde defecten, van welken aard ook, kan men hiermede verhelpen, zoodat het plaatsen van nieuwe vervangstukken onnoodig is. Is de lasch dus goed uitgevoerd, dan bespaart men hierdoor in dergelijke gevallen veel tijd en geld. Doch speciaal bij deze autogene laschmethode bestond er tot nu toe een zeer gebrekkige controle omtrent het voorkomen en den graad van laschscheuren; ondichte plaatsen, ingewerkte slakken komen daarbij dan ook dikwijls voor, zonder dat de uitvoerder van dat werk daar eenige kennis van draagt.

Het is tot op heden nog niet gelukt een zeker middel te vinden, waarmede men deze gebreken kan aanwijzen. Aangespoord door de noodzakelijkheid hiervan, gelukte het echter door middel van chemische bewerking verblijvende resultaten te verkrijgen. De vermelde gebreken bij de autogeen-lasching teekenen zich

door deze behandeling in duidelijken vorm af. Wij hebben daarom de resultaten dezer bewerking zoo goed mogelijk in tekening gebracht en de verschillende plaatsen met letters aangeduid.

* Hieronder verstaat men: zelfbindende.

a en *a* stellen twee tezamen gelaschte platen voor, *b* de laschnaad, *c* de door de hitte veranderde uitzetting van het ijzer, *d* de nog aanwezige scheuren in de breuk van het stuk, *e* ondichte en slecht verbonden plaatsen in den laschnaad, *f* ophooping van slakken.

De beide ijzeren platen werden autogeen tezamen gelascht, en met de vijl afgewerkt.

De laschplaats vertoonde hierbij niet de minste sporen van gebreken. Eerst door behandeling der oppervlakte met een reactiemiddel, bestaande uit 100 gram water, 5 gram salpeterzuur (chemisch zuiver) en 5 gram chloorzure kalium, is het gelukt van de oppervlakte een laag te verwijderen, zoodat de inwendige structuur van het metaal te zien kwam. Het beeld, wat wij hierbij krijgen, geeft ons den werkelijken aard der laschplaats weer. Onze teekening laat duidelijk zien, welke verandering zich door de lassching in het ijzer heeft voltrokken, onder inwerking van bovengenoemd middel. De door de stookvlam op de laschplaats verkregen hitte heeft de structuur van het ijzer, in de omgeving van den laschnaad, geheel veranderd. Er zijn hierbij namelijk kristallen ontstaan, welke zich verkleinen naarmate zij verder van den laschnaad verwijderd liggen. Scheuren, tengevolge van niet dichtgelopen plaatsen of van het zich niet verbinden met het opgedragen metaal, vertoonen zich als donkere lijnen; slakken worden door dit middel niet aangetast, en zijn alleen kenbaar aan hun glazige tint. Verbrande plaatsen in het metaal vertoonen zich door de kristallijne structuur van het ijzer, hetwelk aan zijn grenzen zwart schijnt.

Al deze gebreken zijn gemakkelijk zichtbaar, daar de ijzeren platen bij behandeling met dit middel, een metaalachtige lichtgrijze kleur aannemen, waarop zich die plaatsen duidelijk afteekenen. Door deze aangegeven methode wordt van het metaal een sluier afgenomen, waardoor het mogelijk wordt alle gebreken direct te onderkennen, en hierna te verhelpen.

Men is dus hierdoor in staat gesteld met weinig kosten zijn werk overtuigd goed af te leveren.

M.

ADVERTENTIËN.

 SCHENKT UWE VOLLE AANDACHT aan de bij deze aflevering van „DE HOEFSMID” ingesloten brochure en circulaire.

Mij. tot Expl. van Stal toebehooren te Amsterdam,
N. Z. Voorburgwal 177, Tel. 10663 N.,
Dir. W. F. SMITS Jr.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

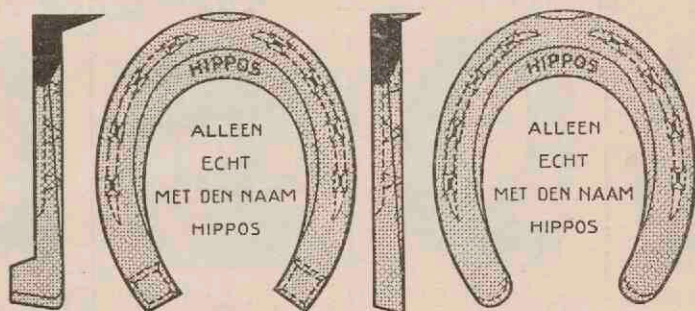
Voor *H.H. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van dienstpersoneel, het smidsvak betreffende, worden van onze abonné's gratis in „De Hoefsmid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

N I E U W ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

N I E U W ———
overal verkrijgbaar MET
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar
niet vertegenwoordigd.

————— **GROSSIERS HOOG RABAT.** —————

De **Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek**
Helpman—Groningen.

Levert

HOEFIJZERS

die theoretisch en practisch goed zijn.

Billijke condities. :- :- :- :- :- Vlugghe levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

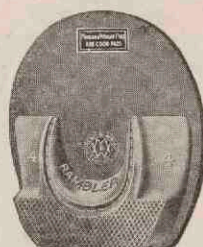
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

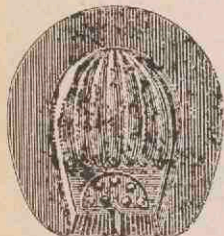
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc.
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

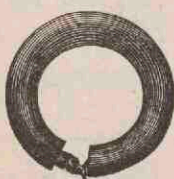
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot 6¾
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

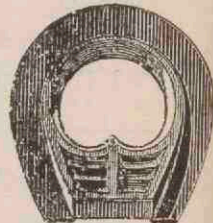
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

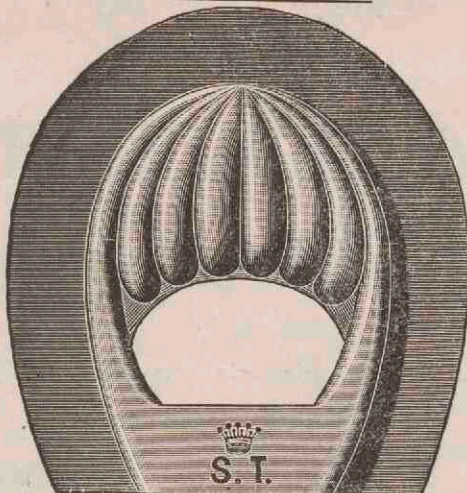
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradij.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradij.

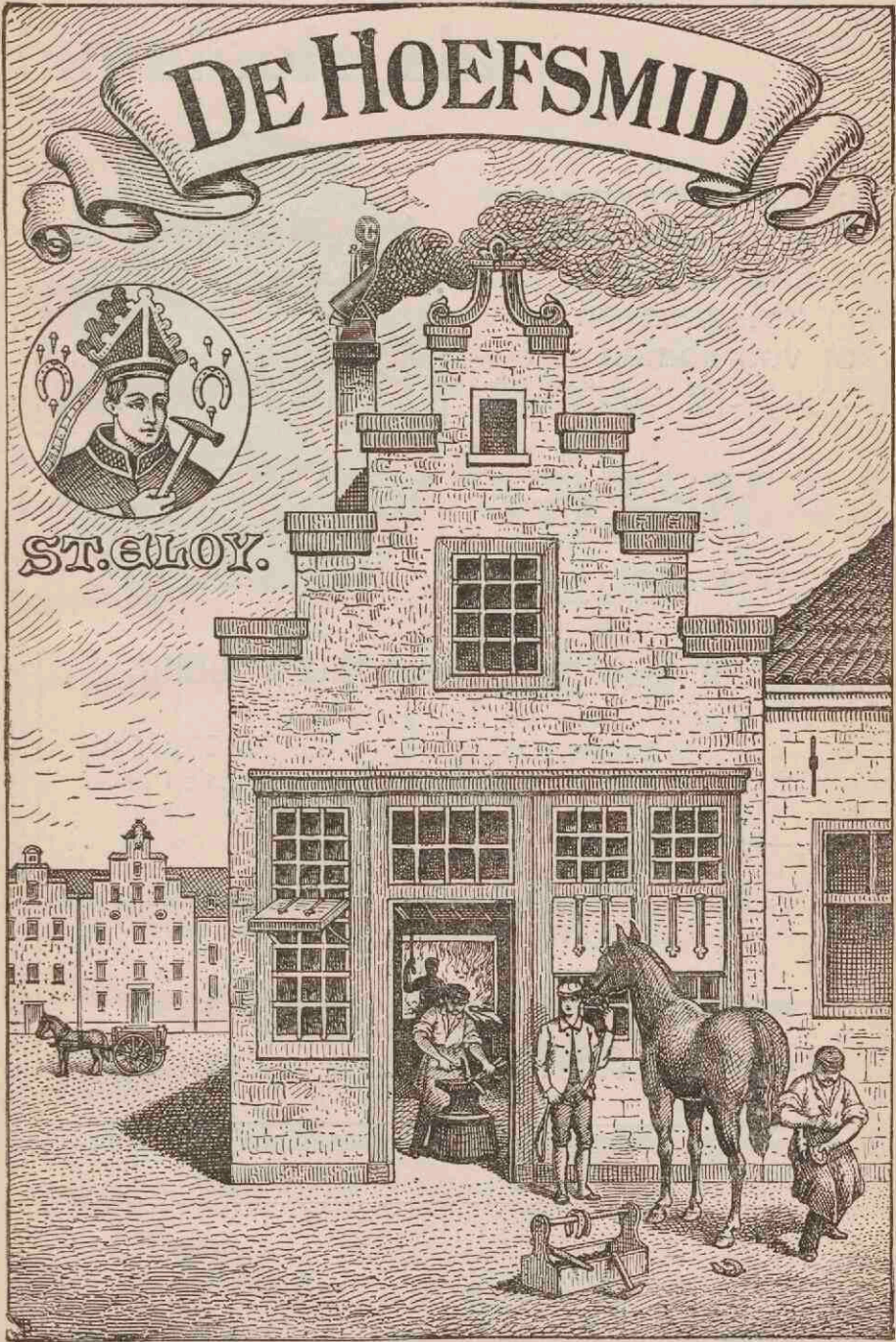
Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooien.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

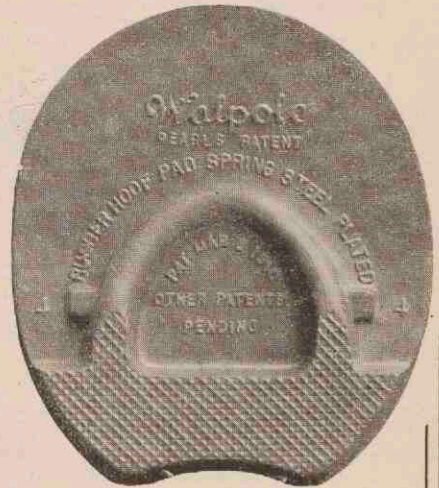
Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

Uw Goede Naam als Hoefsmid

hangt voor een groot
deel af van Uwe
bekwaamheid
in het genezen
of voorkomen
van zieke voeten.

LAMBERT HOEFZOLEN

houden Uwen goeden naam hoog.

Lambert Open, Frog, O. K. Star Pads
Walpole zolen met stalen plaat.

Probeert onze Heller Hoefrasp
en Gij zult er geen spijt van hebben.

Volledige prijscourant
van zolen, nagels,
raspen, enz. franco en
gratis.

LAMBERT & COMPANY, Rotterdam 66 Leuvehaven.

INHOUD.

Beslag of geen beslag. — Iets omtrent zolen voor rijpaarden. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

BESLAG OF GEEN BESLAG?

De pak-muildieren, -ponies en -ezels van den leger-transporttrein in Engelsch-Indië zijn gewoonlijk niet beslagen, doch die, welke trekken, wel.

De vraag: beslag of geen beslag, is reeds dikwijls door voor- en tegenstanders besproken, doch komt telkens opnieuw te berde. Ook wij bespraken deze in „Het Paard” en gaven als onze overtuiging te kennen, gegrond op de practijk, dat in Nederland voor onze militaire paarden, wanneer zij voldoende arbeid verrichten, ijzers niet gemist kunnen worden dan voor een zeer kort tijdperk. Trouwens de groei van den hoof van onze militaire paarden is, onder gewone omstandigheden, minder groot dan de slijtage aan het ijzer; ijzer biedt meer weerstand dan hoorn, dus zou de afslijting van het hoorn bij een onbeslagen hoof nog grooter zijn. Groei en afslijting houden geen gelijken tred en het paard zal dan ook spoedig pijnlijk loopen.

Wanneer men, vooral bij gebruik op grindwegen, let op de snelle afslijting van de ijzers der paarden bij veel arbeid, dan zal men kunnen waarnemen dat deze zelfs binnen enkele dagen versleten kunnen zijn. De hoof heeft voor vernieuwden groei of beter gezegd voor geheel afgroeien van den schoen, ongeveer een jaar noodig, zoodat door vergelijking van den tijd, noodig voor het aangroeien en dien voor slijtage, duidelijk blijkt dat onbeslagen hoeven voor het practisch gebruik niet geschikt zijn.

De lengte van het toongedeelte bedraagt bij den normalen hoof van een rijpaard, van 1.56 M. tot 1.60 M. hoog, 9 à 10 cM., zoodat wij den maandelijkschen groei op circa 8 mM. mogen vaststellen. Een ijzer van 1 cM. dikte, is dikwijls in 4 à 5 weken bij 3 à 4 uur dagelijkschen dienst, aan het toongedeelte doorgesleten en daar nu ijzer harder is dan hoorn, kan men reeds theoretisch aannemen, dat de slijting en de groei van de hoeven van paarden, die dagelijks worden gereden, geen gelijken tred met elkaar zullen houden en de slijting te sterk zal zijn.

Beschouwen wij de hoeven van onbeslagen rijpaarden, dan zijn die meestal tot stompjes afgeloopen, wanneer ten minste geregeld en niet te kort buiten gereden wordt. Aan den toon zijn de voorhoeven dikwijls tot aan de witte lijn afgesleten, zelfs al bevindt zich aan de drachten voldoende hoorn; aan de achterhoeven is de hoorn somtijds afgesleten tot kort bij de ballen, waardoor ook die hoogst gevoelig worden. De normale vorm en grootte van den hoof zijn verloren gegaan, terwijl het paard met korte voorzichtige passen, als op eieren loopt. Vooral bij vochtig weder zal de afslijting van den hoof zeer groot zijn.

De meeste paarden, zelfs die met veel kniebuiging, nemen, wanneer zij zonder ijzers gaan, een min of meer stekenden draf aan, alsof zij bevreesd zijn om hunne voeten neer te zetten.

Hoewel een abnormale toestand der hoeven het wenschelijk kan doen zijn, dat een paard eenigen tijd onbeslagen blijft, zoo is dit niet het geval bij normale hoeven, want het te sterk afslijten er van en het daardoor voor-

zichtig neerzetten der voeten toonen aan, dat het onbeslagen gaan der paarden onaangenaam en ongemakkelijk is. Kon men hunne opinie inwinnen, dan zouden zij zeker een goed beslag verkiezen.

Natuurlijk kan een paard met goede hoeven, dat gedurende den winter ongeveer 1 uur uitsluitend in de manège of op zand wordt gereden, onbeslagen blijven; doch het is de vraag of zelfs dan een rationeel beslag niet te verkiezen ware, al is het alleen om het paard het onaangenaam gevoel te besparen, dat het ondervindt, wanneer het zich een oogenblik op een harden bodem moet bewegen. Meestal zal ook in de manège de gang van een paard zich, nadat de ijzers zijn afgenomen, niet verbeteren, doch wel minder ruim worden en met geringer kniebeweging. Toch zou het omgekeerde het geval moeten zijn, wanneer het onbeslagen gaan voor het paard beter ware dan een goed beslag.

Veeltijds wordt het pijnlijk zijn daaraan toegeschreven, dat de hoeven door het beslaan bedorven werden, doch ook deze bewering houdt geen steek.

Gaat eens naar een keuring van merriën met veulen, en let dan op hoe gevoelig veel jonge dieren loopen, wanneer zij, na een à twee uur over grint- of straatweg te zijn gegaan, op een harden bodem worden gedraafd. Vaak wordt dit aan vermoeienis toegeschreven, doch laat hetzelfde veulen zich op een zachten grond bewegen, en tien tegen een dat de gang terstond zal verbeteren. Ook bij keuringen van tweejarige paarden zal men, onder gelijke omstandigheden, hetzelfde kunnen waarnemen.

Ook de Arabieren laten hun paarden zoo eenigszins mogelijk beslaan, terwijl het beslag in Europa niet pas in gebruik is gekomen na de verharding der wegen.

Een Schr. in de L. S. J. deelt mede, dat hij, na de pakkieren onbeslagen te hebben gezien en na lezing van verschillende artikelen, een proef wenschte te nemen om een onbeslagen officierspaard gedurende een zeker aantal marschdagen te rijden. Hij trachtte daarvoor een „Waler” (Australiër) in training te brengen, met het plan om dien te rijden op de marschen van „the plains” naar Chitral, voor welken afstand heen en terug, telkens 12 marschdagen noodig waren. De eerste 2 of 3 dagen van den marsch ging het goed, doch toen begon het paard gevoelig te loopen, daarna kwam er een hoefscheur en hij eindigde deze proef juist nog tijdig genoeg om hoefontsteking te voorkomen.

Wat nu kan hiervan de reden zijn, vraagt de S. en laat daarop volgen:

„Walers komen uit Australië, uit zandige vlakke streken en hebben breede platte hoeven, terwijl de hoornzelfstandigheid niet hard is. Hetzelfde kan gezegd worden van Arabieren en van paarden uit lage, vochtige landen. Ezels en de muilieren en ponies uit bergachtige streken hebben daarentegen smalle, taaie hoeven, waarbij het hoorn buitengewoon hard is; deze zijn bestand tegen den steenachtigen of rots-bodem”.

„Bovendien heeft het paard nog het gewicht van den ruiter te dragen en al hebben de pakkieren eveneens gewicht op hun rug, zoo is dit toch minder, terwijl zij slechts stappen en geen snelle gangen gaan, zooals het officiersdienstvaard”.

Maar zelfs paarden, die geen gewicht dragen en niet op steengrond komen, hebben last van onbeslagen hoeven indien de weide door warm, droog weder hard wordt en eenige dieren samenzijn en vroolijk rond galoppeeren. Ook in het remonte-depot, op den zandgrond, kon men dit bij langdurige droogte en warmte opmerken. De hoeven werden pijnlijk of gevoelig en de paarden toonden dit in hun wijze van gaan. In Ierland, waar uitgestrekte weiden zijn en waar bij hen, die tevens paardenhandelaar zijn (en welke Ier is dit niet in meer of minderen graad?) dikwijls verscheiden tezamen loopen, kan men na een drogen, warmen tijd hetzelfde opmerken.

Wij meenen dat het voortdurend staan der militaire paarden op permanent ligstroo eveneens een minder gunstigen invloed op de hoeven uitoefent. Het hoorn droogt te veel in en de hoeven worden hard en nauw; taaiheid en elasticiteit verdwijnen.

In het algemeen zijn wij er geen voorstander van dat de eigenaar van paarden zich bemoeit met het besnijden van den hoof en het onderleggen van ijzers, of dat hij bij afwijkingen van het normale zelf aangeeft het ijzer dat onderlegd moet worden enz. Wij zijn overtuigd dat het beter is dat hij zijn paarden door een bekwaam hoefsmid laat beslaan en bij afwijkingen den veearts raadpleegt. Wat echter elk eigenaar van paarden dient te weten is de hygiëne van den hoof en de hoefverpleging en dit zijn zaken die een ieder kan leeren, mits hij voldoende wil opletten.

Men staat dikwijls verbaasd over den langen tijd dat ijzers, zonder verleggen, blijven liggen, over het insmeren der hoeven met allerlei gekleurde en ongekleurde hoefzalven, zelfs vlak voor het paard in de manège of op lossen bodem wordt gebruikt, over de misplaatste zuinigheid scherpe en andere kalkoenen langer aan het ijzer te laten dan strikt noodzakelijk is, over het weinig acht geven op het hard worden en indrogen van het hoorn tengevolge van langdurige droogte, de soort van strooisel, te weinig arbeid van het paard, enz.

Werd op een en ander meer acht geslagen, werd het belangrijke daarvan, voor het welzijn van het paard, ingezien, dan zou aan dit veel lijden worden bespaard en zou de eigenaar ondervinden dat men op beslag en rationeele hoefverpleging nimmer overdreven zuinig mag wezen, want dat dan „de zuinigheid de wijsheid bedriegt”!

Van eenvoudige, oordeelkundige hoefverpleging dient elke eigenaar, koetsier en verzorger van paarden voldoende kennis te hebben, wat helaas, zelfs tegenwoordig, nu op het punt van beslag zooveel vooruitgang is aan te wijzen, nog volstrekt niet het geval is.

J. H. K.

IETS OMTRENT ZOLEN VOOR RIJPAARDEN.

Tegenwoordig worden tal van soorten hoefzolen aanbevolen, terwijl verscheiden dier soorten in de praktijk getoond hebben te voldoen. Men dient echter alvorens een of ander soort te beproeven wel deugdelijk niet alleen het individu na te gaan, dat daarmede beslagen moet worden en de deugdelijkheid van het materiaal, maar ook de diensten die van het dier worden gevraagd en de omstandigheden waaronder deze zullen plaats hebben.

Veel hangt er o.a. van af op welke wegen of op welken bodem het paard wordt gebruikt en of het dikwijls op verschillend soort wegen en bodem dienst moet doen.

Zoo zijn bijv. de z.g. Engelsche hoefzolen, welke ongeveer 20 jaar geleden in gebruik kwamen, uitstekend bij tuigpaarden, wat wij gedurende vele jaren bij dagelijksch gebruik van een vijftal hebben ondervonden. Ook voor rijpaarden, die alleen op verharde wegen en in stap, draf of korten galop worden gereden, voldeden zij goed. Een ander geval echter is het wanneer men deze ook, zooals veelal, gebruikt op ongelijk terrein, diepen bodem, in ren- of jachtgalop en bij springen. Dan kwam het meermalen voor dat een achterrijzer de zool afrukte met ijzer en al, of dat dit vangen een storten van het paard ten gevolge had.

Dit laat zich zeer goed verklaren.

Zoowel bij het jagen achter de honden als bij een hindernisren of jachtren komt het menigmaal voor dat een jachtpaard of een hindernispaard met een achterrijzer een der voorbeenen raakt, wat zijn oorzaak kan vinden zoowel in een fout die het paard bij het springen of het neerkomen na den sprong heeft gemaakt, als door een gladden of diepen bodem. Bovendien bestaat bij een snellen galop ook de mogelijkheid dat voor- en achterbeenen, gedurende het zwevend moment, met elkaar in contact komen. Op die wijze kan een voorbeen worden geraakt zoowel bij den hoef als hooger. Dikwijls komt het voor dat aan de ballen van den voorhoef een verwonding komt, zoodat hieruit dus ook kan afgeleid worden dat ook de toon van een achterrijzer zich tusschen de ondergelegde zool en den hoef kan inschuiven en zoo deze afrukken of een ernstigen val ten gevolge hebben. Na dit persoonlijk te hebben ondervonden zijn wij tegenstander van het gebruik dezer zolen bij rijpaarden waarmede gejaagd of terrein gereden zal worden.

In New-York maakt de bereden politie bij hun paarden gebruik van rubber-luchtdrukkzolen, die uitstekend voldoen en waardoor zij zich in draf en galop over de straten kunnen bewegen. In hoever deze zolen nu ook dienstig zouden kunnen zijn indien men terrein- of jacht rijdt, weten wij niet, wellicht dat er onder de lezers van „De Hoefsmid” personen zijn die met deze of andere zolen gunstige resultaten hebben gehad bij dit rijden. In zulk een geval zouden zulke zolen nut kunnen hebben bij die rijpaarden welke in de groote steden worden gebruikt en waarmede men, om naar een jachtrit te gaan, dikwijls over asphalt of andere gladde bestrating moet gaan. Voor mededeelingen daaromtrent houden wij ons aanbevolen. Wel is waar schijnen deze zolen ons theoretisch niet geschikt op zwaren bodem of kleigrond, doch wij hebben ze in de practijk nooit gebruikt en schorten ons oordeel dus op.

J. H. K.

INGEZONDEN STUKKEN.

M. de R.

Op blz. 178 bespreekt U de opleiding van leerlingen aan de Hoefsmid-school te Amersfoort en komt bij die bespreking tot de slotsom in punt 6 (bld. 184) neergelegd dat de opleiding van burgerhoefsmiden moet gericht zijn op hun lateren werkkring en niet te geschieden aan de militaire Hoefsmidschool.

Het zij mij vergund de redenen, waarop u dit oordeel baseert, te bespreken en naar ik hoop uwe opinie hieromtrent te wijzigen.

1°. Uwe meening dat bij legerpaarden betrekkelijk weinig slechte hoeven worden aangetroffen kan ik niet onderschrijven.

De toestand der hoeven bij legerpaarden loopt zeer uiteen, niet alleen bij de verschillende wapens, doch vooral ook in verschillende garnizoenen.

Het is aan iederen paardenarts bekend dat onze inlandse paarden, waaruit de bereden artillerie in hoofdzaak geremonteerd is, als hare zwakke zijde toont de ... hoeven.

Brokkelhoeven, losse en holle wanden zijn één der dagelijks voorkomende ziekten op het verband van den paarden-arts, waardoor zeer vaak buiten gebruik stellen niet te vermijden is.

Dat de hoefsmid een voortdurende zorg aan hoeven en beslag moet besteden spreekt van zelf, dat zij hierbij een zeer moeilijke taak heeft ligt hierin opgesloten en wel door het groote aantal abnormale beslag dat deze afwijkingen meebrengen.

Bij militaire paarden wordt dan ook zeer veel gebruik gemaakt van afwijkende beslagvormen. Uit den aard der zaak moeten de legerpaarden zoo min mogelijk uitvallen, een goed rationeel hoefbeslag, waarbij op alle afwijkingen gelet wordt en dienaangaande het beslag wordt geregeld, is wel een der voornaamste middelen om dit uitvallen tegen te gaan.

Dat afwijkend beslag ten gevolge van afwijkende standen en hoefvormen bij militaire paarden in het algemeen minder zal voorkomen dan bij burgerpaarden, durf ik niet uit te spreken, daar men zich toch bij elke paarden-inspectie voldoende kan overtuigen van de bij elk troepenonderdeel hiervoor in aanmerking komende paarden. De militaire smid is volstrekt niet gebonden alle paarden te beslaan volgens algemeen geldende reglementen, daar deze alleen gemaakt zijn voor normale gevallen, wat hoef en stand betreft, en bij elke afwijking de smid in overleg treedt met den paardenarts omtrent het onder te leggen ijzer.

Ik vermeen te mogen aannemen dat de militaire smid zelfs veel meer geroutineerd zal zijn in het beoordeelen van afwijkend beslag en in het onderleggen er van, omdat dit steeds met de meeste zorg geschiedt en zonder aanzien des persoons (eigenaar) kan geschieden.

Gaarne geloof ik dat in de burgermaatschappij zeer vele afwijkende hoef-

vormen zullen voorkomen, doch het spijt mij te moeten zeggen, ik geloof niet dat aan die gevallen evenveel aandacht wordt geschonken als dit bij militaire paarden het geval is. Dat hier gunstige uitzonderingen op zullen bestaan spreekt van zelf doch mijn oordeel vestig ik slechts op hetgeen men ziet, wanneer men zijn oogen den kost geeft, zoowel in de steden als op het platte land.

Wat het practisch onderricht betreft, doorloopen de burgerleerlingen een cursus van zes maanden, waarbij zij onder de uitstekende practische leiding der bekwame instructeurs een keur van materiaal te verwerken krijgen van de Rijsschool (schoolpaarden en remonte paarden), de batterijen Veld-Artillerie en de mitrailleur-afdeeling. Benevens deze „vaste klanten” is er steeds gelegenheid aan doode hoeven te werken, welke bijna zonder uitzondering alle pathologische afwijkingen vertoonen; bovendien komen aan de Smidschool verscheidene paarden van particulieren die wegens bijzondere afwijkingen aldaar op hun verzoek worden beslagen.

Wat de theoretische opleiding betreft, welke de burgerleerlingen met de militaire leerlingen vaak vereenigd krijgen, zoo is deze verre van éézijdig en bepaalt de bespreking der beslagvormen zich niet tot de in Nederland en andere Rijken voorgeschreven en in gebruik zijnde vormen.

Hierin wordt wel degelijk uitgebreid en een studie gemaakt van het geheele hoefbeslag, daar toch de militaire smid een veelzijdige kennis moet worden bijgebracht, hetgeen juist aan deze inrichting zoo goed mogelijk is door de strenge eischen van toelating en het prachtige demonstratie-materiaal, zoowel in natura als in preparaten op de leerzaal aanwezig, welk laatste steeds meer uitgebreid worden.

Ik meen te hebben mogen aantoonen dat zoowel het practisch als het theoretisch onderwijs, dat de burgerleerlingen aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort genieten, ten volle aangemerkt mag worden als zijnde in staat hen tot goed onderlegde burgerhoefsmeden te vormen.

Dat de praktijk dit ook heeft uitgemaakt bewijzen de oud-leerlingen ten volle in de plaatsen waar zij zich gevestigd hebben.

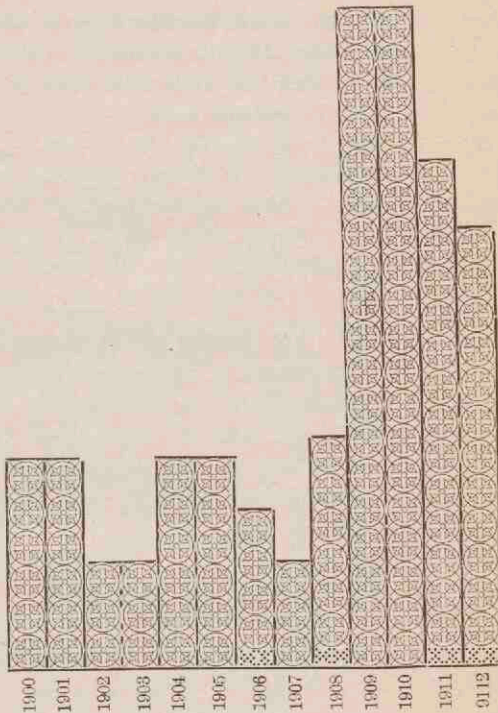
Ten slotte meen ik te moeten opkomen tegen de gevolgtrekking die op blz. 179 gemakkelijk te maken is, dat de inrichting als het ware aan het doodbloeden is. Gedurende dezen wintercursus toch zijn alle opengestelde zes plaatsen bezet en nu reeds zijn er drie aanvragen voor leerlingen om in het voorjaar 1914 den cursus te komen volgen.

Dat in den zomer niet altijd de plaatsen bezet zijn en zelfs zooals dezen afgelopen zomer slechts één leerling aanwezig was, brengt de bezwaren op den voorgrond waarmede de leerlingen te kampen hebben bij een geregelden schoolduur van zes maanden, waarbij de leerlingen en de ouders zoo veel meer opofferingen zich moeten getroosten doch waarbij ook te voorzien en te begrijpen is dat de vruchten zooveel grooter zullen zijn dan bij de opleiding tot een diploma waar gedurende een vastgesteld aantal keeren eenige uren wordt gearbeid.

Aantal opengestelde plaatsen voor burgerhoefsmeden aan de Rij- en Hoefsmidschool 12 per jaar, 6 voor het zomer- en 6 voor het winterhalfjaar.

Aantal burgers welke gediplomeerd vertrokken zijn :

in 1900	4
1901	4
1902	2
1903	2
1904	4
1905	4
1906	3
1907	2
1908	4
1909	12
1910	12
1911	9
1912	8

De Paardenarts belast met de opleiding aan
de Hoefsmidschool te Amersfoort,
Dr. Gallandat Huet.

Voor den heer Dr. Gallandat Huet, die thans aan de Rij- en Hoefsmidschool is geplaatst, zal het ons aangenaam zijn indien het opleiden van burger-leerlingen aan de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort blijft doorgaan, doch uit een zakelijk oogpunt is onze weloverwogen meening neergelegd in het artikel der voorgaande maand. Hierom thans slechts enkele regelen tot antwoord.

1°. *de hoeven.* Bij het Nederlandsche leger komen meer dan 3 maal zooveel Iersche als in het binnenland gefokte paarden voor. De Iersche hebben betere hoeven dan de Nederlandsche, en het is bovendien toch vanzelf sprekend dat de remonte-commissies bij den aankoop nauwlettend acht geven op het gehalte der hoeven.

2°. *de werkring.* Deze is voor den burgerhoefsmid van anderen aard dan voor den militairen hoefsmid en de opleiding moet in de eerste plaats gericht zijn op den toekomstigen werkring, zoodat o.i. het ook vanzelf sprekend is dat de opleiding van den burgerhoefsmid beter op haar plaats is aan een burger- dan aan een militaire hoefsmidschool.

Red.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 1 Dec. j.l. is als leerling toegelaten M. Bennema van Pieterzijl; — op 6 Dec. is vertrokken de leerling H. Pastoor van Bierum, met een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift.

Aan de Inrichting houden thans mede verblijf de leerlingen W. Zwarte-kort van Grootegast, K. Beishuizen van Drouwenerveen, H. Pesman van Rasquert en J. v. Ellen van Noordhorn.

De leerling F. Dijkema van Stitswert kan wegens ziekte den cursus voor-loopig niet langer volgen.

— — —

— **Cursus in hoefbeslag te Appingedam.** Na afgelegd theoretisch en practisch overgangsexamen, afgenomen door den heer H. A. Kroes, veearts-leeraar a. d. Middelbare Landbouwschool te Groningen, den onderwijzer voor de practijk, den heer M. Ritsema te Appingedam, en het bestuur der afd. Appingedam van den Smedenbond, zijn tot het 2e gedeelte aan den cursus in hoefbeslag toegelaten 11 van de 12 leerlingen, welke ook het 1e gedeelte hebben gevolgd.

Een leerling was verhinderd het examen af te leggen en zal daartoe als-nog in de gelegenheid worden gesteld.

K.

— — —

— **Gelderland.** Op verzoek van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw, Afdeeling Arnhem, is dato 15 November j.l. een aanvang gemaakt met het 1e gedeelte van den **2-jarigen cursus in hoefbeslag.**

Aan dezen cursus nemen elf leerlingen deel, t. w.: H. J. Beumer te Ruurloo, D. Hendriks Dz. te Veenendaal, Johan ten Hoopen te Geesteren bij Borculo, Jan Marinus Kaashoek te Randwijk, P. Kruithof te Ede, M. Raterink te Dinxperlo, Steven van de Pol te Opheusden, A. Schipper te Arnhem, Gerrit Hendrik Teeuwssen te Elst, C. Venderbosch te Varseveld, Hendrik Walters te Rheden.

Welwillend wordt één der leslokalen en de smederij van de Ambachts-school aan de Maatschappij voor dezen Cursus afgestaan, wat op hoogen prijs wordt gesteld en waarvoor een woord van dank aan het Bestuur dier school gebracht wordt.

De cursus staat onder leiding van Dr. J. v. Dorssen, kapitein-paardenarts te Arnhem, en als practisch onderwijzer is J. Ph. Huitink te Ruurlo aangewezen.

±

PERSOVERZICHT.

— *Oude hoefijzers.* Bij het graven van de sleuven voor het leggen van riool-buizen werden in een der hoofdstraten te Oldenzaal op een diepte van ongeveer 1.90 M. een aantal vrij gave beenderen van paarden en daarbij een elftal hoefijzers gevonden, sommige nog van nagels voorzien. Blijkens onderzoek aan de veeartsenijschool te Utrecht dateeren deze ijzers van omstreeks 800. Ze zijn zeer goed bewerkt en op een tweetal na nog geheel gaaf; ze hebben

zes, zeven of acht nagelgaten en zijn bijzonder licht. Om een en ander nog nauwkeuriger te kunnen vaststellen, zullen ook de gevonden beenderen ter onderzoek worden opgezonden. Volgens deskundigen zijn deze ijzers veel beter bewerkt dan die uit lateren tijd, b.v. den tijd van Prins Maurits. Een aantal dezer ijzers zal geschonken worden aan de Oldenzaalsche Oudheidkamer. (Hdbl.)

— *Productie en verbruik van steenkolen in Japan.* Van de delfstoffen, in Japan gewonnen, zijn steenkolen de voornaamste. De in 1912 geproduceerde 19.800.000 ton steenkolen vormen 46 pCt. van de totale productie van mineralen. Vergelijkt men de productie van het laatste decennium, dan blijkt de hoeveelheid met 196 pCt. en de waarde met 215 pCt. te zijn toegenomen. In dien tijd steeg het binnenlandsch verbruik van 6.700.000 ton tot 16.600.000 ton. Het gevolg van de snellere toeneming der binnenlandsche behoefte was natuurlijk een vermindering van den uitvoer.

Het is te verwachten, zegt Handelsber., dat de binnenlandsche behoefte ook verder zal toenemen en dat dus de mijnen op Hokkaido, die de meeste steenkolen leveren, een goede toekomst tegemoet gaan.

De kolenprijzen in Japan zijn sedert het voorjaar met ruim 1½ yen per ton gestegen. Dientengevolge staan, naar de „Kobe Herald” opmerkt, aan verschillende Japansche industrieën, met name aan de steenbakkerijen, cement- en cokesfabrieken, gasfabrieken, electricische centrales en glasfabrieken en aan de stoomvaartmaatschappijen moeilijkheden te wachten.

(u. „N. C.”)

— *Zweedsch ijzer.* Het aantal hoogovens in Zweden bedraagt thans 111 tegen 210 Lancashire, 18 Bessemer en 62 Martinovens. Terwijl het aantal Lancashire-ovens iets achteruitgaat, is in het laatste jaar het aantal Martinovens met 7, d. i. 12 pCt. vooruitgegaan. De totale uitvoer in de eerste 7 maanden van dit jaar bedraagt 269.100 ton tegen 237.000 ton in dezelfde periode van het vorige jaar, volgens een statistiekje in Handelsber. gepubliceerd. Geproduceerd werd in de 1e helft van 1913 383.200 (349.200) ton gietijzer, 77.700 (73.200) ton welijzer, 55.600 (49.500) ton Bessemer gietstaal en 218.000 (185.900) ton Martin gietstaal. (Id.)

De Dec.-afl. van „Der Hufschmied” bevat :

1°. Over den *krommen hoof van het paard* (slotartikel). In dat artikel wordt aangegeven dat de afwijkingen zeer uiteenlopend kunnen zijn, zoowel wat de hoornschoen als de inwendige deelen van den hoof betreffen. De uitwendige en de inwendige veranderingen staan met elkaar in te sterk verband, al naar mate de uitwendige afwijkingen reeds langeren tijd hebben bestaan.

De kromme hoof is in hoofdzaak in zijdelingsche richting veranderd, de hoornwand is gebogen en beide hoefhelften zijn ongelijk. Het gebogene van den hoornwand kan aanleiding geven tot drukking op de inwendige organen, waardoor voedingsstoornissen kunnen optreden, die op hun beurt weer aanleiding geven tot verergering in de afwijking.

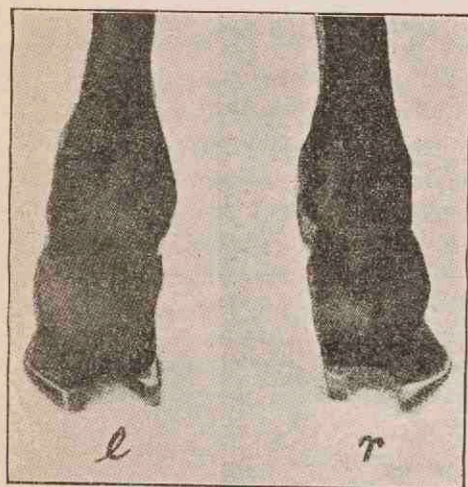
Met betrekking tot het ontstaan is aan te nemen, dat de kromme hoef steeds na de geboorte optreedt, n.l. doordat de tegendruk van den bodem anders inwerkt dan de richting van de beenderen is. De eene wand is bol, de andere hol, de schuin op de hoefzool inwerkende bodemdruk geeft aanleiding tot het ongelijkmatige wandverloop, ongelijkmatige belasting geeft aanleiding tot ongelijkmatige wandhoogte, terwijl de oorzaak van de ongelijk-

matige belasting kan zetelen in gebrekkig beslag of ook in een ongelijkmatig besnijden van den hoef.

Aan het artikel zijn eenige afbeeldingen toegevoegd, waarvan wij hiernevens één overnemen.

Ten opzichte van de behandeling wordt er door de Schr. op gewezen, dat evenals bij iedere ziekte een doelmatige bestrijding pas kan geschieden, door zoo mogelijk de oorzaak op te heffen en zoo gaat het ook bij het genezen van een krommen hoef. Het foutieve in het gebezigde beslag moet nauwkeurig worden opgespoord.

Men bedenke vóór alles ook, dat bij den krommen hoef de steunvlakte naar

Een paar achterbeenen met kromme hoeven, buitenwand hol, de rechterhoef is verkeerd, de linkerhoef juist beslagen.

één kant is verschoven. Het moet derhalve het streven zijn de oorspronkelijke, de juiste steunvlakte weer terug te krijgen en haar alzo terug te brengen naar den kant, vanwaar zij als het ware is weggeschoven. Juist bij een krommen hoef is er voor den deskundige een mooie gelegenheid om te toonen welken kijk hij in de leer van het hoefbeslag heeft en hoe zich met behulp van het ijzer de steunvlakte laat regelen.

2°. Mededeelingen voor ambachtslieden en leerlingen.

3°. Mededeelingen over de hoefsmidschool te Dresden en de hoefsmids-examens in het Koninkrijk Saksen.

Het aantal leerlingen bedroeg in 1912 164, — 55 burger- en 109 militaire-leerlingen. Hiervan hebben 129 (42 burgers en 87 militairen) den cursus volledig gevolgd en met goeden uitslag het examen afgelegd, terwijl 33 leerlingen op den cursus 1913 zijn overgeschreven. Aan 25 burgerleerlingen zijn ieder een toelage van ruim f 70 verleend.

Het volgende staatje geeft een overzicht van de beschikbare paarden en ondergelegde ijzers, gedurende de onderscheidene maanden van 1912.

MAANDEN.	Aantal paarden enz.	Aantal ondergelegde ijzers		Totaal	Balk-ijzers	Hoef-inleg-sels.
		nieuwe	oude			
Januari	553	845	816	1661	340	385
Februari	504	663	873	1536	346	348
Maart.	527	1215	440	1655	289	349
April.	489	1465	214	1679	280	309
Mei	550	1516	290	1806	256	420
Juni	553	1531	242	1773	243	403
Juli	637	1764	309	2073	303	440
Augustus	582	1624	248	1872	261	476
September	475	1423	136	1559	289	434
October	459	1375	175	1550	253	365
November	558	1573	244	1817	432	460
December	464	761	700	1461	331	376
Totaal	6351*	15755	4687	20442	5623	4765

*) Hieronder zijn begrepen: 49 ezels, 2 runderen, 3 geiten en 5 schapen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

DE ELECTROMOTER EN ZIJN DRIJFRIEM.

Aangezien de electro-motor hoe langer hoe meer zijn intocht doet in de smederij, verdient het aanbeveling deze machine eens in het kort te bespreken.

Zij dient natuurlijk aan de gestelde voorwaarden te voldoen en vooral de riem kan den motor een langen levensduur en weinig bedrijfskosten verzekeren, zoodat deze van goede constructie moet zijn, ook omdat de „riementrek” bij deze motoren ongunstig kan werken.

Iedere electro-motor maakt ten opzichte van andere krachtmachines een zeer hoog toerental, bij kleine motoren meestal niet beneden de 1000 toeren. In de smederij is voor het bewerken van het ijzer dikwijls een geringer aantal omwentelingen noodig. Hiervoor moet de riemenschijf aan den motor zeer klein zijn, doch de schijf op de transmissie-as zeer groot. Hierdoor wordt de 10—15 c.M. groote motorschijf door den riem slechts gedeeltelijk omspannen, hetgeen veel invloed heeft op zijn trekvermogen. Dit gebrek moet zoo mogelijk door goede drijfriemen worden opgeheven en dit kan door een soepelen riem, welke de hoogste adhaesie levert, d.w.z. door een dunnen riem, welke door niet te strak opspannen zijn elasticiteit blijft behouden.

Het is verklaarbaar dat een dikke riem van b. v. 6 m.M., zooals die dikwijls voor dat doel gebruikt wordt, niet geheel op zoo'n kleine schijf aanlegt en daardoor glijdt. Glijden is remmen en beteekent dus krachtverlies. Het gevolg hiervan is het meerdere spannen van den riem, hetgeen een grooteren druk in de lagers van den motor en der machines teweeg brengt,

dat in de stroomkosten teruggevonden wordt. Verder zal bijzonder bij den motor, de lagerbus aan de riemzijde uitloopen. Het is dikwijls voorgekomen dat door zulk uitloopen de motor in korten tijd onbruikbaar werd. In den motor is tusschen het zich draaiende anker en de polen der veldmagneten slechts zeer weinig ruimte. Het lager behoeft dus slechts weinig uit te loopen of het anker raakt de ijzerpolen, waardoor de wikkeling van het anker oogenblikkelijk afgescheurd is, en wat dat beteekent kan ieder zich denken. Een nieuwe ankerwikkeling wordt dan noodig, en dit kost een groot deel van een nieuwen motor.

Zware riemen hebben bij deze kleine doorsnede ook een korten levensduur; zij breken spoedig bij de voortdurende korte buiging en wie gelooft met dikke riemen grootere trekkracht te ontwikkelen, slaat de plank mis.

Om de motorriemen de noodzakelijke snelheid te geven, mag de belasting van den hoogstens 4 m.M. dikken riem niet meer dan 80 gram per vierkanten millimeter riem-doorsnede bedragen, terwijl men bij normalen riementrek, op grond van ervaring, 150 gram aanneemt. De gewenschte trekkracht wordt bij den electro-motor door de keuze van breede riemen verkregen.

Om de riem-breedte van den motor te kunnen berekenen moet de kracht, welke door dien riem zal moeten worden overgebracht, in kilogrammen worden omgezet, hetgeen door de volgende formule geschiedt: $P.K. \times 75 = K.$

Hierbij is P.K. de over te brengen Paardekracht; V de snelheid van den riem in meters per seconde, welke gevonden wordt door vermenigvuldiging van den omtrek der riemschijf met het toerental per seconde.

K. = de overgedragene kracht van den riem in kilogrammen.

Voorbeeld: Een electro-motor van 3 P.K. maakt 1440 omwentelingen en heeft een riemschijf van 10 c.M. Hoe breed moet de riem zijn bij een dikte van 4 m.M.?

$V = 10 \times 3.14 \text{ m.M.} = 0.314 \text{ M.}$; de riemsnelheid is dus $0.314 \times 1430 = 452.10 \text{ M.}$ per minuut of 7.53 M. per seconde; dus is de belasting van den riem bij $\frac{3 \text{ P.K.} (3 \text{ P.K.}) \times 75}{7.53} = \text{rond } 30 \text{ K.G.}$ of 30000 gram.

Deelt men nu deze 30000 gram door 80 gram, dan verkrijgt men de riemdoorsnede van $30000 : 80 = 375 \text{ m.M.}^2$, dat is dus bij een riemdikte van 4 m.M. $375 : 4 = 94 \text{ m.M.}$ riembreedte.

Alle motorriemen moeten in hunne verbinding gelijmd en niet door klemmen of naariemen verbonden zijn. M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

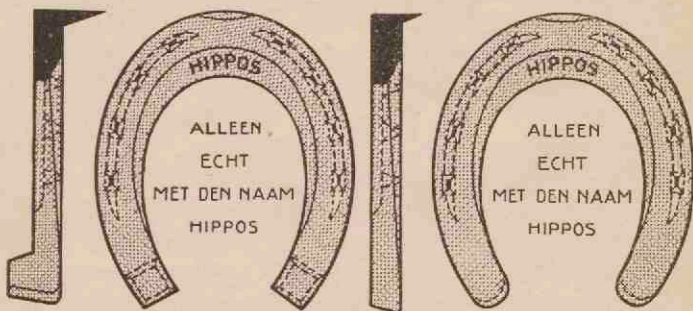
Voor **H.H. Veeartsen** uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

N. V. NEDERLANDSCHE HOEFIJZERFABRIEK „HIPPOS” te Dordrecht.

vervaardigt als specialiteit ijzers in alle gewenschte vormen en grootten, volgens gezonden monster. Normale maten steeds voorradig.

NIEUW ———
overal verkrijgbaar
MET EN ZONDER LIP.

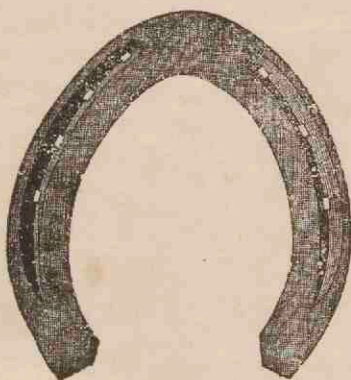
NIEUW ———
overal verkrijgbaar **MET**
EN ZONDER TAKKEN.

De beste in gebruik.

Vanaf heden direct verkrijgbaar van de fabriek, waar niet vertegenwoordigd.

————— **GROSSIERS HOOG RABAT.** —————

De **Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek**
Helpman—Groningen.

levert
HOEFIJZERS,
die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugges levering.

Aanbevelend:

Firma **WERKMAN, BARKMEIJER & Co.**

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

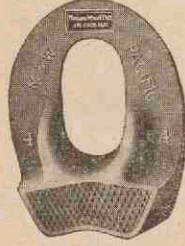
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

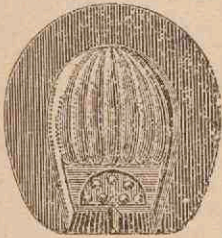
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6¾ Eng. dm.

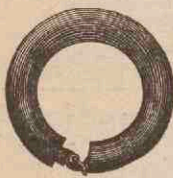
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen
das onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradig in 11 maten van 4½ tot 6¾
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

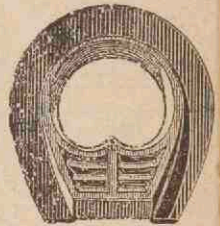
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

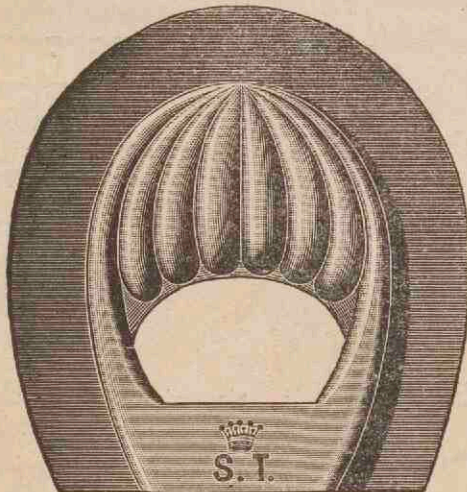
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder.
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

